Lei 10,50

323

Michael Joe este romanul unei vieți ratate din pricina prejudecăților și a despotismului clerical care sufocă existența unui orășel irlandez, la începutul secolului nostru. Un roman cu valoare reprezentativă pentru un mod de viață înfățișat în cîteva aspecte fundamentale: familia, iubirea, căsătoria, datinile, moartea. Dăruit cu un ales simț al observației și introspecției, scriitorul contemporan William Cotter Murray își cîștigă cititorii prin robustețea cu care creionează o tipologie și o problematică de viață pe care le-a cunoscut direct.

GLOBUS
EDITURA UNIVERS
William Cotter Murray
Michael Joe
o poveste a vieții irlandeze

8

WILLIAM COTTER MURRAY
MICHAEL JOE
o poveste a vieții irlandeze

1979

WILLIAM COTTER MURRAY

Michael JOE

o poveste a vieții irlandeze

Colecția GLOBUS / Editura Univers

COPERTA COLECȚIEI DE ION STATE
Grafica : Viorel Popescu, Ilustrația : Horia Bernea

MICHAEL JOE
A Novel of Irish Life
by
William Cotter Murray
Appleton-Century New York

GLOBUS

William Cotter Murray

MICHAEL JOE

o poveste a vieții irlandeze

Traducere de
Lidia Ionescu

EDITURA UNIVERS
București
1979

Întîmplările cum s-au petrecut
Vă spunem cu fruntea încrețită,
Ca și cum povestea ar fi putut
Să fie vreodată povestită.

Din „Eros Turranos"
De Edwin Arlington Robinson

I

MICHAEL JOE MCCARTHY locuia împreună cu mama sa într-o casă cu două etaje, spoită în albastru și acoperită cu ardezie, pe Strada Mare din Corrigbeg. Era o casă impunătoare. Michael Joe era ultimul dintr-o familie cu trei copii, două fete și un băiat. Fata cea mare fugise cu un marinar englez și doamna McCarthy o renegase fără să stea mult pe gînduri. Nu pentru că marinarul era englez, ci pentru că fiica ei nu fusese cununată în biserica Sfîntul Iosif, cu slujbă oficiată de preotul Lyons, în timp ce oamenii din oraș, prezenți cu toții, ar fi admirat-o. Cealaltă fată se călugărise, retrăgîndu-se astfel pentru totdeauna din lume.

Michael Joe era cel mai tînăr dintre copiii doamnei McCarthy. De mic, îl ținuse tot timpul în preajma ei, luîndu-l cu dînsa la biserică, la plimbările duminicale în Piața Spaniei, ba chiar și atunci cînd trebăluia în jurul casei.

La vîrsta de cinci ani, îl dusese de mînă la școala primară și-i ceruse cu insistență domnișoarei Flavin să-i îngăduie să rămînă și ea cu copilul toată ziua. Michael Joe nu plînsese, părînd să ignore figura ridicolă pe care o făcea mama sa, așezată în bancă, în mijlocul copiilor.

Tot încerca să plece de la locul lui și să se plimbe prin clasă de parcă ar fi fost la el acasă. După școală l-a dus, tot de mînă, acasă. Văzînd niște băieți care băteau mingea în mijlocul străzii, ceruse voie să se joace cu ei. „Nu, spusese mama, sînt prea mari pentru tine." Băiatul se posomorîse și începuse să lovească cu piciorul în trotuar. Mama îl strînsese mai tare de mînă, apoi, cînd păru că s-a potolit, îi îngăduise să plece. Era satisfăcută că reușise să-și exercite autoritatea față de el.

Anii copilăriei băiatului trecuseră foarte repede pentru mamă. Pe măsură ce el se mărea, simțise că-i vine tot mai greu să-l țină în strună. Dar, curajoasă, salva aparențele față de vecini, spunînd că-i puțin cam încăpățînat. Atîta doar și nimic mai mult. Dar în sinea ei se întreba cine să fie cel căruia îi dăduse ea viață. Să fi fost oare un om între oameni? Da, de bună seamă, așa trebuie să fie. Și din cauza acestui tainic vis, era mai îngăduitoare cu băiatul.

După ce tatăl său muri de o pneumonie complicată cu o boală de inimă, Michael Joe preluă conducerea prăvăliei care se afla lîngă casă. Clădirea, ceva pămînt și banii depuși la bancă rămăseseră pe numele doamnei McCarthy. De cîte ori avea nevoie de bani, Michael Joe îi cerea mamei sale sau își lua singur din tejghea, anunțînd-o mai tîrziu. Nu-l întreba niciodată cum îi cheltuiește.

Michael Joe avea pe atunci douăzeci și unu de ani. Potrivit de înalt, pieptos, lat în umeri, cu

tenul oacheş, era „băiat fercheş" cum spuneau oamenii din oraş. Semăna cu tatăl său, în familia căruia toţi erau bruneţi. Mamei nu-i făcea plăcere să constate că fiul ei moştenise trăsăturile neamului McCarthy. Neam de căldărari vagabonzi sau poate de spanioli. Propria ei familie, O'Brien, era pur irlandeză. Se putea urmări arborele genealogic pînă la Brian Boru ; viţă pură şi, de aici, şi temperament pur. Încerca să se convingă că Michael Joe semăna numai la chip cu cei din familia McCarthy. Spunea adesea vecinilor că, din ziua în care îl născuse, nu-şi amintea să fi avut cu el vreun necaz adevărat.

În primăvara de după moartea tatălui său, Michael Joe îşi lăsă mustaţă. Îi crescu deasă şi neagră. Doamnei McCarthy nu-i plăcea.

— Ce comèdie mai e şi asta ? spuse ea unica dată cînd adusese vorba despre mustaţă. Parcă ai fi un păgîn de turc.

— Nu mi-am dat seama că fac ceva rău, răspunse Michael Joe.

— Nu-i vorba de nici un rău, ripostă mama.

— Atunci despre ce-i vorba ?

— Îmi calcă pe nervi.

Michael Joe îşi rase mustaţa, ca să-i facă pe plac.

Tocmi un băiat din partea locului ca să-l ajute la prăvălie. Un băiat zdravăn şi isteţ de şaisprezece ani care, de un an, de cînd absolvise şcoala primară, lucrase pe la diferite ferme. Michael Joe îl văzuse jucînd fotbal în echipa lo-

cală de juniori. Îi plăcuse cum joacă şi-l angajase doar pe baza acestei recomandaţii.

După ce-i arătase lui Vin Scanlon cum stau lucrurile, Michael Joe îşi putea permite să plece din prăvălie de cîte ori avea chef.

Dimineaţa făcea de obicei un salt pînă la Dan Kerney, luînd cu el ziarul „Irlandezul Independent" şi petrecea o oră cu oamenii de acolo, dezbătînd rezultatele curselor de cai de la Leopardstown sau Curragh sau Phoenix Park. Zilnic dădea cîţiva bani lui Hogan, *bookmaker*-ul din Ennistymon, fără să-i pomenească mamei sale despre aceste pariuri.

Îşi cumpără o puşcă cu ţeavă dublă pe care o ţinea sub tejgheaua din prăvălie. În cîte o duminică frumoasă, pornea pe bicicletă spre muntele Callan, împreună cu Tom Fitzgerald, învăţătorul, sau cu Seamus Larkin, funcţionarul de la bancă şi petrecea ziua împuşcînd potîrnichi şi iepuri. Dăruia tot ce împuşca, pentru că mama sa, nefiind de acord ca el să vîneze, refuza să cureţe vînatul şi nici pe el nu-l trăgea inima să-l cureţe. Dar cei cărora le dăruia vînatul îl primeau întotdeauna cu bucurie. Carnea era scumpă. Nimeni din Corrigbeg nu era destul de bogat ca să renunţe la nişte carne de dar.

Michael Joe era înscris la clubul Sfîntul Iosif din sala parohială. În nopţile de iarnă, dacă nu se ducea la cîrciuma lui Blake sau a lui Rynne sau la cea a lui Clancy, se ducea sus la club şi juca table sau biliard cu directorul băncii, ori cu învăţătorul Fitzgerald, ori cu licitatorul El Dono-

van, sau cu oricare proprietar de prăvălie ce se întîmpla să se afle pe acolo. Cîştigă mai multe campionate de biliard.

În timpul verii, era fundaş în echipa locală de fotbal şi cînd nu jucau pleca în excursie în locurile în care se presupunea că se desfăşura un meci bun. Uneori ajungea pînă la Limerick, Tipperary sau Cork, dacă se adunau destui ca să închirieze o maşină care să-i ducă. Nu mai cerea permisiunea mamei sale, cînd hotăra să plece. O informa doar asupra localităţii unde urma să se deplaseze. Cînd îl întreba la ce oră se reîntoarce ca să poată fi gata cu cina, îi răspundea că nu ştie nici el. Nu depinde de dînsul. Cînd vor dori ceilalţi să plece, va veni cu ei. Dar de întors se va întoarce.

Nu încerca să-l contrazică : întotdeauna se întorcea acasă. Uneori foarte tîrziu şi împleticindu-se pe trepte.

Stînd în pat, în întunericul din camera ei, îl auzea cum intră. Înceta să numere mătăniile. Ştia că e beat după zgomotul pe care-l făcea poticnindu-se prin bucătărie şi după felul cum urca anevoie pe scări. Cînd trecea prin dreptul camerei ei, îl întreba :

— Tu eşti, Michael Joe ?

— Mda, mormăia el.

— Slavă ţie, Doamne, suspina mama şi adormea.

Scena se repeta de multe ori. Nu-l dojenea niciodată.

II

MICHAEL JOE O CUNOSCU pe Nell Cullen la o seară de dans organizată în sala comunală, cu scopul de a strînge bani pentru misionarii din Africa. Michael Joe dansa bine. Îşi mişca trupul cu uşurinţă şi cu vigoare potolită. Conducea partenera cu fermitate, ţinînd-o strîns şi apropiindu-şi capul de al ei. Niciodată cu obrajii lipiţi. La început îi vorbea, cu gura foarte aproape de ureche, şi apoi, după ce se stabilea un raport oarecare, lăsa partenera să se îndepărteze ca să-l poată privi. O strîngea apoi din nou la piept şi continua să-i şoptească la ureche.

Nu-i plăceau dansurile extravagante. Rareori invita pe cineva cînd se cînta un tango sau o rumbă. Dansurile sale preferate erau valsul, *two-step*-ul sau un fox-trot lent. Le dansa încet, respectînd paşii de bază, uşor şi fără să se dea în spectacol. Pentru Michael Joe, dansul nu era decît un mijloc de a-şi ajunge un scop. Nu făcea niciodată greşeala de a-şi imagina că un dans cu o fată era un scop în sine. Întotdeauna venea tîrziu la dans. După ce petrecea seara la Rynne sau Blake, bînd cu prietenii, pe la miezul nopţii, se ducea la sala de dans unde plătea integral taxa de intrare, deşi nu mai rămînea decît o oră sau două. Stătea lîngă uşă, poziţie strategică de unde putea vedea bine fetele aşezate de-a lungul peretelui. Fata spre care se simţea atras în timp ce le cerceta astfel, era cea pe care îşi propunea s-o ducă acasă în noaptea respectivă. O invita la dansul următor şi nu-i

mai dădea drumul pînă la sfîrşit şi pînă nu-i promitea că îi va îngădui s-o conducă acasă.

De obicei avea succes. Nu pentru că era o pradă bună şi o partidă rîvnită. Ci comportarea sa, un amestec dintre un Casanova atotcuceritor şi un Jago dispreţuitor, atrăgea pe unele fete. Avea instinctul de a le alege fără să dea greş. Îşi limita cîmpul de acţiune şi intra în joc numai atunci cînd avea şanse serioase. Şi după dans o conducea acasă. Dacă fata locuia departe, îşi lua bicicleta şi o conducea, purtînd-o pe ghidon.

Aborda dragostea în modul direct şi natural în care aborda şi dansul. Se mulţumea cu orice loc ; un gard, o colibă, un hambar cu fîn, un ogor. Dacă fata nu era de acord, o rezema pur şi simplu de zidul cel mai apropiat şi o săruta lung şi apăsat, începînd s-o pipăie. Dacă reuşea s-o facă să se aprindă destul, îi arăta „şiretlicurile jocului“ cum le numea el.

Nu întîlnise încă nici o fată care să-l lase să meargă pînă la capăt.

În noaptea în care o cunoscuse pe Nell Cullen, Michael Joe venise la dans cu Tom Fitzgerald, tînărul învăţător, şi cu Larkin, funcţionarul de la bancă. Băuse cu ei toată seara, dar era numai pe jumătate ameţit. Putea merge fără să se clatine, şi limba nu i se împleticea în gură. Rîdea mai mult decît de obicei şi ochii negri îi scăpărau. Ajunseră în sală într-o pauză dintre dansuri.

Nell, înconjurată de un grup de fete, stătea în stînga platformei pentru orchestră. Era mai înaltă cu jumătate de cap decît majoritatea celorlalte fete. Michael Joe nu dădu nici o atenţie deosebită grupului din care făcea ea parte, lăsînd ochii să-i alunece prin sală. Fetele, răspîndite jur împrejurul încăperii, stăteau în grupuri, la marginea ringului de dans. Băieţii se adunaseră în dreptul uşii.

Un rîs care se înălţă limpede deasupra conversaţiilor atrase atenţia lui Michael Joe. Fata agăţase cu un ac o bucată de hîrtie albă de haina unui băiat care stătea cu spatele spre dînsa. Tînărul se întorsese şi o prinsese de încheietura mîinii. Fata rîdea.

— Cine-i aia ? întrebă Michael Joe pe Larkin.

— Nell Cullen. S-a reîntors din Anglia. A fost acolo infirmieră sau aşa ceva.

— S-a întors în vacanţă ? stărui Michael Joe.

— Definitiv, după cum am auzit, spuse Larkin. Dar n-o să-ţi meargă, dacă asta-i ceea ce urmăreşti.

— Aşa crezi tu ? se miră Michael Joe. Ia priveşte aici, băiete.

Se îndreptă direct, prin mijlocul sălii de dans, în văzul tuturor, spre platforma lîngă care stătea Nell. Jack Madigan sufla la saxofon cîteva note de probă... booooop, boop ! Violonistul îşi acorda vioara cu sunete discordante. Un membru al orchestrei ciupea la întîmplare o melodie pe un banjo.

Nell Cullen privea în sus spre muzicanţi, urmărindu-i cum îşi acordează instrumentele. Michael Joe se opri lîngă ea şi-i spuse la ureche :

— Ce-ai zice despre următorul ?

Nell sări într-o parte, surprinsă de sunetul unei voci bărbătești atît de aproape de urechea ei. Apoi se întoarse și-l văzu pe Michael Joe. Rîse.

— Ei bine, da sau nu ? insistă Michael Joe.

— Da sau nu, ce ? întrebă fata.

— Îmi acorzi dansul următor ?

— Stai să văd, spuse Nell.

Îl măsură din creștet pînă în tălpi.

— N-ai să mă calci pe picioare, nu-i așa ? continuă ea.

Ochii lui Michael Joe scînteiau. Orchestra începu să cînte un vals vechi.

— Știi să valsezi ? îl întrebă fata.

O apucă de talie și se avîntă cu ea pe ring.

Era așa de ușoară și se acomodă atît de repede felului său de a dansa, încît parcă nici n-ar fi ținut în brațe un trup de femeie. Capul lui Nell îi atingea obrazul. În timp ce o rotea în vals părea că, plutind, se desprinde din brațele lui. O ținea strîns, după obiceiul său, și-și plecă buzele la urechea ei. Paddy Jordan începu să cînte „După bal“. Nell se îndepărtă puțin de el.

— Nu găsești că-i o noapte fierbinte ?

Drept răspuns, Michael Joe o trase din nou alături și începu să-i șoptească la ureche.

— Ești o fată grozavă !

Nell se îndepărtă din nou.

— Chiar așa ? Juri ? rîse ea.

Ochii ei albaștri cenușii îi căutau și-i susțineau privirea. O trase spre dînsul. Cu blîndețe, fata se desprinse din nou.

— Nu-mi place să dansez strîns, îi explică ea. Dar dansezi bine, poți să mă rotești cît vrei.

Michael Joe hotărî să-i facă pe plac. O roti de mai multe ori la rînd și ea, plecată pe spate, se lăsa legănată, sprijinindu-se de brațul lui.

— Ador dansul, spuse ea.

În timp ce se legăna, părul ei lung, ondulat, blond, se mișca odată cu trupul. Paddy Jordan se tînguia mai departe la microfon. „Multe speranțe se vor spulbera, după bal...“ Nell fredona, lăsîndu-l pe Michael Joe s-o rotească. Ochii îi erau pe jumătate închiși.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare, spuse el. Ce-ar fi să mergem acasă ?

Fata deschise ochii și-i surîse.

— Nu poți să guști și tu dansul ?

— Uite ce ! Eu n-am timp de pierdut. E da, sau nu ?

Muzica se opri. Se opriră și ei în mijlocul ringului, înconjurați de alte perechi. Michael Joe o privea atît de intens, de parcă ar fi vrut s-o înghită. Ea se uită în jur să vadă cine mai era pe ring.

— Nici nu mă cunoști măcar, îi spuse.

— Ești Nell Cullen. Urmai școala de fete cînd eu eram la școala de băieți.

— Au trecut mulți ani de atunci. Nu mai sînt aceeași fetiță de pe vremuri.

— Presupun c-ai învățat multe lucruri în Anglia. Acum ești mare !

Ea se uită la el și rîse.

— Ce te-ai înfuriat așa deodată ?

Michael Joe se hotărî atunci să schimbe tactica. Nu avea de gînd s-o lase să-şi bată joc de el.

— Pleacă o fată în Anglia şi, cînd se întoarce acasă, îşi închipuie că tinerii din provincie, cum sîntem noi, nu-s nici pe departe destul de buni pentru dînsa.

— O nu ! Asta chiar că nu-i adevărat, spuse Nell cu sinceritate.

Orchestra începu să cînte alt potpuriu de dansuri. Michael Joe încercă să profite de avantajul ce-l obţinuse.

— Atunci mă laşi să te conduc acasă ?

— Ştiu că nu faci parte dintre cei care renunţă vreodată, constată ea prinsă din nou în vals. Dă-mi voie să-mi tihnească dansul şi am să mă mai gîndesc.

Au dansat împreună tot restul serii. Ea nu i-a îngăduit lui Michael Joe s-o ţină strîns, el n-a încetat să încerce. Părea că are un talent special prin care reuşea să se îndepărteze mereu de dînsul. Fără voie, simţea cum chiar propriul său braţ o lăsa să se retragă. Se înfurie împotriva lui însuşi pentru că îi ceda atît de uşor. Dar se consolă gîndindu-se că, în orice caz, vor pleca împreună acasă, şi atunci îşi va scoate el pîrleala.

Orchestra intona ultima melodie : „Te voi vedea în visurile mele." Un fox-trot lent.

— Îţi aduc haina, îi spuse Michael Joe, aproape de ureche. Plecăm înaintea mulţimii.

— Vreau să mai dansăm, se împotrivi ea. Îmi place.

Trebui să-i facă pe voie şi dansară în tăcere melodia lentă şi visătoare. Michael Joe nu vorbea. Paddy Jordan se tînguia la microfon. Luminile erau scăzute. În ceea ce-l privea, partida era cîştigată. Nell se lăsa moale în braţele sale şi nu mai încerca să-l îndepărteze. Cînd dansul se termină şi luminile se aprinseră, el îi vorbi din nou.

— Dă-mi mie tichetul de garderobă să-ţi aduc haina.

— Nu merg cu tine acasă.

— Glumeşti ?

Încercă s-o sărute fără să ţină seama de mulţimea din jurul lor.

— E inutil, spuse ea. Şi încetează să te faci de rîs faţă de toată lumea.

Se potoli imediat.

— Dă-mi o explicaţie, stărui Michael Joe. O singură explicaţie plauzibilă. Am dansat toată seara cu tine. Merit şi eu o răsplată.

— Merg acasă cu alte două fete, spuse ea.

— Fete ?

— Da, răspunse ea. Mulţumesc pentru dans şi noapte bună.

Plecă fără să-i mai dea răgaz s-o împiedice. În noaptea aceea, după dans, Michael Joe se duse acasă singur, prin întuneric, regretînd că şi-a irosit timpul cu dînsa, cînd s-ar fi putut ocupa de vreo fată care să-i ofere un pic de satisfacţie.

Seamus Larkin îl privise pe Mihael Joe dansînd cu Nell Cullen. Era bucuros văzînd cum

Nell îl ţine la distanţă. În sfîrşit iată şi o femeie care-i ţinea piept lui McCarthy. Lui Seamus Larkin nu-i plăcuse niciodată felul cum se purta Michael Joe cu fetele. Parcă ar fi fost nişte vite care pot fi cumpărate sau vîndute la iarmaroc. Şi fetele îi îngăduiau să le trateze astfel. El, Larkin, se purta cu totul altfel. Iată că, în sfîrşit, cum putuse el să observe, Nell Cullen se ţinuse tare. Nu i-a mai mers lui Michael Joe ca de obicei. Şi aceasta era un prilej de satisfacţie pentru Seamus Larkin.

III

A DOUA ZI DIMINEAŢA, în timp ce-i pregătea ouăle pentru micul dejun, mama lui Michael Joe se interesă de succesul serii de dans.

— A fost lume multă ?

— Nu ştiu. Presupun că a fost destul de multă.

— Aha ! Nădăjduiesc că după ce s-a plătit orchestra au mai rămas ceva bani şi pentru misionarii din Africa ?

— Pentru misionarii din Africa a fost organizat dansul ?

— Tu ce-ai crezut ? C-a fost doar un prilej ca fetele să se arate în lume ?

Michael Joe nu răspunse nimic.

IV

MICHAEL JOE O ÎNTÎLNI din nou pe Nell Cullen duminica următoare, la slujbă. Cum mergea prin mijlocul Străzii Mari, întorcîndu-se de la biserică împreună cu mama lui, fata trecu pe lîngă ei.

Nell purta un palton albastru deschis şi o beretă albă împletită şi era întovărăşită de alte două fete. Fără voia lui, Michael Joe o privi lung cînd trecu prin dreptul lor. Ea se întoarse şi-i zîmbi, aruncînd o privire rapidă mamei sale. Trecu apoi mai departe, cu capul plecat. Michael Joe avu impresia că o văzuse îmbujorîndu-se.

— Cine-i fata asta ? întrebă mama.

— Una din familia Culen, spuse Michael Joe. S-a reîntors din Anglia.

Doamna McCarthy se uită după ea, dar nu mai întrebă nimic. Michael Joe îşi conduse mama pînă la intrarea casei. La despărţire, ea îl anunţă că masa va fi gata peste o oră. Michael Joe deschise prăvălia.

Duminica nu se făcea cine ştie ce vînzare, dar cîţiva prieteni obişnuiau să intre după slujbă, să mai stea la taifas înainte de a se duce acasă la masa de prînz. Seamus Larkin, funcţionarul de la bancă, intră agale, se aşeză pe tejghea, aprinse o ţigară şi trase un fum adînc.

— Doamne, că mult ne-a mai ţinut astăzi preotul ! Nu ţi s-a părut interminabil ? întrebă Larkin.

Michael Joe ridică privirea din ziarul de duminică pe care-l răsfoia.

— Nu-i rău să mai stăm în genunchi o dată pe săptămînă. Ne menţinem în formă pentru îndeletniciri mai plăcute.

Larkin se înroşi.

— Te gîndeşti numai la prostii, spuse el pe jumătate supărat.

— Ce programe sînt astăzi ? întrebă Michael Joe.

— Nu mare lucru. E un meci de fotbal la Kilrush. Putem să ne adunăm cîţiva şi să închiriem maşina lui Griffey, dacă vrem să mergem.

— De acord, spuse Michael Joe. Numai să ieşim undeva.

Tăcură un timp. Ţigara lui Larkin umplea cu fum interiorul întunecat al prăvăliei.

— Nu era Nell Cullen fata pe care am văzut-o azi la slujbă ?

— Cum pot să ştiu eu pe cine ai văzut tu ? ripostă Michael Joe.

Larkin îl privi şiret.

— Te-a lăsat s-o conduci acasă ?

— Ce te priveşte pe tine dacă m-a lăsat sau ba ?

— Nu mă priveşte nici un pic, îl asigură Larkin. Am întrebat şi eu aşa, într-o doară.

Intrară mai mulţi clienţi. Michael Joe îi servi repede. Adresa cîteva cuvinte fiecăruia şi-i asculta cînd vorbeau, plecîndu-şi capul oacheş spre ei şi clătinîndu-l afirmativ de cîte ori spuneau cîte ceva. O fată din cartierul sărac ceru jumătate de pfund de ceai rugîndu-l s-o păsuiască cu banii pînă săptămîna următoare. Michael Joe îi dădu ceaiul, spunîndu-i glumeţ că-şi va încasa el plata altcumva.

Larkin îl invită la cîrciuma lui John Thynne pentru un păhărel înaintea mesei de prînz.

— Ştii bine că nu merg niciodată acolo, spuse Michael Joe. Ţine berea în butoi cîte două luni.

— S-ar putea să existe o compensaţie de data asta, spuse Larkin misterios.

— Aha ! Vrei să mă duci cu vorba ? protestă Michael Joe. Bine, hai să mergem.

Porniră în jos, pe Strada Mare, spre birtul lui Thynne şi, după ce priviră jur împrejur ca să se asigure că nu-i observă vreo patrulă, bătură în uşă. Le deschise însuşi John Thynne. În cîrciuma întunecată mai erau şi alţi cîţiva oameni. Larkin şi Michael Joe comandară cîte o halbă.

— Hai să mergem în bucătărie, propuse Larkin. E mai multă linişte.

— Trebuie să plec curînd la masă, se apără Michael Joe.

Se duseră în bucătărie. Aparatul de radio era deschis. Nell Cullen şedea lîngă aparat, într-un fotoliu, şi asculta muzica de dans transmisă de radio Eireann. Doamna Thynne punea o tavă cu friptură de vacă în cuptor.

— Bună ziua la toată lumea, spuse Larkin.

Nell şi doamna Thynne murmurară răspunsul la salut. Michael Joe îi adresă un salut rece lui Nell şi se aşeză pe un scaun. Larkin începu să

discute, întrebînd-o despre Anglia și ce a mai făcut pe acolo.

— O fată frumoasă se descurcă orișiunde, o complimentă el.

Nell răspunse politicos că și acolo e ca pretutindeni ; oriunde te-ai duce, găsești același fel de oameni. Larkin, deși fusese pus la punct, continuă să-i vorbească, punîndu-i tot felul de întrebări la care ea răspundea scurt, încercînd să-l descurajeze.

Michael Joe stătea privindu-și halba, fără să bea. Nu încerca să ia parte la discuție, ci se retrăsese în contemplarea băuturii fără să o atingă... Puse deodată halba pe jos, în spatele scaunului, și se ridică.

— Nu cumva vrei să pleci, Michael Joe ? întrebă Larkin.

— Mă tem să nu ajung tîrziu la masă. Știi, mama...

Doamna Thynne se ridică din fața cuptorului.

— Ei da, Michael Joe. Probabil că nu te atrage prea mult compania noastră.

— Nicidecum, doamnă Thynne, ripostă Michael Joe. Dar e vorba de mama, nu-i place cînd vin tîrziu.

— N-ai schimbat nici măcar un cuvînt cu Nell Cullen, continuă doamna Thynne. Stai o clipă să-l chem pe John.

Pînă s-o poată opri sau să plece fără s-o ofenseze, doamna își chemă soțul de la bar. John sosi în grabă. Îl văzu pe Michael Joe în picioare, gata să iasă.

— Doar n-ai de gînd să pleci ? Hai, Nell, dă-te mai aproape. Vino lîngă băiatul ăsta cumsecade și dă-i prilejul să facă cunoștință cu tine.

Se duse la Nell și, trăgînd-o de mînă, o ridică din fotoliu. La radio continua să se transmită muzică de dans. Nell se înroși.

— Poate că n-are chef de vorbă.

— Nu pot rămîne, John, stărui Michael Joe, trăgîndu-se îndărăt spre ușă. Poate altădată.

— De cînd ai devenit sfios cu femeile ? întrebă John.

— Lasă omul să plece, dacă asta dorește, interveni doamna Thynne. Îl avem aici pe domnul Larkin să-i țină fetei de urît.

John Thynne o tîrîse pe Nell în mijlocul camerei și încă își mai ținea mîna pe brațul ei, de parcă ar fi fost vreo specie de animal pe care-l oferea cumpărătorilor la tîrg. Nell se ferea să-l privească pe Michael Joe și se tot întorcea spre aparatul de radio, care continua să transmită muzică. Larkin zîmbea, privind drept înainte. Michael Joe, tot trăgîndu-se îndărăt, ajunsese la ușă. Făcu un semn cu mîna și, fără să-și mai ia rămas bun, plecă în grabă.

Acasă își mîncă prînzul în tăcere, în timp ce mama lui încerca să afle ce l-a tulburat. Nu termină nici carnea, nici cartofii. De obicei avea o poftă de lup și înghițea mîncarea pe nerăsuflate.

— Nu-ți termini porția ? întrebă mama.

— Carnea e prea grasă, iar cartofii nu-s destul de fierți, răspunse el ridicîndu-se de la masă.

— Așteaptă puțin să le mai dau o fiertură.

— Ba nu ; trebuie să plec.

Doamna McCarthy se duse la fereastra din sufragerie ca să vadă în ce direcţie o apucă. Tînărul trecu pe lîngă fereastra prin care îl urmărea dînsa. „A pornit-o spre club“ îşi zise. „Mulţumesc lui Dumnezeu.“ Trase din nou perdeaua, îşi strînse şalul negru în jurul umerilor şi se aşeză să-şi termine de una singură prînzul de duminică.

Seamus Larkin rămăsese în birtul lui John Thynne. După plecarea lui Michael Joe, atmosfera părea să se fi limpezit. Nell încetă să se mai ţină în defensivă. Vorbi mai prietenos cu Larkin.

V

ÎN ACEEAŞI DUPĂ AMIAZĂ, la Kilrush, Michael Joe rămase în întuneric în cîrciuma lui Foran şi se îmbătă. Refuză să-l însoţească pe Larkin afară, pe terenul de fotbal, şi să privească meciul. Larkin încercă să afle ce-l frămîntă. Michael Joe îi răspunse că nu-i vorba despre nimic atît de grav încît să nu poată fi lecuit cu vreo două halbe de bere. N-avea absolut nimic. Dorea doar să bea cîteva halbe în linişte. Ce-i aşa de ciudat în asta ? Larkin ştia că ar fi fost zadarnic să încerce a-l îndupleca pe Michael Joe odată ce acestuia i-a intrat în cap un anumit gînd. Îl lăsă pe un scaun, în cîrciuma lui Foran, cu o cană mare de bere neagră în faţă. Michael Joe bău de unul singur, fără să se gîndească la ceva anume, aşteptînd doar să simtă buna dispoziţie revenindu-i odată cu băutura. De obicei, cînd se îmbăta, era exuberant, cînta şi făcea nebunii, dar niciodată nu simţea dorinţa de a distruge sau de a se bate. Era prietenos din fire. Băutura accentua intenţiile bune pe care le avea faţă de toată lumea. Dădea de băut tuturor celor care erau prezenţi la bar şi nu lăsa pe nimeni să-i plătească şi lui un rînd.

Larkin se întoarse după sfîrşitul meciului şi-l găsi pe Michael Joe aşezat într-un colţ.

— Ai pierdut un meci grozav, spuse el. Cei din Kilkee au cîştigat cu un punct.

— Serios ?

— Te-ai îmbătat sau ce-i cu tine ? întrebă Larkin.

— Nu-s deloc afumat, răspunse Michael Joe.

Larkin se aşeză şi bău cu el. După meci, cîrciuma se umpluse de oameni. Băieţii din echipa victorioasă se îmbătară repede, combinînd emoţia meciului cu berea. Doi oameni mai în vîrstă, unul din Kilrush, altul din Kilkee, începură să se certe comentînd meciul. Restul petrecăreţilor trecură unii de partea unuia, alţii de partea celuilalt şi atmosfera deveni încărcată. Bătaia părea că pluteşte în aer. Dar cineva se porni să cînte şi mînia se risipi pe măsură ce şi ceilalţi îşi uniră vocile cu el. Michael Joe se ridică şi oferi o băutură celui care avusese ideea să înceapă cîntatul, rugîndu-l să dea to-

nul cîntecului „Mother Machree". Cel rugat avea o voce frumoasă de tenor și interpreta cu mult suflet.

E-un loc, în sufletul meu pitulat
Ce n-aparține nimănui
Un adînc în străfundurile lui
De nimeni vreodată cercetat.

Michael Joe avea un glas de bariton. Cînta cît îl ținea gura, după cum făceau și ceilalți din bar, indiferent dacă erau beți sau treji.

— Asemenea cîntece n-o să moară niciodată, spuse Michael Joe la sfîrșit, trăgînd un gît bun de bere.

Cină la Butler Arms împreună cu Larkin și plăti toată consumația, în ciuda protestelor tovarășului său. Se întoarse apoi la barul lui Foran, unde Michael Joe bău vîrtos, pînă veni momentul să meargă la dans. Pe măsură ce bea, devenea tot mai posomorît și începu să-l critice pe Larkin că s-a împotmolit într-un oraș atît de mic și că se mulțumește să fie doar funcționar la bancă. Larkin, rîzînd, îi răspundea cu blîndețe.

— Nici un om din lume nu s-ar stabili într-un oraș ca al nostru, dacă nu ar fi silit să o facă, afirma Michael Joe.

— Nu-i chiar așa de rău, protestă Larkin. La urma urmei am un serviciu sigur. Mi se plătește regulat. Cunosc eu pe mulți care nu știu dacă vor putea face rost de bani pentru ziua de mîine.

— Ești un laș, Larkin, strigă Michael Joe.

Larkin începu să rîdă. Plecară spre sala de dans pe la ora zece și jumătate. Larkin invită prima fată care-i ieși în cale. Michael Joe se așeză pe o bancă, foarte aproape de ușă, privind cu ochi tulburi la perechile care se învîrteau în jurul lui. Se simțea fără vlagă, posomorît și nu prea beat. Ațipi cu capul rezemat de peretele rece.

Se trezi în brațe cu o femeie care țipa la doi tineri ce-și băteau joc de ea.

— Plecați de aici, derbedeilor! Lăsați femeile cumsecade în pace!

Michael Joe o împinse, dînd-o jos de pe genunchii săi și o măsură din cap pînă-n picioare. Avea peste cincizeci de ani. Își purta părul încărunțit, sîrmos, în bucle îngălbenite, ce păreau arse cu fierul. Obrajii îi erau înroșiți cu fard și o rochie de bumbac înflorată îi atîrna pe trupul descărnat. Rochia îi era cu cîteva numere prea mare. Îi fusese evident dăruită de vreo doamnă respectabilă din oraș. Chipul îi era alb ca făina, din cauza stratului gros de pudră. Mirosea puternic a colonie ieftină.

— Hai să dansăm, spuse Michael Joe, apucînd-o de brațele subțiri.

Pînă să-i dea vreun răspuns, Michael Joe o și tîrîse pe platoul de dans și o învîrtea ținînd-o strîns lipită de el. Nu dansa prea bine și-l călca mereu pe picioare. Michael Joe nu ținea seamă de asta. Parfumul dulceag pe care-l simțea în

nări îl ațîța. Excitat, o ținea din ce în ce mai aproape de el. Femeia nu protesta.

— Hai să ne plimbăm puțin, îi șopti, aplecîndu-se spre dînsa.

— Abia am venit, se tîngui femeia. Ești un dansator formidabil. Nu am chef să mă plimb pe afară.

— Îți dau zece șilingi, o îmbie Michael Joe.

Femeia ezită, privind în sus la el, cu ochii ca două mărgele, lacomi și aspri.

— O să fim văzuți, se împotrivi ea.

— Te aștept afară, spuse Michael Joe. Ia-ți singură haina.

Îi vorbea la ureche. O șoaptă adîncă și tremurată.

— Numai dacă-mi făgăduiești că ne întoarcem după aceea și că dansezi tot cu mine, spuse femeia.

— Bineînțeles că o să ne reîntoarcem, o asigură Michael Joe. Dar ai grijă să nu te vadă cineva cînd ieși. Și grăbește-te.

Împinse femeia spre marginea ringului. Se împiedică și-l călcă pe picior. O lăsă apoi și ieșind afară o așteptă la ușa sălii de dans, dincolo de cercul de lumină. Cîțiva tineri din localitate dădeau tîrcoale pe lîngă ușă, neavînd bani să intre înăuntru. Michael Joe spera să nu fie văzuți. Femeia ieși, încheindu-și sub bărbie paltonul negru, și el prea mare pentru dînsa.

— Iat-o pe Biddy Bidineaua, strigară ei.

— Ștergeți-o acasă, la mama voastră, nemernicilor, răcni Biddy.

Michael Joe o porni în jos, pe trotuar, nădăjduind să nu-l observe tinerii. Biddy îl văzu și porni după el. Doi dintre tineri o urmăreau ținîndu-se la distanță. Femeia îl ajunse pe Michael Joe.

— Încotro gonești așa ? întrebă Biddy.

— Hai să mergem undeva, spuse el grăbit.

— Puțin mai sus e o cărare. Dar te întorci cu mine la dans după aceea ?

— Poți să ai încredere în mine, spuse Michael Joe. Nu te-aș minți pentru nimic în lume.

Intrară în cele din urmă pe un drumeag întunecos, lunecînd și împleticindu-se de pietrele caldarîmului.

— Aici, șopti ea din întuneric. Vino aici !

Michael Joe întinse brațele în beznă și apucînd-o o sprijini brutal de zid. Michael Joe nu știa cum să procedeze. O trase jos și o culcă în drum. Astfel Michael Joe își pierdu virginitatea.

Auziră apoi pași alergînd în direcția lor.

— Maică Precistă, ne-au prins ! spuse el femeii. Ia-o la fugă cît poți de iute.

Michael Joe simți că-l lovește în ceafă ceva putred. Un măr sau o portocală.

— Ne atacă ! spuse femeia. Derbedeii ! !

Michael Joe sări în sus. Mere putrede, portocale, bulgări de pămînt, nici el nu mai știa ce, zburau pe lîngă ei, lovindu-se de zidul din spate. Se piti jos. Apoi se scotoci în buzunar și scoase

cîteva bancnote. Se tîrî în patru labe, pe cărarea pietruită, căutînd femeia.

— Ține aici, spuse el, împingînd banii în mîna lacomă.

Apoi se ridică și o luă la fugă. Ceva îl lovi și i se strivi de piept. Nu se mai opri decît după ce ieși la drumul mare pe care o porni împleticindu-se și lunecînd din cauza beției. Auzi pași înaintea lui. În lumina felinarului din stradă, văzu că cei care-l atacaseră se răspîndeau.

Se curăți cît putu mai bine și se întoarse în sala de dans să-l caute pe Larkin. Auzind muzică și văzînd perechile rotindu-se pe podium, izbucni în el o dorință violentă de a distruge. Ar fi vrut să cadă tavanul și să-l strivească pe el și pe ceilalți. Se simți plin de ură împotriva tuturor și împotriva lui însuși.

Îl văzu pe Larkin alături de o fată ce părea de la țară, mică, blondă și grăsuță, cu ochi albaștri, nevinovați. Rîdeau și fata nervoasă își trecea greutatea trupului cînd pe un picior cînd pe celălalt.

— Hai acasă, spuse Michael Joe, dînd peste ei. Cheamă-l pe Griffey și pe băieți.

— Uite că nu vreau, se împotrivi Larkin. Mă distrez foarte bine. Poți să-ți dai singur seama. Doar ai ochi în cap.

Michael Joe privi fix la fată. Aceasta făcu cîțiva pași îndărăt, de parcă s-ar fi temut să n-o lovească.

— Vă aștept în mașină, spuse Michael Joe.

Se ciocni de o pereche care dansa și, fără să-și ceară iertare, ieși din sală.

VI

SĂPTĂMÎNA URMĂTOARE Michael Joe se puse pe treabă. Nu-l preocupase niciodată felul cum era aranjată prăvălia și lăsase totul mai mult sau mai puțin ca pe vremea cînd trăia tatăl său. Sacii cu făină, cu secară, cu porumb, cu orz, cu grîu erau îngrămădiți, la voia întîmplării în dreapta intrării și-n lungul prăvăliei, dînd impresia unor omuleți scunzi și grași. În fața lor era tejgheaua, iar în spate, pe rafturi, pungi cu stafide, ceai, zahăr și mirodenii. Șuncile atîrnau de tavan, prinse în cîrlige, iar mașina de tăiat mezeluri era într-o margine a tejghelei. Borcanele cu marmeladă și gem, cîteva conserve și untul erau așezate alandala pe rafturi. La cealaltă margine a tejghelei era o gheretă de sticlă în care Michael Joe își ținea documentele. În spatele prăvăliei, despărțită printr-un paravan, era o cămăruță în care se afla un cămin. În timpul iernii, Michael Joe aprindea focul și, cînd nu avea clienți, stătea acolo cu cîte un prieten care venea să-l vadă, întocmai cum obișnuise să facă și tatăl său.

Luni de dimineață Michael Joe se duse devreme în prăvălie. Vin Scanlon fu mirat să-l găsească acolo ; de obicei intra la doamna McCarthy să ia cheia și el deschidea prăvălia. Michael Joe sări de îndată cu gura pe Vin și începu să-i poruncească să mute sacii astfel, încît făina să fie într-o parte, secara într-alta și așa mai departe. Vin se obișnuise ca luni de dimineață ritmul să fie mai domol. De obicei

Michael Joe pleca pentru cîte o oră la berăria lui Kerney, să discute rezultatele de la cursele de duminică. Acum, în timp ce Michael Joe îi dădea dispoziții ce să mai facă în cursul zilei, Vin își ținea mîinile în buzunare.

— Scoate-ți mîinile din buzunar, băiete, și nu te mai scărpina atîta, se răsti la el Michael Joe.

Vin scoase mîinile din buzunar.

Sacii erau grei pentru un băiat de șaptesprezece ani și din cînd în cînd Vin se mai oprea să-și tragă sufletul. Michael Joe coborî de pe scaunul înalt pe care se așezase să facă socotelile și, foindu-se în sus și în jos în spatele lui Vin, îl privea lung fără să rostească nici o vorbă. Vin se fîstîci atît de rău, încît scăpă un sac pe jos. Sacul plesni. Michael Joe îl înjură.

— Ce naiba e cu tine azi ? Ai mîini de lut ?

Vin fu nevoit să aducă o pungă în care să adune făina ce se răspîndise, în timp ce Michael Joe îl urmărea cu privirea.

Cînd se duse să ia masa de prînz, Michael Joe se plînse mamei sale de nepriceperea lui Vin.

— Nu-i nimic de capul lui ! La început mi-am făcut iluzii, dar acum m-am lămurit. N-are habar cum să țină lucrurile în ordine.

— E încă foarte tînăr, îl scuză doamna McCarthy. Ai și tu răbdare și o să învețe.

— Și între timp trebuie să-i suport imbecilitatea, ripostă Michael Joe.

Nu trecu pe la Kerney în dimineața aceea. În schimb își făcu contabilitatea. Cercetînd dosarele, constată că i se datorează foarte mulți bani. Hotărî să trimită, în aceeași după-amiază, scrisori celor cărora le vînduse pe credit, cerîndu-le să-i achite pe dată o parte din sumă, urmînd să lichideze toată datoria în termen de o lună. La prînz nu zăbovi cu maică-sa la masă.

— Trage un pui de somn, sus la tine în cameră. Ai venit tîrziu ieri noapte, spuse ea încercînd să-l rețină.

— Am treabă, răspunse Michael Joe.

În ziua aceea se simțea stingherit de prezența mamei sale.

În timp ce Vin era plecat la masă, Michael Joe inspectă prăvălia. Cînd îl văzu că s-a reîntors, îi ceru să măture prin toate colțurile.

— Singurul loc pe care îl mături de obicei e mijlocul încăperii. Printre saci zace murdăria de un cot.

Îl canoni pe Vin întreaga săptămînă, pînă cînd toate cîte se aflau în fața tejghelei cît și pe rafturile dindărătul ei fură bine orînduite astfel încît, cînd aveai nevoie de ceva, trebuia doar să întinzi mîna și nu să cauți peste tot ca un apucat. Întreaga săptămînă Michael Joe nu ieși din prăvălie, decît ca să se ducă la masă. Prietenii intrau să vadă dacă nu-i bolnav. Nu stătea deloc la taifas, ci le spunea că are treburi urgente, la care ei ridicau din sprîncene. Ajunși la berăria lui Kerney, rîdeau de el, imitîndu-l în noua sa postură de om eficient, și adăugau la sfîrșit : „McCarthy e pe picior de război. Vezi că sosesc indienii !“ Vin Scanlon, după orele de lucru, clevetea pe socoteala lui.

— Șeful, spunea el, se poartă ciudat. Foarte ciudat.

Arăta cu degetul spre frunte. Oamenii clătinau din cap și apoi rîdeau.

Seara, Michael Joe nu se mai ducea pe terenul de fotbal, sau la club, sau la vreuna din cîrciumi. Rămînea acasă și stătea cu mama sa în sufragerie. În prima seară se arătă neliniștit. Deschise aparatul de radio, dar muzica nu făcea decît să-l supere. Îl irita. Se duse la culcare devreme, dar se suci și se răsuci în pat ore întregi, incapabil să se odihnească. Se tot gîndea la îmbunătățirile care trebuiau făcute în prăvălie. Se înflăcăra închipuindu-și cum va reuși să-i depășească pe Johnnie Tom Pat, pe Jackie Hynes și pe alți negustori. Afacerile lor vor fi jucărie de copil în comparație cu ce va realiza el cînd se va pune pe treabă.

În timp ce-și făcea planuri mărețe cum să-și lărgească și să-și îmbunătățească negoțul, imagini la care nu voia să se gîndească și pe care nu dorea să le vadă se strecurau în primul plan al conștiinței sale. Imaginile căpătau formă de senzații. Simțea că cineva aruncă iar în el cu mere și portocale putrede. Cu un efort de voință își alungă din minte imaginile și senzațiile. Dar acestea reveneau persistent. Se vedea în cîrciuma lui Thynne, făcînd-o pe îmbufnatul față de Nell Cullen. Îl vedea și pe Larkin făcîndu-se de rîs în prezența ei. Îi făcea plăcere să-și aducă aminte că fusese îmbufnat. Ce-și închipuia dînsa ? Că poate să-l ia peste picior ? Se crede poate Regina Victoria ? O să-i arate el că mai sînt bărbați pe lume care nu-s dispuși să joace după cum le cîntă ea. Cam astfel vorbea el imaginilor care nu-i dădeau pace. Apoi se simțea iar

atacat cu mere și portocale putrede. Se apăra. Gonea imaginea. O auzea pe maică-sa tîrîndu-și papucii în camera de alături. Încerca să doarmă. Să doarmă. Să uite cele întîmplate.

Se gîndea iar la prăvălie și, un timp, se simțea în siguranță închipuindu-și cum o va face să arate peste cîțiva ani.

Noaptea următoare hotărî să citească o carte, ca să poată adormi. Mama sa avea în dulap un exemplar din *Quo Vadis*. Încercă s-o citească dar i se păru prea ireală. Nu-și putea proiecta imaginația atît de departe, în trecutul în care avuseseră loc suferințele primilor creștini, la Roma, sub Nero. Totuși era una dintre puținele lecturi pe care mama sa le dusese pînă la capăt și ea socotea că ar fi bine să o citească și fiul ei. După o noapte, abandonă cartea. Îl chinuise un coșmar : lei devorînd oameni fără chipuri și pe care totuși avea senzația că-i cunoaște bine.

Apoi găsi în dulap un vraf de romane polițiste. Aparținuseră tatălui său. Citi cîte unul pe noapte, tot restul săptămînii, și dormi liniștit.

Deși era furios pe Vin, pe aspectul prăvăliei, pe prietenii săi, nu rosti nici un singur cuvînt aspru față de mama lui. O întreba necontenit dacă nu-și dorește ceva din prăvălie. Într-o seară, îi aduse un borcan de marmeladă, apoi un altul cu gem de căpșuni. Îi tot spunea că ar trebui să angajeze o fată ca s-o ajute la treburile mai grele din gospodărie. Doamna McCarthy nici nu voia să audă.

— Pentru ce-mi trebuie fată-n casă ? Crezi că sînt chiar așa de bătrînă ?

— Nu, mamă, răspundea Michael Joe. Dar stai prea mult în picioare. Ar trebui să te mai odihnești un pic. Te obosești prea mult așa.

— A ! Te grăbești să scapi de mine. Arzi de nerăbdare !

— Nu vorbi prostii, se răsti Michael Joe.

— Nu-i nici o prostie. Într-o bună zi, și nu peste mult timp, ai să aterizezi aici cu o fată.

— Nu. Niciodată. Sînt sigur de asta, spuse Michael Joe destul de moale.

Avea impresia că-i pretinde să nu se însoare niciodată.

După ce munci din greu toată săptămîna, sîmbătă îi plăti treizeci de șilingi lui Vin Scanlon, care nu-i mulțumi ca de obicei, și hotărî să închidă prăvălia și să se ducă seara la spovedanie. Făcuse acest lucru și înainte de Paști, în urmă cu cîteva luni. De la optsprezece ani, de cînd ieșise cu prima fată, luase obiceiul să se spovedească și să se împărtășească o dată pe an. Ideea de a merge la spovedanie îi venise așa, deodată. Și ce ar fi dacă ar face-o ? N-ar fi rău deloc să fie văzut la confesional ceva mai des decît în trecut.

Pînă atunci reușise să se țină departe de preoți. Știa cum obișnuiesc popii să-i certe pe tineri că umblă cu fete și cum se luau pe urma perechilor de îndrăgostiți, în nopțile întunecoase, după dans, și-i luminau cu lanterna. Michael Joe jurase în sinea lui că pe el n-o să-l poată dibui niciodată. Dacă observă că ești dintre cei care se spovedesc și se împărtășesc în mod regulat sau care merg la slujbă de două ori duminica și în cursul săptămînii, te pisează zi și

noapte să contribui pentru cine știe ce misiuni într-o țară străină, sau pentru altă operă de binefacere. Michael Joe lăsa acest gen de afaceri în seama mamei sale.

La urma urmei n-o să atragă prea multă atenție dacă se va duce la spovedanie sîmbătă seara. Va merge la părintele Grimes care avea reputația că-i mai îngăduitor. Nu punea întrebări jenante și nu cerea amănunte. Stătea cu obrazul ascuns între mîini, de cealaltă parte a grilajului, de parcă ar fi jelit tot timpul păcatele lumii, dar nu-și înălța capul să protesteze. Îți dădea canonul, dar nu se uita să vadă dacă cel care-și descarcă păcatele e bărbat, femeie, sau copil.

Michael Joe o înștiință pe mama sa de această intenție. Se hotărî să meargă și dînsa, deși se spovedise doar cu o săptămînă în urmă. Michael Joe simțea că-l cam lasă curajul, dar, ca să facă pe voie mamei sale, se declară fericit să poată merge împreună.

Părintele Grimes îl ascultă de după grilajul de sîrmă, fără să-l privească.

— Am călcat porunca a șasea, părinte.

— De cîte ori ?

— O dată.

Michael Joe era recunoscător părintelui Grimes că-l cruțase și nu-i ceruse amănunte. Nu-l privise. Drept penitență, îi ceru să spună de mai multe ori o rugăciune.

Michael Joe știa că dacă zăbovește în biserică timpul necesar pentru a-și repeta rugăciunea, mama sa va intra la bănuieli. Îngenunche alături de ea, în întunericul capelei, cît timp stătu ea ca să-și facă canonul : de trei ori „Slavă Mariei“,

și amînă propria sa rugăciune pentru a doua zi la slujbă.

A doua zi dimineață, primi împărtășania împreună cu mama sa. Cînd preotul Lyons îi puse hostia pe limbă, se simți copleșit de zel religios. O senzație de bine pogorî asupra sa. Și cu toate acestea nu era în stare să-i vorbească lui Hristos care tocmai își unise trupul cu trupul său. Dar buna dispoziție îi revenise. Împărtășania îi făcuse bine. Și tot așa și mamei lui.

După-amiază, o după-amiază frumoasă și însorită, împrumută șareta și căluțul lui Miko Hynes și plecă împreună cu mama în satul Ballard, ca să facă o vizită la mormîntul tatălui său. Fusese dorința mamei. Ziua era senină și ea însăși se simțea în formă. În bucuria lor, cei vii trebuie să-și amintească și de morți. Michael Joe ar fi vrut să meargă la un meci de fotbal cu Larkin, dar merita și mama sacrificiul unei zile. „E o bătrînică formidabilă“ gîndi el înduioșat. Da, trebuia să se ducă mai des la spovedit și împărtășit. Îl făcea să se simtă plin de voie bună.

La mormîntul tatălui său, mama curăți vasul de sticlă în care erau niște violete artificiale. Smulse buruienile ce începuseră să crească prin prundișul cu care era acoperit mormîntul. Adusese o mică sapă și întorcea pietricelele cu partea de dedesubt spre soare, ca mormîntul să arate din nou proaspăt. Michael Joe o privi curios un timp, fără să se ofere să o ajute. Apoi se plimbă prin cimitir, lăsînd-o singură, și citi numele celor înmormîntați, așa cum s-ar fi uitat la anunțurile de deces dintr-un ziar. Cînd se întoarse, o găsi pe mama sa în genunchi, în fața mormîntului. Îngenunche alături și începu să se roage: „Odihnească-l Domnul în pace. Odihnească-se în pace !“. Rosti rugăciunea fără să-și dea seama bine cui și pentru ce se roagă.

Mama se ridică în picioare făcîndu-și cruce.

— Ce om cumsecade a fost taică-tău, spuse ea privind mormîntul împrospătat. Cît timp am trăit împreună, nu mi-a spus nici un singur cuvînt de ocară. Păcat că a trebuit să-l văd cum se duce ! Își șterse lacrimile. Era mereu lîngă mine. Niciodată nu mi-am închipuit c-o să mă părăsească atît de curînd !

Mai plînse puțin. Michael Joe se simți stingherit și privi în altă parte. Apoi mama îl luă de braț și se reîntoarseră la șaretă.

— Mulțumesc lui Dumnezeu că mi-ai rămas măcar tu, să aibă cineva grijă de mine, urmă ea după ce se așezaseră pe banchetă.

— Dii, căluț ! spuse Michael Joe, și porniră șareta.

VII

SĂPTĂMÎNA URMĂTOARE Michael Joe o lăsă mai moale cu mustrările adresate lui Vin Scanlon și cu treaba. Puse deoparte scrisorile către debitori, ca să aștepte pînă cînd va găsi timp să le așeze în plicuri și să le expedieze. Îi porunci lui Vin să spele ferestrele și să curețe trotuarul de la intrare. Îl lăsă singur, ca să se mai uite prin ziare. Apoi traversă drumul la berăria lui Kerney.

Tot acolo se găsea şi într-o dimineaţă, pe la mijlocul săptămînii, cînd intră Nell în prăvălie. Vin traversă în goană şi-l chemă, spunîndu-i de faţă cu prietenii că a venit o fată care doreşte să-l vadă. Michael Joe răspunse :

— Las-o să mai aştepte.

Dar plecă grăbit la cîteva minute după Vin. Intră în prăvălie şi o văzu pe Nell :

— Cu ce vă pot servi, domnişoară ? întrebă el, trecînd în spatele tejghelei.

— N-am putea... sta de vorbă, undeva ? întrebă Nell privind spre saci.

Vin îşi făcea de lucru, cîntărind sacii cu făină. Michael Joe ieşi de după tejghea şi o conduse în cămăruţa din spate, lăsînd-o să treacă înainte. Intrînd, Nell privi măsuţa din faţa focului stins, ziarele răspîndite pe deasupra şi scaunele îngrămădite la întîmplare împrejur. Fotografii de cai şi cîini erau atîrnate pe pereţi.

— E foarte plăcut aici, spuse ea timid.

— Dacă ştiam că vii, aş fi făcut focul, răspunse Michael Joe, fără să o invite să stea jos.

Păstrară tăcere cîteva minute, Michael Joe în aşteptare şi Nell, uitîndu-se în jurul ei, ca să cîştige timp.

— N-am multe de spus, începu ea în cele din urmă. Doar că nu sînt o fată aşa cum îţi închipui dumneata.

— Te asigur că nu-mi închipui nimic, răspunse Michael Joe. Tot ce faci e treaba dumitale. Eu personal nu-s dintre cei care se lasă duşi cu zăhărelul. Asta-i tot.

— N-am încercat să-mi bat joc de dumneata. Am vrut doar să dansezi cu mine.

— Fără să plăteşti preţul ? Drept cine mă iei ? Nell se înroşi.

— Am venit să-ţi spun că-mi pare rău de impresia pe care ţi-am făcut-o.

— De ce să-ţi pară rău ? S-ar zice că dumneata eşti cea jignită !

— Dacă ai de gînd s-o iei aşa, mai bine plec, spuse Nell întorcîndu-se.

Stăteau amîndoi chiar în dreptul ieşirii, Michael Joe mai aproape de uşa pe care nu o închisese. Cînd Nell dădu semne că vrea să plece, el făcu fără voie un pas îndărăt, ca să-i blocheze trecerea. Nell se opri, îl străfulgeră cu privirea, dar nu-i ceru s-o lase să treacă.

Ambele mişcări, a lui Nell îndreptîndu-se spre uşă şi a lui Michael Joe împiedicînd-o să plece, fuseseră instinctive. Mişcări mai mult schiţate. Mici gesturi în desfăşurarea unui dans. Camera de luat vederi care este ochiul, se declanşase, prinsese mişcarea, impresia fusese înregistrată ; ceva fusese hotărît deşi nici unul dintre ei nu ştia precis şi nu avea să înţeleagă niciodată ce şi de ce.

— Rămîi unde eşti, spuse Michael Joe, ridicînd puţin vocea. N-o să-ţi meargă să pleci aşa uşor. Nu scapi. Trebuie să plăteşti şi tu tributul.

Nell rîse. Se destinseseră. În timpul discuţiei dintre ei fata îl cercetase pe Michael Joe cu priviri repezi. Acum el o privea pe îndelete. Avea o faţă mare în formă de V cu bărbia mică, aproape rotundă. Nu era fardată, doar o idee de ruj pe buzele pline ale gurii mari. Cînd intrase în prăvălie, părea gravă, încordată, atentă. Acum

genele şi buzele începură să-i tremure în lumina unui surîs.

— Nu mi-am dat seama că e nevoie să fac penitenţă, spuse ea puţin sarcastic.

Dintr-odată, Michael Joe se simţi încîntat de sine ; nu mai avea poftă s-o răpună. Se simţea ca un băieţel care vrea să se joace cu fetiţa vecinului. Plecă de lîngă uşă şi se aşeză lîngă căminul fără foc. Automat, Nell se întoarse şi se aşeză în faţa lui.

— Un cămin fără foc e totdeauna trist, remarcă Nell.

— Ce rost ar avea să faci foc vara, spuse Michael Joe. E cald şi fără foc.

— Şi totuşi eu aş aprinde un foc.

— N-ai alte griji, dacă te preocupă atîta focul.

— Nu mă preocupă. Uneori observ, aşa, lucruri fără importanţă.

O tachină iar, şi ea părea gata să rîdă de orice. Era adevărat că de la dans plecase acasă împreună cu alte fete ?

— Mă jur pe ce vrei că ăsta-i adevărul.

— Şi ce aveau fetele alea în plus faţă de mine? întrebă el, prefăcîndu-se că nu o crede. Ştiu eu că de fapt era un tip care te aştepta afară. Degeaba încerci acum să-mi arunci praf în ochi. L-am văzut cu ochii mei.

Nell îl asigură că nu fusese aşteptată de nici un băiat în noaptea aceea. Şi că nici nu va fi vreodată.

— Probabil că tinerii de pe la noi nu mai sînt destul de buni pentru tine, acum de cînd te-ai întors din Anglia.

— Nu. Nu-i ăsta motivul. Nu vreau să ies cu nimeni deocamdată. M-am întors acasă cu gîndul să mă odihnesc.

— Odihneşte-te atunci cu mine, spuse Michael Joe, cu o bruscheţă comică.

Nell rîse.

— Toţi sînteţi la fel. O femeie nu se poate odihni cînd este un bărbat în preajma ei.

Se plecă spre fată.

— Vino cu mine duminica viitoare, să ne plimbăm pînă la Puffing Hole, spuse el.

— Şi ce-or să spună oamenii dacă ne vede careva ?

— Naiba să-i ia ! Doar nu le facem nici un rău. Mergem şi noi să ne plimbăm.

Nell deveni deodată tăcută, sperînd să-l facă să înţeleagă că nu vrea să iasă cu el. Michael Joe aştepta, aplecat spre dînsa. Era atît de nerăbdător, încît ar fi părut copilăros, dacă ochii lui întunecaţi şi îndrăzneţi n-ar fi străpuns-o cu priviri devoratoare.

— Nu-i vorba doar de tine, spuse Nell rupînd tăcerea. Nu vreau să ies cu nici un băiat.

— Te aşteaptă vreunul în Anglia ?

— Nu ! Nu am pe nimeni.

— Doar n-ai de gînd să te călugăreşti ?

Nell îi aruncă o privire pătrunzătoare de parcă i-ar fi cercetat gîndurile cele mai tainice.

— Nu, spuse ea. Cred că nu vreau asta.

— Uite, spuse Michael Joe, punîndu-i blînd o mînă pe braţ. Îţi promit să fiu băiat cuminte.

Nu se feri de atingerea lui, dar nu-l privi.

— Ei bine, dacă îţi ţii făgăduiala, accept.

Își fixară o întîlnire pentru duminica următoare, îndată după prînz, pe Plaja Albă, lîngă Puffing Hole. Era puțin probabil să fie pe acolo cineva din oraș. Nu-i va vedea nimeni.

Michael Joe o conduse pînă la ușa prăvăliei. După ce o văzu plecînd, simți cum îl cuprinde un val de voioșie. Privi în jur. Vin Scanlon cîntărea făină pentru bătrîna doamnă Hynes. Se propti cu mîinile de tejghea și sări de partea cealaltă. Vin și bătrîna îl priviră uimiți.

— Doamne ferește, exclamă bătrîna făcîndu-și semnul crucii. Mă tem că s-a țicnit !

Michael Joe încuie ușa gheretei și sări din nou în fața tejghelei.

— Mă întorc peste o oră, îi spuse el lui Vin.

Bătrîna doamnă Hynes își făcu din nou cruce.

Se duse peste drum la cîrciuma lui Kerney și petrecu aproape două ore pălăvrăgind cu cei de acolo. Le debita lucruri cu două înțelesuri și toți îl ascultau fără să-l întrerupă.

VIII

ÎN ACEEAȘI SEARĂ, la localul lui Griffey, Vin Scanlon, care venise să joace cărți, răspîndi ca din întîmplare zvonul că Michael Joe îi trage clopotele lui Nell Cullen. Imită, pentru a-i distra pe jucătorii de cărți, crîmpeie din conversația pe care o surprinsese între Michael Joe și Nell.

— Cine și-ar fi închipuit ? McCarthy prins în laț ? spuse unul dintre tineri, după ce se mai potoli rîsul.

IX

MICHAEL JOE ȘI NELL se întîlniră duminica următoare lîngă Puffing Hole. El ajunsese înaintea fetei și, așezat pe marginea stîncii, cu picioarele atîrnîndu-i în jos, privea cum țîșnesc stropii din văgăună și cum iese apa vuind, ca apoi să se reverse din nou, cu forța unui reflux. Mai departe, printre stînci, un pescar singuratic trăgea la merlan. Michael Joe nu-l cunoștea. O briză răcoroasă sufla dinspre mare. Un vapor trecea spre portul Galway. Imaginea vaporului îl atrase și-l încîntă pe Michael Joe, care se găsea într-o dispoziție romantică. Urmări din ochi vaporul, pînă trecu de linia care delimita portul.

Știu exact cînd apăru Nell, de parcă ar fi avut ochi în ceafă. Se întoarse s-o privească în timp ce traversa cîmpul, îndreptîndu-se spre dînsul. Umbla cu capul ușor plecat, ca o călugăriță. Purta o rochie de vară de un roșu aprins și o jachetă albă de lînă, aruncată pe umeri.

— Nu pot să stau prea mult, spuse ea, cățărîndu-se alături de dînsul.

Nervoasă și încordată, își tot trăgea jacheta.

— Tu ești cea care hotărăște, o asigură Michael Joe. Facem întocmai cum poruncești.

Rămaseră cîteva momente privind la stîncile din față, la cele de dedesubt, la hăul numit Puffing Hole. Stropii săreau în sus și marea se retrăgea vuind. Cutremurîndu-se, Nell se dădu îndărăt. Michael Joe își puse brațul în jurul ei.

— Fii cuminte, îl rugă ea. Adu-ţi aminte ce mi-ai făgăduit.

Michael Joe rîse.

— Am uitat. Cînd te-am văzut, am uitat totul. Dar n-am vrut decît să te sprijin.

— În cazul acesta, am să-ţi reamintesc eu, ca să te porţi cum se cuvine, spuse ea.

Se plimbară în lungul stîncilor, ţinîndu-se departe de Plaja Albă unde ar fi putut întîlni oameni din Corrigbeg veniţi să-şi petreacă duminica la mare, cu copiii. În primele momente avură impresia că nu vor găsi tonul potrivit şi că totul va ieşi prost. Dar în curînd începură să glumească, tachinîndu-se, cum se întîmplase şi data trecută, în prăvălie. Nell impusese acest ton şi Michael Joe se lăsase antrenat, în ciuda propriei sale voinţe. Ar fi dorit să fie serios. Îşi amintiră de zilele lor de şcoală. Nell învăţase la şcoala de fete şi Michael Joe la cea de băieţi, cu o diferenţă între ei de un an sau doi. Fiecare se strădui să învie imagini îndepărtate în legătură cu celălalt, deşi nu-şi aminteau să fi stat vreodată de vorbă împreună. Nell locuia în afara oraşului şi nu se jucase niciodată cu fetele din Corrigbeg. Ştia mai multe despre Michael Joe decît cunoştea el despre dînsa. Îşi amintea că era cam bătăuş şi-i plăcea să sperie fetele. Cînd plecau de la şcoală, le trăgea ghiozdanul, încercînd să li-l fure, în uralele celorlalţi băieţi. Michael Joe jură că nu poate fi vorba despre dînsul, că ea îl confunda cu siguranţă cu alt băiat. Nu făcuse niciodată aşa ceva, absolut niciodată. Nell îl asigură că i-ar fi imposibil să-l confunde. Tot timpul le venea să rîdă.

Briza era răcoroasă, cerul albastru, valurile susurau lovindu-se uşor de stînci, pescăruşii se înălţau şi pluteau în aerul cald de deasupra mării şi, din cînd în cînd, scoteau cîte un ţipăt strident, ca de cimpoi. Ogoare cu păşuni verzi şi strălucitoare se desfăşurau în jurul perechii care se plimba. În drumul lor nu întîlniră pe nimeni din oraş.

Nell se uită la ceas.

— Sfinte Doamne, uite ce tîrziu s-a făcut! spuse ea întinzînd spre Michael Joe braţul pe care purta ceasul brăţară.

El o apucă de mînă. Ea şi-o trase iute.

— Trebuie să ne întoarcem. Am spus fetelor că peste o oră ne întîlnim pe plajă.

— Pleci de lîngă mine, se tîngui Michael Joe. Mă laşi aici singur şi părăsit.

— Hai, nu face mutra asta de copil mic. Ţi-am spus că nu pot rămîne prea mult.

Pe drumul de întoarcere, Michael Joe o tot bătea la cap să-i mai fixeze o întîlnire.

— Sînt băiat cuminte. Ai văzut şi tu !

— Dacă nu ţi se dă prilejul să fii altfel !

Ajunseră din nou la Puffing Hole. Nell nu-i îngădui să o întovărăşească mai departe, deşi el ar fi condus-o pînă la plaja albă. Michael Joe nu înceta să-i ceară o altă întîlnire.

— O să fie o seară de dans, duminica viitoare, la Lahinch. Hai să mergem împreună. Te conduc eu acolo.

— Ţi-am spus că nu vreau să ies cu nici un băiat. Mă feresc de orice legătură serioasă.

— N-o să fie o legătură, insistă el. O să fim doar prieteni. Lasă-mă să-ţi dovedesc că aşa o să fie.

Era un rol nou pentru Michael Joe. Fata se uită lung la el, de parcă încerca să vadă dacă poate avea încredere. Nu avea însă cum să-şi dea seama. Auzi în depărtare pescăruşii cîntînd din cimpoi. Strigătul lor avea ceva sălbatic. O tulbura fără să poată pricepe limpede ce-i sugerează. Însingurare, poate.

— Poate că vin şi eu acolo, sau poate că nu vin, spuse ea, plecînd în grabă.

— La revedere pe duminica viitoare, strigă în urma ei Michael Joe, sigur de reuşită.

Ea îl salută ridicînd puţin un braţ, fără să se întoarcă însă spre el. Michael Joe o privi căţărîndu-se pe zidul înverzit care despărţea cîmpul de drum. Se ridică, uşoară şi graţioasă şi sări de cealaltă parte. Rîse de unul singur cînd o văzu sărind şi îi veni în minte un înger, unul alb, coborît din albastrul cerului. Rîse din nou de imaginea ridicolă. Nu era nici ea decît o fustă ca toate celelalte. Mai aşteptă pînă cînd socoti că fata a ajuns pe plajă. „Se lasă destul de greu !“ se gîndi el, totuşi se simţiseră bine împreună. Şi nu obţinuse nici măcar un sărut pentru toată osteneala. Dacă le-ar spune băieţilor, nu l-ar crede nici în ruptul capului. Dar data viitoare n-o să-i mai scape aşa de uşor. Va fi nevoit totuşi s-o ia altfel, să-şi schimbe tactica lui obişnuită. Nu avea nici urmă de îndoială că pînă la sfîrşit va obţine ceea ce doreşte.

X

DUMINICA URMĂTOARE, Nell se duse să danseze la Lahinch. Michael Joe ajunsese şi el ceva mai devreme ca de obicei, după ce la începutul serii petrecuse cîteva ore bînd cu Larkin şi cu alţi prieteni la cîrciuma lui Vaughan. Ceilalţi ar fi dorit să mai rămînă şi să aştepte pînă ce dansul va fi în toi, însă Michael Joe era nerăbdător să plece. Dar nu putea să se trădeze căci ar fi trezit curiozitatea băieţilor şi nu vroia încă să dea în vileag cît de mult îl preocupă Nell Cullen. Ar fi însemnat să stîrnească tot felul de glume şi aluzii. Poate chiar întrebări directe despre Nell. Se lasă uşor ? Te-ai culcat cu ea ? Te-a lăsat s-o giugiuleşti ? Altădată nu ar fi avut nimic împotrivă să dea informaţii de acest fel despre cîte o fată cu care ieşise. O făcea discret. Lăsa să-i scape cîte o aluzie. Lăsa să se înţeleagă multe prin tăcere. Dar stînd acum în cîrciumă şi ascultînd flecăreala băieţilor, încerca să găsească modalitatea de a pleca fără să atragă prea mult atenţia. Îşi dădea seama că dacă i s-ar fi pus o întrebare despre Nell, l-ar fi luat la palme pe curios.

În cele din urmă nu mai voi să bea. Larkin îl întrebă ce-i cu el. Michael Joe se plînse de gustul berei. Era de pe fundul butoiului. Larkin avea impresia că a simţit şi el acelaşi gust. Plecară spre sala de dans.

Nell refuză să-i acorde toate dansurile numai lui. Se înfurie şi făcu avansuri unei fete urîte care nu putea fi decît flatată şi copleşită

de atenţiile lui. Nell observă ce se petrece, dar nu făcu nici măcar o aluzie cînd dansară din nou împreună. Asta îl înfurie şi mai tare pe Michael Joe care o învinui din nou că vrea să-l ducă de nas.

— Nici prin gînd nu-mi trece. Eşti foarte posesiv şi asta nu suport. Ţi-am spus-o de la început.

Michael Joe se căi, îşi ceru iertare, justificînd că şi-a pierdut controlul.

Dansul continuă şi din nou Nell nu-i îngădui s-o conducă acasă. Cînd auzi că-l refuză şi de data aceasta, o lăsă în mijlocul parchetului de dans.

O invită din nou pe fata cea urîtă, dansă de cîteva ori în felul în care obişnuia el şi fata se învoi să se lase condusă acasă. Îl anunţă pe Larkin că nu se va întoarce împreună cu el.

— Ţi-a mers de data asta ? se miră Larkin. N-aş fi crezut că şi ea...

— Vezi-ţi de treaba ta, se răsti Michael Joe.

O conduse acasă pe urîtă, purtînd-o pe ghidonul bicicletei. Locuia afară din oraş. La jumătatea drumului, Michael Joe se opri şi-i ceru fetei să coboare. O lăsă în mijlocul şoselei, spunîndu-i că e prea grasă şi-i vine greu s-o care. Să meargă pe jos cît mai are de mers. El plecă pe bicicletă, iar fata lăsă să cadă o ploaie de blesteme în urma lui. Michael Joe îşi descărcă necazul pedalînd la deal, în loc să meargă pe jos, pe lîngă bicicletă.

În dimineaţa următoare, cînd coborî la micul dejun, nici nu catadixi să dea bună dimineaţa

mamei sale. Cu coatele pe masă, aştepta să fie servit.

Mama sa îi puse întrebările obişnuite : s-a distrat bine la dans, fusese cineva cunoscut şi de dînsa ? Michael Joe nu-i dădu nici un răspuns. Încercă să-l descoasă, dar el se ridică de la masă înainte de a termina de mîncat şi ieşi fără să-i adreseze cuvîntul.

Vin Scanlon deschisese deja prăvălia. Michael Joe intră direct în gheretă. Vin îl urmări cum scrie, cum rupe foi de hîrtie şi pare supărat foc. Ieşi apoi şi-i dădu lui Vin un plic :

— Ia-ţi bicicleta şi du-i asta lui Nell Cullen, îi spuse Michael Joe. Să i-o dai chiar ei în mînă. Fii atent ce-ţi spun. Dacă sufli cuiva o vorbă, poţi să-ţi iei adio de la slujbă.

— S-aştept răspuns ?

— Bineînţeles, măi, cap sec, ţi-am spus odată !

— Ba nu mi-ai spus.

— Hai, şterge-o !

Scrisoarea era simplă şi directă :

„Dragă Nell, vreau să te întîlnesc diseară la opt în spatele bisericii. Am ceva important să-ţi spun.

Michael Joe“

La întoarcere, Vin Scanlon îl anunţă că Nell Cullen este de acord cu ceea ce scria în scrisoare.

— Te-a văzut cineva vorbind cu ea ?

— Nimeni cunoscut.

— Ce făcea ?

— Era în spatele casei și dădea lături la porci.

— Lături la porci ? întrebă Michael Joe.

— Zău că da, întări Vin, cu voioșie. Era îmbrăcată într-o rochie veche, cu un șorț murdar dinainte, o pereche de ciubote țintuite și o pălărie ponosită pe cap.

— Ce lux de amănunte ! Nu te plătesc de pomană, spuse Michael Joe, sarcastic.

Vin nu înțelegea ce are. El socotea că merită mulțumiri.

În seara aceea, la căderea întunericului, Michael Joe închise prăvălia și se duse s-o întîlnească pe Nell. În partea stîngă, în spatele bisericii, se deschidea o potecă care ieșea din Corrigbeg și șerpuia distanță de o milă pînă jos, la rîul Clonboney care nu era de fapt decît un pîrîiaș alimentat de lacul dintre colinele mlăștinoase aflate la cinci mile depărtare. Poteca era folosită de fermierii din oraș care duceau și aduceau pe acolo vacile de la pășune. Cum vacile erau de obicei mînate îndărăt înainte de a se însera, Michael Joe și Nell nu riscau să se întîlnească cu nimeni, decît cu alte perechi de îndrăgostiți care, și ei, se ascundeau în căutarea singurătății. Era puțin probabil ca aceștia să răspîndească zvonuri despre dînșii.

Michael Joe se bărbierise și-și pusese o cămașă curată și o cravată. Mama lui se miră, dar nu zise nimic, amintindu-și de proasta lui dispoziție de dimineață. Noaptea era caldă. O noapte de sfîrșit de iunie. Peste zi căzuseră cîteva ropote de ploaie și aerul era încă umed.

Nell îl aștepta în umbră, lîngă poarta bisericii. Se îndreptă spre ea.

— Vrei să ne plimbăm ? întrebă el. Nu-mi arde să stau în casă pe o vreme ca asta.

— N-am nimic împotrivă. Și eu doream să ies la aer.

O porniră tăcuți în jos pe potecă. De o parte și de alta, tufișurile de păducel erau îmbobocite în mănunchiuri înrourate care străluceau slab în întuneric. Nell i le arătă spunîndu-i cît sînt de frumoase. Urmă din nou tăcere.

— Aș dori să știu ce vrei de la mine ? întrebă Michael Joe în cele din urmă.

— Nu vreau nimic, dar am putea fi prieteni.

— Prieteni ! exclamă Michael Joe. Un bărbat și o femeie nu pot fi prieteni.

— Ei bine, dacă dorești să ieșim împreună, trebuie să încerci.

— Nu-i ceva normal.

Nell nu răspunse. Continuară să meargă în tăcere, pînă ce ajunseră la capătul potecii, lîngă pîrîu. O punte ducea de partea cealaltă, unde se întindea o pășune întinsă pe care vacile stăteau culcate, rumegînd. Se opriră pe punte și, aplecați peste balustradă, priviră în jos la apa care clipocea. Acolo unde rîul nu avea adîncime, se vedea cum sar păstrăvii. Cîteva rîndunele fîlfîiau în văzduh, apropiindu-se de suprafața apei. Natura își desfășura spectacolul de luna iunie.

— Nu pot suporta să fiu dus de zgardă și ținut în frîu, spuse Michael. Vreau să ieși cu mine.

— Nu pot ! Nu pot ! E nevoie să ţi-o spun de o mie de ori ?

— De ce nu poţi ? Dă-mi un singur motiv valabil. Doar nu am vreo boală sau aşa ceva ?

— Nu. Tu eşti... ei bine, îmi placi foarte mult, dar numai ca prieten.

Trecură puntea şi ajunseră pe cîmp. Michael Joe mergea puţin înaintea ei, în mod parcă deliberat. Apoi o porniră de-a lungul rîului. Se întunecă. Un întuneric luminos. Brusc Michael Joe se întoarse şi o prinse sălbatic în braţe.

— Nu, nu vreau asta, murmură ea ridicîndu-şi braţele ca să se ferească de el pe cînd încerca s-o sărute.

— M-am săturat de atîtea vorbe, mormăi Michael Joe.

Îşi întorcea mereu capul, ca să n-o poată săruta pe gură.

— Încetează sau strig după ajutor, spuse ea printre dinţi.

Michael Joe o sărută pe gît, muşcînd-o cu brutalitate. Ea gemu.

— Eşti o brută. Dă-mi drumul ! Dă-mi drumul !

Se împiedicară şi căzură. Se tîrî deasupra ei, ţintuind-o pe iarba umedă.

Dintr-odată o simţi complet nemişcată şi ţeapănă. Michael Joe îi observă paloarea feţei şi atitudinea ei ca de gheaţă, dar nu se opri. Continuă s-o sărute pe buze. Nici o reacţie. Erau strînse şi reci. I le muşcă. Tot nici o reacţie. Braţele şi le ţinea în lungul trupului, ochii închişi.

— Isuse Hristoase, nu mă mai respinge întruna, spuse Michael Joe strîngînd-o cu mai multă violenţă, în strădania de a-i învinge rezistenţa.

De dincolo de rîu se auzi o voce strigînd :

— Plecaţi imediat acasă, stricaţilor, sau am să vă ocărăsc din amvon.

Michael Joe sări în picioare. Dincolo de pîrîu, văzu forma unui preot. O formă întunecată, cu pălărie şi un baston pe care-l scutura în aer, ameninţător.

— Du-te tu acasă şi fă-ţi rugăciunile, urlă Michael Joe spre el, furios că a fost spionat şi întrerupt.

Nell se ridică în picioare, ascunzîndu-se în spatele lui.

— Păcătoşilor ! Bandă de păcătoşi ! Călcaţi porunca a şasea !

Cu vocea tremurată, bătrînul preot Lyons ţipa la ei.

— Taci, Michael Joe, şopti Nell. Nu-i mai răspunde nimic. Hai să plecăm.

Începu să tragă de el, ca să-l facă să se mişte.

— O să mai auziţi voi despre asta, din amvon.

— Ia-o din loc ! M-auzi ?

Nell îi puse mîna pe gură, continuînd să-l tragă în lungul rîului. Privind îndărăt, Michael Joe văzu silueta, acum estompată, cu bastonul ridicat în aer, ca o apariţie de la judecata de apoi. Cînd nu mai puteau fi văzuţi, după un cot al rîului, Nell se opri şi începu să-şi scuture rochia. Michael Joe, gîfîind, stătea alături.

— Fir-ar afurisit să fie, spuse Michael Joe. Stă la pîndă ca o vrăjitoare bătrînă. Uscătura naibii...

— Nu mai şi huli pe deasupra.

— Cine huleşte ? I-aş stîlci mutra dacă ar fi aproape. Eu hulesc ? El e cel care huleşte.

Porniră pe drumul de întoarcere. Nell nu-i reproşă atacul. Michael Joe gîfîia alături, ţinînd tirade împotriva preotului Lyons. Ce fel de om mai e şi acela care scormoneşte ţinutul în căutarea perechilor de îndrăgostiţi ! ? După ce-l acuză pe preotul Lyons, începu să acuze întreaga preoţime. Pe toţi laolaltă. Toţi erau la fel. Ei conduc ţinutul şi bagă spaima-n oameni cu Iadul şi cu Spovedania lor. Îşi bagă nasul peste tot. Doamne ! În ce hal a mai ajuns ţara din cauza lor. Nu-i de mirare că băieţii şi fetele vor să emigreze cu miile. El însuşi are să emigreze, dacă situaţia nu se schimbă.

Treceau peste cîmpurile pe care căzuse roua, luminaţi de un pătrar de lună. Nell nu asculta. Michel Joe îi trăgea înainte cu gura. Pămîntul din jur se transformase într-o masă întunecată şi fără formă. Cerul părea încremenit, norii abia se mişcau. Se puteau zări doar cîteva stele. Nell începu să se teamă de întuneric.

Merseseră peste cîmpuri într-un semicerc, în direcţia opusă locului din care porniseră şi ajunseră la Corrigbeg pe un alt drum. Michael Joe nu mai avea ce să spună. Se opriră în mijlocul drumului, nici unul dintre ei nedorind să fie el cel care ia hotărîrea dacă să se întoarcă sau nu împreună în oraş

— Presupun că nu vrei să mă mai vezi niciodată, spuse Michael Joe.

— Sînt obosită, răspunse Nell. Iar tu eşti furios.

— Nu-mi pare rău. Ţi-ai făcut-o singură.

— Condu-mă acasă. E întuneric. Nu-mi mai este... Nu-mi mai este frică de tine.

Privi în jurul ei tremurînd. Michael Joe se înmuie. Îşi scoase haina ca să i-o pună peste jerseu. Ea nu acceptă.

— Sper că n-ai să răceşti, spuse el cît putu de tandru.

Era tîrziu. Trecură pe lîngă nişte oameni. Cînd se apropia cineva, Nell înclina capul şi Michael Joe privea drept înainte, prefăcîndu-se că nu bagă de seamă cine trece.

— Presupun că pînă mîine dimineaţă, ori tu, ori preotul, veţi avea grijă să ştie tot oraşul despre cele întîmplate, spuse el sarcastic.

— Aş vrea să uit, spuse Nell. Şi ce noapte minunată de plimbare ar fi fost ! Ai stricat totul !

— Dacă te aştepţi să mă tîrăsc în genunchi şi să-ţi cer iertare, află că n-am de gînd s-o fac. Te conduc acasă şi cu asta, basta.

Îşi continuară drumul într-o tăcere apăsătoare, unul alături de altul, de parcă ar fi fost doi străini care, din întîmplare, merg pe acelaşi drum, în aceeaşi noapte întunecoasă ; şi, fiindcă unul nu putea să păşească înaintea celuilalt, erau siliţi să meargă alături. Neputînd îndura tăcerea, Michael Joe o întrebă dacă se mai întoarce în Anglia. Îi răspunse că nu crede să se mai întoarcă. Va rămîne pentru un timp acasă

să-şi ajute mama la treburile gospodăriei. Dar nu ştie ce va face apoi. Se instală din nou tăcerea. Luîndu-şi rămas bun în poarta casei, îi spuse.

— Eşti o fată ciudată.

Nell rîse scurt :

— Poate că sînt.

Cînd îi întoarse spatele pentru a se îndrepta spre casă, Michael Joe fu năpădit de sentimentul că pierde ceva.

— O să mă laşi să te mai văd ?

Ea se întoarse mirată. Răspunse apoi cu vocea slabă, surprinzîndu-se pe ea însăşi.

— Da !

— Ţi-e milă de mine ? De asta ?

— Du-te acasă, îl sfătui ea.

— N-am să mă mai ating altădată de tine, o asigură el.

Apoi plecă.

XI

ACESTA FU ÎNCEPUTUL idilei dintre Michael Joe şi Nell Cullen. El continuă s-o caute şi ea nu mai păru că vrea să-l evite. Vin Scanlon deveni mesagerul ; îi ducea lui Nell biletelul prin care Michael Joe îi spunea unde să-l întîlnească. La început se vedeau doar duminica şi totdeauna în afara oraşului. Dacă Michael Joe juca într-un meci de fotbal îi spunea unde să-l aştepte ca s-o ia şi pe ea în maşină, laolaltă cu ceilalţi băieţi. Întîia dată cînd Mi-

chael Joe rugă şoferul să oprească la o încrucişare de drumuri, ca să ia fata, băieţii din maşină începură să-l strige *Lochinvar*.

Michael Joe toleră porecla fără să protesteze. Era prima dată că vedeau partea serioasă a firii lui. Cînd Nell urcă în maşină, se aşternu tăcerea. Fata era nevoită să stea pe genunchii lui Michael Joe. Băieţii nu vorbiră un timp, stînjeniţi de prezenţa unei femei printre ei, dar apoi se obişnuiră cu ea, o luară ca ceva de la sine înţeles şi începură să discute liber, de parcă nici nu ar fi fost de faţă. Nell şi cu Michael Joe nu-şi spuneau nimic. El nu-şi trecea braţele în jurul ei.

După sfîrşitul meciului, Michael Joe şi Larkin, împreună cu vreun băiat sau doi dintre cei mai răsăriţi, se duceau la barul hotelului din localitate. Nell venea cu ei. La început nu accepta să intre fără să mai fi fost şi o altă fată cu ea, îşi invita cîte o prietenă de care se ocupa Larkin. Bărbaţii beau şi vorbeau. Nell asculta şi bea limonadă. De cînd Nell începuse să-l întovărăşească, Michael Joe o lăsase mai moale cu băutura. Nell nu-i spusese niciodată dacă o supără sau nu obiceiul lui de a bea. Nu critica nimic din ceea ce făcea el. Dar lui Michael Joe nu-i venea să bea prea mult cînd era ea de faţă. Devenise şi mai tăcut, de parcă ar fi fost conştient de privirea ei aţintită asupra lui şi de faptul că ascultă şi dă atenţie fiecărui cuvînt rostit de dînsul. Tot ce spunea era decent şi ceilalţi băieţi îi urmau exemplul.

Plecau de obicei amîndoi devreme la dans. După plecarea lor, conversaţia devenea mai liberă, mai nestăvilită şi prietena lui Nell care rămăsese cu dînşii, rîdea de glumele lor deocheate. Cînd dansul nu avea loc la Corrigbeg ci la Lahinch, sau la Ennistymon sau Enis, plecau împreună. Michael Joe dansa cu ea, dar nu în mod exclusiv. Iar ea dansa şi cu alţi tineri. Michael Joe nu mai era gelos. Patima pe care o simţise la început trecuse, dar alte simţăminte la fel de puternice îi luară locul. Avea un sentiment de siguranţă. Ştia că, într-un fel sau altul, el însemna ceva pentru Nell. Cînd dansau împreună, plutea în jurul lui, fluturînd sau legănîndu-se liniştită, cum s-ar învîrti o fetiţă în jurul unui pom înflorit. Era încîntat văzînd în preajma lui silueta ei intangibilă. Faptul că Michael Joe n-o mai urmărea pătimaş, o făcea pe Nell să se simtă în largul ei. Dădu frîu liber simţului umorului şi Michael Joe deveni ţinta principală a glumelor ei.

Cînd Vin Scanlon îi aducea cîte un bileţel, ea îi trimitea prin el desene caraghioase, silueta voinică a lui Michael Joe apărea întotdeauna proeminentă. Sau desena cîte o gură mare, făcînd declaraţii pompoase despre starea lumii. Pe măsură ce relaţiile dintre ei se adînceau, Michael Joe îşi dezvolta spiritul critic şi o anumită atitudine filozofică. Femeile erau un subiect favorit în noile preocupări pe care le avea. În general le dispreţuia şi nu se sfia să-şi exprime această părere. Considera că sînt cu două feţe, că umblă cu şiretlicuri, că se îmbracă imitînd moda englezească, sau pe cea americană

şi cutreieră străzile pe jumătate goale. Era deplin convins că nu aveau nici minte nici ruşine. Nell încerca să-i atenueze tendinţa de a tot defăima sexul frumos. Cînd discutau, nici unul dintre ei însă nu depăşea limitele voioşiei şi nu aveau aerul că discută serios. Se jucau, foloseau întîmplări din localitate drept material şi nu făceau niciodată aluzii la problemele lor personale de parcă nici nu le trecea prin gînd că ar putea vorbi despre ei înşişi, sau că ar fi existat ceva chestiuni personale de discutat.

Pe cît era posibil, îşi ţineau idila ascunsă de ochii celor din Corrigbeg. Cînd seara de dans avea loc în oraşul lor, Michael Joe nu-i plătea şi ei intrarea. O întîlnea în interiorul sălii, dansa cu ea atît cît să nu se poată spune că-i face curte. La sfîrşit, ea îl aştepta afară ca s-o conducă acasă. Nu vorbiseră niciodată deschis despre tăinuirea idilei lor. Printr-o înţelegere tacită, amîndoi luaseră obiceiul să facă planuri complicate pentru a-şi ascunde întîlnirile. Ştiau că atunci cînd doi tineri sînt văzuţi mereu împreună, erau practic consideraţi ca logodiţi. Pentru unii bătrîni care îşi asumaseră singuri sarcina de a răspunde de morala publică, a ieşi împreună în lume lega pe doi tineri la fel de mult ca însăşi căsătoria.

După prima ei vizită, Nell nu mai îndrăzni să calce pe la prăvălie. Dacă duminica, la slujbă, trecea pe lîngă Michael Joe care era cu mama lui, nu-l saluta. Dacă se întîlneau în mijlocul unei mulţimi, se prefăceau că nu se cunosc. Dacă vreun prieten, ca să-l provoace, amintea despre Nell în prezenţa lui, se făcea că nu aude.

Adeseori băieții, ca să-i dezlege limba, comentau frumusețea lui Nell și se întrebau ce fel de soție ar putea deveni. Michael Joe nu-și descleșta gura. Chiar dacă știau ceva, căci nu se putea să nu observe prezența ei la meciurile de fotbal, trata acest lucru ca ceva ce nu merita să fie discutat. O cunoștință întîmplătoare și indiferentă. Nimic mai mult decît o fată oarecare. Atît Nell cît și Michael acceptau să păstreze secretul. Chiar dacă se simțeau rușinați sau vinovați, nu pomeneau despre aceasta. Dacă ar fi pus în discuție posibilitatea de a continua legătura dintre ei în alt mod, ar fi însemnat să abordeze probleme mai serioase și nici unul nu dorea să amintească despre căsătorie. Amîndoi erau satisfăcuți de felul cum stăteau lucrurile în prezent.

Michael Joe devenise, așa cum spuneau oamenii din oraș, „mai cu scaun la cap". Nu mai paria la curse și începuse să depună bani la bancă. Larkin știa despre vizitele lui Michael Joe la bancă, luni dimineața. Cînd apărea cu servieta, se simțeau, în primele momente, stînjeniți, dar apoi Larkin, familiarizat cu astfel de situații, începea să comenteze prețul vitelor care, fiind în creștere, dădea fermierilor posibilitatea să cheltuiască mai mult, cînd veneau la tîrg. Era ceva despre care nu vorbiseră niciodată în trecut, căci prea avea iz comercial. Dar toate lucrurile bune au și un sfîrșit. Michael Joe, care fusese întotdeauna cheltuitor, acum începuse să pună bani deoparte. Altă dată dădea de băut și nu se eschiva niciodată să plătească băutura, cînd îi venea lui rîndul.

Nimeni nu se întreba vreodată de unde avea banii. Contul la bancă era tot pe numele mamei sale. Și Michael Joe îl lăsa așa, nevăzînd vreun motiv să-l schimbe, chiar cînd Larkin, luîndu-l pe departe, îi sugeră să deschidă și un cont pe propriul său nume.

— Ca ce ? se mirase Michael Joe. Oricum, rămîne tot în familie.

Începu să fie mai atent cu registrele și mult mai puțin dispus să vîndă pe credit. Mai înainte nu stătea pe gînduri cînd era vorba să dea pe datorie un pfund de ceai sau de zahăr, sau niște făină. Acum nu-l mai trăgea inima s-o facă și, deși nu îndrăznea să refuze, de frică să nu-i iasă renumele de zgîrie-brînză, de cîte ori dădea pe datorie, o făcea cu vădită neplăcere. Niciodată nu urmărise să se îmbogățească. Dar acum, în mintea sa se strecurau mereu gînduri despre ce ar fi putut să facă dacă ar fi avut mulți bani. Uneori aceste gînduri prindeau contur și se pierdea în visare.

Ar lua-o undeva pe Nell să petreacă o vacanță. Poate la Billy Butlin Camp sau la Ballybunion. Undeva unde puteau să se bucure de singurătate și unde nu le-ar mai fi fost teamă că-i vede lumea. Putea să lase prăvălia în grija lui Vin. Iar el și-ar lua concediu cîteva săptămîni. Departe de ochii oamenilor din Corrigbeg ! ! !

Îl obsedau asemenea visuri despre Nell și despre el însuși, plin de bani, liber să se ducă unde poftește și să-i cumpere lui Nell tot ce și-ar fi dorit : rochii elegante, bijuterii, paltoane, pantofi... de toate, ca să poată fi una din-

tre cele mai frumoase femei din întreaga Irlandă.

Nu-i vorbea niciodată lui Nell despre visurile lui. Erau nebunești. Ca filmul acela american pe care se dusese să-l vadă la Ennistymon : Ginger Rogers și Fred Astaire în luna de miere, undeva într-o localitate la mare. Oameni bogați ! În momentele de luciditate se rușina de aceste visuri. Visuri de celuloid ! Dar nu-i ieșeau din minte. Îi dădeau fiori cînd le depăna și îl făceau să uite de toate în afară de Nell și de el însuși.

Continuă să economisească banii. Devenise precaut la jocurile de cărți. Bea mai puțin și renunțase de tot la vînătoare. Jucă la curse sume mari, o dată sau de două ori, sperînd să dea o lovitură. Începu să cumpere bilete de loterie.

Trecu vara, veni toamna și iarna. Idila continuă în secret, cunoscută și discutată totuși prin atelierele de croitorie și prin bucătării, unde, dimineața, bătrînele își făceau vizite ca să bîrfească și să-și ghicească viitorul în frunzele de ceai din fundul ceștii.

Mama lui Michael Joe auzise cîte ceva, dar știa că mai avusese el de-a face cu fete și în trecut. Nu-i zise nimic fiului ei, dar se informă despre Nell. Era în așteptare, pîndind să vadă niște semne prin care instinctul ei matern ar fi înștiințat-o că fiul ei este serios prins în mrejele unei femei. Observă că Michael Joe se schimbase. Se schimbase în mod evident. Era mai liniștit și mai rezervat. Avea tendința să stea într-un fotoliu în sufragerie, după cină, și

să fumeze o țigară, privind la foc, pînă îl prindea somnul. Mergea apoi devreme să se culce, fără să mai iasă. Nici o urmă de neastîmpăr, nici o nebunie. Sîngele de țigan al familiei McCarthy nu fusese trezit de o femeie. Așadar doamna McCarthy se simțea în siguranță. Sîngele ei domina în vinele lui. Și nu-și va pierde niciodată capul atîta timp cît influența ei rămînea suverană. Începuse chiar să se întoarcă acasă nebăut, după ce ieșea seara.

Deoarece se apropia Crăciunul, în Michael Joe încolți ideea să cumpere un dar pentru Nell. Nu mai cumpărase niciodată vreun cadou pentru o femeie, cu excepția mamei sale căreia îi dăruia de fiecare Crăciun un șal sau o jachetă sau niște papuci. De obicei ceva recomandat de negustorul Mullins.

Era însă hotărît să aleagă el singur ceea ce avea să cumpere pentru Nell. Ceva din prăvălia lui Mullins n-ar fi fost potrivit. De aceasta era sigur. Părea neinteresant să-i cumpere ceva de îmbrăcat, cum ar fi un jerseu sau un sveter. Nu făcea destulă impresie. Era prea banal. Și nu vroia ca primul său dar pentru Nell, să fie ceva banal.

În Corrigbeg nu prea avea de unde să aleagă asemenea cadou. Intrase totuși de cîteva ori prin prăvălii, să vadă dacă nu ar putea găsi ceva care să-i placă. Nu avea nimic special în minte ; știa doar că va trebui să fie ceva potrivit cu persoana căreia i se oferea darul. Nell nu era o fată oarecare. De cînd începuseră să iasă împreună, nu se mai uitase la nici o altă fată, ba nici măcar nu se mai gîndise în felul în care

obişnuia el s-o facă înainte. Mai avea uneori visuri erotice, în care apărea cîte o femeie al cărei nume nu-l ştia sau pe care nu şi-l amintea dimineaţa, cînd se trezea.

Răbda, sperînd că, încetul cu încetul, Nell se va apropia singură de dînsul. Voia să-i îngăduie să-şi trăiască idila în felul în care şi-l dorea ea.

Darul va fi felul său de a o face să înţeleagă cît de mult e prezentă în gîndurile lui. Era mîndru de faptul că-şi schimbase comportarea în ceea ce o priveşte. Desigur şi ea era conştientă de schimbare. Darul va pecetlui acest lucru.

Dar nu era nimic în Corrigbeg care să i se potrivească. P. J. Harley avea o serie de articole religioase care, gîndi Michael Joe, i-ar fi putut face plăcere mamei lui. Mullins nu avea nimic decît obişnuitele postavuri. John Nugent adusese doar cutii scumpe cu ciocolată. Pentru prima dată Michael Joe realiză cît era de mic şi de anost oraşul Corrigbeg. Cum poţi să te îmbogăţeşti sau la ce poate să-ţi folosească să fii bogat într-un loc ca acesta, în care nu puteai găsi nici măcar un cadou potrivit pentru o fată deosebită ?

Hotărî că va trebui să meargă să caute ceva la Ennis. Şi dacă tot mergea la Ennis, de ce n-ar petrece acolo întreaga zi cu Nell. Îl expedie pe Vin la fată cu un bileţel. Puteau să plece dimineaţa cu trenul din Corrigbeg, să petreacă toată ziua în Ennis şi să se reîntoarcă în aceeaşi seară.

Nell trimise un răspuns în care spunea doar : „Ştirea va apărea în ziarul «Clare Champion», săptămîna viitoare.“ Michael Joe îl expedie din nou pe Vin pentru a-i sugera să se urce în vagoane diferite şi să schimbe locurile la Lahinch. Nell acceptă propunerea, remarcînd sarcastic : „Porcii mei or să-mi simtă lipsa.“ Michael Joe rîse.

Îi turnă o minciună mamei sale, anume că era silit să meargă la Lipton să facă o comandă suplimentară de ceai şi zahăr. O rugă să-l supravegheze în timpul zilei pe Vin care urma să aibă grijă de prăvălie.

— Nu mai pleacă nimeni cu tine ?

— Nu, răspunse Michael Joe. Nu-mi pot lua o zi liberă, cînd am atîta treabă.

— Mi-ar plăcea să te mai distrezi şi tu puţin, spuse ea. De jumătate de an o ţii numai într-o muncă.

Doamna McCarthy suspină cînd Michael Joe îşi luă rămas bun de la ea, în ziua plecării la Ennis. Purta un sacou albastru închis şi faţa lui oacheşă era aproape luminoasă de bine ce era ras. Părul negru, ondulat, strălucea, dat cu briantină. Era bărbat frumos, dacă îl priveai în ansamblu. Uitîndu-se la el, simţi că îi creşte inima. El nu-şi exterioriza sentimentele, şi îi spuse doar la revedere. Tare ar fi vrut s-o mai sărute pe obraz, cum făcea pe vremea cînd era copil.

Nell era la gară, într-un costum albastru care se potrivea cu părul ei auriu. Se înarmase împotriva ploii cu o umbrelă neagră. În gara Corrigbeg se comportară ca şi cum nu s-ar fi cunoscut.

Cînd trenul se opri în Lahinch, Michael Joe trecu în compartimentul ei. Nell privea pe fereastră. În afară lor mai era o femeie în ne-

gru cu o fetiță cu codițe. Văzîndu-l pe Michael Joe, fetița încetă să vorbească. Nell se întoarse cu un surîs fugar, un surîs aproape vinovat. Michael Joe, radios, se așeză alături de ea.

— Grozavă zi, spuse Michael Joe, ca și cum s-ar fi adresat unei străine.

Nell se strîmbă la el.

— Mi-e teamă că va ploua, răspunse ea.

Privi spre mamă și spre fetiță. Prezența lor făcu să nu-i priască lui Michael Joe călătoria, fiindcă fetița îl privea tot timpul țintă. Mama începuse să-i povestească pe larg lui Nell motivul pentru care se ducea la Ennis. Soțul ei zăcea în spital cu o dublă pneumonie. Nu reuși să trezească în Michael Joe nici un pic de compasiune. Avea impresia că femeia se comporta de parcă soțul ei ar fi și murit.

Stătu două ore ca pe ghimpi, pînă cînd trenul se opri la Ennis. Nell, amabilă, flecărea cu femeia și cu fetița ei.

— M-am temut că fetița o să rămînă cu ochii lipiți de mine, îi spuse Michael Joe, cînd coborîră din tren.

— Ești frumos, rîse Nell. Chiar și fetițele...

— Asta era ? se miră el. Mă bucur că măcar fetițele cred așa.

Porniră pe jos de la gară pînă în centru. Pe stradă, trecătorii îi priveau lung.

— Ce-or fi văzut la noi ? se întreba Michael Joe.

— Își dau seama că sîntem de la țară, îl tachină Nell. Și nu au des prilejul să vadă de-alde noi.

— Le arăt eu ce pot flăcăii de la țară, se împăună Michael Joe bătîndu-se în dreptul buzunarului de la vestă unde își ținea portofelul.

Își îndreptă spatele ca să pară mai înalt. Deși Corrigbegul ar fi încăput într-o stradă din Ennis, nu avea de gînd să se lase intimidat.

Luară masa de prînz la „Old Ground", unul dintre cele mai mari restaurante din Ennis. Nell ar fi vrut să meargă la ceainăria lui Lynches, dar Michael Joe nici nu vru să audă. Ea comandă biftec cu ceapă și sos de ciuperci, iar Michael Joe ceru și un pahar de whisky.

— Doamna nu dorește să bea nimic, domnule ?

Nell îi șopti rușinată lui Michael că i-ar plăcea puțin vin roșu.

— Un pahar de vin roșu pentru doamna.

Paharul de whisky i se ridică imediat la cap. Începu să facă planuri extravagante, îndrugîndu-i lui Nell ce ar face el dacă ar fi bogat. Ar pleca din Corrigbeg. Ar deschide un magazin la Dublin. Corrigbegul nu era decît o văgăună nenorocită. Nu-i deschidea omului nici o perspectivă. Visa adesea ce viață ar putea duce în Dublin ! Spectacole la teatrul Abbey, baluri la hotelul Gresham, curse de cai la Curragh și Phoenix. Asta ar fi o viață demnă de un bărbat.

— Nu-i chiar așa cum îți închipui, îl domoli Nell la cel de al doilea pahar de vin, simțindu-se puțin melancolică.

— O femeie vede lucrurile altfel. Nu ți-a plăcut Anglia pentru că n-ai găsit omul potrivit care să ți-o arate.

Nell era tăcută. Michael Joe mai comandă două pahare de whisky. Se simţea în stare să cucerească Pămîntul.

După prînz, plecară să se plimbe pe strada O'Connell. Începuse să plouă. Nell deschise umbrela şi merseră împreună sub ea. Michael Joe se tot oprea la vitrine şi le compara cu cele din Corrigbeg. Cînd ajunseră la Maurer, bijutierul, se opri îndelung. Nici unul dintre ei nu aduse vorba despre inele. În vitrină erau etalate mai multe inele cu diamante, aşezate în cutiuţe căptuşite cu catifea roşie. Michael Joe încercă s-o iscodească ce-i place.

— Nu mă interesează nimic din ce văd aici, spuse ea.

— Nu ţi-ar place broşa aia de colo ?

— E frumoasă.

— Hai înăuntru, spuse el luînd-o de braţ. Trebuie să cumpăr un cadou de Crăciun pentru mama.

Intrară şi Michael Joe se îndreptă spre omuleţul chel, cu ochelari negri, care stătea dincolo de tejgheaua de sticlă.

— Aş vrea să cumpăr un cadou de Crăciun, spuse el tare omuleţului care, dintr-o privire, înţelese tot ce dorea să ştie.

Nell se îndepărtase de ei şi se oprise într-un alt colţ al magazinului.

— Un inel ? întrebă bijutierul, privind galeş spre Nell.

— Nu, dar eşti pe calea cea bună, spuse Michael Joe, aplecîndu-se şi vorbindu-i confidenţial.

Omuleţul se ciupi de buza de jos şi reflectă. Michael Joe îl privea nerăbdător. Omul ridică un deget.

— A da, am tocmai obiectul nimerit.

Îi arătă lui Michael Joe un colier din mărgele aurite distanţate prin mici frunze. În momentul în care văzu colierul, Michael Joe ştiu că a găsit darul pe care-l căuta. Dădu din cap şiret spre bijutier şi se duse către Nell.

— Omul ăsta mi-a arătat un colier. Vreau să-l încerci.

Nell ţinea în mînă o cutiuţă elveţiană cu muzică şi asculta melodia *Liebestraum*.

— Nu-i aşa că-i drăguţ ? îl întrebă ea pe Michael Joe.

— Grozav, vino o clipă aici.

— Aşteaptă pînă se termină melodia, spuse ea supărată.

Michael Joe rămase alături, în timp ce micul cilindru se rotea, producînd clinchetul cîntecului. Nell fredona. Mecanismul se opri.

— Nu-i aşa că-i drăguţ ? suspină ea din nou închizînd capacul şi plimbîndu-şi degetele peste imaginea sătucului alpin, dintre munţii cu vîrfuri înzăpezite. Michael Joe o luă de braţ.

Nu voi să încerce colierul. Michael Joe insistă, spunînd că este pentru mama sa. Fără tragere de inimă, fata îl scoase din cutie. Omuleţul dădea mereu afirmativ din cap şi surîdea. Michael Joe se prefăcea nepăsător.

— E-n regulă, îmi place, spuse el.

Nell îşi scoase colierul, fără măcar să-l privească şi-l restitui bijutierului care o urmărea

duios prin ochelari. Se îndreptă din nou spre cutiile cu muzică.

Michael Joe nu avea destui bani gheaţă ca să plătească colierul. Lăsă cîteva lire avans, promiţînd că va trimite restul cînd va ajunge acasă. Îşi lăsă adresa.

— E logodnica ? întrebă omuleţul.

Michael Joe încercă să pară enigmatic.

— Ai răbdare. Aurul o s-o înduplece, asta-i sigur, spuse omuleţul, frecîndu-şi mîinile.

Michael Joe o luă pe Nell şi ieşiră din nou afară, în ploaia care se cernea fin. Nell deschise umbrela şi o porniră mai departe. Michael Joe simţea că, după cumpărătură, buna dispoziţie îi cam pierise şi că n-o să-i mai revină decît cînd colierul va fi în jurul gîtului lui Nell, pentru totdeauna.

— Ce părere ai despre colier ? întrebă el ca să mai prelungească starea euforică.

— Sînt sigură că o să-i placă mamei tale, răspunse Nell.

Michael Joe rîse tare. Trecătorii îl priviră lung, Cui îi arde de rîs pe aşa o ploaie ?

— Vreau să văd rîul Fergus, spuse Nell.

— Pe vremea asta ! ? Se joacă un film cu cowboy. Ne-am simţi mai bine să stăm pe nişte scaune, decît să ne uităm pe ploaie la un rîu murdar.

— Ba eu asta doresc. N-am chef să stau închisă într-o sală.

— Bine ! E ziua în care facem ce vrei tu, spuse Michael Joe mărinimos.

O porniră pe jos pe strada O'Connell, trecînd pe lîngă statuia de granit a eroului irlandez Daniel O'Connell, denumit Emancipatorul, statuie care se înălţa în mijlocul pieţii.

— Straşnică zi să stai afară fără haină, ca prietenul ăsta al tău, spuse Michael Joe, arătînd cu capul spre statuie.

Nell rîse.

— Cînd eram la şcoală, îl iubeam. Îmi plăcea să-mi închipui că eu sînt mica servitoare care l-a salvat atunci la Dublin, cînd englezii i-au turnat otravă în ceaşcă.

Începu să fredoneze un cîntec despre Daniel O'Connell.

Merseră prin ploaie pînă la podul care traversa rîul Fergus, acum umflat şi tulbure, curgînd năvalnic. Nell se sprijini de parapet, cu umbrela deschisă deasupra capului. Îl lăsase pe Michael Joe cu capul descoperit în ploaie. Privise şi el o clipă spre rîu şi acum stătea şi aştepta nerăbdător. Buna dispoziţie îl părăsise cu totul.

— Cunoşti cîntecul acela american ? „Bătrînul fluviu" ? întrebă Nell.

— „Ce nu vorbeşte, năvalnic apa-şi rostogoleşte", cîntă Michael Joe, imitînd nazalitatea yankee.

— Încetează, îl apostolă ea. Ucizi cîntecul.

— Sînt ud pînă la piele, spuse el.

Nell mai rămase puţin aplecată peste parapet, lăsîndu-l în ploaie. Apoi îl luă din nou sub umbrelă.

— Puţină umezeală nu face nici un rău unui flăcău de la ţară, mare şi voinic ca tine.

— Tu îmi tai cheful totdeauna, spuse el dintr-odată.

— Ba nu, răspunse ea. Tu eşti prea insistent.

— N-o face pe deşteapta. Mă tratezi ca pe un fel de măgar. Îl tragi după tine. Îi dai din cînd în cînd o bucată de morcov. O nimica toată ca să-l mulţumeşti.

Se opriră şi se întoarseră unul spre celălalt sub umbrelă.

— Nu ţi-am cerut eu să venim aici, spuse Nell liniştită. Tu ai vrut.

— Ştiu asta. Ştiu prea bine asta, o asigură Michael Joe. Dar tu, de ce-ai venit ?

— Mă plictiseam acasă singură, spuse ea simplu.

— Tu n-o să-mi dai prilejul să mi se urce complimentele la cap, ţipă el.

— Şşşşşşt ! O să te audă tot oraşul.

Michael Joe se potoli tot atît de repede pe cît se aprinsese. O porniră din nou, mergînd un timp în tăcere.

— Îţi dau tot ce pot să-ţi dau, spuse Nell, dacă vrei să ştii adevărul.

— Nu ştiu ce m-a apucat, răspunse Michael Joe, pocăit.

Întunericul se lăsa repede şi burniţa se transformă în ceaţă. Oraşul era luminat ca în preajma Crăciunului. În drum spre gară, vedeau scînteind luminile din vitrine. Cînd trecură pe lîngă catedrală, clopotul bătu ora patru. Priviră amîndoi construcţia gotică, din piatră, care, în ceaţă, părea fantomatică.

— Hai să intrăm puţin înăuntru, spuse Nell. O rugăciune n-o să-ţi strice.

— S-ar putea să pierdem trenul.

— Nu stăm decît două minute. Simt nevoia. O rugăciune de mulţumire.

Intrară în catedrala întunecată, stropindu-se cu puţină apă sfinţită. Îngenuncheară amîndoi în banca din spate. Nell înclină capul. Părul ei blond, umed şi ondulat, i se revărsă peste faţă şi peste mîinile împreunate. Deşi în genunchi, Michael Joe nu se ruga. Privea în jurul său în biserica în care nu putea să vadă nimic desluşit. Altarul umbrit, cu aureola lui de lumînări ce se proiectau pe vitraliile întunecate, îl umplea de melancolie.

În drum spre gară, Nell încercă să-l înveselească lăudînd colierul de aur pe care-l cumpărase pentru mama sa. Michael Joe ar fi vrut să-i spună că e pentru dînsa, să i-l prindă la gît chiar în momentul acela, să-i privească chipul în ploaie. Văzu în gînd scena şi, pentru o clipă, realitatea păli şi Nell cea din imaginaţia sa era mult mai vie. Se simţi derutat şi rămase tăcut.

În tren, în drum spre casă, Nell încercă să-l atragă într-o discuţie despre pregătirile pentru Crăciun. Dar pentru Michael Joe ziua îşi pierduse farmecul şi nota seacă, aproape disperată, din vocea lui Nell, îl făcea să se retragă şi mai mult în sine. Se afundă în tăcere. Becul gălben din plafon care lumina pereţii alburii ai compartimentului şi catifeaua închisă a banchetelor sporea melancolia. Se despărţiră în Lahinch, unde Michael Joe se mută în alt vagon, bucuros că pleacă în sfîrşit de lîngă dînsa.

În cursul săptămînii următoare încercă să uite ziua petrecută la Ennis, ocupîndu-se tot timpul cu decorarea prăvăliei în vederea Crăciunului. Făcea vînzare bună, mai ales la stafide și mirodenii. Soțiile fermierilor veneau din tot ținutul învecinat să cheltuiască ceea ce reușiseră să pună deoparte sau să stoarcă în cursul anului de la soții lor strînși la pungă. Adeseori Michael Joe trebuia să invite pe soț la un păhărel, în timp ce soția tîrguia bunătățile pentru Crăciun. Așa era obiceiul și era bun pentru negustorie. Plătind o băutură soțului o cîștigai pe soție de client pentru anul viitor. Obiceiul de a oferi de băut fu o binecuvîntare pentru Michael Joe în acel an. La sfîrșitul fiecărei zile, era ușor amețit și de o bună dispoziție potrivită stării de spirit în care trebuie așteptat Crăciunul. Urările de prosperitate și sănătate pentru anul ce vine aveau și ele efect asupra lui. Era ușor impresionabil cînd cineva își exprima simpatia față de dînsul și cînd simțea atmosfera de prietenie care plutea în aer. „Pace pe pămînt și între oameni bună înțelegere !“ Peste tot în oraș erau semne de bună voie : decorații, cîntece prin cîrciumi, jucării în vitrine și copii cu nasurile lipite de geamuri, toate îi aminteau de propria lui copilărie. Întotdeauna i-a plăcut Crăciunul. La toate vîrstele. Cozonacii cu stafide, gîsca friptă pentru cina din seara ajunului și casa împodobită cu iederă, vîsc, poze și jucării.

Pe vremea cînd era copil, avea impresia că toate pregătirile de sărbători se făceau de dragul lui. Își amintea cum mama le spunea surorilor

sale mai mari, de cîte ori se isca vreo ceartă pentru o jucărie : „Vedeți și voi că-i cel mai mic. Dați-i-o lui !“

Niciodată nu a avut ocazia să-și schimbe sentimentele în privința Crăciunului. Pe măsură ce săptămîna se apropia de sfîrșit, începu să înglobeze și legătura sa cu Nell în atmosfera generală de întîmpinare a sărbătorilor. Proasta dispoziție din sîmbăta trecută fu atribuită vremii urîte. N-a fost o zi bună de plimbare. Colierul de aur pe care urma să i-l ofere va fi un fel de a-și cere iertare. Și, totodată, un dar de Crăciun. Va împușca doi iepuri dintr-o lovitură. Spre mijlocul săptămînii, semnă un cec de zece lire și-l trimise împreună cu o scrisoare lui Maurer, rugîndu-l să-i expedieze colierul. Nu mai plătise niciodată atît de mult pentru un cadou. Suma pe care era dispus s-o cheltuiască acum, constituia o mărturie în plus că sentimentele pe care i le purta lui Nell erau sincere și profunde. Cînd va fi pusă în fața dovezii, nu va putea să nu observe și ea aceasta. Faptul că plătise o sumă atît de mare, îi umplea inima de satisfacție și mîndrie. Cînd factorul poștal îi predă pachețelul lunguieț, îl duse sus la el în cameră și-l deschise. Colierul de aur din cutia căptușită cu catifea era întocmai cum și-l aducea aminte. Îi plăcea bijuteria în sine, pe lîngă faptul că era destinată lui Nell. Cînd ieși din cameră, lăsă cutia deschisă pe scrin. O lăsă acolo la vedere cele cîteva zile care mai erau pînă la Crăciun. Îl tot privea de cîte ori intra în odaie, pînă cînd în mintea sa colierul luă proporțiile unui obiect sfînt, cu puterea magică de a influența și uni sufletele.

În ajunul Crăciunului, trecu pe la magazinul lui Mullins, și cumpără un jerseu negru pentru mama sa. Mullins intenționa să i-l împacheteze, dar Michael Joe nu mai avea timp. Îl luă și-l duse mamei sale așa, în cutia neîmpachetată, și i-l oferi tocmai cînd punea în cuptor un cozonac împodobit cu stafide.

— Nu-i mare lucru, se scuză Michael Joe. Dar Mullins mi-a spus că-i cel mai călduros pe care-l are.

Doamna McCarthy își șterse de șorț mîinile pline de făină, privi cutia mare și, automat, întinse mîna spre ea.

— N-ar fi trebuit să-ți dai atîta osteneală, Michael Joe, reuși ea să spună.

— N-a fost osteneală. Și acum trebuie să mă duc înapoi în prăvălie. Avem foarte multă treabă.

Doamna McCarthy trecu în sufragerie, se așeză pe un fotoliu, în fața căminului, și privi îndelung focul, ținînd cutia nedeschisă pe genunchi. După un timp se ridică, puse cutia pe un scrin și începu să prepare cina.

Deși doamna McCarthy avea aproape șaptezeci de ani nu-și trăda vîrsta prin felul în care se mișca. Se ținea dreaptă, umbla repede și energic, tropăind pe pardoseala din bucătărie. Se părea că la un moment dat trupul ei încetase să mai dea semne că îmbătrînește. Fața îi era slabă, osoasă, cu umerii obrajilor înalți și tenul alb gălbui. Pe bărbie îi creștea păr din niște negi închiși la culoare. Părul cărunt și-l purta strîns într-un coc pe ceafă, și doar pe fruntea îngustă și osoasă îi cădeau cîteva bucle. Niște piepteni de

os, împodobiți cu pietre, îi țineau întotdeauna părul în ordine. Trupul îi era subțire. Ochii cenușii. mari și strălucitori, cu pleoape grele, erau înfundați în orbita osoasă. Pe fața ei nu se puteau citi sentimentele sau emoția. Nu avea nici o trăsătură deosebită, cum găsești la unii bătrîni, după care să poți ghici cum au arătat în tinerețe. Privind-o, nu-ți puteai imagina că a fost vreodată tînără, că a arătat vreodată și altfel.

Pregăti o cină deosebit de copioasă pentru Michael Joe ; cîrnați, slănină, șuncă și felii de cozonac cald pe care tocmai îl scosese din cuptor. Ea bău un ceai cu pîine prăjită stînd la masă și privindu-l cum înfulecă.

Așteptă să termine masa și abia atunci aduse vorba despre ceea ce o preocupa.

— Colierul de pe scrinul din camera ta, spuse ea, e într-adevăr frumos.

— Mda, răspunse Michael Joe. Grozav.

— E pentru o persoană pe care o cunosc și eu ? Întrebîndu-l, se sili să păstreze pentru început un ton indiferent.

— Da. E pentru o fată. Nell Cullen. Ai văzut-o probabil prin oraș. E foarte drăguță.

— A da ! Mi-aduc acum aminte. Aceea pe care am întîlnit-o la biserică, nu-i așa ?

— Dacă o vezi o dată n-o mai poți uita, spuse Michael Joe mîndru.

Doamna McCarthy păstră un timp tăcere.

— Bănuiesc că ai plătit destul de mult pe colier.

— Nu prea mult.

— Sper că-l merită, urmă doamna McCarthy. S-a întors nu de mult din Anglia, nu-i aşa ?

— Aşa cred.

Terminase masa şi-şi aprinsese o ţigară.

— Ştii şi motivul pentru care a venit acasă ?

— N-am întrebat-o niciodată. Nu-i treaba mea.

— Ei bine, s-ar putea să fie.

— Ce vrei să spui ? N-o mai face pe misterioasa. Hai, dă-i drumul.

— Te faci de rîs cu darurile tale de aur.

— Cum mă fac de rîs ? Termină cu prostiile astea.

— A avut un copil cu un individ din Anglia şi a venit acasă pentru că şi-a pierdut slujba.

— E groaznic să spui aşa ceva despre o fată nevinovată !

— Nevinovată ? Te-a îmbrobodit destul pînă acum. Tot oraşul ştie povestea în afară de tine.

— Nu te cred. Nu-i ea fata să facă aşa ceva. Sînt sigur de asta.

— Ce te face să fii aşa de sigur ? întrebă mama lui în silă.

— Un bărbat îşi poate da seama.

— Chiar cînd e orbit ?

— În cazul ăsta, unde-i copilul ?

— L-a dat la un orfelinat. Doar nu-ţi închipui că are de gînd să-şi arate ruşinea faţă de toată lumea de aici.

— Am s-o întreb chiar pe dînsa, spuse Michael Joe. Sînteţi o şleahtă mîrşavă de bîrfitoare. Să aruncaţi astfel cu noroi într-o fată cuminte.

— O învinuieşti pe mama ta că-i bîrfitoare ?

Întrebarea ei îl făcu să tacă. Se simţi tulburat.

— N-am vrut să spun asta, se scuză el. Trebuie să mă întorc în prăvălie.

Ieşi. Îşi zise că mama lui e geloasă. Fusese imprudent să lase colierul pe scrin, într-un loc unde ea putea uşor să-l vadă. N-ar fi adus vorba despre Nell dacă nu l-ar fi văzut. Începu să creadă că gelozia o făcuse să inventeze toată povestea, crezînd că el o va lua de bună şi va părăsi fata fără să mai întrebe nimic. Îi părea rău pentru mama lui, căci strategia ei era prea evidentă, dar îl irita faptul că s-a amestecat.

Îşi pusese mari speranţe în acest Crăciun. El şi cu Nell vor trebui să ajungă la o relaţie mai satisfăcătoare. Nu ştia deloc ce fel de relaţie. Dorea ceva de la dînsa, ceva ce nu obţinuse încă. Ce dorea oare ? Nu ştia nici el. Nu era vorba de trupul ei. Mere şi portocale putrede. O cărare întunecată în trecut... Nu... La început, da, asta dorise. Dar nu acum.

Nu credea cele spuse de mama sa. Nell nu îngăduise nici unui bărbat s-o atingă. Nu-i îngăduise lui, Michael Joe. Dar vreunui alt bărbat, mai înainte ? Va trebui să afle.

Se spulberase toată buna dispoziţie de Crăciun. Hotărî să închidă prăvălia, deşi de obicei o ţinea deschisă în ajunul Crăciunului pînă tîrziu, pentru cei care veneau să cumpere în ultimul moment. Plecă, aruncînd cîteva bancnote de o liră lui Vin Scanlon.

— Închide prăvălia !

— Sărbători fericite, strigă Vin în urma lui. Dar era prea departe ca să-l audă.

În drum spre Nell, vocea mamei sale și învinuirile ei îi răsunau în urechi. „Te faci de rîs ! De rîs ! De rîs !“ Să fie oare adevărat ? Să aibă oare Nell un copil din flori, făcut cu un străin în Anglia ? Iar pe el nu l-a lăsat nici s-o atingă. Prefăcuta ! I se învălmășeau în minte toate cîte se spuneau despre femei, începînd cu Eva. Își închipuise întotdeauna că el poate recunoaște o femeie vicleană. O vulpe. Dar Nell nu putea fi vulpe. Sau poate că da ! Și ce urmărea de la dînsul ? Juca tare, ca să poată obține ceva ? Nu pomenise niciodată despre căsătorie. Dar dacă ar fi făcut-o ? Oare asta era ceea ce urmărea ? Și dacă e așa, dorea și el același lucru ? Dorea să se însoare cu Nell ? Niciodată nu-i trecuse aceasta prin cap. Acceptase idila, așa cum se desfășura ea în prezent, fără să se gîndească unde duce, sau unde ar dori el să ducă.

Răbdare. Va afla curînd ce-i cu Nell. Și dacă urmărește să se mărite ? Dorește oare și el s-o ia de nevastă ? Era îndrăgostit de ea, nu-i așa ? Îi cumpărase un colier, pentru care plătise aproape la fel de mult ca pentru un inel. Nu era sigur dacă o dorea sau nu de soție, dar părea să creadă că ar fi luat-o dacă ea l-ar fi vrut. Va aștepta și se va lămuri cînd se vor întîlni. Gîndul de a o lua în căsătorie nu părea să-i surîdă în mod special. Se simțea cam descurajat, ca atunci cînd te forțezi să accepți ceva ce nu-ți prea convine. Dar continua să-și spună că este îndrăgostit de fată. Trebuie să fie așa. Ce altceva ar putea fi ?

La jumătatea drumului, își aminti de colier. Îi trecu prin cap să se întoarcă să-l ia, dar apoi renunță. Era grăbit s-o vadă. Va putea să-i dea o întîlnire pentru a doua zi și să i-l ofere atunci.

Familia Cullen locuia într-o casă spațioasă, acoperită cu ardezie, cam la o milă în afara orașului. În fața casei, mama lui Nell avea o grădină de flori, înconjurată cu un gărduț. O poartă de fier se deschidea în dreptul cărării pietruite care ducea spre casă. În noaptea luminoasă, Michael Joe putea să vadă fumul alb ieșind din horn și răsucindu-se în spirale. În dreapta casei se afla o grămadă uriașă de cărbuni, cu o gaură în mijloc din care cei de-ai casei luau cît le trebuia pentru foc.

Bătu la ușă. Un cîine începu să latre. Un om strigă „Jos, Bowzer !“ Cineva trase zăvorul și tatăl lui Nell, într-o vestă cu nasturi, cu cravată neagră și guler de celuloid, apăru în lumina lămpii.

— Ia te uită cine ne vizitează !

— Sărbători fericite, spuse Michael Joe, automat.

— Asemenea. Și la mulți ani. Vino înăuntru. Nu mai sta în frig afară.

Îl luă pe Michael Joe de braț și-l conduse în cameră. Întreaga familie Cullen stătea în jurul mesei, la cina de Ajun. Casa era împodobită cu vîsc și iederă și ghirlande. În ferestre erau aprinse luminări înfipte în sfeșnice în formă de lalele, făcute din hîrtie argintată. Masa fusese trasă în mijlocul camerei și întreaga familie Cullen, alcătuită din părinți, patru băieți, între

paisprezece și nouăsprezece ani, și Nell, era așezată împrejur. Doamna Cullen, cu un ceainic cafeniu în mînă, turna ceai. Scaunul din capul mesei era liber.

— Mai adu un scaun, Nell ! O să guste și Michael Joe ceva cu noi.

— Nu rămîn. N-am avut intenția să vă deranjez tocmai în seara asta, spuse Michael Joe, evident stînjenit că a tulburat o familie întreagă tocmai cînd se așezase la masa de Ajun.

— Nu face nimic, zău așa. Nu face nimic. Totdeauna se găsește la noi un tacîm în plus, și cu atît mai mult în seara aceasta.

Nell se ridicase tăcută și-i așeză un scaun la celălalt capăt al mesei, alături de mama sa. Ea ședea la dreapta tatălui ei. Michael Joe se așeză la masă. O bucată uriașă de cozonac, din care erau tăiate felii pe o farfurie, se afla chiar la mijloc. Pe alte farfurii erau bucăți de friptură de gîscă. Nell avea în față un platou cu felii de cașcaval galben.

Doamna Cullen așeză în fața lui Michael Joe o farfurie cu două felii de cozonac și una de friptură.

— Vă rog, nu așa de mult, doamnă Cullen, spuse Michael Joe. Credeți-mă că abia m-am ridicat de la masă.

Nu putea să refuze, dar nici nu putea mînca.

— Un flăcău voinic ca tine trebuie să fie bine hrănit. Mănîncă și nu mai face nazuri.

— Mai așteaptă o clipă, Mary Ann, spuse domnul Cullen. Era să uit. Vino o clipă cu mine

pînă dincolo, Michael Joe, am ceva să-ți spun înainte de a ne așeza la masă.

— Nu poți să mai aștepți, Dan ? întrebă doamna Cullen.

Dan Cullen îl conduse pe Michael Joe în camera alăturată. La lumina lămpii, turnă un sfert de păhărel de whisky pentru Michael Joe, înainte ca acesta să apuce să-l oprească.

— Ține ! Dă-i drumul pe gît. O dată pe an nu strică.

Își turnă și lui la fel de mult. Ridicară amîndoi paharele.

— Noroc și sărbători fericite !

Michael Joe goli paharul dintr-o înghițitură. Băutura îl făcu să se simtă mai la largul său, mai puțin stingherit și nervos. Întorcîndu-se la masă, era pregătit sufletește să facă și el parte din familie.

Privi o dată sau de două ori spre Nell. Mînca uitîndu-se în jos spre farfurie.

Doamna Cullen vorbea despre vremea senină și frumoasă pe care o aveau de Crăciun. Nu era deloc zăpadă, ceea ce era o minune cu care nu te întîlnești de multe ori. Dan Cullen vorbea despre prețul vitelor și despre mersul afacerilor. Michael Joe se simțea tot mai în largul său. Puse băieților cîteva întrebări despre fotbal. Îi tachină, întrebîndu-i care dintre ei joacă cel mai bine, pînă îi făcu să se ciondănească. Interveni doamna Cullen. Era noaptea sfîntă. Nu puteau să înceteze cu cearta nici măcar în seara de Crăciun ? Michael Joe recunoscu că el îi stîrnise. Deveni expansiv datorită celor de față, a căldurii, a mîn-

cării, a faptului că era evident binevenit printre ei. Uită de sine. Se avîntă și el în fluxul discuțiilor, glumelor, contradicțiilor. Cînd Dan Cullen, din capul mesei, încercă să-și exercite autoritatea, Michael Joe îl contracară cu un umor fin și cu mici aluzii la fermierii care au obiceiul să se tot plîngă. O auzi pe Nell rîzînd de multe ori, dar nu o auzi vorbind. Doamna Cullen impunea ordine de cîte ori disciplina amenința să se tulbure și, liniștită, aducea mîncare pe masă de cîte ori se goleau farfuriile. În ciuda discuțiilor însuflețite, mîncarea dispărea rapid.

Michael Joe se simțea ca la el acasă. La un moment dat, Nell se ridică de la masă, spunînd că trebuie să plece imediat la spovedanie, ca să mai găsească pe cineva care s-o asculte. Era desigur multă lume care-și aștepta rîndul. Abia atunci își aminti și Michael Joe pentru ce venise. Se ridică, împingîndu-și scaunul și spuse că trebuie și el să plece.

În timp ce Nell își îmbrăca paltonul, el mulțumi familiei Cullen pentru ospitalitate. Îi răspunseră că este oricînd binevenit. Nu exista nici o urmă de insistență în invitația lor. Dacă aveau o fată de măritat, de care ar fi dorit să scape, nu-și trădau deloc dorința de a pune mîna pe o partidă bună, cum era Michael Joe. Doamna Cullen îl întrebă ce face mama lui și-i trimise urările de sărbători. Apoi el și cu Nell plecară împreună.

— Îmi pare rău dacă te-au amețit cu vorbăria și strigătele lor, spuse Nell. Știu că tu nu ești obișnuit cu așa ceva.

— Nicidecum. Nimic nu putea să-mi facă mai multă plăcere. M-am simțit în elementul meu. Aș fi putut rămîne cu voi toată noaptea.

Mergînd prin întuneric spre Corrigbeg, nici unul nu aminti recenta călătorie făcută la Ennis. Michael Joe se întreba dacă să mai aducă vorba despre cele spuse de mama sa. Bîrfa părea și mai trasă de păr acum, după ce, stînd la masă la familia Cullen, împărtășise cu ei cina de Ajun. Nu remarcase nici un semn că s-ar fi abătut vreun necaz sau vreo rușine peste casa lor. Nici căsătoria cu Nell nu mai părea atît de importantă. Pe Michael Joe îl cuprinse un fel de euforie. Mai bine să lase totul baltă. Totuși, clevetirile auzite de la mama lui, continuau să-l sîcîie. Ca s-o poată liniști și pe dînsa și pe el însuși, Michael Joe se hotărî să aducă vorba indirect despre subiectul cu pricina. Era sigur că zvonul auzit nu avea nici un pic de temei și parcă se și sfia să aducă vorba. Dar Nell îl va liniști complet. Și atunci mama sa nu avea decît să se bălăcească de una singură în bîrfeli, cu condiția să-l lase pe el în pace.

— Presupun că în Anglia obiceiurile de Crăciun sînt diferite de cele de la noi, spuse Michael Joe.

— Ei sărbătoresc mai mult Anul Nou, spuse Nell. Mă cuprindea întotdeauna dorul de casă.

— În care parte a Angliei ai fost ?

— La Londra. Am lucrat la spitalul Grey. Făceam parte din corpul de infirmiere.

— Trebuie să-ți fi venit greu, spuse Michael Joe. Nu-i treabă ușoară să îngrijești bolnavii. Dormeai la spital ?

— Da, spuse Nell. Erau camere pentru infirmiere.

— Cred că aveai și timp liber. Reușeai să te mai distrezi. Nu puteau să vă țină tot timpul acolo, ca într-o închisoare.

Nell rămase un timp tăcută. În jurul lor totul părea nemișcat. Era o noapte luminoasă. Cerul strălucea, acoperit de nori transparenți. În depărtare se auzea mugetul Atlanticului care se lovea de stînci, un zgomot ce nu lipsea niciodată iarna din Corrigbeg.

— Pe tine te frămîntă ceva, spuse Nell. Pînă acum nu mi-ai pus nici o întrebare în legătură cu Anglia.

— Știu că-i ceva despre care nu merită să vorbim. Dar mama m-a întrebat în ce parte a Angliei ai lucrat. Și a trebuit să-i spun că n-am habar.

Nell se opri din mers. Michael Joe își continuă drumul fără să observe. Ea se întoarse ca și cum ar fi vrut să se înapoieze acasă. Michael Joe își dădu curînd seama că merge singur și se întoarse.

— Ai uitat ceva ?

— Ai aflat și tu deci ? spuse ea îndreptîndu-se încet spre dînsul.

— Ce să aflu ? Pentru numele lui Dumnezeu !

— Despre... copil. Despre copilul pe care l-am avut.

— Zvonuri ! Nu mă iau eu după astfel de bîrfeli.

— Dar e adevărat ! E adevărat. M-au silit să mă despart de copil.

— Cum e adevărat ? Mă amăgești. N-ai putut tu lăsa pe un bărbat...

— Ba da. O dată. Am avut un copil cu un bărbat cu care ieșeam împreună. El a fugit și m-a părăsit. S-a înrolat în armată.

— Isuse Hristoase ! se lamentă Michael Joe. Nu mi-ai spus nimic, niciodată.

Se opriseră și priveau unul spre altul. Două umbre în noapte.

— Ce nevoie era să-mi mai știi și tu rușinea ?

— M-ai tras pe sfoară cu nerușinare. Da, cu nerușinare.

— Nu te-am tras pe sfoară, spuse Nell. Te-am prevenit.

— N-am vrut să spun asta. Tatăl și mama ta știu ?

— Bineînțeles că știu.

— Și nu le pasă ?

— Nu se dau bătuți. Tu ești cel căruia îi pasă, după cum văd.

— Nu, protestă Michael Joe. Zău că nu. Bănuiesc că știe tot orașul, continuă el zorit.

— Nu m-ar mira.

— Deci asta ești tu ? Și pe mine mă tot ții la distanță. Nu m-ai lăsat să pun nici mîna pe tine.

— De ce să te las ?

— Ți-ai bătut joc de mine. M-ai prostit. M-ai dus cu preșul. Avea dreptate mama. Tot tîrgul știe în afară de mine.

Începu să umble, îndepărtîndu-se de fată.

— Nu e nevoie să mergem împreună, spuse Nell.

— Ba da. Am să merg cu tine, spuse Michael Joe. Trebuie să fie vreo explicație. Nu-i posibil altfel. Și s-o mai și faci pe crinul neprihănit !

— Săracul de tine ! spuse ea. Văd eu că abia te ții să n-o rupi la fugă.

— De ce nu mi-ai spus nimic ? De ce ?

— Am încercat. Dar n-ai înțeles niciodată aluziile mele. Singur tu porți vina dacă nu știi nimic.

Michael Joe se repezi la fată, o luă în brațe și o sărută. Spre surprinderea lui îi dădu voie. Buzele lui îi apăsau brutal gura. Nici un fior nu-i străbătu.

— Ei ? spuse ea retrăgîndu-se. Acum ești mulțumit ?

Michael Joe scuipă în întuneric. Apoi o cuprinse de braț de parcă ar fi vrut s-o lovească. Îi vedea nedeslușit fața. Vocea lui părea că o biciuiește.

— I te-ai dat lui. Te-ai dezbrăcat pentru dînsul. L-ai lăsat să... O, Doamne, n-ai avut pic de rușine ?

— M-a siluit. Nell începu să plîngă, apoi se stăpîni.

— Mă duc la spovedanie. Lasă-mă să plec.

— Te las. Și eu am să mă duc acasă. Și-am să mă spăl pe mîini.

Silueta neagră a bisericii, cu turnul ce se ridica spre cerul întunecat, purtînd în vîrf forma vagă a crucii, se desena amenințătoare în spatele lor. Umbre de oameni treceau în sus și în jos pe lîngă ei intrînd și ieșind pe poarta bisericii.

O lăsă în mijlocul drumului și porni grăbit în josul străzii.

Restul serii și-l petrecu trecînd agitat din cîrciumă în cîrciumă și bînd în fiecare loc cîte un pahar de whisky. Primul local în care intră fu cîrciuma lui Jones. Fiind Ajunul Crăciunului, nu prea era lume. Într-un colț, doi bătrîni se plîngeau că nici Crăciunul nu mai este cum a fost pe vremuri. Jim, în spatele barului, n-avea chef de vorbă. Michael Joe plecă după ce dădu pe gît două pahare. Nu răspundea nimic cînd i se ura Crăciun fericit.

Continuă să intre rînd pe rînd în toate cîrciumile de pe Strada Mare. La Clery era un grup de tineri din Clonboney. Se adunaseră cu un an în urmă într-o echipă de fotbal care declarase că este independentă de Corrigbeg. Erau considerați trădători. Michael Joe se luă la harță cu ei cu privire la dreptul pe care îl aveau cei din Corrigbeg să-i dea sau nu afară din Asociația Sportivă Galică. Dar Michael Joe nu era destul de beat ca să continue cearta. Ceilalți tineri îi amintiră că este noaptea de Crăciun. Pace pe pămînt ! Chiar și între Clonboney și Corrigbeg. Sfada care era să degenereze în bătaie, se termină prin rîs. Și așa trecu din cîrciumă în cîrciumă, pe partea dreaptă, mergînd în josul străzii și apoi pe cealaltă, urcînd în susul ei. Bea whisky fără apă. Simplu și eficace. La Thynne îl întîlni pe Larkin și-l convinse să rămînă împreună. Larkin venea de la spovedanie și nu bea decît limonadă.

Ajunseră pe la Blake tocmai înainte de deschidere, pe la ora zece. Nanno scotea clienții

afară, dar le făcu din ochi lui Larkin și Michael Joe cînd îi văzu că pleacă. Se reîntoarseră pe ușa din spate și fură lăsați înăuntru. În bucătărie era un grup de vreo doisprezece băieți și fete. Privilegiații pe care Nanno îi lăsa să bea în localul ei, în orice zi a săptămînii, după ora închiderii.

Michael Joe băuse solid timp de peste două ore. Dar se simțea la fel de treaz ca și la început. Continuă să bea whisky simplu. Nanno luă armonica și se apucă să cînte. Michael Joe se ridică și începu să joace un dans național irlandez, numit clog, cu o fată venită de la țară, din Cloon, în vizită la verișoara ei, Kitty Malone. Fata se numea Ann Shanahan. Un șoricel de fată, gîndi el, timidă, retrasă și nu prea vorbăreață. Dintre acelea pe care, la o seară de dans, n-ar ridica-o nimeni de pe scaun.

Michael Joe, pus s-o facă pe măscăriciul, se prefăcea că nu cunoaște dansul, se tot împiedica și se ciocnea de alte perechi, încurcîndu-i pe toți. Dar era noaptea de Crăciun și nimeni nu i-o lua în nume de rău. Ann era jenată, simțind că toți o privesc. Nu-i plăcea să atragă atenția asupra ei. Dar nu avea destul curaj să-i spună lui Michael Joe să se astîmpere. Se silea să zîmbească de bufoneriile lui. El țopăia, clătinîndu-se și continuînd să se maimuțărească. Îi cerea adesea scuze tocmai ca să o vadă cum se stăpînește și cum, în loc să-i reproșeze că se dă în spectacol, îi răspunde că nu face nimic și că e normal odată ce bucătăria e atît de plină.

Nanno Blake stătea într-un colț, strîngînd în brațe armonica. Cu ochii pe jumătate închiși,

privea din cînd în cînd la perechile care dansau pe dușumeaua din bucătărie. Ochii îi sclipeau ca doi nasturi. Michael Joe începu să-i facă curte lui Ann. Încercînd să joace dansul irlandez într-un stil modern, îi spuse că-i frumoasă. Că-i cea mai grozavă fată pe care a pus vreodată ochii și o întrebă unde stătuse ascunsă pînă atunci. Încercă să o strîngă la piept și să danseze un vals.

— Ia te uită la McCarthy ! spuse cineva.

— Toți sînt cu ochii pe tine, șopti Ann, împingîndu-l ca să-l îndepărteze.

— Sînt complet nebun după tine, declară Michael Joe, beat.

Din fericire Nanno încetă să cînte și jocul luă sfîrșit. Ann se desprinse din îmbrățișarea de urs a lui Michael Joe și se strecură lîngă Kitty Malone, în cealaltă parte a bucătăriei. Michael Joe se întoarse la Larkin și mai trase cîteva pahare.

Începu să-i șoptească lui Larkin anecdote pornografice.

— Taci, Michael Joe. Nu vreau să te ascult, crede-mă, protesta Larkin. Mîine dimineață mă duc la împărtășanie.

— Eu sînt păcătosul, nu tu, ripostă Michael Joe. Ia ascult-o și pe asta !

Larkin fu de părere că anecdotele lui erau prea de tot pentru noaptea de Crăciun. Nu era momentul pentru așa ceva.

— Ia mai du-te la dracu cu noaptea ta de Crăciun cu tot !

Povești alte două anecdote și mai deocheate. Spre mijlocul celei de a doua, se auziră bătăi în ușa din față. Nanno ieși să vadă cine este.

— Cine-i acolo ?

— Patrula. Deschideți, vă ordon în numele legii !

Lumea din bucătărie se risipi ca iepurii la apariția unui cîine. Fetele alergară la etaj, așezîndu-se la masa din salon pe care erau cești și farfurii pregătite special pentru o astfel de eventualitate, ca să dea impresia că au venit acolo doar pentru o nevinovată ceașcă de ceai.

Michael Joe ieși pe ușa din fund, îndesînd paharul cu whisky în buzunar. Începu să fugă împleticindu-se. Auzi de departe și pe ceilalți băieți cum alergau. Pe undeva, prin apropiere, un soldat din patrulă striga :

— Stați pe loc ! Opriți-vă în numele legii !

Printr-o mișcare de încercuire, patrula ajunsese la ușa din spate. Razie în noaptea de Crăciun ! Preotul Lyons era desigur cel care-i instigase la asemenea faptă.

Pentru o clipă își simți capul limpede. Îl ațîța faptul că era urmărit de patrulă. Alergînd, se simțea ca pe vremea copilăriei, cînd, împreună cu toată banda, se duceau să fure fructe dintr-o livadă și trimiteau special pe unul dintre băieți să anunțe patrula, ca să vină soldații și să-i fugărească prin tot ținutul. Michael Joe nu fusese niciodată prins și nici de data aceasta nu va fi. Cum fugea astfel, prin întuneric, picioarele începură să-l lase. Se simți dintr-odată amețit. Avea senzația că i-a stat inima în loc. Ceva mai departe, în fața lui, se profila o căpiță de fîn. Se

tîrî pînă la ea și se trînti în fînul moale. Rămase astfel, fără simțire, pînă în zorii dimineții de Crăciun.

Se deșteptă în lumina albăstruie. Gîtul îi era uscat și avea senzația că un șarpe îl strînge de mărul lui Adam. Il apăsa atît de tare încît îi închidea complet gîtlejul. Pentru cîteva minute nu știu unde se află și abia apoi, foarte vag, își aminti cum ajunsese în căpița de fîn. Încercă să se ridice în picioare, dar începu să vomite. După un timp se opri și simți că-l chinuie setea. Acum era în stare să se țină pe picioare. Într-o curte din apropiere un cocoș cîntă de două ori. Merse împleticindu-se pînă la gard, dar încercînd să-l sară, ca să iasă din grădină, căzu jos. Începu să vomite din nou, de data aceasta în sec, pînă cînd avu senzația că o să-și verse și sufletul. În cele din urmă izbuti să sară gardul și, printr-o poartă din curtea alăturată, ieși în drumul dinspre Ennistymon. Reflexele de vomă continuară, în timp ce se îndrepta pe două cărări spre casă. Lumina dimineții era albastră-cenușie. Clopotul bisericii bătea pentru prima liturghie. Nu era încă nimeni pe stradă. Ajuns acasă împinse ușa din față și o lăsă deschisă. În timp ce se poticnea prin bucătărie, îndreptîndu-se spre robinetul de apă, mama lui strigă din camera alăturată :

— Tu ești, Michael Joe ?

Își băgă capul sub robinet fără să răspundă. De îndată ce bău apa o și vomită. Începu să geamă cu capul în chiuvetă. Doamna McCarthy intră în bucătărie, trăgîndu-și șalul negru în jurul umerilor.

— Sfinte Dumnezeule, Michael Joe, ce-i cu tine ? Te-au omorît ?

Plecă de lîngă chiuvetă şi începu să urce scările ţinîndu-se de balustradă şi clătinîndu-se.

— Michael Joe ! Michael Joe ! striga ea de jos. Ai grijă c-o să cazi !

Reuşi să se tîrască pînă în cameră. Se aruncă pe pat. Pentru cîteva minute se mai luptă cu reflexele de vomă şi apoi căzu într-un somn agitat, gemînd tot timpul. Auzi bătăi în uşă şi vocea mamei sale, stridentă, de parcă el ar fi murit şi-l jelea. Bătea şi bătea. Nu răspunse.

Trecu un timp. O văzu apoi aplecată deasupra lui, încercînd să-i ridice capul ca să-l facă să bea un pahar de lapte cald. Îi şoptea ceva în irlandeză. Nu înţelegea ce spune. După cîteva înghiţituri de lapte, se prăbuşi din nou pe pat. O simţi învelindu-l cu o pătură. Simţea în gît aceeaşi necontenită strînsoare.

Pentru un timp rămase singur. Zăcea acolo, aproape fără conştiinţă. Nu simţea nimic, nu ştia nimic, nu-şi amintea nimic, nu dorea să facă nimic şi chiar dacă ar fi dorit tot nu ar fi fost în stare. Zăcea într-un fel de letargie din care îl deştepta din cînd în cînd un reflex de vomă. Toate imaginile îi fuseseră şterse din minte.

Ceva mai tîrziu, mama îl ridică din nou şi-i umezi buzele cu o felie de portocală. Muşcă din ea. Zeama îi ardea gîtlejul.

— Am fost la slujbă şi am luat anafură şi pentru tine, spuse mama. Azi e ziua de Crăciun. Au făcut o iesle minunată, în biserică.

Nu avea chef să vorbească. Şi chiar dacă ar fi avut, nu ştia dacă poate. Reuşi să mănînce aproape întreaga portocală cu care îl hrănea doamna McCarthy, în timp ce-i povestea fără întrerupere despre slujba de dimineaţă, despre colindele de Crăciun cîntate de cor în biserică, despre ieslea în care dormea Isus copil. O auzea, dar nu o putea urmări.

Înainte de a-l lăsa iarăşi singur, trase jaluzelele. Odaia era umbrită, fără să fie întuneric. După ce o văzu ieşind, se ridică din pat şi începu să se dezbrace. Pe haine mai avea încă fire de fîn, iar pantofii îi erau năclăiţi de noroi. După ce-i scoase, îi lăsă în locul unde căzuseră. Paiele se risipiră pe covorul care acoperea duşumeaua. Îşi aruncă hainele pe tăblia patului şi, îmbrăcat în rufăria de corp, se strecură între cearşafuri. Treptat aţipi din nou.

Clopotele sunau pentru ultima liturghie. Se auzeau paşi pe trotuar. Voci. Începu să se complacă în situaţia de a nu fi nimic, de a auzi oameni trecînd pe stradă, fără să mai facă şi el parte dintre ei. Chiar şi efortul de a se întoarce de pe o parte pe cealaltă îl depăşea. Zăcea întins pe spate, înfundat adînc în salteaua moale. Apoi căzu într-un somn greu, fără vise, fără imagini.

Îl trezi mama sa care-l scutura cu blîndeţe de umeri, spunîndu-i :

— Uite, Michael Joe, ţi-am adus puţină mîncare. Vezi dacă reuşeşti s-o înghiţi.

Aprinsese lumina. O privi buimac. Purta o tavă pe care adusese lapte, pîine prăjită şi o ceaşcă. Puse tava pe măsuţa de lîngă pat şi-l ajută să se ridice. Apoi îi aranjă pernele la

spate. Rămase nemişcat pînă îl împinse ea, rezemîndu-l de perne. Îi puse apoi tava în faţă şi se aşeză şi ea lîngă pat.

Mîncă ce-i adusese, fără să scoată un cuvînt. Pîinea prăjită era greu de înghiţit, dar oul moale aluneca uşor pe gît. Ea îi povestea :

— Jim Larkin a trecut pe aici şi a vrut să ştie unde eşti. Nu te-a văzut la slujbă. I-am spus că astăzi n-ai de gînd să mai ieşi. Vremea a fost foarte frumoasă de Crăciunul ăsta. La biserică era o îngrămădeală neobişnuită. Preotul Madden şi canonicul împărţeau cuminecătura. N-am fript gîsca. Sînt sigură că o să ţină pînă mîine. Să te faci şi tu bine. Mulţumesc lui Dumnezeu că astăzi e sfîntul Ştefan şi te poţi odihni. Am să ţin uşa închisă şi n-am să las colindătorii să intre. Sînt destule case unde-s bucuroşi să-i primească cu mascaradele lor. Obiceiul ăsta nu-i civilizat. Preoţii ar trebui să-l oprească. Colindătorii sînt o pacoste şi tulbură pacea acestor zile sfinte.

Îl culcă din nou în pat, iar Michael Joe, mai cu voie mai fără voie, se lăsa îngrijit şi dădăcit. Stinse lumina şi-l lăsă în întuneric. Încercă să adoarmă din nou, dar mîncarea îi restabilise energia şi-i pusese probabil sîngele în mişcare, căci nu mai putu închide ochii. Imagini din noaptea trecută începură să i se furişeze în minte. Nell spunîndu-i că ceea ce aflase este adevărat. Apoi senzaţia oribilă pe care o avusese că Nell miroase a mere putrede. Cînd îi mărturisise că-i adevărat şi-o închipuise cu bărbatul acela. Apoi născînd. Şi-o imaginase pe Nell

expulzînd copilul din pîntece. Suprimase imediat imaginea. O imagine sîngeroasă şi spurcată. În timp ce se sucea şi se răsucea în pat, în întunericul odăii, imaginea reveni. O alungă din nou. Dar ştiu că Nell nu va mai fi niciodată pentru dînsul ceea ce fusese pînă atunci. Nu va mai fi în stare s-o privească fără ca imaginea să nu i se strecoare în minte şi apoi să-i apară în faţă. De ce oare ? De unde venea ? De ce nu era în stare s-o mai vadă decît ca pe o fiinţă întinată ?

Şi-o aminti apoi pe sărmana Ann Shanahan, pe care o pusese într-o situaţie penibilă, dansînd cu ea la Blake. Dar aceasta nu-l tulbura prea mult. Deşi ştia că se făcuse de rîs, amintirea îi făcea plăcere şi-i surîse şiret în întuneric. Dar de îndată ce se gîndea la Nell, îşi pierdea din nou liniştea. Se dispreţuia singur. N-ar fi vrut s-o părăsească, cum făcuseră toţi ceilalţi, cu excepţia propriei ei familii. Ar fi dorit s-o iubească în continuare. Era o fată grozavă. Şi ce-i dacă a făcut un copil cu alt bărbat ? Imaginea ei, în timpul actului sexual cu acel bărbat, îi veni din nou în minte. Se strădui să alunge gîndul. Îl năpădi o transpiraţie nervoasă.

În dimineaţa următoare, se simţi mult mai bine din punct de vedere fizic, şi fără nici un fel de sentiment faţă de întîmplările din noaptea de Ajun sau din noaptea trecută. Părea că sîngele său fusese injectat cu ceva care-l făcea imun la tot ce se petrecuse. Se bărbieri liniştit, ba chiar fu mulţumit de felul cum arăta. După toate cele pătimite, se aştepta să arate ca o sta-

fie. Constată în oglindă că evenimentele nu lăsaseră nici o urmă. În mașina de gătit ardea un foc de cărbuni. Se așeză cu spatele spre sobă ca să se încălzească. Mama se dusese probabil la slujba de dimineață. O așteptă să revină, ca să-i servească micul dejun.

După ce mîncă, petrecu prima parte a zilei pe lîngă casă, citind ziare vechi și ascultînd radio. Postul de radio britanic transmitea muzică ușoară. Ascultînd-o, simțea că buna dispoziție de care era cuprins îi sporește. Mama sa nu-l întrebă decît cum se simte. Nu se grăbi să-i dea vreo lămurire. O informă doar că este mult mai bine. Se comporta firesc. Totul va fi dat uitării. Nu se întîmplase absolut nimic care să merite să fie povestit.

Colindătorii se perindară toată ziua și Michael Joe îi lăsa pe toți să intre și-i răsplătea cu generozitate. Îi încuraja să se producă cu ce știau și ei mai bine : să cînte la muzicuță, să danseze, să cînte din gură, să recite. Uneori participa și el la pantomimă încercînd să ghicească cine se ascunde după măști. Băieții tineri se dădeau ușor de gol, chicotind și rîzînd și arătîndu-se oarecum timizi. Adulții nu puteau fi nicidecum identificați. Conducătorul vorbea în numele lor și acesta era mascat complet și nu putea fi recunoscut.

Doamna McCarthy refuză să iasă, deși Michael Joe încerca s-o convingă că pantomima merită să fie privită. Fripsese gîsca pe care n-o gătise în ziua de Crăciun și o mîncară împreună la cină. Singura podoabă de Crăciun erau cele cîteva ramuri de iederă, încolăcite în jurul icoanei care reprezenta sfînta inimă și în fața căreia ardea o mică candelă. Sufrageria nu era deloc împodobită. În timpul cinei, colindătorii continuară să bată la ușă. Michael Joe se ridica mereu să le răspundă. Mîncarea i se răcea în farfurie. Doamna McCarthy era de părere să nu le mai răspundă. Dar Michael Joe n-o ascultă. Nu veneau decît o dată pe an și nu voia să-și facă nume rău, neîngăduindu-le să intre. Și afară de asta, pe el îl distrau.

— Foarte bine. Tu hotărăști, presupun, spuse doamna McCarthy.

Michael Joe rîse.

După cină, urcă sus în camera lui. Luă colierul, cu cutie cu tot, și se duse să se plimbe pe Plaja Albă. În drumul său nu întîlni decît doar grupurile de colindători, înzorzonați într-un mod bătător la ochi. Treceau din poartă-n poartă, jucînd și cîntînd în aerul rece de decembrie.

Oceanul Atlantic era agitat. Valurile cenușii, înspumate, se loveau de stînci și se spărgeau în stropi. Michael Joe își strînse mantaua, ferindu-se de vîntul tăios, sărat care bătea dinspre mare. Fiorul de frig care-i străbătea trupul era o adevărată delectare. Îl stimula să-și păstreze căldura. Iuți pașii. Aruncă cutia cu colierul de pe vîrful stîncii ce domina prăpastia Puffing Hole care scuipa în sus spumă și sugea marea cu o energie furtunoasă. Privi cum cade cutia într-o erupție de stropi. La rîndul ei, fu și ea suptă. Respiră de cîteva ori adînc, privind întinderea de apă învolburată. Apoi se întoarse și porni spre casă cu pași vioi și energici.

XII

MICHAEL JOE REVENI repede la vechea formulă de viață, de dinainte de a o fi cunoscut pe Nell : în timpul zilei, prăvălia și cîte o vizită matinală la Kerney unde se comentau știrile din ziar. Masa de prînz împreună cu mama sa. Apoi toată după-amiaza la prăvălie, unde se retrăgea din cînd în cînd în cămăruța din fund, să mai cleveteascâ puțin, în fața focului, cu oricine se nimerea să vină și să aibă chef de vorbă. Cina o lua tot împreună cu mama și apoi mai rămînea în prăvălie pînă la opt, cînd închidea. Seara, o partidă de cărți sau de biliard la sala comunală sau se întîlnea cu băieții lui Blake ori la Hotelul Central, unde stăteau cu toții la un pahar de whisky, pînă la ora închiderii cînd se duceau acasă la culcare.

Nici el nici mama sa nu mai aduseră vreodată vorba despre Nell. Observase probabil dispariția colierului de pe scrinul din camera de sus. Nu se încumeta niciodată, nici măcar indirect, să-l întrebe ce a făcut cu el. A dispărut și gata ! Fiul ei revenise la normal ; nici măcar nu s-a dus la balul de Revelion de la care nu lipsise niciodată de la vîrsta de optsprezece ani, cînd începuse să iasă la dans. Mînca zdravăn, deci orice s-a întîmplat în noaptea de Ajun, sănătatea nu i-a fost zdruncinată.

În săptămînile care urmară Crăciunului îi purtă de grijă, tăcută și plină de solicitudine. Nu era complet sigură că poate socoti partida cîștigată. Înclina totuși să creadă că jocul i-a

reușit, socotind după viața regulată și deschisă pe care o aducea acum Michael Joe.

— Mă duc puțin la club, spunea adesea, înainte de a ieși seara.

Ba uneori, după cină, rămînea acasă, deschidea aparatul de radio și asculta în timp ce ea spăla vasele la chiuveta din bucătărie.

— Ce-a fost asta, Michael Joe ? Ce spune la radio ?

Michael Joe, cu răbdare, repeta rar comunicarea, ca să poată auzi și ea. Nu avea nimic împotrivă să-i dea impresia că începuse să surzească puțin.

Avea grijă să-i gătească numai bucatele preferate. Michael Joe se dădea în vînt după budinca de tapiocă și spunea adesea că nu s-ar plictisi dacă ar mînca-o de trei sute șaizeci și cinci de ori pe an. I-o făcea foarte des. Îi atrăgea necontenit atenția să fie bine îmbrăcat. De două ori pe săptămînă îi călca cămașa pe care i-o spăla ea însăși. În cursul săptămînii umbla îmbrăcat într-o haină de tweed, pantaloni gri închis și un pulover în carouri, iar pentru duminică avea un costum maro, la două rînduri. Se strădui să-l convingă că ar fi timpul să-și cumpere altă jachetă de sport și alți pantaloni. Hainele pe care le avea se lăbărțaseră. Nu mai erau deloc prezentabile. Deși Michael Joe era cochet, nu-i trecuse prin minte să-și cumpere ceva nou de purtat. La sugestia mamei sale, se hotărî. Îl amuza să-și aleagă, în prăvălia lui Mullins, haina de sport și pantalonii. Mullins cumpăra articolele de băcănie din prăvălia lui, așa că și din punct de vedere al afacerilor cum-

părătura era binevenită. Haina de sport pe care și-o alesese era dintr-un tweed scump de Donegal, cu gaică la spate. Mullins îl convinsese să-și cumpere și o șapcă. Michael Joe avea nevoie de o măsură mare și Mullins tocmai avea una care i se potrivea. Și astfel, părul negru și cîrlionțat începu să fie ascuns sub șapca în carouri. Totuși șapca îi venea bine.

— Ei, acum zic și eu că ești bărbat în toată firea, spuse mama lui cînd îl văzu intrînd cu șapca pe cap.

Îi schimba într-adevăr înfățișarea. Părea mai matur, mai dîrz. Cozorocul proeminent al șepcii și bărbia puternică, ieșită în afară, îi subliniau expresia de hotărîtă agresivitate, în timp ce înainte, cu claia de păr negru și cu ochii întunecați, părea pur și simplu exotic. Șapca îi dădea o înfățișare de om puternic și solid, tare și impenetrabil. Un caracter ferm și neînduplecat care nu se lasă ușor cuprins de pasiuni nestăpînite, un om care nu îngăduie să-i stea nimic în cale, atunci cînd își dorește un lucru.

Se și îngrășă. Nu acordase niciodată atenție mîncării. Mînca orice i se punea în față, pînă ce golea farfuria. Mama sa profita de obiceiul lui de a deșerta farfuria și i-o încărca mai mult ca înainte. Nu făcea acest lucru cu intenția conștientă de a-l îngrășa. Îi plăcea să-l vadă mîncînd și deci îi dădea mai mult, doar ca să-l vadă mîncînd mai mult. Chipul începu să i se împlinească, deși nu ajunsese încă rotund cum avea să fie mai tîrziu. Bea mult lapte. Maică-sa avea grijă să-i pună întotdeauna un pahar mare cu lapte pe masă.

Pe măsură ce treceau lunile, începuse să fie tot mai sigură pe triumful ei. Sursele ei de informații întăreau acest lucru. Se zvonea că Michael Joe nu mai ieșea împreună cu Nell Cullen. Ce întîmplare dusese oare la această ruptură ? Nimeni nu știa. Gurile rele nu îndrăzneau să transmită doamnei McCarthy bănuiala că el fusese cel care o părăsise. Lumea așa vorbea. O lăsase cu buzele umflate. O, biata nenorocită ! Altă lovitură ! Dar, bineînțeles, numai un om foarte curajos ar fi putut-o lua de soție, trecînd peste reputația ei. Bîrfitoarele confirmau părerea doamnei McCarthy că Michael Joe scăpase definitiv de fată. Stînd așa la taifas, mai beau cîte o ceașcă de ceai și ghiceau viitorul în frunzele de pe fundul ceștii.

Cea mai isteață mișcare pe care o făcu doamna McCarthy fu aceea de a merge într-o luni dimineață, împreună cu Michael Joe, la bancă unde schimbă contul, care pînă atunci fusese numai în numele ei, în așa fel, încît Michael Joe să poată semna cecuri cu propriul său nume. Cînd îi împărtăși această intenție, Michael Joe afirmase că n-ar crede să fie nevoie, că lucrurile erau bune așa cum erau. Dar dacă aceasta era dorința ei, el nu se va împotrivi.

Larkin le ajută să facă contul comun, după ce discutaseră cu directorul băncii. Larkin se dovedi foarte priceput și nu-și exprimă vreo părere personală nici o singură dată în cursul operațiilor bancare. Părea rece și rezervat. Michael Joe remarcă acest lucru, fără să-i dea

importanţă. Larkin făcu o adevărată plecăciune în faţa doamnei McCarthy. Ea îl socotise întotdeauna drept un tînăr excepţional şi un prieten potrivit pentru Michael Joe, cu atît mai mult cu cît lucra la bancă.

Michael Joe nu fu prea impresionat de noua sa împuternicire de a scoate bani din bancă ori de cîte ori ar fi dorit. Nici măcar nu-i veni în gînd să-i mulţumească mamei sale. Nu vedea cum acest lucru va aduce vreo schimbare în viaţa sa. Obişnuise dintotdeauna să-şi ia din tejghea banii de care avea nevoie şi să facă socotelile la sfîrşitul săptămînii şi al lunii, retrăgînd din profit banii pe care-i cheltuise. Nu era nevoit să spună nimic mamei sale. Prăvălia aducea întotdeauna un cîştig, nu prea mare, cu excepţia sărbătorilor cum ar fi Crăciunul sau Paştele, dar de ajuns ca să aibă cu ce trăi în mod comfortabil, iar Michael Joe să poată cheltui fără să socotească fiecare bănuţ. Mai cîştigau ceva şi în urma închirierii unui mic teren, pe care îl aveau în afara oraşului. Erau întotdeauna bani destui, ba chiar din belşug. Nu-i ceruse niciodată mamei sale bani, deşi toate sumele erau depuse pe numele ei. Niciodată nu-şi făcuse din aceasta o problemă. Schimbarea actuală îl lăsa destul de rece. Dar mama sa gîndea altfel.

— Iată-te deci liber, independent de mine, spuse ea plecînd de la bancă.

El nu înţelegea la ce face aluzie.

— Tot banii tăi or să fie şi de acum înainte, răspunse el, neştiind ce să zică.

— Ba nu, spuse ea. De acum înainte trebuie tu să te gîndeşti la cheltuieli. Şi dacă eşti atent, cine ştie ce mai poţi ajunge ! Nu trebuie să dispreţuieşti nicicînd puterea banilor. S-ar putea să ajungi să stăpîneşti jumătate din oraş într-o bună zi.

Michael Joe rîse.

— Şi ce naiba aş face eu cu asta ? se miră el, privind în jur la casele pe lîngă care treceau.

Mama nu-l lămuri asupra folosului pe care l-ar trage stăpînind jumătate din oraş.

Aparent, Michael Joe părea mulţumit de sine, accepta atenţiile mamei sale şi se îngrăşase. Nu simţea dorinţa vreunei femei. Tot mai mergea la dans sîmbătă seara, dar mai mult dintr-un obicei şi datorită faptului că acolo se întîlnea cu Larkin, El Donovan şi Tom Fitzgerald, învăţătorul. Dansa puţin. Prefera să se alăture grupurilor de tineri care stăteau pe margine şi observau perechile ce se învîrteau pe platforma de dans. Prinse obiceiul de a face comentarii satirice la adresa fetelor care dansau. „Parcă i-ar sta mai bine să calce turful în mlaştină !“ sau „Uite-o şi pe asta : nu-i frumoasă, da-i bătrînă !“ De la dans pleca spre casă cu tinerii care, ca şi el, nu conduceau nici o fată. Uneori treceau pe lîngă o pereche care se giugiulea lîngă poartă. Din mers, băieţii făceau aluzii cu glas tare. Michael Joe nu spunea nimic, dar se amuza.

După serile de dans, visa adesea că este închis într-un dispozitiv metalic etanş, ca un fel de armură, care-l strîngea devenind din ce în

ce mai strîmt. Prin fața lui treceau femei fără chip, dar armura lui îl împiedica să le urmărească. Dispozitivul se contracta mereu. Cînd simțea că-l strînge de moarte, striga ceva ce nu-și mai amintea după aceea. Se deștepta și rămînea un timp treaz în întunericul din cameră, avînd același sentiment pe care-l avusese în ziua de Crăciun : că pentru el lumea a luat sfîrșit. Dar adormea din nou și, a doua zi dimineață, cînd se trezea, uita ce-a visat.

La sfîrșitul lui februarie, reîncepu fotbalul. Michael Joe nu fusese niciodată un as al acestui sport. Se antrena cît se poate de puțin și avea tendința să considere jocul ca un prilej de a se arăta fetelor. Era puternic și masiv și avea înălțimea necesară. Dar nu era dispus să se consume prea mult pe terenul de fotbal, jucînd bine, dar lent în mișcări.

În primăvara aceea însă, începu să ia jocul în serios, mergînd pe teren, la antrenament, seară de seară de cîte ori nu ploua. La început își pierdea repede suflul, căci nu avea condiție fizică și începuse să se îngrașe. Ca să-și recapete forma începu să alerge două, trei, chiar și patru mile în jurul terenului. Se lăsă de fumat. Larkin, Donovan și Fitzgerald jucau în aceeași echipă. Începu să-i îndemne el să meargă la antrenament, de unde pînă atunci ei trebuiseră să tragă de dînsul ca să-l aducă pe teren.

Jocul său deveni mai agresiv și mai brutal. Fusese întotdeauna un jucător corect. În mod intenționat nu obișnuise să pună piedică, să îmbrîncească sau să lovească pe un alt jucător. Era

cunoscut pentru corectitudinea sa în joc. Acum însă, în mod conștient juca brutal. Vroia mereu să aibă mingea. Dacă alt jucător alerga mai iute sau i-o lua înainte, Michael Joe îi dădea un cot între coaste sau în spate, de îndată ce reușea să se apropie suficient. De cînd începuse să joace brutal, ceilalți jucători îi plăteau cu aceeași măsură. Rareori ieșea de pe teren fără să șchiopăteze, sau să poarte un plasture pe ochi sau să fie rănit la gleznă. De cîteva ori se luase la bătaie cu pumnii, dar fusese oprit repede, înainte de a se petrece ceva serios. În timpul unui meci, îi puseră o piedică din spate și, cînd căzu la pămînt, îi traseră un picior în cap. Era un meci între echipa din Corrigbeg și cea din Quilty, un sat vecin a cărui echipă era formată mai mult din pescari, proveniți din două sau trei familii din sat. Dacă vreun membru al echipei din Quilty era lovit, toți ceilalți săreau să-l răzbune. Michael Joe trăsese în ziua aceea un picior unui jucător din Quilty și atunci paisprezece coechipieri de-ai acestuia s-au unit și l-au atacat, înainte să poată veni echipa lui să-l salveze. Atunci primi și piciorul în cap. L-au bandajat, dar sîngele continua să curgă prin bandaj. Nu a vrut să se retragă din joc, deși abia mai vedea de durere. A fost unul dintre cele mai mari meciuri ale sale și la Corrigbeg lumea vorbea despre eroismul lui Michael Joe :

— I-a bătut de unul singur !

Tot restul meciului i se aplicară pedepse. Cei din Quilty erau răzbunători și sălbatici, și dacă unul dintre ei fusese lovit, nu se sfiau să-l lo-

vească pe adversar fără să-i lase răgaz să-şi revină. Cu cît încasa mai multe lovituri, cu atît părea că joacă mai bine. Făcea salturi mai înalte, arunca mingea mai departe, se afla instinctiv unde era şi mingea. Ziarul „Clare Champion", elogiindu-l în săptămîna următoare, îl salutase drept „erou al meciului" afirmînd că „acoperise întreg terenul."

După meci, cînd ajunse acasă, doamna McCarthy tocmai gătea cina. Îşi puse mîinile în cap văzîndu-l cu urme de sînge închegat pe obraji şi cu bandajul însîngerat în jurul capului.

— Ce ţi s-a întîmplat ? întrebă ea cu voce stinsă. A vrut cineva să te ucidă ?

— Nimic. Merg să mă spăl. Nu-i decît o zgîrietură.

— Trimit după doctor. Ai nevoie de un doctor, spuse ea.

Michael Joe îi răspunse că nu e nevoie de nici un doctor, că se poate îngriji şi singur. Singura rană care se vedea era cea de la cap. Avea vînătăi pe coapse şi pe piept, iar ambele glezne îi erau tăiate în mai multe locuri. Încercă să urce scările fără să şchiopăteze.

În timp ce el era sus, doamna McCarthy îşi aruncă un şal pe spate şi se duse în vecini, la familia Marrinan, unde dădu şase penny unuia dintre băieţi, rugîndu-l să meargă pînă la Piaţa Spaniei să-l cheme pe doctorul Healy.

Reîntorcîndu-se acasă, urcă scările şi bătu la uşa camerei lui Michael Joe.

— Te simţi bine ?

— Lasă-mă în pace. Ştiu să mă îngrijesc şi singur. Vezi-ţi de treburile dumitale.

D-na McCarthy coborî din nou. Îşi dădea seama că Michael Joe nu-i va mai îngădui de acum înainte să facă ceva pentru el. Chiar dacă ieşise învingătoare în bătălia împotriva lui Neil Cullen, nu prea vedea ce cîştigase cu această victorie. Doar că locuiau în aceeaşi casă. Nu conta la urma urmelor cum se poartă cu dînsa, cîtă vreme venea acasă în fiecare noapte şi-l găsea acasă dimineaţa. Şi apoi nu fusese el oare totdeauna distant şi rece cu dînsa ? Dealtminteri, într-un anumit fel, ea însăşi îl încurajase să fie astfel. Îi plăcea lui să-şi închipuie că nu are nevoie de dînsa. Dar ştia ea mai bine cît îi este de necesară, chiar dacă el nu-şi va da niciodată seama şi nu va admite făţiş acest lucru. Era bărbat acum. Crescuse într-un fel pe care ea nu-l înţelegea şi la care nu putea să facă faţă. Nu-l mai putea determina să accepte anumite lucruri. Totuşi era încredinţată că influenţa ei găsea pe undeva răsunet la dînsul. Această credinţă o susţinea şi acum.

Doctorul Healy sosi şi-l cîrpi la loc pe Michael Joe. După ce plecă doctorul, spunîndu-i că rănitul nu are nimic serios, că e într-o formă bună şi peste cîteva zile va arăta ca nou, doamna McCarthy se aşeză în sufragerie să-l aştepte să coboare la masă. În timpul cinei încercă să-l convingă să renunţe la fotbal.

— O să te distrugă într-o bună zi, îi spuse ea. O să zaci mort acolo pe teren şi nimeni n-o să vină să te ridice.

— Fii sigură că n-o să mi se întîmple mie așa ceva, ripostă Michael Joe. N-au decît să încerce. Pot și eu să dau tot atît cît încasez. Nu-i nici un om în echipă care să fie mai tare decît mine. Sînt în stare să țin piept celor mai buni dintre jucători.

Mama se ridică de la masă, pretextînd ceva și se duse în bucătărie ca el să nu poată vedea mîndria care îi strălucea în ochi. După ce reuși să se stăpînească, se reîntoarse.

— Renunță de dragul meu, urmă ea. N-o să am liniște pînă cînd n-ai s-o faci.

— Ei, asta-i ! Ca băieții să mă creadă un laș, un fricos !

— Oare am să fiu silită să te văd întorcîndu-te în halul ăsta în fiecare dumunică lăsată de Dumnezeu ? Nu mai ții deloc seamă de dorințele mamei tale ?

Mînca în tăcere.

— Mai vedem noi, spuse el cînd termină.

În seara aceea, doamna McCarthy se duse la vecernie și, la sfîrșitul slujbei, îngenunche și se rugă pentru Michael Joe.

XIII

DATORITĂ ISPRĂVILOR sale la fotbal, Michael Joe devenise un erou local. Cînd trecea pe stradă, băieții se opreau din joacă și șușoteau între ei, privindu-l lung. Nu-i lua în seamă. Erau foarte tineri și nu aveau multă minte. Dar cînd

îl rugară să arbitreze un meci pe care îl jucau ei pe terenul de fotbal, nu putu să-i refuze. Ca arbitru era sever, fluierînd la cea mai mică greșeală. Băieții nu-l contraziceau niciodată și, cînd arbitra el, jucau intens și serios. Unii dintre cei mai buni luptau cu înverșunare, ca să-i atragă atenția. Era zgîrcit cu laudele și le vorbea concis și autoritar.

De cîte ori juca el însuși într-un meci de fotbal, se găseau cîțiva băieți care se certau între ei disputîndu-și dreptul de a-i ține ghetele sau tricoul. Îi lăsa să se lupte și îngăduia învingătorului să-i aducă echipamentul. Din cînd în cînd unul dintre prieteni îi povestea despre fete care erau nebune după dînsul. Cînd își lua în primire locul de fundaș, la cîte un meci, observa întotdeauna un mănunchi frumușel de fete în spatele porții. Și cînd trăgea un șut reușit, ovațiile care se auzeau cel mai tare erau țipetele lor stridente și isterice. Nu dădea multă importanță adulațiilor, iar pe fete le ignora. Nu-i ținea nici cald, nici rece dacă toate fetele din oraș doreau să iasă cu el. Rămînea rezervat și departe de aceste lucruri. Pentru moment nu conta pentru el nimic altceva decît fotbalul.

Îi ajunse la ureche zvonul că fetele îl considerau încrezut. Începu să facă nazuri. La un meci important împotriva celor din Kilrush, anunță comitetul că vrea să joace centru mijlocaș în loc de fundaș. Centru mijlocaș trebuia să fie cineva mai rapid decît era Michael Joe, al cărui avantaj principal era forța și șuturile lungi. Cînd fu anunțată formația, Michael Joe constată că urma

să joace tot în poziția sa obișnuită. Îi înștiință dintr-odată că și-a scrîntit glezna. Mai poate oare juca ? O, Doamne, trebuie ! Fără el e sigur că nu vor putea să cîștige. Lipsa lui ar fi o pierdere prea mare. Seamus Larkin știa bine că nu are nimic. I-o declară în față.

— Michael Joe, spuse el, ceea ce vrei tu este să venim și să ne rugăm de tine.

Michael Joe răspunse acru că avea glezna scrîntită. Totuși se îmbrăcă pentru joc și rămase să privească de pe tușă. Cînd văzu că echipa se descurcă și fără el, începu să alerge în sus și în jos în lungul liniei de demarcație a terenului, ca să dea impresia că-și exersează glezna. Îi spuse apoi lui Paddy Hassett, antrenorul, că se simte în stare să intre din nou în joc. Fu aplaudat cînd, șchiopătînd, își făcu apariția pe teren. Echipa din Corrigbeg fu bătută la acest meci și a circulat zvonul sumbru că Michael Joe purta vina, deoarece juca prea mult cu gîndul la aplauzele galeriei, driblînd ca să facă pe grozavul, în loc să degajeze mingea.

Înfrîngerea nu dăună popularității de care se bucura la public. Acesta considera că, deși s-a pierdut meciul, el a jucat magistral. Seamus Larkin îl critică după meci, reproșîndu-i că ar fi reținut prea mult mingea.

— De cînd îmi dai tu îndrumări cum să joc și cum să nu joc ? se burzului Michael Joe.

Larkin se îndepărtă. Cîțiva băieți, care fuseseră de față, erau convinși că se va isca o bătaie, căci și așa era suficientă tensiune în aer, din cauza înfrîngerii.

La cîteva meciuri, Michael Joe o zări pe Nell Cullen. Odată trecu pe lîngă ea, îmbrăcat în chiloții și tricoul galben cu dungi aurii al echipei din Corrigbeg. Nell era într-un grup de fete și, din întîmplare, privirile li se încrucișară. Nell deschise gura ca și cum ar fi avut de gînd să spună ceva. Michael Joe începu să fugă și trecu fără să spună nimic. Jucă mai brutal ca oricînd și scoase din joc pe centrul înaintaș al echipei adverse, un băiat subțire și liniștit, care era rapid și agil și alerga mult mai iute decît Michael Joe și căruia nici nu i-ar fi trecut prin gînd să-și măsoare forțele cu acesta. Era prea isteț ca să facă asemenea greșeală. Îl înnebunise pe Michael Joe cu șiretlicurile lui. Mai intenționat, mai fără voie, Michael Joe îi trase un genunchi în stinghie, în timp ce fugeau alături după minge. Tînărul fu scos pe targă de pe teren. Lui Michael Joe îi păru rău și jură că nu l-a lovit intenționat. Arbitrul acordă fault și fu înscris un gol. Michael Joe jucă pînă la sfîrșit, fierbînd de mînie. Știa că echipa adversă era hotărîtă să-și răzbune coechipierul. Încasă cîteva lovituri de picioare, dar de furie nici nu simți durerea.

Michael Joe observă că Larkin nu-i mai caută prietenia ca în trecut. Nu-l mai aștepta după meci să meargă împreună la vreun local sau la dans. Dispărea. Deși jucau fotbal împreună, abia dacă mai schimbau din cînd în cînd o vorbă. Aceasta nu-l tulbura pe Michael Joe. Avea destui prieteni și fără Larkin. De fapt nu avea un prieten anume, dar se afla întotdeauna un grup

în jurul său care-i spunea ce bine a jucat şi evoca momentele de glorie ale meciurilor în care Michael Joe fusese eroul, steaua echipei. Michael Joe accepta laudele ca pe ceva care i se cuvenea. Larkin nu venea niciodată să-i spună şi el vreun cuvînt. Era probabil gelos.

La începutul lunii mai, Michael Joe află adevăratul motiv pentru care Seamus Larkin se răcise faţă de el. Fusese la slujbă împreună cu mama sa. La ieşirea din biserică, se opri să stea de vorbă cu un prieten care îl informă că auzise ca fapt sigur că Nell Cullen şi Seamus Larkin s-au logodit. Michael Joe îşi lăsă brusc prietenul şi o ajunse pe mama sa din urmă. Rămase un timp tăcut, mergînd alături.

— Tocmai am aflat că Nell Cullen s-a logodit cu Seamus Larkin, spuse el foarte degajat.

— Nu mai spune ! se miră mama sa. Şi-a găsit în sfîrşit un bărbat. Cine ştie cum l-o fi prins în cursă, dar, în orice caz, să-i fie de bine.

— Larkin nu-i deloc o partidă rea, spuse Michael Joe. Ar fi putut-o nimeri mult mai prost. Banca Naţională o să-l susţină totdeauna.

— Dar ea nu are nici o leţcaie. Mă întreb cum de nu l-o fi oprit directorul băncii.

— Poate a încercat şi nu a reuşit, sugeră Michael Joe.

— Îi urez noroc. A avut destule necazuri, săraca ! Nu i-aş mai dori şi altele, spuse doamna McCarthy. „Mă întreb cum de-a reuşit să pună mîna pe dînsul", se miră Michael Joe, în sinea sa.

Mergeau amîndoi prin mijlocul străzii care venea de la biserică, doamna McCarthy îmbrăcată complet în negru, iar Michael Joe arătînd bine şi senin în jacheta lui sport şi cu şapcă. Lumea care venea de la slujbă îi depăşea. Doamna McCarthy mergea încet în ultima vreme, iar Michael Joe îşi potrivea paşii după dînsa. Nimeni nu-i saluta. Nu că ar fi intenţionat să-i evite, dar păreau atît de absorbiţi în izolarea lor încît, deşi erau în public, a-i saluta ar fi însemnat să te amesteci nepoftit în intimitatea dintre mamă şi fiu. Cei care-i depăşeau nu-i ocoleau de la distanţă, totuşi îi înconjurau lăsîndu-i evident singuri în mijlocul oamenilor ce mergeau înainte.

Doamna McCarthy arunca uneori o privire spre cei care treceau, dar imediat îşi retrăgea privirea şi se uita drept înainte, ca şi cum nu dorea să fie surprinsă în flagrant delict de curiozitate. Nu-l lua de braţ pe fiul ei şi nici nu se uita spre dînsul. Michael Joe se ferea tot atît de mult ca şi mama lui să se uite la lume. Arunca priviri repezi, mai des decît dînsa, dar revenea la aceeaşi atitudine distantă.

După slujbă, deschidea prăvălia şi aştepta clienţii. Cîţiva tineri intrau ca să mai stea de vorbă. Se intimidau în prezenţa eroului, vorbeau cu teamă şi căutau să-i intre în voie. Michael Joe era rezervat. Se vorbea în special despre fotbal, despre faze măreţe din meciuri anterioare. Uneori se contraziceau cu violenţă şi atunci intervenea şi Michael Joe rezolvînd problema printr-o judecată rapidă pe care băieţii păreau dispuşi să o accepte şi în orice caz nimeni n-o combătea deschis.

Într-un fel sau altul au ajuns să vorbească despre Larkin. Îl cam criticau pentru jocul său ca centru înaintaş. Scăpa mereu ocaziile. Michael Joe nu se amesteca în aceste discuţii. Înţelegea unde voiau să ajungă. Doreau să-l lase să înţeleagă că erau de partea lui în cazul că s-ar fi ivit vreun conflict. La urma urmei ştiau că Nell Cullen fusese fata lui Michael Joe. Larkin era un venetic. Un individ din Dublin care stătea la Corrigbeg numai pentru că lucra la bancă. Nu era unul de-ai lor. Dar Michael Joe era. Născut, crescut, format în Corrigbeg. Nici un filfizon din afară nu avea dreptul să vină să le fure lor fetele. Toate acestea erau implicate în discuţiile lor despre Larkin. Michael Joe nu lua parte deloc la ele. Şi nici nu se aşteptau ca el să vorbească. Dar cîtă vreme nu le spunea să-şi ţină gura, simţeau că sînt pe teren sigur şi că exprimau sentimente pe care le nutrea şi dînsul.

Deoarece Michael Joe nu dădea nici un semn că ar fi dorit să se schimbe subiectul, merseră atît de departe încît începură să facă unele aluzii în legătură cu Nell. Dar în momentul acela Michael Joe interveni :

— Hei, băieţi ! Ce-i prea mult nu-i sănătos !

Şi plecă să servească un client care tocmai intrase.

Într-o după-amiază nu era meci, dar echipa ieşise pe teren pentru antrenament. Hotărîră să joace un meci amical între ei. În timp ce fotbaliştii se mai încălzeau, aşteptînd să înceapă jocul, Michael Joe se îndreptă spre Larkin care încerca să-l evite, şi-l felicită.

— Îţi doresc mult noroc, Seamus, spuse el întinzîndu-i mărinimos mîna. Ai pus mîna pe o fată grozavă, ţi-o spun eu.

Larkin îi strînse mîna scurt.

— Mulţumesc, Michael Joe, spuse el. Nu mă îndoiesc de lucrul ăsta.

Cîţiva jucători din echipă urmăreau scena. Michael Joe încercă să-l împingă, în glumă, cu umărul.

— Tu eşti un bărbat mult mai bun decît mine, măi Gunga Din, spuse Michael Joe rîzînd.

Prin construcţia sa fizică, Larkin era mai degrabă de categorie uşoară. Se feri fără efort de încercarea greoaie a lui Michael Joe.

— În orice caz sper să rămînem prieteni, spuse Larkin.

Michael Joe se îndepărtă, simţindu-se cam stingherit, după ce nu-i reuşise mişcarea.

— Dacă e vorba despre mine, n-am nimic împotrivă. Ce-a fost a fost şi în ce mă priveşte totul a trecut.

Credea şi el ce spune. Avea de gînd să fie băiat bun, să accepte ce i se cuvine. La urma urmei, Nell Cullen nu mai însemna nimic pentru dînsul. Iar Larkin îi fusese prieten şi Michael Joe dorea ca prietenia lor să continue în ciuda faptului că se va însura cu Nell. Lui Larkin însă părea să-i fie teamă de dînsul. Ce idee năstruşnică ! Doar el, Michael Joe n-avea de gînd să-i facă nici un rău. Bietul amărît ! Ştia el oare cu ce fel de marfă se alege ? Marfă stricată ! Săracul Larkin !

Lui Michael Joe îi era milă de dînsul. Îi purta sentimente părintești. Poate că ar fi trebuit să-l prevină ? Să-i atragă atenția asupra situației în care se bagă. Se va mai gîndi el ce-i de făcut.

Jucară o partidă amicală, de antrenament, dar Michael Joe era înclinat să ia jocul în serios. Odată Larkin îi apăru în față purtînd mingea spre poartă. Instantaneu, Michael Joe se repezi orbește spre dînsul. Larkin fentă, evitîndu-i atacul și băgă un gol.

Paddy Hasset, antrenorul, veni la Michael Joe.

— Ocupă-te de minge, McCarthy. Nu de jucător.

Michael Joe se simți insultat.

— De unde ai mai scos-o și pe asta ?

— Avem și noi ochi, spuse Hasset.

Michael Joe se îndepărtă. Ce idee ! De ce ar fi dorit el să-l lovească pe Seamus Larkin ? Săracul Larkin ! Nu-i mai periculos decît o muscă. Dacă și-ar pune mintea Michael Joe cu el, l-ar putea bate cu o mînă legată la spate. L-ar putea înghiți dacă ar voi. Dar nu voia.

Ca să-i dovedească, îl invită pe Larkin să bea cu el după meci. Dar Larkin refuză. Avea de lucru în noaptea aceea la bancă și băutura i s-ar fi urcat la cap și nu s-ar mai fi putut descurca bine cu cifrele.

Michael Joe simți că-i respins. Dar nu-i venea să creadă că-i adevărat. Ce ar fi putut avea Larkin împotriva lui ? Pe Michael Joe nu-l mai interesa Nell. Larkin trebuia să știe asta. Și atunci de ce îl ocolea ? Săptămîna următoare, Michael Joe încercă de mai multe ori să-l invite pe Larkin să bea cu dînsul. Dar Larkin avea veșnic pregătită o scuză. Michael Joe se lămuri în sfîrșit. Avea un caracter prost. Foarte prost. Dacă unul dintre ei era în drept să poarte ranchiună, acela era el, Michael Joe. La drept vorbind, în ochii celor din Corrigbeg, Seamus Larkin îi luase lui fata. Nu aveau de unde să știe cine este adevăratul păgubaș. Dar Michael Joe va fi generos. Putea să-și permită aceasta. Uite în ce încurcătură intra săracul Larkin. Nu-i purta pică nici lui și nici lui Nell. Depășise această fază. Și, dealtfel era bucuros că scăpase el însuși. Aștepta să găsească prilejul să le demonstreze celor doi că nutrește pentru ei numai prietenie. Auzise că Larkin va fi transferat din Corrigbeg, deoarece se căsătorea cu o fată din localitate. Așa cerea regulamentul Băncii Irlandei. Aceasta îi dădea lui Michael Joe ocazia să-și arate bunele intenții. Se gîndi să întocmească o petiție pe care s-o iscălească toți membrii Clubului Gallic de Fotbal din Corrigbeg și prin care să ceară ca Larkin să rămînă în oraș și după căsătorie. Aceasta va fi dovada că nu-i poartă nici o ranchiună. Vor vedea toți cît este de generos. Nici un om nu dorește să trăiască în vecinătatea unora pe care ar avea pică.

Îl agăță pe Tom Fitzgerald, învățătorul, cînd se întorcea de la școală și, ducîndu-l în cămăruța din spatele prăvăliei, îi făcu lui propunerea.

Să scrie Fitzgerald petiția. Michael Joe avea pregătit totul, toc, cerneală, hîrtie. Fitzgerald îi atrase atenția că pentru ca treaba să fie legală, era necesară organizarea unei adunări a clubu-

lui. O petiţie întocmită de Michael Joe singur n-ar fi fost de nici un folos. El va putea prezenta petiţia sub formă de propunere la şedinţa comitetului, după care va fi supusă votului. Michael Joe considera aceasta drept o cale foarte lentă. Dar dacă era unica posibilitate, nu el va pune beţe în roate şi ar fi bine să se convoace adunarea imediat. Fitzgerald, în calitate de secretar, promise să organizeze o şedinţă la sfîrşitul săptămînii.

Michael Joe îşi petrecu săptămîna aceea discutînd cu membrii clubului de fotbal şi cerîndu-le să susţină petiţia. La cîrciuma lui Kerney băieţii păreau interesaţi, dar nici pe departe atît de entuziaşti cum prevăzuse Michael Joe. Larkin nu juca atît de grozav încît să justifice toată această bătaie de cap. E drept că era un fotbalist bun, dar mai erau destui alţii la fel de buni ca dînsul.

— E cel mai iute din echipă, argumenta Michael Joe. Şi e în stare să poarte mingea în picioare din orice colţ al terenului pînă în careul de douăzeci.

Băieţii îl contraziceau spunînd că Larkin nu-şi marchează niciodată adversarul. Erau de acord că avea un joc inteligent. Michael Joe se certa cu ei pentru că nu-i împărtăşeau entuziasmul şi nu vedeau ce pierdere ar însemna pentru echipă plecarea lui.

— Nu sînteţi voi în stare să vă daţi seama cînd un jucător este excepţional, fie el şi Mick Callaghan, spuse Michael Joe amintind o mare stea a fotbalului din decada trecută. Sînteţi orbi ca nişte lilieci.

— Noi ne aşteptam să gîndeşti exact contrariul în privinţa lui Larkin, spuse Dan Kerney cocoţîndu-se pe speteaza unei bănci.

Michael Joe îşi curmă cîrcoteala. Toţi îl priveau, curioşi să audă ce va răspunde.

— Nell Cullen şi cu mine n-am fost decît prieteni. Niciodată n-a fost ceva serios între noi.

— Noi ne închipuiam altceva, spuse Dan Kerney ca să-l încerce, privindu-l de sus, peste ochelarii săi fără ramă.

— Credeţi că m-aş purta aşa cu el, dacă mi-ar fi ciudă că mi-a luat fata ? Ea nu a însemnat niciodată nimic pentru mine. Era o fată cu care mai ieşeam şi eu din cînd în cînd.

Michael Joe plecă.

Se dumirise despre felul cum interpretau cei din oraş toată povestea. Îl bănuiau că n-ar avea intenţii bune. Nu aveau încredere în brusca lui afecţiune pentru Larkin. Le va arăta el tuturor că n-au avut dreptate. Nu-l mai interesa deloc Nell. Nu-i păsa cu cine se mărită.

Într-o seară, după un meci de antrenament, îl agăţă pe Larkin. Îi şopti c-ar vrea să-i spună ceva important. Îl rugă să rămînă la urmă şi să plece împreună de pe teren. Larkin ezită. Nu se simţea prea în largul lui cu mîna mare pe care Michael Joe i-o pusese prieteneşte pe umăr.

— Foarte bine, Michael Joe, acceptă el. Dar n-am să pot rămîne mult timp.

Porniră împreună spre oraş. Michael Joe era urmat de un băieţaş care-i purta echipamentul.

— Doresc să ştii şi tu şi Nell că nu vă vreau decît binele, începu el.

— Sînt convins de asta, Michael Joe, îl asigură Larkin. Ce-i trecut e bun trecut.

— Eu am multă experienţă cu femeile. Ştii şi tu asta. Lasă-mă să-ţi dau cîteva sfaturi în calitate de expert... Ai cucerit o fată grozavă... una dintre cele mai deosebite... căci nu-s toate la fel. Cele mai multe nu urmăresc decît să subjuge cîte un bărbat, să-l facă să îngenuncheze şi să se tîrască după ele. Şi cînd îl văd jos, îi dau cu piciorul. Dar Nell nu-i una dintre acestea.

Michael Joe făcea un efort suprem de generozitate şi iertare.

— Sînt conştient că-i cea mai bună, spuse Larkin.

Începu să meargă mai repede. Nu avea nici un chef să vorbească cu Michael Joe despre Nell.

— Tu însuţi nu ştii prea multe despre femei, urmă Michael Joe.

— Nu sînt nici eu chiar neprihănit.

— Ei bine, e de preferat să nu ştii prea multe. Majoritatea femeilor nu-s ca Fecioara Maria. N-au ruşine. N-au nici un merit deosebit. Tot timpul se prefac. Cînd sînt în călduri, sînt ca nişte căţele care lasă orice corcitură ce-i iese în cale să li se urce deasupra.

Pe Larkin îl treceau sudorile. Ajunseseră aproape de Hotelul Central unde locuia. Era vag conştient unde voia să ajungă Michael Joe.

— Nu-i adevărat, n-ai dreptate. Ele sînt spiritul adevărat al lumii, spuse Larkin cu vehemenţă.

O luă înainte şi intră pe uşa hotelului. „Ei da !" gîndi Michael Joe. Nell reuşise să şi-l dreseze bine. Era unul dintre cei pe care femeia îi ţine sub papuc. Dumnezeu să aibă milă de el, săracul. Nell a ştiut ce alege.

Michael Joe intră apoi la Blake să bea ceva, deşi ştia că este în antrenament şi n-ar trebui s-o facă. Dar n-avea chef să stea liniştit acasă unde putea să asculte radio sau să citească ziarul. Fiind o zi din cursul săptămînii în cîrciumă era linişte. Se aşeză în bucătărie să bea o halbă. Nanne Blake sta într-un fotoliu şi cosea un petec la un pantalon. Îl întrebă ce mai face mama. Apoi începu să vorbească despre vremurile trecute şi despre necazuri. Michael Joe o asculta distrat. Neastîmpărul nu-l părăsise nici aici.

După un timp, intră Kitty Malone cu Ann Shanahan, fata cu care dansase în noaptea de Crăciun. Cînd o văzu, Michael Joe începu să aibă mustrări de conştiinţă. Îşi amintea perfect cum o chemase la dans ca să-şi bată joc de dînsa şi pînă la urmă se făcuse el de rîs. O salută şi fata îi răspunse cu timiditate de parcă şi ea îşi aducea aminte de întîmplare.

— Vii de la ţară ? o întrebă Michael Joe, ca să intre în vorbă.

Fata îi răspunse în silă, dînd impresia că îi era teamă să stea de vorbă cu el.

— Pentru cîteva zile numai.

— Cine a rămas să mulgă vacile acasă ? întrebă Michael Joe, nerezistînd impulsului de a-şi rîde puţin de ea.

— Lasă fata în pace, spuse Nanne Blake. Voi ăştia de la oraş prea o faceţi pe grozavii !

Michael Joe rîse. Ann rîse şi ea mînzeşte.

— Am doi fraţi care au grijă de mulsul vacilor, răspunse ea serios.

— Rămîi mai mult la noi ? întrebă Michael Joe.

Ann o privi pe Kitty Malone, vara ei.

— Nu-i place să trăiască departe de oraş, răspunse Kitty în locul ei.

— Nu cred să fie prea multe distracţii pentru o fată frumoasă în sălbăticiile de la Cloon, spuse Michael Joe către Ann.

Ann lăsă capul în jos roşind, de parcă faptul că îi plăcea să trăiască mai mult la oraş decît la ţară, unde era născută şi crescută, ar fi fost ceva de care să se simtă vinovată.

— În cazul ăsta, sper să ne vedem mai des, continuă Michael Joe.

— Nu asculta ce-ţi spune derbedeul ăsta, zise Nanne Blake către Ann. Îţi bagă idei în cap.

— Şi ce dacă ? spuse Michael Joe. Are tot dreptul să aibă şi ea idei ca oricare altă fată.

Faţa şi trăsăturile lui Ann erau mici şi neformate, de parcă ar fi fost oprite din creştere.

Avea conturul şi liniile şovăielnice ale unui chip de copil. Privea întotdeauna pe furiş la cel care îi vorbea de parcă ar fi fost luată prin surprindere sau s-ar fi aşteptat la o lovitură în loc de salut.

Michael Joe nu putea rezista să nu rîdă de dînsa. Şi în seara aceea o găsea ciudat de atrăgătoare. Evident, nu era frumoasă. Dar prezenţa ei îl aţîţa cum nu i se mai întîmplase de multă vreme. Nu putea rezista imboldului propriului său sînge aşa că nu conteni să-i pună întrebări.

— Vii deseori la oraş ?

— Vin cu bicicleta în fiecare duminică, răspunse ea privindu-l mirată de interesul pe care i-l arăta, căci era bărbat chipeş, era o partidă bună, locuia la oraş şi umbla vorba că ar fi putut să se însoare cu orice fată pe care i s-ar fi năzărit s-o ceară. Ce-l făcea oare să dea atenţie unei fete ca dînsa ?

— Rămîi la Kitty în noaptea asta ? întrebă el fără ocolişuri.

— Da, răspunse ea.

Michael Joe lăsă un timp conversaţia să lîncezească. Încerca să găsească o metodă ca să scape de Kitty şi s-o conducă acasă pe Ann singură. În cele din urmă, fetele se ridicară să plece. Se ridică şi el.

— Merg şi eu cu voi o bucată de drum, spuse el.

— Nimeni nu te-a poftit, rîse Kitty Malone.

— N-am să vă mănînc. Nu vă fie frică, o asigură el ieşind împreună.

Merseră împreună pe strada Ennistymon. Ann o lăsă pe Kitty între ea și Michael Joe. Noaptea era senină și rece. Michael Joe le convinse să se plimbe cu el în sus, pînă la Plaja Albă. Vorbea mai mult cu Kitty, tachinînd-o cu privire la Tom Healy, fiul medicului, care-i făcea curte de mulți ani. Era una dintre marile idile ale orașului. Nimeni nu știa cum începuse. Nimeni nu știa cît va mai dura. Tom Healy era nestăpînit. Kitty era potolită. El avea bani. Ea nu avea o lețcaie. Kitty nu era considerată destul de bună pentru familia lui. N-o să iasă nimic pînă la urmă ! Sau poate că se vor căsători. Așa mergea gura lumii.

Kitty știa că Michael Joe vrea să rămînă singur cu Ann și, cînd ajunseră pe plajă, se despărți de ei ca să se plimbe pe malul mării.

— Vin și eu cu tine, spuse Ann.

— Ai să-ți uzi picioarele, îi răspunse Kitty. Și ce-o să spună mama ta dacă răcești. Rămîi aici cu Michael Joe și-o să aibă el grijă de tine. Nu stau mult.

— Nu te grăbi să te întorci, o rugă Michael Joe.

Cînd rămase singur cu Ann îi propuse să o apuce pe cărarea ce urca în stînga lor. Noaptea era luminoasă și se vedea destul de bine. Ann privi iute în jurul ei. Nu era nici o scăpare, trebuia să meargă. Freamătul molcom al valurilor care se spărgeau jos, pe plajă, întrerupea liniștea nopții.

Mergeau în tăcere. Michael Joe aștepta momentul potrivit. Ann se împiedică. O prinse în brațe și o rezemă de zidul de pămînt.

— Nu, nu ! se apără ea tremurînd.

Michael Joe încercă s-o sărute. Ea își lăsă capul în jos, și rămase așa.

— Nu, nu, spunea ea mereu. E păcat.

— Păcat ! Ce păcat, pentru numele lui Dumnezeu ? Un sărut n-o să-ți facă nici un rău.

— Va trebui să-l mărturisesc la spovedanie, spuse ea. Nu !

Michael Joe trebui să folosească forța ca s-o poată săruta. Buzele îi erau strînse și o simțea înțepenită în brațe. Îi dădu drumul, rîzînd.

— Nu-ți dai seama că nu-ți fac nici un rău, spuse el. N-am de gînd să mănînc o bucățică din tine.

Ea rămase tăcută, cu capul plecat.

— Bine, hai să mergem, spuse el.

Porniră mai departe, în sus pe cărare. Michael Joe încercă din nou s-o sărute, dar cu același rezultat. Ardea de dorință și se lipea strîns de ea. O simțea tremurînd și rezistîndu-i cu o încăpățînare disperată. O sărută pe gît, după ureche, o strînse violent în brațe, dar nu reuși să-i mai atingă buzele.

— Ești tare rușinoasă, îi spuse în cele din urmă. Cînd o să-ți treacă, o să fii așa cum trebuie. De ce te sfiești așa de mult de mine ?

— Orice fac, îi explică ea, va trebui să mărturisesc la spovedanie.

— Ce să mărturisești ? Doar n-ai făcut nimic.

— Vreau să merg acasă, spuse Ann.
— Ești nemaipomenită. Dar... fie cum spui tu, zise în cele din urmă Michael Joe.

O porniră în jos, pe cărare. Ann grăbită, o luă înaintea lui împiedicîndu-se pe cărarea bătătorită, în nerăbdarea ei de a ajunge din nou pe plajă.

În drum spre casă, Michael Joe se adresa numai lui Kitty Malone. Găsi că s-ar potrivi mai bine și încercă s-o ispitească, ca să vadă dacă cu dînsa i-ar merge. Nu nimerise bine fata cu care să se plimbe pe cărare.

— Și după tine-mi lasă gura apă, îi spuse el lui Kitty. Presupun că nu mi-aș pierde degeaba timpul cu tine.

— Mi-e milă de fata care are de-a face cu unul ca tine, spuse Kitty Malone.

Ajuns acasă, Michael Joe se simți mulțumit de sine. Deși nu ajunsese prea departe cu Ann Shanahan, totuși era prima fată pe care o dorise de cînd se despărțise de Nell. Faptul că-l mai interesa încă acest capitol era un semn bun, de care se simțea mîndru. După ce se despărțise de Nell, avusese adesea senzația că n-o să-l mai atragă niciodată vreo femeie. Că-l părăsise orice dorință. Deși nu era mare lucru de capul lui Ann Shanahan, probabil că avea ceva de vreme ce-l stîrnise din nou ca bărbat. Nu-și făcea nici o iluzie că s-ar fi putut îndrăgosti de Ann. Era mult prea liniștită pentru dînsul. Nu avea pe vino-ncoace. Și lui îi plăcea ca fata să aibă un pic de vino-ncoace, gîndi el.

XIV

DEȘI MICHAEL JOE avea impresia că Larkin nu dorea să rămînă la Corrigbeg după căsătorie, continuă să se zbată ca să obțină sprijin pentru petiția sa adresată directorului băncii. Lui Larkin nu-i spuse nimic despre petiție, căci oricum omul nu știe ce-i bun și ce-i rău cînd e vorba despre sine însuși.

Vineri seara se anunță o ședință a Clubului Galic de Fotbal din Corrigbeg. Michael Joe îl bătuse la cap pe Tom Fitzgerald, învățătorul, să facă convocarea. Scopul ședinței era să fie votată petiția și să se aprobe prezentarea ei directorului băncii. Pornită fiind de la club se va ști că exprimă sentimentele întregului oraș. Tom Fitzgerald încercă să-l convingă pe Michael Joe să renunțe la petiție. Legile Băncii Naționale a Irlandei nu vor fi schimbate special pentru Corrigbeg. Și era poate de preferat ca Nell și Seamus Larkin să plece dacă luai totul în considerație. Tom Fitzgerald era prevăzător.

— Ce să iei în considerație ? întrebă Michael Joe.

— Ei asta-i ! Știi și tu foarte bine ce se spune în oraș despre Nell.

— În legătură cu copilul ? Poate că asta ar fi o lecție necesară tuturor, i-ar face pe oameni să aibă idei mai largi. Ce le pasă lor ? Ar trebui să învețe să fie mai generoși ! Nu-i vinovată de cea mai rea crimă din lume.

— Eu personal nu dau nici o importanță clevetirilor, spuse Tom Fitzgerald. Dar încearcă să privești din punctul ei de vedere.

— Ea este în stare să înfrunte orașul, spuse Michael Joe. Nu e dintre acelea care dau bir cu fugiții. Are mult curaj. Cît zece bărbați la un loc.

— Ei bine, spuse Tom Fitzgerald, și ce propui să spunem în petiție ?

Michael Joe mersese atît de departe cu ipocrizia, că nu mai știa nici el dacă crede sau nu tot ce afirma despre Nell. Dictă petiția pe care Fitzgerald o scrise. Era plină de laude la adresa lui Larkin. Cît era de apreciat. Ce mult va lipsi cercurilor de fotbal și în special numeroșilor săi prieteni. Un tînăr popular în diferitele sfere de activitate ale orașului Corrigbeg. În afară de talentul său pentru fotbal, a jucat un rol important în spectacolele de teatru ale amatorilor din localitate și a fost aclamat ca actor. Plecarea lui ar fi o pierdere ireparabilă pentru toată comunitatea.

— N-am știut niciodată de ce ești în stare, spuse Tom Fitzgerald. Ar trebui să devii corespondent la „Clare Champion".

— Larkin merită orice. E un om de valoare, spuse Michael Joe.

Prezentă petiția la ședința comitetului care se ținea în sala comunală. Participarea era bună, deși nu era îmbulzeală. Michael Joe fusese decepționat văzînd că nu venise mai multă lume. Fitzgerald îl invită să citească petiția și el o făcu cu voce puternică, fermă și sinceră.

Petiția fu supusă la vot. Larkin se ridică din fundul sălii și ceru voie președintelui să spună cîteva cuvinte. Era nesigur și nervos. Își tot vîra mîinile în buzunare, iar vocea îi era mai subțire ca de obicei. Încerca să-și exprime recunoștința.

— Doamnelor și domnilor, începu el deși nu era nici o doamnă prezentă în sală. Vreau să-mi exprim recunoștința... pe care-o simt din toată inima. Nu vreau ca petiția să fie supusă votului. Acceptați, vă rog, umilele mele scuze. N-am nici un merit care să justifice acest gest. Și vreau să adaug umilele mele mulțumiri domnului McCarthy pentru propunerea pe care a făcut-o. Dar s-au și luat măsuri pentru transferul meu la Silvermines în Tipperary.

Se așeză brusc jos.

— Și cu aceasta discuția a luat sfîrșit. Să trecem la altceva, spuse preotul Lyons.

Nemaifiind nimic altceva pe ordinea de zi, ședința fu ridicată. Plecînd de la reuniune, Michael Joe îl agăță pe Larkin.

— Ai văzut de cîtă simpatie te bucuri ? Toată lumea de aici e gata să te sprijine ca să rămîi. Nu-ți dai seama ?

— Plecăm după cununie, Michael Joe, răspunse Larkin.

— Nell dorește să plece ? Ești sigur de asta?

— Așa spune ea.

— Ei, femeile nu știu niciodată ce vor, răspunse Michael Joe.

— Pe ea o cred, orice mi-ar spune.

Michael Joe se opri în loc și-l privi. Ar fi vrut să-l prevină că-i un prost, o mare nătăfleață. Dar se stăpîni. Se întrebă ce a făcut-o pe Nell să accepte să se mărite cu un om ca Larkin. Mare cădere pentru dînsa. Dar, gîndi el, cerșetorii nu-și pot permite să aleagă. Nereușind să-l aibă pe dînsul, a vrut cu orice preț să pună mîna pe alt bărbat.

Îl invită pe Larkin la Blake, la o bere. Larkin îl refuză scuzîndu-se și plecă în sus pe drumul bisericii, în direcția casei lui Nell. Se vede treaba, își spuse Michael Joe, că Nell îl ține bine sub papuc. L-a capturat și l-a închis în cușcă. Și, ca un băiețel cuminte, merge acum să-i ducă vestea că s-a renunțat la petiție și că McCarthy a fost pus la punct.

Abia atunci își dădu seama Michel Joe că se făcuse singur de rîs. Se făcuse de pomină, fiind totuși de bună credință în dorința sa de a fi generos. Nell și Larkin erau două vulpi bătrîne, care voiau să-l păcălească. N-au vrut să-i accepte generozitatea. Larkin era manevrat din umbră de Nell. Înainte de a-i lăsa să plece din Corrigbeg, Michael Joe se hotărî să-și ia revanșa.

Se opri la Blake și se puse pe băut. La un moment dat, veniră Kitty Malone și Ann Shanahan. Aranjă în așa fel încît să poată merge singur la plimbare cu Ann, care se lăsă înduplecată de insistențele lui Michael Joe, fiindu-i totuși frică de el. Se purtă cu fata la fel de brutal ca și în seara precedentă. Ann protestă. El nu ținu seama de proteste, dar ea nu se supuse

dorințelor lui. Plîngînd și tremurînd, îl făcu în cele din urmă să se oprească. Îi era milă de ea.

Cînd venea de la țară, în vizită la Corrigbeg, Ann dormea de obicei împreună cu verișoara ei Kitty. Întorcîndu-se din plimbarea cu Michael Joe, se temea că întîrzie prea mult și va găsi ușa încuiată. La țară se culcau devreme. Tatăl ei zăvora ușa în fiecare noapte la zece jumătate, iar dacă se găsea la ei cineva venit să mai stea de vorbă, era poftit să plece acasă. Mick și Maag, părinții lui Kitty, nu se culcaseră încă. Cînd intră fata, Mick citea ziarele, iar Maag cîrpea.

— Îmi pare rău că am întîrziat, i se adresă Ann lui Mick Malone.

Acesta ridică ochii din ziar.

— De ce să-ți pară rău, fetițo ? În casa noastră poți să vii și să te duci cînd îți place.

— Kitty e plecată ?

— Nu. Dar dacă ar avea motivul tău, poți să fii sigură că ar fi.

Ann se înroși.

— Lasă fata în pace, spuse Maag Malone soțului ei.

În dormitor era întuneric. Aprinse lumina și Kitty se trezi și o privi pe Ann care se dezbrăca în tăcere.

— N-ai de gînd să rostești nici un cuvințel, după ce te-ai plimbat cu băiatul despre care știu toți că-i cea mai bună partidă din Corrigbeg ? întrebă Kitty.

Ann, îmbrăcată în cămăşuţă, se repezi spre pat şi, vîrîndu-se sub aşternut, îşi ascunse capul în pernă.

— Ce ţi s-a întîmplat ? se alarmă Kitty. Ţi-a făcut ceva rău ?

Ann nu-i dădu nici un răspuns, ţinîndu-şi mai departe capul ascuns în perna pe care o strîngea cu amîndouă mîinile. Kitty o zgîlţîi de umeri.

— Spune-mi ce ţi-a făcut, insistă ea stăpînindu-şi curiozitatea.

— A încercat să mă sărute, spuse Ann. A mai încercat şi altceva.

Kitty rîse.

— Asta-i tot ? Nu ţi-a făcut nimic ? Chiar nimic ? A încercat doar ? Cred că el e cel care ar avea dreptul să plîngă.

— Ar fi un mare păcat, spuse Ann.

— Sigur că dacă o faci e un păcat.

— E groaznic, urmă Ann, căzînd din nou pe pernă.

— Nu-ţi place ? De, dacă doreşti să pui mîna pe un bărbat ca Michael Joe, trebuie să te obişnuieşti să faci şi ce nu-ţi place.

— Tu crezi că-i un om drăguţ ? întrebă Ann.

— Dacă tu nu ştii, n-am cum să ţi-o spun eu.

— Aşa sînt toţi ?

— Despre care toţi vorbeşti? Despre bărbaţi?

Ann privea cu ochi măriţi spre Kitty. Aceasta zîmbea.

— Michael Joe McCarthy este cea mai bună partidă din oraşul Corrigbeg. Cu excepţia prietenului meu care, oricum, tot n-o să fie al meu

niciodată. Şi, în fond, n-are nici o importanţă. În cazul tău e cu totul altceva. Lui Michael Joe afacerile îi merg bine. Ai avea o casă în oraş. N-ai vrea să trăieşti la ţară toată viaţa, nu-i aşa ? Împotmolită acolo ?

— Nu, spuse Ann.

— Ei bine, acesta-i paşaportul tău spre libertate. Mama lui e bătrînă şi n-o să mai trăiască mult. O să-ţi rămînă ţie toată casa. Trebuie să mai înghiţi şi ce nu-ţi place, dacă vrei să reuşeşti. Nu poţi pretinde să-ţi fie unsă pîinea pe ambele părţi.

Ann oftă.

— E băiat frumos, nu-i aşa ? Cred că o mulţime de fete aleargă după dînsul.

— Ai la fel de multe şanse ca şi celelalte.

— O, nu ! Nu cred, spuse Ann. Ce poate el găsi la una ca mine ?

— Probabil că a găsit ceva. Altminteri nu şi-ar fi dat osteneala să te facă să ieşi cu el astă-seară.

Ann îşi netezi părul.

— Eu nu sînt frumoasă, nu-i aşa ?

— Eşti pasabilă, o asigură Kitty. Nu poţi şti niciodată ce găseşte un bărbat la o fată. Ţi-ar plăcea să te măriţi cu el ?

— Nu, spuse Ann, aruncîndu-se din nou între perne. Adică nu ştiu. Poate că da. Dacă n-ar trebui să...

— Prostii zise Kitty. S-ar putea să înceapă a-ţi place după o vreme.

— Acum am să-mi fac rugăciunile, spuse Ann. Am să mă rog lui Dumnezeu să mă îndrume.

Se întoarse cu spatele la Kitty, își împreună mîinile în dreptul sînilor ei mici și buzele începură să i se miște în rugăciune.

Kitty se sculă și stinse lumina.

XV

DOAMNA McCARTHY AUZI de la informatoarele ei despre încercarea lui Michael Joe de a-l opri pe Seamus Larkin la Corrigbeg și după ce se va căsători cu Nell Cullen.

Reuși să se stăpînească față de femeile care îi povesteau acest fapt, lăsînd să se înțeleagă cît este de generos fiul ei, în orice împrejurare. Nimeni din oraș nu era sigur dacă Michael Joe o părăsise pe Nell Cullen sau viceversa. Înclinau să creadă că Michael Joe fusese cel care o făcuse. Nu era el acela care dădea acum dovadă de mărinimie, care-și bătea capul ca s-o facă să rămînă, cînd oricare altul în locul lui ar fi dorit s-o știe cît mai departe ca să n-o mai vadă în veci ?

De părerea aceasta era și doamna McCarthy. Nell Cullen fusese prea apropiată de Michael Joe ca să mai poată fi consolată că nu s-a însurat cu ea... Și cu cît va pleca mai departe, cu atît va fi și doamna McCarthy mai mulțumită. Și bietul băiat care o lua de soție. Nenorocitul!

I-ar fi plăcut să poată face ceva pentru el. Mama lui, dacă ar fi fost prezentă, ar fi intervenit, cu siguranță. Dar doamna McCarthy avea destulă minte ca să știe că nu trebuia să se mai amestece în această afacere acum, după ce cîștigase partida. Nu putu totuși să reziste și să nu-i amintească lui Michael Joe despre prostia pe care o făcuse și pe care ea o atribuia unei licăriri încă nestinse din flacăra vechii iubiri pentru Nell Cullen.

— Mi s-a spus că aia din familia Cullen urmează să plece după căsătorie, spuse ea într-o seară la cină. Bine că scăpăm de dînsa !

— Doamne, mamă, tu nu știi deloc ce-i mila, spuse Michael Joe. Nu mai vreau să aud nimic despre asta.

— Milă zici ? De aceea te faci de rîs, ca să arăți cît ești tu de milos ?

— Nu am nimic de împărțit cu nici unul dintre ei.

— Scoate-ți-o din cap, băiete, o dată pentru totdeauna și termină pînă nu te faci de rîs mai rău ca pînă acum.

— Nu mă fac de rîs. Mă silesc să mă port cum se cuvine.

— Potolește-te ! O să fie nevasta altui bărbat. E mult mai bine să plece de tot din Corrigbeg și să n-o mai vezi. E clar ca lumina zilei. Tu să te zbați să locuiască aici ? Cred că ți-ai pierdut mințile.

Michael Joe se ridică și lovi cu pumnul în masă atît de tare, încît tacîmurile și farfuriile zăngăniră.

Nu mai vreau să aud în casa asta nici o vorbă despre ea sau despre Larkin, strigă el. Nici o singură vorbă. M-ai înţeles ?

— Bietul Larkin ! Ar trebui să-l prevină cineva, spuse doamna McCarthy.

— Taci ! Ţi-am spus. Taci ! zise el. Nu mă aşteptam să se rostească în casa asta cuvinte atît de josnice !

Plecă. Doamna McCarthy îşi dădu seama că a mers prea departe. Pînă atunci nu ţipase niciodată la dînsa. Ca adolescent avusese accese de furie, dar de cînd era bărbat nu-şi mai arătase mînia în faţa ei. Era înspăimîntată. Fiul ei ar fi fost în stare de orice dacă îşi ieşea din fire şi ea n-ar fi avut puterea să-l stăpînească. Vocea lui se repezise asupra-i ca un tunet, de parcă ea nu ar fi însemnat nimic. Nu ar fi fost nimeni. Uitase că-i este mamă şi ea sperase că cel puţin acest lucru nu-l va uita niciodată. Constatase însă că poate uita, ceea ce a însemnat un adevărat şoc pentru ea. Avea deci de luptat cu o forţă, o forţă faţă de care Nell Cullen era aproape fără importanţă. O forţă pe care nu putea s-o înţeleagă. Nell Cullen era tot femeie ca şi dînsa, putea fi determinată să facă anumite lucruri, prin anumite presiuni la care n-ar fi putut rezista, tocmai pentru că era femeie. Doamna McCarthy era sigură că are ac de cojocul ei. Deci pentru dînsa Nell Cullen nu era un adversar de temut.

Dar mînia lui Michael Joe era ceva ce nu putea fi sesizat înainte de a se fi aprins, ameninţînd să distrugă tot ce-i ieşea în cale. Avea o fire iute. Da, firea iute era ceea ce îl caracteriza, îşi spunea ea mereu. Dacă îl supărai cu ceva, călca totul în picioare ca un taur înfuriat.

Soţul ei, tatăl lui Michael Joe, fusese un om blajin. Ea însăşi avea o fire potolită. Cui putea să-i semene băiatul ? Cînd era copil, nu era mai neastîmpărat decît alţii. Dar acum, ca bărbat, se schimbase. Exista în el o forţă pe care ea nu mai putea s-o ţină în frîu. În viitor va trebui să aibă grijă să n-o mai stîrnească. Dar care erau urmările unei asemenea firi ? Pentru ea însemna să trăiască alături de un vulcan. Îl salvase de Nell Cullen şi era în pericol să-l scape în ghiarele cine ştie cărui demon care exista în el însuşi. Firea lui iute. Da, propria lui fire.

Doamna McCarthy începu să se roage Sfîntului Iosif, care era un model de blîndeţe, implorîndu-l să intervină în ceruri pentru fiul ei. Pentru ca Michael Joe să aibă stăpînire de sine şi harul divin de a-şi frîna pornirile în orice împrejurare. Se rugă ca fiul ei să caute îndrumarea sfîntului Iosif în toate momentele critice. Să şi-l aleagă ca model de comportare şi, ca şi el, să se supună totdeauna voinţei lui Dumnezeu.

XVI

MICHAEL JOE TURBA acum de mînie, considerîndu-se de două ori jignit. Nell îl înşelase. Acesta era lucrul cel mai greu de îndurat. Jignirea adusă intimităţii dintre un bărbat şi o fe-

meie. Îl orbise și-l împinsese aproape la fapte și mai grave. N-o să i-o ierte niciodată. Natura intimă a războiului dintre ei făcea consecințele și mai amare. N-o să i-o ierte niciodată. Cea de a doua jignire, cea publică, o suferise cînd Nell și Larkin îi zădărniciseră petiția, cerînd pur și simplu să nu fie trimisă directorului băncii ; îl enerva, dar nu-l durea la fel de mult ca prima. Pregătind petiția, Michael Joe încercase doar să-și arate generozitatea și spiritul său larg. Dădea vina pe Nell și nu pe Larkin pentru faptul că-i refuzaseră petiția. Ea era cea care, din umbră, îl îndrumase pe Larkin. Și tot ea, bănuia Michael Joe, îl sfătuise să-l ocolească. Numai așa se explica faptul că Larkin îl evita. Căci, bineînțeles, ca băiat bun ce era, o asculta întru totul. Nell avea motive serioase să dorească plecarea din Corrigbeg. Poate tocmai de aceea se căsătorea cu Larkin. Ca prin el să se elibereze din închisoarea pe care o reprezenta pentru dînsa acest oraș. Da, de aceea. Și pentru bani. Larkin era funcționar la bancă. Va deveni cîndva director. Nell va fi stăpîna unei bănci. Acest lucru îi convenea de minune. Căci atunci va fi în stare să impună tăcere celor care o vorbeau de rău. Datorită banilor lui Larkin, va putea să-și spele rușinea. Și astfel Michael Joe o învinuia de cel mai rău lucru pe care îl putea concepe : se căsătorea pentru un motiv josnic, pentru bani. În ochii lui căzu și mai jos. Sărmanul Larkin ! Michael Joe se întrebă dacă știa în ce bucluc se bagă. Era probabil orbit de frumusețea lui Nell și nu-și dădea seama. Cu mintea ei vicleană, reușise să facă din el un caraghios.

Michael Joe începu să-și spună că va trebui să găsească o modalitate de a-l apăra pe Larkin de farmecele ei. Considera apărarea lui Larkin drept o luptă pentru cauza bărbătească. În războiul împotriva femeilor, bărbații trebuiau să se țină umăr la umăr. Larkin, bietul băiat, trebuia să fie ocrotit de către alții, odată ce singur nu era în stare să se apere. Pînă aici totul era limpede. Dar cum să procedeze ? Michael Joe avea un atu, dacă ar fi vrut să-l joace. Larkin nu cunoștea trecutul lui Nell. Nu era posibil să-l cunoască. Ea nu-i spusese cu siguranță nimic. Intenționa să-l țină legat la ochi, așa cum încercase și cu Michael Joe. Dar el, Michael Joe, putuse să-i țină piept. Larkin nu. Michael Joe vedea clar acest lucru. Își zise că odată ce nu există nimeni care să-l ferească pe Larkin de Nell, așa cum se ferise el însuși, trebuia să-și asume el această sarcină.

Într-o seară, curînd după întîmplarea cu petiția, Michael Joe se duse la Hotelul Central unde locuia Larkin și întrebă camerista dacă acesta este acasă. I se răspunse că era sus în cameră. Michael Joe se opri. Ar fi preferat să-i spună ce avea de spus, la bar, la un pahar de whisky. Pe de altă parte, natura informațiilor pe care avea de gînd să i le transmită necesita poate o convorbire între patru ochi. Ceru cameristei să-i dea numărul camerei lui Larkin.

— Mă duc sus la el, spuse Michael Joe, făcîndu-i din ochi.

Trecînd pe lîngă fată o ciupi. Ea scoase un mic țipăt la care Michael Joe rîse din toată inima. Bătu la ușa camerei lui Larkin care, cu vocea lui înaltă de tenor, strigă :

— Intră.

Michael Joe intră. Larkin ședea la o masă cu o carte deschisă în față. Camera era luminată numai de lampa de pe masă. Larkin se uită la Michael Joe care stătea în ușă. Pentru o clipă strînse din dinți, iar mîinile nervoase și subțiri, cu degete lungi, se încleștară pe coperta cărții pe care o citea.

— M-am gîndit să trec să te văd cîteva minute. N-a fost timp să stăm de vorbă noaptea trecută după ședință, spuse Michael Joe intrînd cu un aer sigur.

Îl bătu pe Larkin pe spinare.

— Nu poți spune că n-am făcut tot ce a fost posibil pentru tine.

— Te-ai ostenit degeaba, Michael Joe. Legea e lege, nu poate fi schimbată.

Unicul scaun din cameră era cel pe care ședea Larkin. Michael Joe se lăsă să cadă greu pe pat.

— Ce citești acolo ? O carte ?

— Da, spuse Larkin trăgîndu-se de nasul lui lung și drept. *Oameni din Dublin* de un irlandez, James Joyce.

— Cine ?

— E și el din Dublin. E foarte cunoscut.

— O fi, dar noi aici la țară sîntem prea departe ca să fi auzit de el.

Se răsuci pe pat privind în camera întunecoasă.

— Nu mi-ar plăcea să fiu încarcerat multă vreme în odăița asta.

— Cu slujba mea nu-ți poți permite să locuiești într-un palat, spuse Larkin.

Nu mai adăugă nimic lăsînd tăcerea să-i indice lui Michael Joe că este momentul să spună pentru ce a venit.

— Bărbații trebuie să fie solidari între ei, spuse Michael Joe abrupt, de parcă tăcerea l-ar fi stingherit. În orice situație. Și dacă unul vede pe altul lunecînd la vale, trebuie să încerce să-l oprească.

Fruntea palidă a lui Larkin se încreți. Ținea un braț pe spătarul scaunului și era întors jumătate spre Michael Joe, jumătate spre carte.

— Am venit să te avertizez, spuse Michael Joe cu un suspin. Ești într-o mare primejdie.

— Zău ? întrebă Larkin fără să-l încurajeze.

— Cum de nu ești în stare să vezi tu singur, omule ?

Michael Joe sări de pe pat și veni spre lumină. Larkin se încordă.

— Cum de nu observi primejdia cînd îți stă în față ? Sau te-a orbit de tot ?

— Nu sînt orb, spuse Larkin.

— Ți-a sucit capul ! strigă Michael Joe. Nu mai ești în stare să vezi nimic ! Există un război între bărbați și femei. Sîntem doi soldați care luptă în acest război. Te avertizez așa cum își avertizează un soldat camaradul : ești lovit pe la spate.

Un mușchi în obrazul lui Larkin începu să tremure. Era singurul semn de tensiune. Își ținea buzele strînse.

— Tu n-ai habar despre ce vorbesc. N-ai nici cea mai vagă idee, bietul de tine.

Făcu o pauză.

— Nell a avut un copil cu un individ din Anglia, adăugă apoi încet.

Larkin rămase pe scaun. Își privi mîinile sprijinite de coapse și apoi spuse cu voce calmă și egală :

— Știu acest lucru.

— Știi ? Deci știi ? Și te lași totuși dus ca un vițel la abator ?

— Eu nu privesc lucrurile în felul acesta.

Larkin se ridică.

— Uite ce, dacă pentru asta ai venit, află că nu vreau să aud nimic din spusele tale murdare.

— Rupe logodna, omule, pînă nu te face de tot de rușine.

Larkin îl privi liniștit.

— Ești nebun, spuse el. Ar trebui să te cauți la un doctor.

— Și ai de gînd s-o iei de soție ?

— Bineînțeles, spuse Larkin încercînd să se stăpînească.

Îi era teamă că, dacă și-ar pierde stăpînirea de sine, s-ar întîmpla o nenorocire. Într-o cameră închisă, siliți să stea aproape unul de celălalt, dacă s-ar fi iscat vreo bătaie, Michael Joe l-ar fi putut chiar omorî. Simțea groaza pe care ar fi simțit-o oricine în prezența unui om periculos, destul de periculos ca să-și iasă din minți și să ucidă.

— Ești mai nătîng decît mi-am închipuit. Să știi ce hram poartă și totuși să vrei să te căsătorești cu ea.

Îl prinse pe Larkin de pulpana jachetei.

— De ce, omule, de ce ?

Larkin îi desprinse ușurel mîinile și Michael Joe și le retrase.

— Dacă tu nu știi, atunci eu nu pot să te lămuresc.

Toată furia îl părăsi deodată pe Michael Joe și reuși să se stăpînească.

— Îmi pare rău pentru tine, spuse el, plecînd din cameră.

Cîteva zile mai tîrziu, Tom Fitzgerald, întorcîndu-se seara de la școală, intră în prăvălia lui Michael Joe și-l invită să contribuie la suma necesară clubului de fotbal pentru a oferi un dar de nuntă lui Larkin și Nell.

— Cine a avut ideea asta strălucită ? întrebă Michael Joe sarcastic.

— Cîțiva dintre tineri. Larkin a fost de folos clubului. A jucat întotdeauna cît a putut de bine. Trebuie să-i arătăm prin ceva că l-am prețuit.

Michael Joe constată că sarcasmul său nu fusese sezisat de Fitzgerald. Schimbă repede macazul.

— De ce n-am fost și eu inclus ?

— Vei fi, dacă contribui. Ne-am gîndit să oferim un dineu la Hotelul Central și să-i dăm tot atunci și darul.

Michael Joe trecu în dosul tejghelei, scoase o hîrtie de o liră sterlină și i-o înmînă lui Tom Fitzgerald.

— Nu trebuie să fii chiar atît de generos, spuse Tom privind bancnota. Nimeni n-a dat atît de mult.

— Lasă, spuse Michael Joe. Ia-o. Trece-mă drept un donator anonim.

— Nici nu mă gîndesc. Am să fac așa fel încît să știe toți de unde vine. Și sînt convins că toți vor aprecia și mai mult gestul, tocmai pentru că l-ai făcut tu.

— V-ați hotărît ce dar cumpărați ?

— Nu. Încă nu. Probabil ceva de pus în casă.

— Un ceas, spuse Michael Joe. Unul de pus pe consola căminului. Un ceas cu muzică. Lui Nell îi plac astfel de drăcovenii.

— Trebuie să ne gîndim și la Larkin, fu de părere Tom. Dar un ceas pare o idee destul de bună. Am să transmit sugestia ta băieților să vedem ce cred și ei.

După plecarea lui Tom Fitzgerald, Michael Joe se așeză în spatele tejghelei pe un scaun înalt. Apoi se duse în ușa prăvăliei uitîndu-se în jos și în sus pe stradă. Era o seară de început de iunie. Niște băiețași jucau șotron, iar cîteva fetițe săreau coarda ceva mai departe. Nu mai era nici un alt semn de viață în stradă. Privi cum se joacă băieții și fetele și-și aminti că odinioară și el obișnuia să joace șotron. Fusese un adevărat campion în copilărie. Avea obiceiul să adune pietricelele cîștigate într-o cutie mare de conserve, pe care o îngropa iarna în grădină. Într-o primăvară uitase să o mai dezgroape, în primăvara în care nu l-a mai interesat jocul. Privind acum copiii, își aminti de ascunzătoare.

Una dintre fetițe aducea puțin cu Nell și, pentru o clipă, recunoscu față de sine însuși că va încerca un sentiment de mare pierdere cînd va pleca Nell. Se gîndi că prea s-au despărțit în pripă ei doi. Ar fi trebuit să mai stea de vorbă. Poate că ceea ce i s-a întîmplat fetei nu s-a desfășurat în felul în care își închipuia el. Dar știa că gîndurile acestea sînt zadarnice. Faptele nu puteau fi schimbate, oricum și-ar fi imaginat el că s-au petrecut.

Și ce dacă avea un copil de la alt bărbat ? Iată copiii ăștia care se joacă în stradă. Ce-i așa de groaznic în a avea un copil ? Dar gîndul că un alt bărbat fusese tatăl copilului avut de Nell, îl umplea de o gelozie sălbatică.

— Ia ascultați, plecați din fața prăvăliei mele ! Mai jucați-vă și în altă parte, țipă el la băieți.

Copiii îl priviră neștiind ce să creadă. Totdeauna îi lăsase să se joace în fața prăvăliei.

— Din cauza voastră nu pot clienții să intre.

Își adunară pietricelele fără să spună un cuvînt. Apoi o luară la fugă, iar unul dintre ei strigă către Michael Joe :

— Răule, ești un rău !

Se reîntoarse în prăvălie și-i strigă lui Vin să nu-i mai lase lui pe cap toate poverile și să se apuce de treaba pentru care este plătit.

Nu putea să accepte un bun pătat. Acesta era adevărul. Trebuia să se obișnuiască. Oricît de mult o mai iubea încă pe Nell, n-ar fi luat-o niciodată de soție, chiar dacă Larkin nu s-ar fi băgat pe fir. Dar cum de nu gîndește și Larkin

la fel ? Va trebui să afle care-i răspunsul la această întrebare. Nu-și va găsi liniștea pînă nu se va lămuri. Nu-și putea închipui că există un om care, fiindu-i cunoscută povestea lui Nell, dorea totuși să o ia de nevastă. Ar fi însemnat să ceri prea mult de la un om care se respectă. Ce-o fi în capul lui Larkin ? Să te însori cu o femeie care n-a știut să-și păstreze virtutea ? Parcă ar fi fost vorba de viermi nu de oameni !

Cîteva zile mai tîrziu, Tom Fitzgerald trecu din nou pe la prăvălie și-i spuse lui Michael Joe că s-au hotărît în privința ceasului, care a și fost cumpărat din magazinul lui Maurer în Ennis.

— Am dori să i-l oferi chiar tu, spuse Tom.

— Eu ? Nu se poate ! N-ar fi potrivit. I-am făcut pe vremuri curte lui Nell. Ne înțelegeam minunat.

— Credeam că totul a trecut de mult, spuse Tom.

— În ce mă privește, da. Nu-i nici o îndoială. A trecut cum trece apa peste pietre. Dar poate ea gîndește altfel, nu-ți dai seama ?

— Ăștia-s gărgăuni care nu există decît în capul tău. Gîndește-te cît de greu i-o fi fost și ei cu toate zvonurile și bîrfelile. Va fi un prilej potrivit să-i arătăm părerea noastră bună. Și cine altul e mai nimerit decît tine ? Un vechi curtezan ! Toate sînt uitate și nu a mai rămas nici o amărăciune.

Dintr-o dată Michael Joe se simți atras de ciudățenia situației. Se și văzu oferind darul lui Nell și lui Larkin. Va întoarce ceasul ca să-l facă să bată. Va fi un moment senin și vesel. Va dispărea amărăciunea, ura și gelozia. Va înceta să-i pese că Nell se mărită cu Larkin. Iar ea va vedea că el dorește să ierte și să uite și va înțelege că o îndeamnă să facă la fel. Nu se mai întrebă ce anume trebuia să-i ierte. Dar perspectiva de a o vedea din nou, mai ales cu ocazia sărbătoririi și a felicitărilor, el fiind cel care oferă darul — el marele maestru, cu un gest larg de iertare, prezentîndu-i darul ca pe o dovadă a împăcării — această imagine îi plăcea enorm.

Cununia lui Seamus Larkin cu Nell Cullen urma să se celebreze pe la mijlocul lunii iunie, în biserica din Corrigbeg, slujba fiind oficiată de preotul Lyons. Banchetul organizat în onoarea lor urma să aibă loc în restaurantul Hotelului Central, sîmbătă seara, înainte de cununie. Se participa numai pe bază de invitație. Tom Fitzgerald, care era șeful comitetului de organizare a acestui dineu, invita personal pe fiecare participant. Trebuia să știe numărul exact de oaspeți ca să se poată pregăti porțiile. Intră din nou pe la Michael Joe ca să-l invite în mod oficial și să-i aducă cutia cu ceasul pe care acceptase să-l ofere el cu ocazia banchetului.

— Vii cu cineva ? întrebă Tom. Poate că mama ta ar dori să te însoțească.

Sugestia făcută indirect era plină de înțeles. Michael Joe reflectă puțin.

— Nu, nu cred că-i dispusă să vină. Trebuie să mai aducem pe cineva ?

— Nu trebuie. Totuşi n-ar fi de dorit să vină prea mulţi tineri singuri şi să se foiască pe acolo, stingheri, neştiind ce să mai vorbească.

— În cazul acesta îmi aduc şi eu fata, spuse Michael Joe la inspiraţia momentului.

— Care fată ? întrebă Tom.

— Ann Shanahan. Nu ştiu dacă o cunoşti, dar o să vină. Trece-mă pe listă cu două persoane.

— Vom fi cam cincizeci cu totul, îl informă Fitzgerald. În afară de ceas mai avem şi un dar în bani pe care vrem să i-l oferim. Nimeni nu a refuzat să vină. Pînă nu pleci dintr-un oraş, nu ştii niciodată de cîtă popularitate te bucuri.

Michael Joe avea senzaţia că tot oraşul se coalizase împotriva lui. Îl împingeau să joace un rol pentru care nu avea nici o tragere de inimă. Ar fi dorit să uite că o întîlnise vreodată pe Nell sau că-l cunoscuse pe Larkin şi că dorise să le fie prieten. Dar intrase pînă în gît în toată afacerea şi nu putea să mai dea înapoi. Tot oraşul cunoştea trecutul lui Nell şi iată că acum se adunau cu toţii s-o cinstească. Cu el însuşi în frunte. Toată elita va lua parte la dineu. Cum puteau fi Larkin şi Nell atît de groşi de obraz încît să îngăduie acest lucru ? Ar fi fost nimerit ceva cît mai modest. O căsătorie în alt oraş şi o plecare în altă parte, fără să facă atîta tărăboi. N-aveau pic de ruşine. Iar cei invitaţi la dineu ştiau prea bine că vin să sărbătorească o fată care... da, avea un copil din flori. Foarte bine, dacă lor nu le pasă, n-o să-i pese

nici lui. Nu se va da nici el îndărăt dacă n-o fac ceilalţi.

Ideea de a o invita pe Ann Shanahan fusese o inspiraţie genială. Toţi cîţi vor fi de faţă ştiau că el îi făcuse cîndva curte lui Nell. Prezenţa lui Ann va dovedi celor care înclinau să creadă că inima lui e sfărîmată că s-au înşelat. Aşa ceva nu se poate întîmpla unuia ca el, după care femeile se ţin ca muştele.

Cînd mama lui Michael Joe auzi despre banchet, izbucni în ocări împotriva întregului oraş.

— Şi-au ieşit din minţi ! Nu-şi mai dau seama ce fac ! Un banchet în onoarea unei tîrfe !

— După cît îmi aduc aminte ţi-am spus că nu permit să i se mai pronunţe numele în casa asta, spuse Michael Joe, ameninţător.

Mama sa tăcu o vreme, dar apoi începu din nou. De data aceasta o lăsă să vorbească. Erau amîndoi în sufragerie, ea cîrpea un ciorap, iar Michael Joe încerca să citească, pentru ca să nu plece în oraş.

— Şi tocmai tu să le dai cadoul. Asta-i o conspiraţie ! Au conspirat ca să te facă de rîs. Cum de-au avut atîta îndrăzneală ? Eu în locul tău n-aş face-o pentru nimic în lume, spuse ea.

— Trebuie să le arăt că ştiu să şi pierd, ripostă Michael Joe ironic.

— Să pierzi ? Doar tu ai fost cel care ai părăsit-o ? Ei nu ştiu asta ?

— Nu, nu ştiu. Iar eu n-am să le-o spun niciodată.

— Foarte bine. Am eu grijă să-i lămuresc pe toţi cei cu care stau de vorbă.

— Cu cît ai să vorbești mai puțin, cu atît o să fie mai bine.

— N-am să stau deoparte și să-i las să te facă de rîs.

— Nimeni nu încearcă să mă facă de rîs. Nu vezi lucrurile în ansamblul lor.

Cuvintele mamei sale îi intensificau sentimentul că e o victimă și totuși n-o lăsa să-l convingă. Doamna McCarthy continua să vorbească, comparîndu-l pe Larkin cu Michael Joe. Un pui de găină alături de unul ca fiul ei. O rafală de vînt l-ar fi luat pe sus. Cît despre aia a lui Cullen, a găsit ce-a căutat.

Michael Joe n-ar fi dorit să asculte spusele mamei lui și totuși o făcea. Îi era milă de el însuși, în noul său rol de păgubaș, victimă și martir. Nu putea să evite agitația al cărei motiv era apropiata căsătorie. Laudele mamei sale îi alinau mîndria rănită. Deși îi plăcea s-o asculte, își dădea în același timp seama că nu era exact așa cum îl descria dînsa. Devenise ipocrit, chiar față de propria lui mamă, iar ea nu-și dădea seama. E drept că el o părăsise pe Nell. Dar o iubise și dragostea lui nu se stinsese încă. Nu era prea sigur că procedase bine lepădîndu-se de fată. Iată, Larkin o lua acum de nevastă și tot orașul era gata să ia parte la banchet, comportîndu-se de parcă nu ar fi fost nimic anormal în această nuntă. De parcă Nell, mireasa, ar fi fost neprihănită ca zăpada. Se întreba cum ar fi reacționat orașul dacă ar fi fost el cel care s-ar fi logodit cu Nell. Și ce-ar fi spus mama lui ? Ar fi însemnat s-o ucidă. Nu ar fi

fost în stare să supraviețuiască unei asemenea eventualități. Nici n-ar fi putut concepe așa ceva. Nu-i rămînea decît să meargă înainte și să pretindă că totul este în regulă.

Nu-i spuse mamei sale că are de gînd să se ducă la banchet întovărășit de o fată. Cînd o întrebă pe Ann dacă n-ar vrea să-l însoțească, fata îl refuză la început și fu nevoit să se străduiască s-o convingă. Erau singuri în camera din spate unde îi lăsase Kitty cînd Michael Joe venise la familia Malone, sub pretext că vrea să stea de vorbă la gura sobei cu Mick. Pe tăcute, familia aranjase în așa fel încît să fie lăsat singur cu Ann. O întrebă dacă vrea să-l însoțească la banchet.

— Nu, răspunse ea imediat. Nu cred că mi-ar face plăcere.

— Nu-i nici un pericol să fii mîncată de invitați, glumi Michael Joe. Ți-e teamă ?

— Va fi ceva prea pretențios. Nu-i ăsta locul pentru o fată ca mine.

Michael Joe izbucni în rîs.

— Prostuță mică ce ești. N-o să fie decît echipa de fotbal. Oameni ca tine și ca mine.

— Ești sigur ?

— Bineînțeles că sînt sigur.

Ann ședea de cealaltă parte a căminului, ținîndu-și mîinile strîns împreunate, în poală. Nu privea niciodată spre Michael Joe, nici cînd îi vorbea, ci ținea ochii ațintiți asupra focului. Avea un aspect îngrijit și curat și fiecare buclă a părului ei scurt, castaniu deschis, era în perfectă ordine. Nu era fardată cu ex-

cepţia unei vagi urme de ruj pe buze. Pielea îi era de un alb delicat. Vorbea în şoaptă de parcă ar fi fost speriată că se găseşte singură în cameră cu Michael Joe. Vocea şi rîsul lui bubuiau ca un tunet, căci lui îi venea mereu să rîdă cînd erau împreună.

— Am să stau lîngă tine. Dacă vrei, am să te ţin tot timpul de mînă, zise el.

Privi în sus cu un surîs copilăros pe buze.

— Isprăveşte, spuse ea, nu sînt chiar atît de copil.

— Foarte bine. Atunci vino.

— I-ai făcut cîndva curte lui Nell Cullen, nu-i aşa ? întrebă ea după o scurtă pauză.

— N-am fost decît prieteni, răspunse el. Deci asta e, eşti geloasă ? N-ai nici un motiv de gelozie. Eu însumi nu m-aş duce dacă Nell ar mai însemna ceva pentru mine.

Michael Joe nu ştia nici el singur cînd minte şi cînd spune adevărul. Erau anumite lucruri pe care dorea atît de tare să le creadă încît îşi închipuia că sînt adevărate cînd, sub impulsul unui moment, se întîmpla să le rostească.

— E nevoie să mă îmbrac de ocazie ? întrebă Ann.

— Cît despre mine poţi să mergi şi în cămaşă.

Îşi dădu seama că o jignise şi adăugă repede :

— Pune-ţi rochia cea mai bună ca să vadă toţi că tu eşti cea mai frumoasă dintre fetele de acolo.

— Vine şi Kitty ? Dacă vine Kitty, merg şi eu.

— Tu eşti cea care dai tonul. Dar văd că n-ai încredere în mine nici chiar în public. Şi acolo ai nevoie de cineva care să te păzească, răspunse el rîzînd.

Nu mai spuse nimic. Rămase aşa, cu privirile îndreptate spre foc, insistînd prin tăcerea ei să i se facă pe voie. Michael Joe îşi afirmă mai clar punctul de vedere.

— Dacă asta ţi-e dorinţa, eu îţi fac pe plac. În caz că vrea şi Kitty să vină, o iau şi pe ea. N-o să-mi stea rău, să fiu văzut acolo remorcînd două fete.

Ann ieşi din cameră, s-o caute pe Kitty. O găsi la etaj, întinsă pe pat.

— M-a invitat să-l însoţesc la banchet, spuse Ann manifestîndu-şi faţă de Kitty emoţia pe care şi-o înăbuşise în prezenţa lui Michael Joe.

— Şi ai primit, sper ?

— Nu. Am spus că accept numai dacă vii şi tu. Nu mă duc fără tine, spuse ea afirmîndu-şi lealitatea faţă de verişoara ei.

— Prietenul meu n-o să se ducă, spuse Kitty. E prea mare bătaie de cap să se îmbrace. Preferă să se îmbete în hainele lui de lucru.

— Kitty, trebuie să vii. Te rog, insistă Ann apropiindu-se şi îngenunchind în dreptul patului, într-o atitudine de implorare.

Ann, cînd nu era culcată în pat, stătea îngenuncheată alături, ca să-şi facă rugăciunile. Kitty se ridică, sprijinindu-se în coate şi o privi cu un zîmbet pe jumătate cinic.

— L-ai agăţat serios ! E chiar aşa de important pentru tine să mergi la banchet ?

Ann își ascunse obrazul în plapumă.
— N-o lua așa. Nu știu nici eu. Mi-e teamă. Dacă vii și tu cu mine poate am să mă lămuresc în sfîrșit. N-aș putea spune că nu-mi place, mărturisi ea.
— Foarte bine. Dacă asta-ți dă mai multe șanse să pui mîna pe el, vin și eu. Hai, liniștește-te. Nu-l lăsa să vadă cît ești de bucuroasă. Mergem jos să luăm taurul de coarne.
Michael Joe se prefăcu plictisit că trebuie să le însoțească pe amîndouă.
— Și una singură ar fi fost destul de rău, le necăji el.
Pe chipul lui Ann trecu o expresie de dezamăgire. Nu sesizase că fusese doar o glumă.
— Ori ne iei pe amîndouă, ori n-o să ai parte de nici una, replică Kitty. Michael Joe izbucni într-un rîs foarte provocător, foarte masculin. Ann surîdea politicoasă.
Noaptea banchetului era o noapte caldă de iunie. Michael Joe pierdu mult timp cu pregătirile, ascuțindu-și îndelung briciul și bărbierindu-se atît de insistent încît tenul, închis la culoare, i se mai lumină. Mama îi călcase o cămașă albă, tot bombănind că-i muncă de pomană să calci cămașa pentru o asemenea ocazie. Bombăni și cînd Michael Joe îi ceru o batistă albă să și-o pună în buzunarul de la piept. Încercă să și-o aranjeze singur, dar nu se pricepu. I-o prinse ea cu un ac cu gămălie și apoi se dădu cîțiva pași îndărăt ca să-l admire.

— Ești cu totul irezistibil, spuse ea cu o scăpare neobișnuită de umor. O să leșine fetele cînd te-or vedea.
— Nu vorbi prostii, o repezi el.
Îi lustruise ghetele negre pînă le făcuse să strălucească în lumina din bucătărie. Ieși fără să-i spună la revedere. După ce-l văzu plecat, mama scoase un suspin.
În drum spre familia Malone, de unde trebuia să ia fetele, simți o ciudată emoție cuprinzîndu-i ființa. Nu putea atribui acest sentiment nerăbdării de a revedea pe vreuna dintre cele două fete. Kitty Malone nu-i era accesibilă deoarece era îndrăgostită fără speranță de Tom Healy, a cărui familie nu-i va permite niciodată s-o ia în căsătorie, considerînd-o mai prejos de fiul lor. Știau amîndoi aceasta. Iubirea lor se va mai prelungi cîțiva ani, ca apoi să moară. Cît despre Ann, nu-l emoționa. Era un copil. Îi trezea uneori sentimente paterne, se amuza în taină tachinînd-o.
Fu nevoit să admită față de sine însuși că perspectiva de a o reîntîlni pe Nell era ceea ce-l tulbura. Nu mai încerca să se mintă singur. Se întreba ce vor face cînd se vor revedea. În afară de puținele dăți cînd o zărise la fotbal, nu se mai întîlniseră din noaptea de Crăciun, cînd plecase lăsînd-o singură în fața bisericii.
Cele două fete nu erau încă gata, așa că trebui să aștepte. Vorbi cu Mick Malone despre cartofi, despre cositul fînului, despre vreme. Cînd fetele coborîră, Michael Joe constată că dintre ele două Ann era cea mai bine îmbră-

cată. Kitty îi împrumutase o rochie de organdi, cu corsajul bogat, care îi fusese dăruită de o verişoară din America. Era puţin prea largă pe trupul subţire al lui Ann, dar rochia îi dădea o paloare romantică care îi şedea bine. Pe umăr îşi prinsese un boboc de trandafir. Kitty îmbrăcase o rochie roşie, simplă, fără nici o podoabă.

— Priveşte ce frumos ţi-am gătit-o, spuse Kitty.

— Îţi iroseşti talentele aici în Corrigbeg, glumi Michael Joe. Hai să plecăm, am întîrziat.

Mergea între ele, vorbind mai mult cu Kitty, faţă de care simţea dintr-odată multă simpatie. În loc s-o însoţească la banchet, Tom Healy bea cine ştie pe unde. Dar fata nu avea nevoie de compătimirea lui. Îi făcu unele aluzii cu privire la Nell Cullen, fredonînd în surdină „Fata pe care am părăsit-o". Ann nu rosti nici un cuvînt tot drumul.

Seamus Larkin şi cu Nell Cullen se aflau chiar în dreptul uşii în holul Hotelului Central şi, împreună cu Tom Fitzgerald şi preotul Lyons, salutau oaspeţii pe măsură ce soseau. Michael Joe se zăpăci complet. Încercă să i-o prezinte pe Ann lui Nell, dar îi uită numele. Rîzînd, Nell rosti ea numele fetei.

— Omul ăsta are multe pe conştiinţă. Să ai grijă de el, spuse ea amabilă lui Ann care zîmbea uşor.

Stînd alături de Nell, Larkin rîdea nervos. Michael Joe trecu în hol, uitînd să-i întindă mîna.

În hol fusese întinsă o masă lungă, care n-ar fi avut loc în sufragerie.

— Vă las singure cîteva minute. Trebuie să mă întîlnesc cu un amic, ca să vorbim despre un cal, le spuse el lui Ann şi Kitty.

Se afundă în cotlonul întunecat în care se afla barul. Membrii echipei de fotbal erau îngrămădiţi acolo toţi în păr. Îl întîmpinară cu strigăte de bun venit. Nu-şi putea crede ochilor. Se dichisiseră care mai de care în onoarea lui Larkin şi a lui Nell. Nu era nici unul măcar fără cămaşă curată şi fără cravată.

Dădu repede pe gît, de unul singur, două păhărele, refuzînd să bea cu cîţiva dintre băieţii care ar fi dorit să-i ofere şi ei un rînd. Folosi drept scuză fetele care-l aşteptau în hol. Trebuia să se întoarcă imediat la ele. Paharele de whisky sporiră emoţia de care era cuprins. Se reîntoarse lîngă Ann şi Kitty şi începu să le spună verzi şi uscate despre evenimentul fericit, afirmînd că dineul nu ar fi putut servi o cauză mai bună. Trăgea mereu cu ochiul spre Nell şi Larkin care, în uşă, salutau oaspeţii.

— Aţi mai văzut în viaţa voastră vreun banchet ca ăsta, spuse el arătînd spre masa mare care strălucea acoperită de o faţă de masă imaculată şi de argintărie sclipitoare. S-ar potrivi chiar pentru un rege şi o regină. Şi, pe legea mea, asta şi sînt. Cel puţin astă-seară. Nimeni nu poate tăgădui acest lucru.

— E o pereche frumoasă, recunoscu Kitty, privind spre sărbătoriţi.

— Fără îndoială, întări Michael Joe.

Intrase în horă. Trebuia să-şi joace rolul pînă la sfîrşit.

— Ea e fermecătoare, spuse Ann. Atît de frumoasă ! Arată ca o... ... sfîntă !

Tom Fitzgerald se apropie și șopti ceva lui Michael Joe.

— Fir-ar să fie ! Am uitat, spuse Michael Joe dîndu-și o palmă zdravănă peste frunte. Lipsesc doar o clipă. L-am lăsat acasă. Sînt înapoi cît ai zice pește.

Uitase să aducă ceasul pe care urma să-l prezinte el, ca dar de nuntă, sărbătoriților. Ca să poată ieși trebui să treacă pe lîngă Nell, care vorbea cu un grup de fete. Văzîndu-l pe Michael Joe pregătindu-se de plecare, le părăsi și veni la el.

— Te întorci cam devreme acasă în seara asta, constată ea.

Vocea îi răsuna veselă și indiferentă.

— Am uitat ceva. Mă reîntorc îndată. N-aș vrea să lipsesc de aici pentru nimic în lume.

— Nu mă așteptam la așa ceva frumos, spuse Nell. Nu-i așa că-i emoționant ? Și îmi pare bine c-ai venit. În ciuda celor întîmplate.

— A fost ideea clubului de fotbal. Au aranjat totul în special pentru Larkin. Are mare trecere la băieți.

Îl privi o clipă și apoi se întoarse fără să spună un cuvînt, lăsîndu-l singur. El ieși în grabă și se îndreptă spre casă unde lăsase ceasul.

Nu știa singur de ce nu putea lăsa lucrurile în pace. Nu vroia să admită că este gelos. Nu voise s-o ia de nevastă, iar el valora, după propria lui părere, de două ori mai mult decît Larkin. Îi veni apoi în minte imaginea lui Nell. Era

de departe cea mai frumoasă dintre toate fetele prezente la dineu. Îi plăcea rochia de un albastru palid pe care o purta cu un șirag de perle în jurul gîtului. Nu suferea nici o comparație cu Ann, gîndi el, nici chiar cu Kitty. Și cît de calmă și liniștită accepta petrecerea. Ca și cum ar fi fost dată în cinstea ei. Dacă o priveai cum saluta oaspeții alături de Larkin, cum le zîmbea și vorbea cu vocea ei însuflețită și muzicală pe care el ar fi putut-o desluși dintr-un grup oricît de mare, ai fi crezut-o tot atît de inocentă și de pură ca însăși Fecioara Maria. Săracul Sfîntul Iosif, Larkin ! Știa el oare ce-l așteaptă ? Și apoi felul în care vorbise cu el, cu Michael Joe, de parcă niciodată n-ar fi fost ceva între ei. Nu lăsase să se vadă prin nici un cuvînt, sau expresie, sau gest că trecutul mai însemna ceva pentru ea. Cînd o întîlnise în dreptul ușii, se așteptase să se petreacă ceva între dînșii. O recunoaștere. Cînd îi întîlnise privirea, Michael Joe avusese senzația că n-o cunoscuse niciodată. Ochii ei limpezi, albaștri, îl priviseră liniștiți, fără să trădeze nimic. Nu știa nici el singur la ce se așteptase. Ar fi vrut să descopere vreun semn că tot pe dînsul îl iubește. Asta să fi fost oare ceea ce-și dorea, lucrul care făcuse ca anticiparea serii să fie atît de emoționantă ? Nu-i venea să creadă că ea îl uitase atît de repede și de ușor. Nu trecuseră decît patru luni de atunci. Nu se putea să nu-l compare cu Larkin. Știa probabil cu ce fel de om se mărită. Michael Joe o observase cum sta mereu în apropierea lui

Larkin, se pleca spre el ascultînd ce-i spune, îi zîmbea, fără să rîdă însă din toată inima, cum se întîmpla cînd erau împreună. Dar nu reuşise să sesizeze nici un indiciu că l-ar fi considerat pe Larkin inferior lui însuşi.

Ţinuse ceasul încuiat într-un sertar din prăvălie. Dacă l-ar fi adus în casă, ştia că mama lui l-ar fi văzut. Fusese şi aşa destul de pornită, era mai prudent să nu-i dea şi mai multă apă la moară. Îşi bătuseră din nou joc de el. Pentru a treia oară. Mergînd astfel în jos spre Hotelul Central, toată emoţia cu care întîmpinase seara aceea îl părăsi. Începu să-i considere, pe Larkin şi pe Nell, ca pe doi dintre duşmanii săi cei mai înverşunaţi, pe care trebuia să-i pună la punct cu orice preţ. Apoi îl elimină pe Larkin ca pe un adversar ce nu merită să-i dai atenţie. Toată pica îi era îndreptată împotriva lui Nell care se străduia să-şi ia revanşa pentru că fusese părăsită de dînsul. Cum suna proverbul ? Nu-i în iad furie mai rea decît o femeie părăsită. Trebuia să se ferească. Să se înarmeze. A fost prea generos. Nu ştiuse de ce este ea în stare pentru a-i plăti umilinţa. Se mărita cu Larkin, anume ca să-i facă lui în ciudă. Începuse să fie convins de acest lucru. Nu exista altă explicaţie. Michael Joe nu putea concepe că, dacă nu-l iubise pe el, putea iubi un alt bărbat. Tot ea îl salută la uşă cînd îl văzu intrînd. Oaspeţii îşi ocupaseră locurile la masă.

— Sînt fericită că te-ai întors ! Nu ne venea să ne aşezăm la masă cît timp nu erai şi tu aici.

Dacă ea putea spune asemenea lucruri, putea foarte bine spune şi el ceva. Părea că nu-şi mai aduce aminte că o luase puţin peste picior, înainte de plecare.

— Ori pentru cine ar fi acest banchet, eu unul am venit numai de dragul tău.

— Haide, haide ! Vino aici. Te-am aşezat între Ann şi Kitty.

Privi cutia.

— Ce ai acolo ?

— O bombă cu care să trezesc spiritele dacă au să lîncezească.

Îl privi iute, de parcă i-ar fi dat crezare. Apoi începu să rîdă uşurată.

— Aproape că ai fi în stare.

Îl conduse la masă, atingîndu-i uşurel braţul. El şi-l feri. Nu-i venea să creadă. Era actriţa cea mai desăvîrşită. Cîţi ochi i-au spionat oare cum treceau de-a lungul holului spre scaunul rezervat lui, la masă. Pentru o clipă, aproape că ar fi dorit ca în cutia pe care o purta să fie într-adevăr o bombă.

— Iată-l că s-a întors, i se adresă ea lui Ann.

Michael Joe se aşeză împingînd cutia sub masă. În timpul cinei nu se servi nici o băutură. Preotul Lyons şedea în capul mesei, avînd-o pe Nell de o parte şi pe Larkin de cealaltă parte. După ei se înşirau Ed Donovan cu fata sa, apoi directorul băncii cu soţia şi apoi Kitty, Michael Joe şi Ann. Aceasta îl înghionti pe Michael Joe care vorbea cu Kitty.

— Ce furculiţă să folosesc ? întrebă ea în şoaptă.

O privi mut de uimire şi ridică apoi propria lui furculiţă. Conversaţia era nefirească. Nu era o masă de familie, deşi preotul Lyons lua adesea cina la directorul băncii, aşa încît erau în stare să întreţină o conversaţie pe care o urmăreau toţi cei din capătul celălalt al mesei. Se vorbea despre politică, despre afaceri, despre situaţia din lume. Larkin adăuga şi el din cînd în cînd cîte ceva, liniştit, sarcastic. Michael Joe se retrăgea din ce în ce mai mult în el însuşi. Nell şedea în dreptul lui, de cealaltă parte, astfel că, vrînd nevrînd, îi întîlnea adeseori privirea. Ea zîmbea. El se simţea derutat. Ataca mîncarea cu furie. Ann încercă să-i spună de vreo două ori cîte ceva despre felurile de mîncare şi, drept răspuns, el mormăi ceva nedesluşit. Ar fi dorit o băutură. Efectul celor două pahare de whisky băute în grabă începuse să se stingă. Preotul Lyons era împotriva alcoolului. Michael Joe se întreba dacă erau acolo pentru a sărbători o nuntă, sau pe preotul Lyons. De la celălalt capăt al mesei, unde erau jucătorii echipei de fotbal, se auzeau rîsete. Michael Joe se întreba de ce rîd. Dacă ar şti la ce se gîndea el, nu le-ar mai fi ars de glume. Se făcuse din nou de rîs; prin simpla lui prezenţă la banchet. Mama lui avusese dreptate. N-ar fi trebuit să vină.

La un moment dat, spre sfîrşitul cinei, Nell se ridică de pe locul ei şi, venind în spatele lui Ann, îi adresă cîteva cuvinte. Spera că Ann se simte bine. Lui Michael Joe i se opri mîncarea în gît. O luă drept o aluzie că nu s-ar fi purtat destul de bine cu Ann.

— Ce ţi-a mai spus aia ? întrebă el. A încercat să te monteze împotriva mea ?

— Nu, răspunse Ann. E foarte drăguţă. A vrut să ştie dacă mă distrez destul de bine.

— Tu nu ai habar ce-i poate pielea.

După ce s-a servit prăjitura şi ceaiul, preotul Lyons a bătut de vreo cîteva ori cu linguriţa în ceaşcă, ca să ceară linişte. Ţinu o scurtă cuvîntare, felicitînd tînăra pereche şi invocînd binecuvîntarea lui Hristos pentru formidabila călătorie pentru care erau pe punctul de a se îmbarca. Dar nu tocmai în noaptea aceasta era momentul potrivit să le amintească despre părţile serioase ale „formidabilei“ călătorii. Sublinia cu tărie cuvîntul formidabil. Îi plăcea acest cuvînt, motiv pentru care era poreclit de cei din oraş „formidabilul“ Lyons. Privi în jurul său şi în lungul mesei, de parcă ar fi vrut să provoace pe vreunul dintre cei prezenţi să-i contrazică afirmaţia că a te căsători înseamnă un pas formidabil. Dar aceasta era noaptea sărbătoririi, adăugă el prezentîndu-l pe Joe Devitt, un bariton puternic şi rugîndu-l să cînte un cîntec.

Joe începu cîntecul său preferat : „Stînd pe pod, la marginea oraşului“. Invită pe toată lumea să cînte cu el. Îl ascultară toţi în afară de Michael Joe. Chiar Ann, alături de el, cînta subţire şi fals.

Directorul băncii rosti cîteva cuvinte de laudă la adresa lui Larkin : muncitor şi eficient. O să le lipsească mult. Se bucură de popularitate în toate cercurile comunităţii, fapt dovedit de numărul mare al participanţilor la banchet.

Veni şi rîndul lui Michael Joe să prezinte darul. Se ridică cu intenţia de a fi foarte scurt.

— Clubul Galic de Fotbal din Corrigbeg vă oferă acest ceasornic. Dorim să meargă întotdeauna bine pentru voi.

După ce termină de vorbit, fu silit să se plece sub masă ca să scoată pachetul. Fiind atît de voinic, Ann şi Kitty trebuiră să-şi tragă scaunele îndărăt, ca el să poată ajunge la cadou. Cineva împinsese cutia cu piciorul, obligîndu-l astfel să se tîrască pe sub masă. Toţi invitaţii aşteptau în tăcere să apară din nou purtînd darul.

— Eşti acolo, Michael Joe ? strigă unul dintre tinerii din capătul mesei. Băieţi, hai să trimitem o echipă de cercetare.

Tăcerea penibilă fu astfel întreruptă. Michael Joe se ridică întunecat la faţă, ţinînd cutia pe care o înmînă peste masă lui Nell. Toţi aplaudară. Ea fu atît de surprinsă că-i întinde ei cutia, încît, privind-o, o scăpă aproape din mînă.

— Discursul, Michael Joe ! strigă unul dintre băieţi. Vrem discurs !

Michael Joe privi spre capătul mesei.

— Voi ştiţi tot atîtea cîte ştiu şi eu despre mireasă şi despre viitorul ei soţ. Orice discurs aş ţine, n-ar scădea sau n-ar spori nici cu o iotă ceea ce sînt ei. Mireasa e bine cunoscută de tot oraşul.

Se opri şi se aşeză brusc, privind în faţă spre Nell. Fata plecase capul, strîngînd cutia cu ambele mîini. Pe Larkin nu-l putea zări. Nimeni nu aplaudă cuvintele lui lipsite de amabilitate.

Preotul Lyons curmă tăcerea, ridicîndu-se grăbit şi aruncînd o privire duşmănoasă lui Michael Joe.

— Nu vrei să deschizi cutia, domniţă, o îndemnă el.

Nell înălţă capul şi-l clătină.

— Deschide, deschide ! strigară mai multe voci, din capătul mesei.

Privi spre ei, zîmbi şi începu să desfacă panglica. Larkin se ridică de pe scaun şi se apropie de ea s-o ajute.

Ceasul era o piesă simplă de mahon, cu numere romane pe un cadran auriu şi cu acele negre. Atît Nell cît şi Larkin s-au îndepărtat să-l admire de la distanţă. Nell întoarse ceasul şi potrivi astfel acele, încît să sune. Sunetul era adînc şi muzical. Toţi cei de la masă păstrau tăcere ca să-l poată asculta.

Lui Michael Joe îi amintea de ceva. Nu ştia nici el ce anume. Ceva din trecut. Un sunet din trecut. O melodie din trecut. Sunetul ceasului trezi în el dorinţa să răstoarne masa. Impulsul acesta îl cuprinse brusc de la primele bătăi ale ceasornicului. Abia se putea stăpîni. Nu-i era posibil să părăsească masa. Era prins. Cu greu îşi domina pornirea de a nimici totul. Trebuia să se stăpînească. Să rabde. Să asculte cum fiecare bătaie profundă, melodioasă, se stinge. Era ora opt. Se încleştă de tăblia mesei şi o strînse cu toată forţa, încercînd să-şi înfrîngă pornirea.

Larkin mulţumi în numele lui Nell şi al lui tuturor celor care au contribuit la cumpărarea darului. Ceasul va fi aşezat la loc de cinste în

viitoarea lor locuință. Toată lumea fu invitată la cununie. Banchetul luă sfîrşit la scurt timp după aceasta. Se mai cîntară cîteva cîntece, o melodie la pian, Jackie Fox cîntă la acordeon. Apoi preotul Lyons îi binecuvîntă pe toţi cei de faţă.

— Mîine avem meci cu cei din Quilty, spuse el. Toată lumea să plece acasă.

Michael Joe plecă spre bar de îndată ce lumea începu să se împrăştie. Intră primul în bar şi bău un pahar de whisky şi apoi încă unul, stînd în colţul cel mai îndepărtat al încăperii. Băieţii intrară toţi grămadă, dar încercară să-l evite. Mai bău încă un pahar de unul singur. Larkin intră şi el şi se apropie de Michael Joe.

— Te înţeleg, spuse el. Îmi pare rău că te-au îndemnat să vii aici. Nu-ţi port nici o pică. Într-o noapte ca aceasta trebuie să dăm totul uitării.

Îi întinse mîna. Michael Joe se întoarse şi-i trase din plin o palmă peste obraz, punînd în lovitură toată frustrarea ascunsă şi mîndria rănită adunată în săptămînile care trecuseră de cînd aflase că Larkin este logodit cu Nell. Larkin căzu peste masă, dar îşi veni repede în fire şi înaintă spre Michael Joe cu pumnii ridicaţi. Michael Joe se limitase la o singură lovitură. Văzîndu-l acum pe Larkin înaintînd, ridică şi el pumnii şi se repezi spre acesta. Băieţii care erau în bar săriră la el pe la spate şi-i imobilizară mîinile.

— Poartă-ţi necazul ca un adevărat bărbat, Michael Joe, îl îndemnă cineva.

— Dacă vrea bătaie, îi fac pe plac urlă Michael Joe. Mă bat şi cu zece ca el, deodată. Daţi-mi drumul.

Se zbătea, dar îl ţineau strîns. Larkin părăsise poziţia de apărare şi privea spre Michael Joe de parcă s-ar fi aflat în faţa unui nebun furios, a cărui nebunie nu reuşea s-o înţeleagă.

— M-a insultat ! Am să-l învăţ eu minte ce înseamnă să insulţi pe un McCarthy, urlă Michael Joe.

Intră Nell. Se îndreptă imediat spre Larkin şi-i puse o mînă pe braţ, privindu-l pe Michael Joe care, cu părul negru, cîrlionţat, căzut peste faţă, era imobilizat de băieţi.

— Daţi-i drumul, spuse ea băieţilor.

Îl lăsară. Se scutură de ei şi o privi cu ură.

— Mă aşteptam la aşa ceva de la tine, urmă ea. Să loveşti, să profanezi tot ce atingi.

Michael Joe se frecă pe obraz, de parcă el ar fi fost cel lovit, şi apoi ieşi din bar.

— O să-ţi aduci în orice caz aminte de mine, strigă el plecînd.

Nell se dădu în lături, ca el să poată trece, lăsîndu-l pe Larkin între ei.

Ann şi Kitty aşteptau în hol. Ann o ţinea pe Kitty de braţ.

— Hai să plecăm, spuse Michael Joe. Locul ăsta afurisit e ca un cimitir.

Mergea iute. Fetelor le venea greu să se ţină după el.

— L-ai lovit ? întrebă Kitty. Trebuie să recunoşti că nu eşti băiat cuminte.

— Da. I-am tras una. M-au ţinut. Praf îl făceam dacă mă lăsau.

— Poate că-i mai bine aşa. Îţi va fi mai uşor acum să-ţi scoţi povestea asta din minte. Pleacă amîndoi şi nu va trebui să te mai gîndeşti la ei.

— Ai dreptate, recunoscu Michael Joe. N-o să mă mai gîndesc niciodată. S-a terminat. Şi smintitul de Larkin care zicea să mă caut la un doctor. Îl doctoricesc eu !

— Era rănit ? întrebă Ann speriată. L-ai rănit pe bietul băiat ?

— Ce miloasă eşti cînd e vorba de el ! De cînd ţi-a cîştigat simpatia ?

— Slavă ţie Doamne, exclamă fata. N-a fost rănit.

Michael Joe începu să rîdă. Un rîs adînc, gutural. Un rîs satisfăcut.

— O să mă ţină minte. Le-am dat motiv la amîndoi să nu mă uite.

XVII

SATISFACŢIA LUI MICHAEL JOE nu dură prea mult. În seara aceea, în drum spre casă, se opri să mai bea ceva la Blake. Nici unul dintre băieţii de acolo nu aflaseră despre bătaie. El se aştepta ca ştirea să se fi răspîndit mai repede, ca toţi cei din Corrigbeg să fie la curent cu isprava sa. Nimeni nu vorbea despre aceasta în cîrciumă. Lui Michael Joe îi părea rău. Ar fi vrut să afle ce părere aveau ei despre incident. Stătea posac lîngă o halbă cu bere, întrebîndu-se cînd o să aducă cineva vorba despre bătaie. Erau

în bucătăria doamnei Blake. Aparatul de radio, pus foarte tare, transmitea nişte marşuri. Cei mai mulţi vorbeau despre meciul care urma să aibă loc a doua zi împotriva rivalilor de temut a jucătorilor din Corrigbeg : cei din Quilty, oraşul vecin. Michael Joe ştia că nu se cade să fie văzut bînd într-o cîrciumă, cu o noapte înaintea unui meci important. Dealtfel şi banchetul de la hotel luase sfîrşit devreme tot din acelaşi motiv.

Nimeni nu-i adresa nici un cuvînt şi el ardea de dorinţa de a vorbi cu cineva. Intră în barul întunecat şi se aşeză lîngă un tînăr de la ţară pe care nu-l cunoştea. Îi plăti o băutură. Apoi aduse vorba despre bătaia sa cu Larkin. Tînărul părea că ascultă cu interes.

— Aproape că l-am dat gata dintr-o singură lovitură, se lăudă Michael Joe.

— Nu mai spune ! Chiar aşa ?

— Chiar aşa. L-au salvat la timp. Dacă nu m-ar fi ţinut cu forţa l-aş fi ucis.

Michael Joe mai plăti un rînd. Se aplecă la urechea băiatului descriind mai amănunţit întîmplarea.

— Ei ce părere ai ?

— Te-aş fi susţinut dacă eram acolo.

— A încasat ceea ce merita ! În orice caz era de aşteptat, continuă Michael Joe.

— Cred şi eu, încuviinţă tovarăşul său.

Michael Joe mai comandă un rînd. Curînd ajunse la capătul istorisirii sale. Nu era satisfăcut cu auditoriul. Necunoscînd premisele cazului, aprobarea tînărului nu era decît cea a unui om căruia îi place să asculte descrierea

unei bătăi, fără să-l intereseze cauza ei şi nici dacă era justificată sau ba. Michael Joe tăcu, îşi termină halba şi plecă.

A doua zi, la slujba de la ora unsprezece, preotul Lyons ţinu o predică despre cel mai grav dintre cele şapte păcate de căpetenie : mînia. „Cauza unor formidabile dezastre şi a nimicirii dintre popoare" (lovitură de pumn în amvon) „Şi nu numai dintre popoare, nu vă aruncaţi privirea peste ape, spunînd că ei, cei de dincolo, sînt vinovaţii. Chiar la noi acasă, în parohia noastră, sub ochii noştri, vedem pustiirea şi prăpădul adus de acest păcat care ne face asemenea haitelor turbate de lupi ce rătăceau prin ţinuturile acestea înainte de sosirea sfîntului Patrick. În ochii lumii, acesta este cel de al doilea mare cusur care ne caracterizează: mînia. Tot continentul rîde de noi. Chiar şi America. N-am să amintesc nici un nume. Există printre noi unii, ale căror firi nestăpînite au şi provocat tulburări formidabile şi vor continua s-o facă. Oameni care nu merită să trăiască într-o comunitate civilizată. Nişte ticăloşi şi nişte brute. Seminţele creştinismului au fost sădite în această ţară cu mulţi ani în urmă, ca să ne ridice din starea de păgînism. Înainte de sosirea sfîntului Patrick eram nişte sălbatici. Printre noi, mai sînt dintre acei care au rămas tot aşa şi acum. În loc să întoarcă obrazul celălalt, ridică pumnii, simbol al bestialităţii şi al impulsului de a ucide şi distruge. Cel ce trăieşte din pumni, din pumni va muri ! Ca să-l parafrazăm pe Isaiah. (Lovitură de pumn în amvon.) Amin.

Michael Joe asculta alături de mama sa ştiind că predica este îndreptată împotriva lui. Pentru toţi cei care asistaseră la bătaie în noaptea trecută, acest lucru era limpede. Preotul plecase înainte de izbucnirea bătăii, dar cineva îi adusese vestea la timp, ca să-şi pregătească predica bazîndu-se pe cele întîmplate.

Michael Joe începu să tremure. Ar fi putut să se ridice şi să dea drumul unui potop de insulte la adresa bărbatului slab şi ofilit care striga de la amvon cu vocea lui subţire şi efeminată. Dar trebuia să se stăpînească. Mama sa asculta aprobînd fiecare cuvînt rostit de preot. Michael Joe nu putea totuşi să uite că se află în biserică, oricît de furios era împotriva preotului Lyons. Biserica, simbolurile ei de evlavie şi disciplină religioasă, exercitau autoritate asupra minţii sale şi-i înfrînau pornirea de a se ridica şi a striga la rîndu-i la cel care tuna şi fulgera.

Ieşi grăbit din strană, fără să dea nici o explicaţie mamei sale care privi mirată după dînsul. Era o zi caldă de iunie, cu o briză ce bătea dinspre mare. Plecă în jos pe Calea Bisericii acum pustie, cu şapca împinsă pe spate şi cu părul negru îngrămădit dedesubt. Mergea în voie, bălăbănindu-şi braţele lungi, cu paşi mai mari ca de obicei. Se ţinea drept şi nu privea nici în stînga, nici în dreapta.

Ajuns acasă, deschise prăvălia, ca un act de sfidare, şi se postă în uşă, aşteptînd ca oamenii să înceapă să treacă pe stradă, în drum de la

slujbă spre casă. Dintr-o dată, își aminti de ziua în care fusese la bancă împreună cu mama sa și cum aceasta îi spusese că s-ar putea ca, într-o bună zi, el să fie omul care va stăpîni întreg Corrigbegul. Rîsese atunci. Dintr-un anumit motiv ideea nu i se mai părea demnă de dispreț așa cum privea acum în lungul străzilor deșerte. Avea impresia că, dacă ar fi el stăpînul acestui oraș, ar putea să-și îngăduie să lovească la rîndul său pe preotul Lyons. Îi venea să lovească în dreapta și-n stînga. Palma trasă lui Larkin fusese doar un început. Acum ar fi dorit să lovească din nou, dar în cine ? În preot ? Deși era la un pas de nebunie, gîndul de a bate un preot nu-i venea totuși la îndemînă. Ar fi însemnat să întreacă chiar de tot măsura. Iată deci că fusese din nou lovit. Toată lumea avea să știe împotriva cui era îndreptată predica. Pe Michael Joe îl apăsa singurătatea. Simțea că duce lupta de unul singur și toate acestea din cauza lui Larkin și a lui Nell ! Orașul trecuse de partea unui străin. Preotul îi susținea pe Larkin și pe Nell. Un străin și o tîrfă. Da, chiar așa ! Nu era oare ciudat ca un reprezentant al bisericii să sprijine o asemenea pereche ? În lupta sa nu se putea bizui pe nimeni. Foarte bine ! Va lupta singur. Singur împotriva lumii întregi. Va găsi el cîndva prilejul să le înapoieze loviturile.

Cum sta astfel în ușa prăvăliei, cei care se întorceau de la biserică treceau pe lîngă el. Unii dădeau din cap spre dînsul. Le răspundea de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. Dacă ei puteau

fi cu două fețe, nimic nu-l împiedica să fie și el la fel.

Cînd o văzu pe mama sa venind, intră în prăvălie. Intră și ea în urma lui.

— Ți s-a făcut rău, de-ai plecat în mijlocul slujbei ? îl întrebă.

— N-am mai putut îndura pe individul acela din amvon, cu predica lui cu tot.

— Taci, Michael Joe, nu spune asemenea lucruri despre preotul din propria ta parohie. Fiecare cuvînt pe care l-a rostit era adevărul adevărat.

Chiar și mama lui era împotrivă-i !

— E un dictator ! Un Mussolini. Nimeni nu-i obligat să-i dea ascultare. Cine își închipuie el că este ?

— Doar nu se referea la tine. Asta-i sigur.

— N-are importanță. E plătit să țină slujba. Atît !

Doamna McCarthy privi spre el în sus pe sub borul pălăriei.

— Eu nu știu ce te-a apucat în ultima vreme. Erai așa de prietenos ! Nimic nu te scotea din sărite.

— Un om trebuie să se maturizeze odată și odată.

— Iei masa acasă ?

— Jucăm un meci la Quilty. Am să mănînc la întoarcere.

Trecu pe după tejghea, întorcîndu-i spatele. Ea cuprinse în ambele mîini cartea groasă de rugăciuni și și-o ridică în față ca și cum ar fi invocat toate rugile din carte să-l lecuiască pe

fiul ei de ceea ce îl tulbura și-l făcea să nu mai fie el, cel de odinioară.

După plecarea ei, intrară El Donovan și Tom Fitzgerald. Vorbiră mai întîi despre meciul pe care urmau să-l joace în aceeași zi și apoi ajunseră și la adevăratul motiv al vizitei lor. Dacă Michael Joe acceptă să-i ceară scuze lui Larkin, chestiunea nu va mai avea urmări. Îl rugară s-o facă de dragul armoniei dintre coechipieri. Dacă se certau între ei, cei din Quilty îi vor face de rușine. Băieții nu erau cu totul de partea lui Michael Joe. El era acela care lovise primul, fără avertisment. Larkin se apropiase cu sentimente prietenești.

— Fii bărbat și cere-ți scuze !

Michael Joe refuză categoric. Era o chestiune care-i privea numai pe el și pe Larkin. Nu vedea de ce s-ar amesteca altcineva. Nu era treaba celor din echipă și nici a preotului, la drept vorbind.

— Nu sînt sigur că ai dreptate, spuse Tom Fitzgerald. Ar trebui să fie pace în rîndurile noastre cînd avem de înfruntat asemenea barbari. Știi bine cît de crunt luptăm împotriva lor de fiecare dată. Să aplanăm propriile noastre neînțelegeri și să jucăm cît mai curat.

— Nu, se împotrivi Michael Joe. Nu te amesteca ! Asta ne privește numai pe mine și pe Larkin. Nimeni n-o să mă facă să-mi cer scuze.

Donovan și Fitzgerald văzură că-i zădarnic să mai insiste. Îi amintiră că s-ar putea să fie acuzat că a comis un act de violență.

— Spuneți-i lui Larkin că n-are decît s-o facă, se răsti Michael Joe. Îl pot acuza și eu de cîteva lucruri care nu vor fi chiar pe gustul marelui public.

Cei doi plecară, rugîndu-l să nu joace brutal. N-aveau chef de scandal în timpul meciului.

Meciurile împotriva echipei din Quilty se caracterizau întotdeauna prin vărsare de sînge. Cele două echipe nu jucaseră niciodată împreună fără ca un număr de jucători din ambele părți să nu iasă răniți, iar meciul să nu fie tot timpul întrerupt din cauza certurilor. O dată sau de două ori, la niște meciuri de campionat, jocul a trebuit întrerupt căci jucătorii din ambele orașe au invadat terenul de fotbal și s-a stîrnit o bătălie generală pe care gărzile locale nu au reușit s-o potolească timp de mai multe ore. Cei din Quilty erau pescari aspri, puși pe harță și brutali. Cei mai mulți dintre jucătorii lor erau sau frați sau veri, iar rudele, chiar cele de gradul cinci sau șase, priveau meciul de pe tușă așteptînd ca unul dintre ai lor să fie lovit. Atunci dădeau năvală în teren, cu strigăte de luptă, și bătaia izbucnea. Cei din Corrigbeg aveau reputația de a juca un fotbal curat, inteligent și metodic. Întîlnirile dintre cele două echipe erau întîlniri dintre forțe opuse.

Michael Joe se echipă de unul singur, într-un colț ferit, evitînd pe ceilalți jucători și nutrind gînduri ucigașe în legătură cu ceea ce va face cînd va ieși pe teren. Le va arăta el cu ce fel de om au de-a face, în stare să lupte de unul singur. Credeau că-i nebun că din greșeală l-a

lovit pe Larkin, că-i pare rău că n-a luat cuvîntul la banchet cînd a oferit cadoul ? Va ieși pe teren și va juca în așa fel, încît își vor da toți seama că n-o pot scoate la capăt fără dînsul. Într-o luptă crîncenă, echipa avea nevoie de jucători ca el, nu ca Larkin.

Ieși pe teren înaintea celorlalți și începu de îndată să urmărească stăruitor mingea. Înainte de începerea meciului, Paddy Hassett, antrenorul, îl luase deoparte.

— Nu vreau joc murdar, mai ales astăzi. Știi cu ce echipă avem de-a face. Dacă nu joci curat, se poate stîrni un adevărat măcel. Dacă-i provoci, se năpustesc asupra ta ca o haită de lupi. Joacă curat de dragul echipei.

Michael Joe, tot săltînd pe vîrfurile degetelor de la picioare, abia de-l ascultase. Aștepta cu nerăbdare efortul fizic cerut de joc. Niciodată nu se simțise mai în formă și mai nerăbdător să înceapă. Din primele momente, se văzu limpede că acesta urma să fie cel mai bun meci din viața lui. Juca de parcă era stăpînit de diavoli și, oricît ar părea de ciudat, niciodată nu jucase mai corect. Nu-i lua în seamă pe cei care îl marcau și sărea de fiecare dată după minge. Cînd intra în posesia balonului, străbătea linia de înaintare a adversarului și clarifica situația mingii împingînd jucătorii în lături. Nu pasa niciodată mingea celorlalți membri ai echipei sale ci o scotea singur la liman.

Cei din Quilty își dădură repede seama că, dacă vor să învingă, trebuie să-l scoată din joc pe Michael Joe. De pe tușă se auzeau îndemnurile : „Dă-te la el ! Dă-te la McCarthy !" de cîte ori acesta stăpînea balonul. Văzînd că nu-l pot bate la joc, începură să-l lovească. I se puneau piedici, era îmbrîncit, înghiontit, lovit cu genunchii în șale, în stinghie și, cu cît adversarii îl atacau mai violent, cu atît juca mai bine. Nu simțea nici una din loviturile pe care le încasa deși, la pauză, trupul îi era numai vînătăi iar gleznele îi sîngerau de rănile pe care i le făcuseră izbindu-l cu piciorul.

După prima repriză, Paddy Hassett îi șterse rănile cu iod. Michael Joe stătea liniștit, în tricoul său galben și auriu, răbdînd usturimea produsă de iod. Hassett îi frecționă vînătăile cu ulei.

— Ticăloșii ăia sînt puși să te doboare. Joci ca un adevărat campion, ei știu că nu pot trece de tine !

— Lasă-i să încerce cît poftesc, spuse Michael Joe. Eu sînt dispus să primesc oricît și să le dau înapoi cu vîrf și îndesat. Doar nu joacă împotriva unei echipe de fete.

Deoarece Michael Joe se prefăcuse că ignoră diferitele încercări de a-l schilodi și de a-l scoate din joc, nu izbucnise încă nici o ceartă. Se simțea foarte satisfăcut de sine și satisfacția lui spori cînd Donovan și Fitzgerald veniră să-l întrebe cum se simte.

— Mă simt bine, spus el rîzînd.

— Ne vom da toată silința să nu-i lăsăm să se apropie de tine, dar pasează mingea. Nu-ți căuta singur beleaua.

— Lasă-i să sară și toți cincisprezece asupra mea.

Michael Joe își îndoi amîndouă brațele, arătîndu-și mușchii. Îl priviră speriați, căci nu-i era în fire să primească atacuri fără să atace la rîndul său. Dacă ar încerca o dată să le-o plătească celor din Quilty, sigur că va izbucni scandal.

— Faci cum crezi, spuse Donovan. Dumnezeu știe că ai destule motive să lovești și tu. Dacă o faci, o să te sprijinim. Dar stăpînește-te cît îți stă în putință. Dacă tu nu lovești n-au cum să sară la bătaie.

— Eu n-am să atac pe nimeni, le făgădui Michael Joe.

Larkin avea o zi proastă. Nu se juca un gen de fotbal care să i se potrivească. Nu prea se descurca bine cînd jocul era violent și cînd fiecare jucător era marcat de aproape. De cîte ori avea loc un meci brutal ca cel cu pescarii din Quilty, primea mai multe lovituri decît era dispus să încaseze. Nu se dădea în vînt după ele cum părea să fie cazul cu Michael Joe. Dacă putea să evite o ciocnire, se dădea ușor la o parte. Nu se amesteca niciodată cînd patru sau cinci jucători, din ambele echipe, se îngrămădeau și se împingeau luptînd să intre în posesia balonului. Aștepta pe dinafară ca mingea să scape și să iasă. De data asta mingea scăpă de foarte puține ori. Nu reuși să se strecoare mereu și fu prins de cîteva ori în îngrămădeală. Se ciocnise cu alt jucător și avea o ușoară durere de cap. Toate la un loc îl făceau să nu fie în formă și să

piardă din agilitate. Rată cîteva ocazii de a înscrie goluri. Linia înaintașilor nu era strălucită.

În schimb apărarea, susținută de Michael Joe, ținea bine piept. Michael Joe îl văzu pe Larkin pierzînd cîteva ocazii sigure, dar nu spuse nimic. Tot efortul său în apărare era zădărnicit dacă înaintașii nu erau în stare să bage gol. Nu putea să se plîngă că Larkin pierde ocaziile. Nu, nu după cele petrecute noaptea trecută. Poate tocmai aceasta era cauza. Deși Michael Joe nu era chiar atît de sigur de acest lucru.

Michael Joe se găsea în situația de a decide el singur dacă meciul se va termina cu ceartă sau bătaie, sau dacă va fi jucat pînă la sfîrșit fără nici un incident de acest fel. Era hotărît să mențină pacea. N-o să-și piardă capul, oricît îl vor lovi cei din Quilty. Rolul de martir chinuit era ca un balsam asupra spiritului său. În cea de a doua repriză a jocului, ridică fotbalul la înălțimi și mai mari. Parcă vedea cronica sportivă din ziarul „Clare Champion“ scriind despre el : „Se afla în fiecare moment acolo unde lupta era mai înverșunată și acoperea întreg terenul de parcă erau cincisprezece McCarthy, nu un singur fundaș voinic. La jumătatea reprizei a doua, cei din Quilty organizară un atac puternic la poarta apărată de Michael Joe și se strînseră grămadă în fața porții. Pînă în momentul acela nu se înscrisese nici un gol. Michael Joe reuși să intre în posesia mingii și, ținînd-o aproape de piept, încerca să-și taie drum prin îngrămădeală. Cineva îi puse piedică și, cînd căzu, trei sau patru jucători din Quilty se nă-

pustiră asupra lui și începură să-l lovească cu picioarele, să-i care pumni. Arbitrul fluiera cu violență, dar jucătorii nu-l luau în seamă. Continuau să se îngrămădească peste Michael Joe. Mingea sări liberă. Michael Joe zăcea întins pe gazonul verde, zvîrcolindu-se de durere. Încercînd să se ridice în picioare, se rostogoli din nou în iarbă. Donovan și Fitzgerald alergară la el. Alți membri ai echipei din Corrigbeg veniră în fugă, formînd un cerc de protecție în jurul său. Nu mai era însă nevoie. Jucătorii din Quilty, în maiouri verzi, se îndepărtau. Își îndepliniseră misiunea. Paddy Hassett veni în goană. Michael Joe se zvîrcolea pe iarbă și gemea de durere. Brațul drept îi atîrna moale și neputincios. Paddy Hassett văzu că e nevoie de doctor. Fu invitat unul din public care-l examină pe Michael Joe. Brațul îi fusese dislocat din umăr. Chemă salvarea care intră claxonînd pe teren și Michael Joe fu ridicat pe o targă în spatele mașinii.

— O să le venim de hac, Michael Joe. O să-i învingem în locul tău, spuse Donovan.

Michael Joe continuă să geamă. În drum spre Corrigbeg fu pradă unor suferințe cumplite, dar nu-i mai păsa așa de tare acum. Știa că demonstrase un joc admirabil. Își amintea felul în care băieții din echipă, văzîndu-l jos, se strînseseră cerc în jurul lui. Jumătate din echipă îl ridicase pe targă și stătuse în jurul ambulanței. Donovan și Fitzgerald urcaseră targa în mașină. Aveau toți, pînă la ultimul, priviri asasine, de parcă erau gata să se întoarcă în bloc pe teren

și să-l răzbune pe Michael Joe. Imaginile propriului său eroism și acelea ale echipei îngrijorate din cauza lui, îi stăruiau în minte, ușurîndu-i suferința.

— Doctorul McMahon, proaspăt absolvent al școlii medicale din Dublin, rămase alături de el, în drum spre Corrigbeg, unde urmau s-o informeze pe mama lui Michael Joe că se duc la spitalul din Ennis, pentru a-i pune umărul la loc, așa cum trebuie. Tînărul doctor era îngrijorat. Nu avea nimic la dînsul cu care să-i calmeze durerile și trebuiră să treacă să-și ia trusa de la el de acasă. Îl întreba mereu pe Michael Joe dacă durerea se întețește. Acesta răspundea de fiecare dată că nu-l doare aproape deloc.

— Ai jucat colosal, îl complimentă doctorul.

— Crezi că o să-i bată ?

— Judecînd după expresia de pe chipurile lor, mă aștept să se lase cu omor.

Michael Joe zîmbi și se stăpîni să nu tresară, căci din cauza mișcării îl săgetase un fior de durere.

— Stai liniștit, îi ordonă doctorul.

Michael Joe rămase tăcut. Începuse să se simtă părăsit. I-ar fi plăcut să-l fi însoțit vreo doi băieți din echipă, ca să mai audă vorbindu-se despre meci. Începu să retrăiască anumite momente, ca de pildă felul cum intrase el în posesia mingii și o purtase prin îngrămădeală, simțind cum cei din Quilty ricoșau lovindu-se de el, sau felul cum șutase mingea cu toată forța, aruncînd-o de partea cealaltă a terenului. Își

aminti că Larkin nu fusese printre jucătorii care îl înconjuraseră cînd se lovise.

Salvarea se opri în fața casei sale din Strada Mare. O mulțime, compusă din băiețandri și femei bătrîne se adunară în drum. Le putea auzi glasurile. Doctorul intrase ca să stea de vorbă cu doamna McCarthy.

După cîteva minute sosi și ea, cu capul gol, și îngenunchind alături de targa pe care fiul ei stătea întins, și îl privi lung. Întinse o mînă și atinse o vînătaie de pe obrazul lui bucălat, fără să rostească nici un cuvînt.

— Ce-i, Michael Joe ? întrebă ea apoi.

— Nu-i nimic. Nu mi s-a întîmplat nimic, răspunse el aspru, stînjenit de grija deosebită pe care i-o arăta mama sa.

Dacă ar fi țipat la el, nu l-ar fi impresionat atît de mult.

— Au să mă dreagă cei de la spital.

— Nu le dau voie să te ia de aici. Am trimis după Feidlim McGuire.

Tînărul doctor urcă și el în salvare.

— Doamnă McCarthy. Faceți un lucru foarte periculos. McGuire nu se pricepe la oase. A nenorocit mai mulți oameni decît a vindecat.

Doamna McCarthy se întoarse și-l privi cu ochii ei reci, cenușii.

— Are har.

— O, doamne, exclamă tînărul doctor. N-o să încetăm niciodată să credem în prostiile astea ?

— Vreau să-l ridicați de aici și să-l duceți în patul lui. În patul lui, m-ați înțeles ?

— Foarte bine. Faceți așa cum vă taie capul. Nu sînt răspunzător pentru dînsul. Dar poate că are și el un cuvînt de spus ?

Doctorul se întoarse spre targa pe care era întins Michael Joe.

Acesta începuse să fie speriat. Atitudinea mamei sale îl înspăimîntase. Se așteptase să-i facă o scenă și, pentru că nu i-o făcuse, îl cuprinsese teama. O teamă nedefinită. Nu-l înfricoșase atacul sălbatic și barbar al celor din Quilty, în timpul meciului. Era chiar încîntat să le țină piept. Dar acum, de mama lui, îi era teamă. Teamă pentru persoana lui și pentru dînsa. Mai mult pentru dînsa. Și tocmai din cauza ei simțea și el speriat.

— Fac cum dorește mama, spuse el doctorului.

— Ce oraș de neghiobi ! se revoltă tînărul doctor. E zădarnic să vi se pună vouă la dispoziție doctori și spitale. Nu credeți decît în șarlatani !

Plecă să adune cîțiva oameni pentru a-l ajuta pe șoferul de pe ambulanță să-l coboare pe Michael Joe. A fost scos din salvare, transportat în casă și apoi așezat în patul din camera lui, la etaj, ceea ce a însemnat pentru el o lungă și torturantă călătorie. Nici unul dintre cei care purtau targa nu era priceput și, în consecință, îl hurducau și-l zdruncinau atîta, încît umărul drept îl ardea de durere. Se străduia să nu geamă. Mama sa mergea pe alături. N-avea rost s-o înspăimînte, dar tot îi mai scăpa cîte un geamăt. Ea îl lua, de fiecare dată, de mînă.

— Liniştește-te băiețaș, murmura ea. Încă un pic și ajungem.

Michael Joe era la capătul puterii. Mama sa, vorbindu-i din nou ca pe vremea cînd era copil, îi mai alina durerea. Opri pe unul dintre oameni ca să-l dezbrace și să-l culce, în timp ce ea se reîntoarse în stradă și încercă să-l plătească pe doctor.

— Nu mi-ați dat voie să fac nimic pentru el. De ce-aș primi plată ? întrebă el furios. Nu m-ar mira dacă șarlatanul acela l-ar schilodi pentru tot restul vieții !

— E fiul meu, doctore. Am eu grijă de el.

— Dumnezeu să-l ocrotească, spuse doctorul, suindu-se în salvare alături de șofer.

Doamna McCarthy se întoarse spre casă. O droaie de copii se adunaseră în jurul ușii de la intrare.

— Acasă cu voi ! Ștergeți-o imediat !

Copiii se împrăștiară în tăcere, privind pe furiș spre silueta îmbrăcată în negru, cu părul alb adunat într-un coc prins în piepteni împodobiți cu strasuri. Semăna cu una dintre acele regine irlandeze, înalte și masculinizate, care în vremurile vechi luau parte la lupte, conducîndu-i ele pe bărbați.

Urcă grăbită. Michael Joe fusese culcat în pat. Avusese destulă minte ca să ceară să nu i se pună nici o pernă sub cap. Acum, că se odihnea din nou, durerea se potolise. Era gata să ațipească.

Doamna McCarthy se așeză lîngă pat și-l privi dusă pe gînduri. Știa că nu-i adormit.

— Cum de i-ai lăsat să te aducă în halul ăsta? întrebă ea.

— M-au prins într-o îngrămădeală cînd am căzut, și m-au atacat. M-au urmărit tot timpul meciului. Dar am să le-o fac și eu. N-au terminat-o încă cu mine.

— Nu erau și ai tăi pe acolo să te ajute ? N-au reușit să te scape ?

— Pot să mă lupt și de unul singur. N-am nevoie de ajutorul nimănui.

— Puteau să te ucidă. Atunci ce s-ar fi ales de mine ? Tatăl tău nu mai este. Tu ești tot ce mi-a mai rămas.

— Știu asta. Dar orice bărbat trebuie, la un moment dat, să se avînte singur în luptă.

— E nevoie oare să te lași aproape omorît ? Nu vreau să-mi crucifice nimeni fiul. Și nici nu vreau să-l văd că se lasă crucificat. Mă auzi ?

În panica ei, începuse să-l certe. Nici ea nu știa ce face, dar dacă s-ar fi lăsat pradă duioșiei, ar fi creat impresia de disperare. Certîndu-l, așa cum era el rănit și neajutorat, nu avea răgaz să se gîndească la posibilitatea de a-l pierde definitiv.

După izbucnirea ei, se lăsă tăcere. Bătrîna se ridică și coborî la ușa de intrare, unde rămase să-l aștepte pe McGuire, meșterul Drege Oase.

Acesta veni fără vreo trusă sau vreun instrument. Harul și-l purta în cele două mîini, nu avea nevoie de nimic în plus. Îi ură bun-venit și-l conduse de îndată sus. Ar fi dorit să rămînă cu ei în cameră, dar doctorul îi spuse că nu-i poate fi de nici un folos. Prezența unei femei,

atunci cînd lucra, îl stingherea. Şi apoi nici nu era o treabă prea complicată să pui o claviculă la locul ei.

După ce termină cu Michael Joe, coborî şi-i spuse doamnei McCarthy că fiul ei este din nou întreg şi teafăr şi că are nevoie doar de o săptămînă sau zece zile ca osul să se poată fixa cum trebuie în cavitatea articulară. Refuză să primească bani pentru ceea ce făcuse. Harul îl avea de la Dumnezeu, o lămuri el şi nu putea să accepte bani. Doamna McCarthy promise să-i trimită seara o legătură de turlă. Urcă din nou la Michael Joe.

Stătea culcat, cu braţul sprijinit într-o eşarfă neagră, improvizată în acest scop. Umărul drept îi era dezgolit. Scobitura dintre claviculă şi braţ se umpluse din nou. Doamna McCarty se simţi uşurată văzîndu-l. Se temuse că va rămîne schilodit pe viaţă cu o gaură în umăr.

— Te-a făcut din nou frumos, spuse ea.

Nu mai simţea pornirea de a-l dojeni. Se liniştise şi acum îl putea tachina.

— N-o să-ţi rămînă nici măcar o cicatrice din luptă.

— Ai auzit cine a cîştigat meciul ?

— Puţin îmi pasă mie de asta.

— Dar mie îmi pasă. Nu-mi convine s-o fi păţit pe degeaba.

Privi în jos la braţul susţinut de eşarfă. Chipul mamei se posomorî din nou.

— Aş dori să încetezi cu fotbalul, Michael Joe. Renunţă de dragul meu. Ţi-am cerut-o şi mai înainte şi nu m-ai ascultat.

— Pentru-un fleac ca ăsta ? Ce-o să spună băieţii ?

— Data viitoare o să fie ceva mai rău, sînt sigură. Sînt puşi să te măcelărească.

— I-am ajutat să cîştige meciul. N-a fost nici un fel de măcel.

— Şi asta ce-i ? întrebă ea privind spre braţul vătămat.

— N-am de gînd să renunţ la joc. Şi cu asta, basta. Altă dată, îi bat eu pe ei. Azi mi-au făcut-o ei, mîine e rîndul meu.

Doamna McCarthy se îndreptă spre fereastră. Trecea un camion plin de tineri care aclamau şi fluturau spre fereastră maiourile galbene cu dungi aurii ale echipei de fotbal din Corrigbeg.

— Deschide fereastra, mamă, îi aud aclamînd.

— Nu mai ai nevoie de mine, ripostă ea. Nu-ţi mai sînt de nici un folos. Doar ca să te îngrijesc de cîte ori te întorci acasă pe jumătate mort.

— Au cîştigat, probabil. Deschide fereastra, mamă !

Doamna McCarthy nu voi să-i facă pe plac. Privi cum trec şi alte maşini pe strada principală şi cum se opresc toate în jurul statuii care reprezenta crucea Canadei. Fotbaliştii, îmbrăcaţi toţi în costumul de joc, ieşeau din maşini, îngrămădindu-se, strigînd şi gesticulînd. Uşile caselor, care fuseseră pînă atunci închise, fiind duminică, erau date într-o parte şi în prag se iviră cetăţeni care priveau în sus. Doamna McCarthy trecu în dreptul ferestrei ca să vadă mai bine.

— Ce fac ? S-au oprit la cruce ? întrebă Michael Joe.

Dădu să se ridice din pat, tresări și se lungi din nou.

— Nenorociții, spuse doamna McCarthy cu dispreț. Se dau în spectacol în fața întregului oraș, iar tu ești cel mai nesăbuit dintre toți. Te duci la meci ca să te lași snopit. Și toate acestea pentru ce ? Pentru zbieretele mulțimii. Ai să vezi cum se pornesc împotriva ta, încă înainte de a termina bine să te aclame.

— Lasă asta, mamă, și deschide fereastra. Vreau să-i aud.

— Vrei să-i auzi ? Tu vrei să-i auzi ? ! Maică Hristoase, sînteți smintiți cu toții.

— Mă scol din pat și deschid eu singur fereastra, dacă tu nu vrei.

Se întoarse spre el. Michael Joe făcea eforturi ca să se ridice din pat.

— Vezi c-o să te doară și mai rău. Lasă-mă pe mine, îți fac pe voie.

Bătrîni, copii, oameni în floarea vîrstei, foști fotbaliști care acum jucau doar în imaginație și dînd din gură, alergau ca să-i înconjoare pe jucătorii victorioși, să-i bată pe spate, să-i asculte descriind fazele cele mai pasionante ale jocului și pe eroii care duseseră echipa la victorie. Veniră și femeile. Ele care urau fotbalul, deoarece le schilodea bărbații secîndu-le energia și uzurpa dragostea care li se cuvenea lor ; dar, în cele din urmă, învățaseră să se bucure de victoriile bărbaților, victorii care pentru ele însemnau uneori înfrîngere.

Toată circulația fusese oprită în acest punct în care se încrucișau drumurile. După-amiaza leneșă de vară părea că explodează. Doamna McCarthy deschise fereastra. O adiere blajină de vară pătrunse înăuntru și odată cu ea strigătele mulțimii.

— Ce fac ? Spune-mi și mie ce fac, se rugă Michael Joe.

— Jucătorii se fălesc jos în stradă umflîndu-se în pene ca niște cocoși.

Michael Joe zîmbi.

— Se adună ca pentru paradă, pe cinstea mea, defilează în josul străzii și unul bate o tobă.

Michael Joe nu mai avu răbdare să rămînă culcat. Se ridică pe marginea patului, îmbrăcat doar în pantalonii de la pijama și veni la fereastră, alături de mama sa.

— Isuse Hristoase și Sfîntă Fecioară ! Aibi milă de mine ! Ești nebun ? Întoarce-te imediat în pat !

— Numai după ce vor trece.

Coloana formată din fotbaliștii sumar îmbrăcați, înconjurați de cetățenii orașului și de copii de toate vîrstele, se opri în fața casei familiei McCarthy. Cineva îi văzu pe Michael Joe și pe mama sa la fereastră. Doamna McCarthy își trecea agitată mîinile prin păr.

— Uite-l pe McCarthy ! strigă un glas.

— De trei ori ura pentru McCarthy !

Mulțimea îl ovaționă cu voci de tunet. Michael Joe le mulțumi făcîndu-le semne cu mîna sănătoasă. Era atît de emoționat, încît începuse să transpire.

— Sus Corrigbeg ! începu el să strige, încercînd să se aplece peste pervazul ferestrei.

Se clătină de durere. Mama sa îl înconjură cu brațele...

— Înapoi în pat ! O, Doamne, înapoi în pat ! îi șopti ea.

Se simți dintr-o dată sleit și se sprijini de ea. În ciuda bătrîneții, trupul ei subțire se înțepeni ca să-i susțină greutatea, în timp ce traversau camera. Apoi îl ajută să se culce din nou. Bătrîna se repezi afară din cameră și se întoarse cu un pahar plin cu rachiu.

— Bea puțin.

Îi ținu paharul la gură, în timp ce el stătea culcat pe spate.

Sub fereastră, în stradă, mulțimea continua să-l aclame pe Michael Joe. Îl ajută să bea încet rachiul. Cînd termină, îi șterse cu batista ei de mătase fruntea asudată. Merse apoi la fereastră, o închise, și trase jaluzelele. Se așeză alături de pat și, în timp ce Michael Joe moțăia, bătrîna se lăsă pradă grijilor pentru viitorul lui, mai ales atunci cînd ea nu va mai fi. Își scoase mătăniile și începu să se roage.

XVIII

ȘI ASTFEL MICHAEL JOE rămase un timp țintuit la pat, cu o claviculă sacrificată în lupta pentru gloria orașului Corrigbeg, în întrecerea cu dușmanul de moarte de pe terenul de joc,

echipa din orașul vecin Quilty. Nu-i păsa că-l doare și că suferă. Zăcea în pat și, la cea mai mică mișcare, tendoanele întinse de la umăr îl săgetau și tot trupul îl durea, dar nici un minut nu avea senzația că suferința sa este gratuită. Corrigbegul cîștigase meciul. Eroul era el. Era în stare să joace fotbal împotriva celor din Quilty. Nu mulți bărbați ar fi fost în stare de așa ceva, căci adversarii băgaseră spaima în toate echipele cu care jucau. Fiind pescari oțeliți în lupta împotriva mării, bătălie care dura tot timpul anului, nu se temeau deloc să se bată cu oamenii. Dar Michael Joe îi înfruntase de dragul orașului său. De bună seamă, crescuse și în ochii propriei sale echipe.

Zăcînd astfel în pat, își amintea mereu de mulțimea de sub fereastră și de felul cum strigaseră de trei ori ura pentru dînsul. Era frumos din partea lor că nu-l trecuseră cu vederea. Îl bucura faptul acesta. Jucase pentru ei pe viață și pe moarte și o recunoșteau din plin.

Culcat în pat, își retrăia triumful și, uneori, își amintea de banchetul la sfîrșitul căruia îl lovise pe Larkin, cît și de predica despre mînie, a preotului Lyons. Trecuseră toate, cum trece apa. În puținele clipe în care îi veneau în minte aceste incidente, avea impresia că ele se petrecuseră cu ani și ani în urmă, sau poate niciodată. Era ușor să pierzi noțiunea timpului, dacă stăteai cît e ziua de lungă în pat, adormit pe jumătate, cu mama care-ți pune totul la îndemînă. Dejunul, prînzul, veneau toate la pat. Așa trebuie tratat un erou. Citești ziarul, apoi ațipești și, fără să

bagi de seamă, dimineața devine înserare și apoi noapte. În fiecare seară veneau vreo doi prieteni să-l viziteze și să stea de vorbă cu el o oră, două. Discutau despre meci, comentînd detaliile acestei victorii. Jocul lui Michael Joe era pomenit cu admirație. El păstra tăcere.

— Cerul e martor, Michael Joe, au fost momente în care alergau după minge, reușeai s-o iei de la cîte cinci dintre jucătorii lor și ei se țineau de tine ca muștele după o bucată de carne.

După aceste vizite, Michael Joe rămînea agitat. Durerea fizică, combinată cu surescitarea provocată de laudele lor, îl făceau să nu mai poată adormi decît tîrziu, în noapte și chiar și atunci cu mici întreruperi. Nu putea să se întoarcă, să se sucească, să se mute de pe o parte pe alta. Trebuia să zacă culcat pe spate. Dar și acest chin i se părea în parte dulce.

Vin Scanlon se ocupa de prăvălie, iar seara, după închidere, venea să prezinte socotelile zilei. Îi povestea ce clienți au fost și ce-au cumpărat. Cine a plătit pe loc și cine a luat pe datorie. Michael Joe nu se arăta prea interesat. Dorea să știe dacă a fost cineva care a întrebat de dînsul. Vin îi răspundea că toți cei care intraseră în prăvălie i-au simțit lipsa și întrebaseră cum îi mai merge și cînd va putea coborî din nou în prăvălie. Michael Joe îl ruga pe Vin să le spună că va face tot ce poate să nu rămînă mult timp la pat.

După cîteva zile, începu să se plictisească. O parte din farmecul de a sta în pat și de a fi

servit și vizitat începu să se destrame. Trupul nu-l mai durea aproape deloc, iar umărul îl necăjea doar cînd făcea vreo mișcare. Ar fi vrut să fie în prăvălie, să primească clienții și să stea de vorbă cu ei.

Doamna McCarthy îi observă neliniștea. Începuse s-o sîcîie în privința mîncării și să se plîngă că nu i s-a primenit patul. Mamei lui îi era teamă să-l scoale din pat ca să i-l facă. În dorința de a-l potoli și ca să-l împace cu preotul Lyons îi sugeră să se spovedească și să se împărtășească acum cît era încă în pat. Aflase despre cearta lui cu Larkin și pricepuse motivul pentru care preotul Lyons predicase împotriva mîniei. Îl sfătui pe Michael Joe să se pregătească pentru Paști. Îi propuse să vorbească ea cu unul dintre preoți, ca să vină într-o dimineață să-i asculte spovedania și să-i dea sfînta cuminecătură.

Michael Joe refuză propunerea. Mama îi ceru să-și motiveze refuzul. Știa că nu-i pregătit sufletește pentru sfintele taine. E adevărat. Dar o va face cînd va crede el de cuviință. Doar nu mai era copil să fie dus cu forța la biserică. Văzînd că-l indispune, mama lui cedă, ca să evite o discuție serioasă. N-ar fi putut îndura așa ceva. Ar fi dorit să-l facă să renunțe la fotbal și să devină ceva mai religios. Se ruga întruna pentru toate astea. Acum îi era mai tot timpul teamă. Știa că nu-l va pierde, că nu va pleca. Dar începuse să devină încăpățînat. Nu ținea seamă de dorințele ei. Îl preocupa ceva. Ceva care-l

determina să fie foarte agresiv în a-şi afirma personalitatea. Nu înţelegea ce se petrecea cu dînsul.

Într-o dimineaţă, ceru cu insistenţă să-i primenească patul, dacă tot trebuia să rămînă culcat toată ziua. Se ridică din pat şi, ducîndu-se la fereastră, privi în jos pe stradă, cu spatele întors spre mama care îi schimba aşternutul, mişcîndu-se repede şi enervată. Nu-i plăcea să facă acest lucru în prezenţa lui, chiar dacă stătea ca acum cu spatele gol spre dînsa. În timp ce se grăbea să isprăvească, începu să simtă că a îmbătrînit. Nu zăbovi mult. Întinse cearşafurile, netezind iute cutele.

— Încă n-ai terminat ? o întrebă el.

— Ba da, răspunse ea, aruncînd zorită plapoma peste cearşaf, apoi ieşi din cameră.

Feidlim McGuire, meşterul drege-oase, recomandase ca Michael Joe să stea în pat timp de cel puţin două săptămîni, ca umărul să se odihnească şi ca să dea posibilitate tendoanelor de a se fortifica şi oaselor de a se aşeza la loc aşa cum trebuie. Sîmbătă seara, la sfîrşitul primei săptămîni, în timp ce mama lui era la biserică, Michael Joe se sculă, se îmbrăcă cu trudă şi durere, şi coborî în prăvălie. Vin era ocupat cu cîţiva clienţi. Michael Joe îşi pusese haina pe umeri ca pe o pelerină, lăsîndu-şi braţul tot în eşarfa neagră. Vînzarea încetă pentru cîteva minute şi toţi clienţii se îngrămădiră în jurul lui. Erau în special tineri căsătoriţi care cumpărau articole de băcănie pentru toată săptămîna. Toţi ştiau că fusese rănit. Îi admirau braţul atîrnat

în eşarfă, comentau plini de solicitudine, întrebîndu-se cît de tare trebuie să-l doară şi spunîndu-i că ar fi fost mai bine să nu fi coborît din pat. Michael Joe îi asigură că se simte mai bine şi se retrase în spatele tejghelei.

Era fericit să fie din nou în prăvălie. Deşi se cam clătina pe picioare, simţi cum îi revine buna dispoziţie. Simpatia pe care i-o arătau femeile, deşi ţinea să pară indiferent, nu-l lăsa rece.

Mama sa nu-l găsi în cameră cînd se întoarse de la biserică şi, venind în fugă în prăvălie unde nu prea avea obiceiul să intre, îl văzu în spatele tejghelei, stînd de vorbă cu Vin.

— Vai de mine ! Ai coborît din pat ! Din asta poate să ţi se tragă şi moartea. Vin este în stare să se descurce şi singur. Fii băiat bun şi vino chiar acum înapoi în casă.

Tocmai îi relata lui Vin ceva despre meci şi se opri în mijlocul istorisirii :

— Cred că am să rămîn aici pînă la ora închiderii.

— Vin, încearcă tu, poate ai mai multă influenţă asupra lui, îl rugă ea disperată.

Vin începu să rîdă.

— Nu păţeşte nimic, doamnă McCarthy. Am eu grijă de el.

— Ai tu grijă de el ? Doamne sfinte, ce să mă fac cu băiatul ăsta ! ?

Bătu din picior. Gestul acesta avea ceva patetic. Cîndva, i s-ar fi potrivit poate, dar acum, deşi se mai ţinea încă bine, gestul era lipsit de energie şi de autoritate adevărată.

A doua zi, fiind duminică, Michel Joe se sculă şi se duse cu ea la slujbă. Se ocupă foarte mult de înfăţişarea lui, îl pieptănă, îi aranjă sacoul peste umeri. Se tăiase la bărbierit şi nu-şi spălase tot săpunul de pe faţă. Îi dezinfectă tăietura cu iod şi când simţi usturimea, Michael Joe se răsti la dînsa.

— Asta mai lipsea acum, de parcă n-aş fi îndurat destul !

După slujbă, o ceată de fotbalişti îl întîmpină la poarta bisericii şi, despărţindu-se de mama sa, se duse să bea ceva cu ei. Nu-l lăsară să plătească nici un rînd şi l-ar fi ţinut la cîrciumă toată ziua, dacă nu s-ar fi folosit de mama lui drept scuză pentru a pleca acasă. Era serios şi tăcut, în timp ce ei erau expansivi şi gălăgioşi. Gustă în tihnă şi din plin plăcerea pe care i-o făcea admiraţia lor. Toţi protestară cînd le spuse că pleacă. Le făgădui că se va întoarce. Aştepta ca vreunul să pomenească ceva de Larkin, dar nimeni n-o făcu. De o săptămînă de cînd fusese rănit nu-i mai auzise numele şi nu constată nici o urmă de stînjeneală în relaţiile dintre băieţi şi el însuşi. Era ca şi cum, prin accidentarea sa, Larkin şi Nell fuseseră eliminaţi căci, dacă l-ar fi putut alunga din minte pe Larkin, ar fi uitat-o şi pe ea, nu numai el dar şi toţi ceilalţi. Se căsătoriseră oare ? Plecaseră din Corrigbeg ? Nimeni nu spunea nimic ! Nu avea idee ce mai era cu ei dar, dealtfel, nici nu mai avea importanţă. Îşi recîştigase respectul oraşului. Devenise un erou al locului. În sinea lui recunoştea acest lucru şi se bucura în tăcere. Larkin şi Nell nu mai aveau

importanţă şi nu se mai gîndea la ei. De cînd îşi reluase locul în buna opinie a oraşului, considera că nu mai contează legătura dintre el şi cei doi. Îşi luase oarecum revanşa prin lovitura administrată lui Larkin, o palmă de care îşi va aminti mult timp cu mîndrie. Şi Nell care încercase să-l apere ! Dacă nu l-ar fi reţinut băieţii, Dumnezeu ştie ce i-ar fi făcut pînă la urmă. Nici Nell nu l-ar mai fi putut scăpa. Dar toate astea erau de mult trecute. Putea acum să-şi permită să fie generos. Îi va da uitării.

Lunea următoare Michael Joe coborî din nou în prăvălie şi rămase acolo toată ziua deşi braţul îi era încă în eşarfă. Nu servea clienţii, ci îl lăsa pe Vin Scanlon să aibă grijă de ei. Stătea în cămăruţa din spatele prăvăliei. Vin îi făcuse un foc slab, căci sfîrşitul lui iunie devenise ploios şi răcoros. Stătea acolo citind „Irlandezul Independent“ şi apoi „Presa Irlandeză“, întrerupîndu-şi lectura doar cînd auzea o voce cunoscută în prăvălie. Atunci îşi făcea şi el apariţia, ca să stea la taifas cu cine se întîmpla să intre. În fiecare dimineaţă, petrecea o oră, două la Dan Kerney, discutînd despre rezultatele curselor de cai. Făcu şi el cîteva pariuri, trimiţîndu-le printr-un băiat *bookmaker*-ului din Ennistymon, căci nu exista nici unul în Corrigbeg.

Se vorbea puţin despre meciul de fotbal care se jucase şi fusese cîştigat săptămîna trecută. Un nou meci urma să aibă loc peste o săptămînă, cu echipa din Kilrush, fotbalişti care jucau în acelaşi stil curat ca şi cei din Corrigbeg.

Michael Joe nu va fi încă în stare să joace. Le va lipsi, îl asigurau jucătorii. Unul dintre ei făcu chiar o glumă la adresa lui Michael Joe :

— Alt martir al bătrînei Irlande, nu-i așa Michael Joe ?

Băieții care erau de față începură să rîdă.

— Am să joc așa, cu mîna legată, spuse Michael Joe, încercînd să treacă ușor peste glumă.

Îl enerva totuși faptul că devenise subiect de glumă. Băieții văzuseră altfel lucrurile cu o săptămînă în urmă.

Feidlim McGuire trecu pe la ei în cursul săptămînii, să vadă cum se vindecă umărul. Totul mergea bine, dar îi spuse lui Michael Joe că nu va mai putea juca fotbal multă vreme.

— Ar fi periculos. Dacă osul s-ar deplasa din nou din încheietură, ar risca să se infecteze și ar putea sfîrși printr-o tuberculoză osoasă.

Perspectiva îl înspăimîntă pe Michael Joe. Entuziasmul de a o face pe eroul se tocise destul, ca să înceapă acum să-i pese și de pielea lui. Uneori, amintindu-și de jocul împotriva celor din Quilty, îl cuprindea un fel de panică la gîndul ce imprudent jucase și cum riscase să fie schilodit de-adevăratelea. Nu împărtăși nimănui aceste gînduri. Nu avea chef să distrugă imaginea de erou pe care i-o făuriseră. Se rușina puțin de aceste gînduri, deoarece el însuși credea în acea imagine. Cînd McGuire îi spuse că nu va mai putea juca mult timp, se simți și mulțumit și speriat în același timp. Echipa nu se putea

descurca fără dînsul. „Vor trebui s-o facă", spusese Feidlim McGuire.

În caz contrar risca să se vatăme atît de serios încît să-i rămînă sechele tot restul vieții. „Vor crede că sînt un fricos", spusese Michael Joe. „Lasă-i să creadă !" ripostase McGuire. Relată băieților discuția cu meșterul Drege Oase și jură în dreapta și stînga că, oricum, va juca, fără să țină seama de risc. Băieții îl sfătuiră să n-o facă. Și-a plătit datoria față de Corrigbeg. Chiar mai mult decît atît. Ei toți erau martori. Michael Joe continua însă să tune și să fulgere.

— Dacă vreți să mă opriți de a veni pe terenul de fotbal, va trebui să mă legați de mîini și de picioare. Pot să mă apăr singur de oricare dintre ei. Ați avut ocazia să vă convingeți.

Îl aprobau cu simpatie. Cînd lista jucătorilor fu afișată, vinerea următoare, numele lui Michael Joe nu era trecut. Îi făcu scandal lui Tom. Apoi lui Donovan. Încercară să-l potolească. Va asista, bineînțeles, la meci. Făcuse destul pentru echipă și nimeni nu mai avea alte pretenții de la dînsul.

Se duse la meciul cu cei din Kilrush și se plasă lîngă Paddy Hassett, antrenorul, dîndu-i sfaturi în legătură cu strategia jocului. Paddy nu-i acorda prea multă atenție. Corrigbegul pierdu. Michael Joe se bucura în taină. Dacă ar fi fost el în fruntea apărării... Larkin jucase din nou prost. Devenise din cale-afară de prudent, chiar mai mult decît în trecut.

La meci se întîlni cu Ann Shanahan și cu Kitty Malone pe care nu le mai văzuse din seara

banchetului. Se opriră și schimbară cîteva cuvinte. Observă că Ann îi privește brațul care era tot legat în eșarfa neagră. Kitty îl întrebă cum se mai simte.

— Nici pe jumătate așa de rău cum se vorbește. Ați fost și voi la meci ?

— Da. Am fost de față cînd te-ai acoperit de glorie, cum spuneau ziarele. Nu-i așa Ann ?

Ann dădu afirmativ din cap și plecă ochii cînd simți că Michael Joe o privește.

— N-ai leșinat cînd i-ai văzut cărîndu-mă afară pe targă ? o tachină Michael Joe.

Îi aruncă o privire fugară, surprinsă că ia în glumă un moment în care ea însăși se temuse pentru viața lui.

— Nu, răspunse ea cu seriozitate. M-am rugat pentru tine.

— De asta m-am vindecat atît de repede. Pe legea mea, asta era !

— Mi-a fost teamă că o să moară și ea cînd te-au urcat în salvare, spuse Kitty.

— Încetează Kitty, te rog, o imploră Ann.

— N-a dormit toată săptămîna. A trebuit să trec zilnic pe la mama ta ca să aflu vești. Ann nu îndrăznea să întrebe direct.

— Asta nu-i adevărat, se apără fata. Lasă-te de minciuni !

Michael Joe începu să rîdă. Larkin trecu echipat de joc pe lîngă ei, fără să salute.

— Se căsătoresc peste cîteva săptămîni, spuse Kitty.

— Da ! ?

La inspirația momentului, Michael Joe le invită la dans pe cele două fete pentru aceeași seară. Kitty acceptă în numele amîndurora. Michael Joe își petrecu cea mai mare parte a serii dansînd cu Ann. Nu era o dansatoare prea bună, dar pe măsură ce dansau împreună, ea opunea tot mai puțină rezistență, înduioșată de faptul că Michael Joe trebuia să se folosească de un singur braț. Spre sfîrșitul serii începu chiar să se lipească puțin de el.

O tachina, spunîndu-i că-i atît de neputincios încît nici ea nu se mai teme de dînsul. Ea răspundea doar printr-un surîs și, în timp ce dansau, își ținea ușor mîna pe cotul brațului său rănit, parcă ar fi vrut să-l protejeze.

XIX

ÎNTR-UNA DIN SERILE săptămînii următoare, Michael Joe stătea în cămăruța din spatele prăvăliei, citind ziarul, cînd veni Vin, ușor îmbujorat, să-l anunțe că-l caută cineva. Michael Joe trecu în prăvălie. Mai purta încă brațul în eșarfă, deși nu mai era neapărat necesar. Mama lui însă insista să continue s-o poarte și el își spunea că o face ca să-i îndeplinească dorința.

Nell Cullen stătea în dreptul tejghelei de care se rezema cu o mînă neliniștită, cu degetele lungi ce se mișcau agitate, de parcă ar fi cîntat la pian.

— Aş dori să stăm puţin de vorbă, spuse ea văzîndu-l şi privind în jurul ei prin prăvălie.

Vin Scanlon se prefăcea că-i foarte ocupat cu măturatul podelei. Trecutul pe care îl credea îngropat, năvăli la suprafaţă în Michael Joe într-o izbucnire bruscă. Uitase că l-a înşelat ; era încîntătoare, aşa, îmbrăcată într-o rochie uşoară de bumbac, cu motiv floral verde şi violet. O adiere uşoară de vînt intra în prăvălie şi-i învolbura rochia în jurul picioarelor goale. Stînjenei. Răspîndea un parfum vag... Purta sandale cu bride. Părul blond, lung, ondulat, îl purta desfăcut pe umeri, cu cărare la mijloc, prins de ambele părţi cu doi piepteni împodobiţi cu pietricele. Era înaltă şi dreaptă şi-l privea calm, în faţă, urmărindu-i reacţia.

— Vino aici spuse el, retrăgîndu-se în interiorul cămăruţei, ca să scape de sub privirea ei măcar cîteva clipe şi să-şi recapete stăpînirea de sine.

Se întreba dacă Larkin îi povestise despre discuţia pe care o purtaseră în acea seară în camera lui. În acest caz...

— Nu te reţin decît un minut, spuse ea intrînd. Am venit să încerc să ne împăcăm. Cearta pe care am avut-o îmi tulbură conştiinţa şi nu vreau să plec astfel.

— Conştiinţa ta...

— Tu l-ai lovit pe Seamus. Eu ţi-am spus cîteva cuvinte aspre.

— Trecutul s-a dus. Uită-l ! Asta am de gînd să fac şi eu.

— Nimeni nu poate uita trecutul, răspunse Nell hotărît. E prea riscant.

— Eu îl uit. Nu-mi place să dezgrop morţii.

— Altădată nu erai de această părere. Te obseda trecutul meu. Asta nu reuşeai să uiţi... Dar n-am venit aici să ne certăm. Nu mai este nevoie. Mă simt bine acum. Sînt fericită şi aş vrea să te ştiu şi pe tine la fel. Nu pot să uit că am ieşit un timp împreună. Nu-mi pare rău că am făcut-o. Cîndva am crezut că m-aş putea îndrăgosti de tine. Eşti bărbat frumos şi, uneori, cînd eşti tu însuţi, eşti un tovarăş cît se poate de plăcut.

— Cred că eşti nebună, spuse el, să vii aici aşa, pe neaşteptate. Nu cumva îmi ceri să te iert ?

— Mi-ar plăcea să vii la nunta mea. Tu nu eşti îndrăgostit de mine. N-ai fost niciodată, ţi-ai închipuit doar acest lucru. Nu te mai chinui singur, hai să ne împăcăm.

— Să vin la nunta ta ? Drept cine mă iei ? Îţi închipui că sînt chiar aşa de găgăuţă ? Nu cumva vrei să-mi înfigi încă o dată cuţitul în inimă ? Asta-i ceea ce vrei ? Răzbunarea unei femei dispreţuite ?

Ea continua să-l privească liniştită. Michael Joe se retrăsese într-un colţ al camerei, lîngă foc, adresîndu-i-se de la distanţă.

— Nu reuşeşti să mă insulţi, spuse ea. Nu uita că nu m-ai sedus. Dacă îţi aminteşti bine, n-am ajuns niciodată atît de departe.

— Şi ce-ai vrut de la mine ? De ce nu m-ai lăsat în pace ? Nu te-a obligat nimeni să ieşi cu mine. De ce m-ai chinuit ? Ca să mă umileşti ?

— Mă simţeam singură şi părăsită. Tu te tot ţineai după mine. Mi-am închipuit că am putea să ne înţelegem bine.

— Deci eu port toată vina, nu tu ! ? Eu merit să fiu acuzat ? A fost întru totul greşeala mea...

— Nimeni nu are nici o vină. N-am venit să răscolesc trecutul.

— Ia uite ! Eu vreau să-l răscolesc. Ai afirmat că nimeni nu poate uita trecutul. Foarte bine. Ce nu ţi-a plăcut la mine ? Spune-mi ! Sînt de zece ori mai bărbat decît unul ca Larkin. De ce n-ai vrut să te culci şi cu mine ?

Se întoarse gata să plece.

— Credeam că poţi fi mai rezonabil. Vrei să mă răneşti şi nu faci decît să te răneşti pe tine.

Nu-i venea s-o lase să plece. Îşi dădea bine seama că, dacă unul dintre ei ar fi avut dreptul să se considere jignit, Nell era aceea. El o părăsise şi iat-o aici propunîndu-i uitarea. Şi pe el atacînd-o de parcă dînsul ar fi fost cel jignit.

— Îmi pare rău, îi spuse el ieşind din colţul său. Nu pleca încă. Mi-am ieşit din fire.

— La asta te pricepi foarte bine, replică ea.

Michael Joe îi împinse un scaun lîngă foc.

— Am să mă port bine, dacă accepţi să şezi o clipă.

— Se duse şi închise uşa. Orice semn de amabilitate din partea lui Michael Joe reuşise întotdeauna s-o îmbuneze. Se aşeză. Rămaseră tăcuţi cîteva minute.

— M-ai urît pentru că te-am părăsit.

— Mă cam aşteptam s-o faci, mai devreme sau mai tîrziu, după ce-ai fi aflat.

— Dar nu se poate să nu mă urăşti ! Nu se poate !

Se linişti. Voia s-o audă vorbindu-i despre dînsul, să ştie ce gîndeşte. Imaginea de erou pe care şi-o făcuse despre sine însuşi începuse să se destrame. Trebuia să afle din gura ei adevărul în ceea ce-l priveşte. În momentul acela, îi atribuia o mare capacitate de a pricepe şi de a intui.

— De unde ştii că n-am fost îndrăgostit de tine ? întrebă el.

— Am simţit. M-am fript odată, înţelegi... Înveţi multe cînd treci prin aşa ceva.

Începu să privească agitată în jur, ca şi cum conversaţia luase o întorsătură mai intimă decît ar fi dorit.

— Ştiam că nu sînt ceea ce îţi închipui tu că aş fi. Aveai în capul tău o anumită imagine despre mine. Nu ştiu, nu ştiu nici eu.

— O imagine despre tine ? Şi de această imagine eram eu îndrăgostit ?

— Da, încuviinţă Nell. E ciudat, nu-i aşa ? Şi eu nu sînt totuna cu ideea ta. Anglia, cu ceea ce mi s-a întîmplat acolo, m-a trezit. Nu mai sînt una dintre fetele nevinovate de aici, gata să se atîrne de gîtul unui bărbat şi fericită să-l obţină cu orice preţ şi să devină sclavă. Am şi eu drepturile mele. Chiar dacă am păcătuit, vreau să fiu iubită în ciuda celor întîmplate. Ba poate

tocmai de aceea. Tu nu m-ai fi putut iubi. Ar fi fost prea umilitor pentru tine.

Michael Joe n-o putea urmări. Vorbea despre ea nu despre dînsul. Ar fi dorit să-i spună ce gîndeşte despre el.

— Ai învăţat multe în Anglia, spuse el slab. Larkin ştie ? adăugă el apoi.

— Da, ştie. I-am spus-o de la început.

— Mie nu mi-ai spus. M-ai lăsat să mă amăgesc.

— Cu tine era altceva. Tu ai fi profitat. Chiar ai şi încercat. Seamus n-a făcut-o. N-a făcut-o nu ştiu din ce motiv. La început a fost tulburat ca şi tine. Dar a trecut peste asta. E foarte deosebit de tine. Şi totuşi încă îmi mai placi. De asta am trecut pe aici în ciuda celor petrecute.

— Atunci presupun că ceva nu-i în regulă cu mine, odată ce n-am putut să...

Se opri, pe punctul de a-i spune din nou lucruri dureroase.

— Nu ştiu. Poate nu eşti decît egoist. Poate răsfăţat. S-ar părea că vorbesc despre tine ca despre un copil. Dar nu-i chiar atît de simplu. Trebuie să-ţi încasezi şi tu porţia. Eram de faţă la meciul de fotbal în duminica în care ai fost rănit. Şi, drept să-ţi spun, m-am bucurat.

— Deci mă urăşti ?

— Nu cred. Poate uneori.

— Probabil că sînt un fel de monstru, spuse Michael Joe. Aşa să fie ?

— Nu, nu-i asta, răspunse Nell, privindu-l. Uneori eşti în stare de acte dezgustătoare, cum s-a întîmplat la banchet. Poţi fi periculos pentru alţii şi pentru tine însuţi. Cred că mi-e teamă de tine.

— Şi de Larkin nu. El e un mieluşel.

Nu-şi putu ascunde dispreţul.

— Da, spuse ea. Seamus e un mieluşel. Nu mi-e ruşine să admit acest adevăr.

Nell se ridică.

— Vii deci la nuntă. Va fi o dovadă. O dovadă foarte importantă că ne-am împăcat.

Tonul vocii ei îl dezmetici pe Michael Joe. Îl puse în gardă. Uită gestul ei de prietenie şi deveni prevăzător.

— Nu, nu vin. Nu vin nici în ruptul capului. Sub pretextul iertării şi uitării ai venit aici ca să-ţi arăţi superioritatea faţă de mine. Iartă şi uită. Dar nu sînt chiar nebun de legat. Parcă-i văd arătîndu-mă cu degetul : „Iată-l pe cel care alerga după mîna încîntătoarei Nell Cullen. Asistă la nunta ei !“ Întoarce-te la mieluşelul tău din care poţi face orice.

Nell asculta mirată.

— Îmi pare rău pentru tine, spuse ea plecînd.

Rămas singur, se simţi ruşinat şi vinovat, dar nu se căi destul ca să nu considere vizita ei drept o nouă sursă de îngîmfare. O dispreţuia pentru că plătise un preţ pe care nici o altă femeie n-ar fi fost dispusă să-l plătească pentru a obţine ceea ce doreşte. Tot oraşul avea să clevetească despre faptul că trecuse să-l viziteze. Vor bîrfi-o întemeindu-se pe ceea ce se ştia despre ea. Se pretase la un joc primejdios. Dar oare n-o făcuse pentru că mai era încă îndrăgostită de el ? Se umilise ea însăşi şi-l umilise

pe iubitul ei Larkin. În acelaşi timp, Michael Joe se simţea înfrînt. I-a luat-o înainte, arătîndu-şi dorinţa de a ierta şi uita, cînd s-ar fi cuvenit ca el să fie cel care face primul pas. Nu-l învinovăţise, nu-l condamnase, nu-l dispreţuise. Nu dorea decît să rămînă prieteni. Faptul că ea îi propusese prietenie şi împăcare îi stîrni un fel de dispreţ împotriva lui însuşi. Era ca şi cum ar mai fi părăsit-o o dată.

XX

CUNUNIA DINTRE NELL CULLEN şi Seamus Larkin avu loc într-o sîmbătă dimineaţa, la mijlocul lunii iulie. Michael Joe nu fusese prezent. Coborînd din casă şi intrînd în prăvălia pe care Vin Scanlon o şi deschisese, observă maşinile parcate în jurul bisericii şi ceata de copii ce se jucau în jurul lor, agăţîndu-le, cum era obiceiul, tinichele pe bara din spate. Îşi dădu imediat seama ce se petrece. Nimeni nu-l informase că ar fi ziua nunţii. Nu văzuse anunţurile în ziar şi, cu prilejul vizitei ei, Nell nu-i vorbise despre data cînd urma să se celebreze căsătoria. Totuşi, în momentul în care văzu scena ce se desfăşura în jurul bisericii, ştiu cine sînt cei care se cunună. Nu zăbovi mult, ci intră grăbit în prăvălie. Vin Scanlon citea „Irlandezul Independent“ pe care-l deschisese deasupra tejghelei.

— Citeşti ? se revoltă Michael Joe. Pentru asta crezi tu că te plătesc ?

— Am aruncat doar o privire în ziar.

— Nu vreau să aud nici o vorbă ! Treci imediat la treabă.

Michael Joe intră în cămăruţă şi încercă să citească ziarul, dar nu putea sta pe loc. Ieşi prin uşa din spatele prăvăliei, dorind să se plimbe puţin. Păsărelele cîntau în păduceii înfloriţi ce creşteau în lungul zidului care mărginea curtea. Trandafirii agăţători aruncau săgeţi de un roşu delicat. De undeva, dintr-o curte, se auzea cîntînd un cocoş. În depărtare se distingea slab vocea Atlanticului. O mierlă scotea triluri în tufiş. Gîndi cu mînie că Nell are parte de o zi grozavă pentru nuntă.

Sub impulsul momentului, înşiră deasupra zidului de piatră trei sau patru sticle vechi şi începu să le ochească cu pietricele. Nu mai făcuse aşa ceva de cînd era copil. Încercă din nou să citească ziarul, dar nu se putea concentra. În cele din urmă, trecu strada la cîrciuma lui Kerney. Dan era singur. Stătea pe o bancă, picior peste picior, şi cîrpea o haină. Michael Joe îl întrebă ce se mai aude. Îi răspunse că nu s-a mai întîmplat nimic neobişnuit. Păstrară cîteva momente de tăcere.

— De ce nu eşti şi tu acolo ? întrebă Dan privind şiret spre Michael Joe.

— Crezi că-s chiar aşa de nătărău ? Însurătoarea-i pentru proşti. Eu nu fac parte dintre ei.

— Ca de obicei, cel mai bun a cîştigat, continuă Dan, ca să-l întărîte.

— Nu prea eşti bine informat, ripostă Michael Joe, plecînd ca din puşcă.

Se reîntoarse în prăvălie şi rămase acolo pînă la ora prînzului, încercînd să dezlege jocul de cuvinte încrucişate din ziar.

— Mi-ai spălat echipamentul de fotbal ? o întrebă pe mama sa în timpul mesei. Mîine este meci şi am de gînd să joc.

Îi puse în faţă o farfurie cu friptură de berbec şi cartofi, fără să-i dea nici un răspuns.

— L-ai spălat ? repetă el.

— Nu, nu l-am spălat şi ştiu bine de ce. Nu vreau să contribui la distrugerea ta.

— Am să mi-l spăl eu singur. Dacă nu joc mîine, plesnesc.

Echipa de fotbal avea în program un meci pentru a doua zi. Umărul lui Michael Joe era complet vindecat, dar nu reîncepuse să joace. Uneori, seara, mai participase la antrenamente, dar numai pentru a privi. Nu intrase încă pe terenul de joc. Imboldul de a juca din nou îl cuprinsese în dimineaţa aceea.

Cînd se ridică de la masa de prînz, începu să caute în dulap echipamentul de fotbal. Îl găsi plin de noroi uscat, rămas de la meciul cu cei din Quilty, căci de atunci nu mai fusese folosit. Mama sa îl urmărea cu coada ochiului pe cînd îşi cerceta costumul.

— Te previn. Nu conta pe ajutorul meu, îi zise ea.

— Foarte bine. Îl spăl eu singur.

Spălă costumul, frecîndu-l insistent pe scîndura de rufe ca să desprindă noroiul. Umărul rănit îl durea, dar continua să frece. Mama sa

îl observa, ruşinată în sinea ei că-l lăsa să facă o treabă de femeie, dar nu se oferi să-l ajute.

Michael Joe ieşi în curtea din fund, ca să întindă la uscat costumul acum destul de curat.

— N-aş fi o spălătoreasă prea rea, spuse el, adresîndu-se costumului care fîlfîia pe frînghie.

Se duse în prăvălie şi se opri în uşă. Observă că maşinile care fuseseră la biserică erau acum parcate în partea de jos a străzii, în faţa Hotelului Central şi că o mulţime de oameni se foiau la uşa de intrare. Era bucuros că fusese scutit să audă claxonatul maşinilor şi zgomotul produs de tinichele, în momentul în care nuntaşii trecuseră pe stradă, în jos, spre hotel.

Intrase în prăvălie doar de cîteva minute, cînd Ed Donovan şi Tom Fitzgerald dădură buzna înăuntru. Purtau haine de sărbătoare. Vorbiră cîteva minute cu Michael Joe despre meciul de a doua zi. Rămaseră puţin miraţi auzind că are de gînd să joace şi el. Îl sfătuiră să intre în joc doar un scurt timp, ca să probeze dacă braţul rezistă. Michael Joe se strădui să-i convingă că braţul e perfect, că totul merge strună, şi că el abia aşteaptă să joace. Urmară cîteva minute de tăcere.

— Mă întreb, spuse Tom Fitzgerald, dacă n-ai fi dispus să dai uitării toate cîte s-au petrecut şi să vii cu noi la hotel să bei şi tu un pahar ?

— La sărbătorirea nunţii ? Eşti nebun ? Cum aş putea eu să mă duc acolo ?

— Ei, lasă. Nu le mai purta ranchiună.

Michael Joe îşi dădu seama că toţi credeau că Nell îl părăsise pe el, pentru Larkin. Avea de

gînd să le dezvăluie tot adevărul în această privință. Venise acum momentul ca întreaga întîmplare să fie dată în vileag, s-o știe toată lumea.

— Motiv de ranchiună ar avea ei nu eu, spuse el.

— Nu mai spune ?

— Eu sînt cel care n-am vrut să mai am de-a face cu dînsa și nu invers, așa cum crede lumea.

— Ce importanță are cum s-a întîmplat ? Îi porți pică lui Larkin, altfel de ce l-ai fi lovit ? Fii băiat cumsecade și vino cu noi să vă împăcați.

— Nu-i chiar atît de simplu, ripostă el.

Cînd văzu cît de puțin impresionați sînt de relatarea adevărului în privința relațiilor sale cu Nell, își dădu seama că, în ochii opiniei publice, poziția sa este destul de slabă. Nu le putea totuși spune că rana este cu mult mai adîncă. Ei nu știau că provocase discuția cu Larkin la hotel și nici că Nell venise la prăvălie, să-l invite ea însăși la nuntă.

Nu era doar faptul că trebuia să-și ceară scuze de la un bărbat pe care-l lovise. Asta ar fi fost relativ ușor. Era mult mai complicat totul, mult mai complex. Și totuși acum că venise ziua nunții, dorea s-o vadă pe Nell îmbrăcată în mireasă. Invitația lui Fitzgerald îi făcu o tainică plăcere. Se va duce la hotel și-o va vedea cu ochii lui pe Nell mireasă. În sfîrșit măritată... Ieșită pentru vecie din viața lui.

— O să vin, spuse Michael Joe, dar nu dau mîna cu nimeni, mă auziți ? Să nu insistați !

Michael Joe știa că n-ar avea rost să se ducă la sărbătorirea nunții fără să le poarte sentimente prietenești. Departe de el acest lucru. Se ducea împins doar de curiozitatea morbidă de a o vedea pe această femeie pe care odinioară o iubise, măritîndu-se cu un bărbat pe care el îl disprețuia. Și trebuia s-o vadă în rochie de mireasă ! Această imagine va reuși s-o gonească pe Nell pentru totdeauna din mintea lui.

Mergea între Fitzgerald și Donovan care erau convinși că acceptase dintr-un sentiment de prietenie.

— N-ai vrea să fii în locul lui Larkin ? îl întrebă Michael Joe pe Tom Fitzgerald.

— Fata-i frumoasă, trebuie să recunoști.

— Ai fi luat-o în căsătorie ?

— Nu știu, depinde.

— Depinde de ce ?

— De cît de îndrăgostit aș fi fost de dînsa, presupun.

Holul hotelului era arhiplin. Fără voia lui, încadrat de Fitzgerald de o parte și Donovan de cealaltă, Michael Joe fu împins prin mulțime pînă în capătul opus al încăperii unde, pe o masă, era așezat tortul de nuntă, acoperit cu înghețată și consumat în bună parte. Alături de tort stăteau Seamus Larkin și Nell, îmbrăcată într-o rochie albă de satin cu un văl bogat ridicat de pe obraz. Larkin purta un costum bleumarin, cu o garoafă albă la butonieră. Stăteau de vorbă, ea privea direct spre chipul lui copilăros, iar el se uita cînd într-o parte, cînd în

cealaltă, ca şi cum nu i-ar fi venit la îndemînă să o privească drept în faţă.

Michael Joe îi observase din timp, astfel că ar fi putut să-i evite dacă ar fi dorit, dar cineva din mulţime îl împingea drept spre masă. Fascinat pe jumătate, nu opuse prea multă rezistenţă. Tot privindu-i, se trezi la mică distanţă de masă, înainte ca ei să-l observe.

— Ia priveşte ! Căsătoriţi de o oră şi nu-şi mai pot lua privirea unul de la celălalt, trîmbiţă Tom Fitzgerald.

Nell se întoarse şi-l văzu pe Michael Joe. Faţa i se lumină, exprimînd o sinceră şi reală plăcere. Stătea ceva mai departe, în spatele mesei, împreună cu Seamus pe care îl luă de braţ şi-l aduse înainte, aproape de tort.

— Sîntem fericiţi că ai putut totuşi veni, spuse ea, aruncînd o privire spre Seamus.

Larkin arăta foarte nervos şi palid, dar părea că se linişteşte sub privirea ei. Întinse mîna peste masă spre Michael Joe.

— Bine ai venit, Michael Joe, rosti el hotărît.

Automat, Michael Joe luă mîna întinsă spre el şi mormăi ceva. Simţea vag prezenţa lui Donovan şi a lui Fitzgerald în spatele său şi, dacă ar fi refuzat mîna ce i se oferea, aceştia l-ar fi forţat s-o accepte. Fusese împins să facă acest gest. Forţat. Păcălit.

— Serveşte-te cu o felie de tort, îl îndemnă Nell luînd o farfurie.

Mormăi nişte scuze, spunînd că va reveni şi intră din nou în mulţime.

Nu putea îndura această scenă. Îi părea bine că nu fusese observat de prea multă lume. Era un adevărat miracol că nu-i observase vreun fotograf de la ziarul „Clare Champion". Totuşi foarte curînd tot Corrigbegul va şti că venise la nuntă să felicite mirele şi mireasa. Va fi din nou caraghiosul lor. Şi-o făcuse încă o dată cu propria lui mînă.

Ea era mai frumoasă ca oricînd. Părea liniştită, dînd impresia că este sigură pe situaţie şi perfect împăcată cu ea însăşi. Cum de reuşea oare ? Michael Joe era uimit. Nu putea să nu fie conştientă de poziţia în care se află. Jumătate de oraş era prezent în sală şi toţi îi cunoşteau trecutul. Îmbrăcată în alb ! Sfinte Dumnezeule ! Nu avea chiar nici un pic de ruşine ? Şi Larkin, plin de curaj, stătea alături, bravînd lumea şi făcînd faţă situaţiei, de parcă totul ar fi fost aşa cum trebuie. Toate acestea rămîneau pentru Michael Joe un adevărat mister. El nu ar fi putut îndura aşa ceva, oricît de frumoasă era Nell. Nici unul dintre ei nu lăsa să se vadă că ar fi simţit cu prilejul acestei zile şi altceva decît fericire. Felul cum se priveau, cum îşi vorbeau unul altuia îl lămurea pe Michael Joe, mai bine decît ar fi putut-o face cuvintele, că se simţeau bine împreună. Indiferent de situaţie, chiar cînd era încordată ca acum. Nu se prefăceau. Stătea la pîndă, doar va descoperi vreun indiciu că n-ar fi sinceri. Dar nu, amîndoi păreau bucuroşi să-l vadă, în ciuda a tot ce făcuse sau încercase să facă împotriva lor. Aceasta îl umplea de amărăciune. Se aşteptase oare să-i vadă ascunzîn-

du-se într-un colţ al hotelului, ca şi cum s-ar fi ruşinat de situaţia în care se aflau ? Michael Joe nu-şi dădea bine seama. Nu reuşea să-i înţeleagă. Poate că nici unul dintre ei nu cunoştea sentimentul ruşinii. Nell rostise cîteva cuvinte amare cînd venise să-l vadă la prăvălie. Ea era pentru el un mister. Uneori era aspră şi rece. Alteori se purta ca o fetiţă, ca de pildă atunci, cînd o întîlnise pentru prima dată la dans. Altădată era înspăimîntată. Şi acum, într-o situaţie care ar fi înfricoşat pe cele mai multe fete, era stăpînită şi calmă.

Întovărăşit de alţi cîţiva tineri, intră în bar şi se apucă de băut. Stătu un timp posomorît, neluînd parte la discuţia aprinsă care se desfăşura în jurul său. Va trebui să se împace cu ideea că Nell era fericită de alegerea ei. Cît despre Larkin, era probabil un om mai de valoare decît şi-l închipuise el. În caz contrariu era, se vede, atît de imbecil, încît o lăsase pe Nell să-l îmbrobodească cu desăvîrşire şi era dispus să se umilească oricît, de dragul ei. Michael Joe nu putea înţelege felul acesta de a iubi. Orice bărbat trebuie să aibă mîndria lui. Dar, pe cît putea el să constate, Larkin nu avea nici o mîndrie, sau dacă o avea, era atît de iertător din fire, încît trecutul lui Nell nu-l supăra deloc. Dar cine ar fi putut concepe aşa ceva ? Oricum, Michael Joe nu era în stare. Cîndva, în viitor, o să-l roadă probabil şi pe Larkin viermele geloziei. Nu-l aştepta numai lapte şi miere.

Ştia el bine că nu aceasta era ceea ce o aştepta pe Nell. Iluziile ei despre lume fuseseră

spulberate. Era convins. Uneori, lăsa să se întrevadă cît era de dezamăgită. Alteori nu. Dar pentru că trecutul va exista întotdeauna, nu va putea da uitării cele întîmplate. Niciodată nu va fi pe deplin fericită, în ciuda surîsului senin cu care brava ziua de astăzi.

Acest gînd părea să-i aducă alinare şi să-l ajute să nu mai fie atît de posomorît. Biata fată nu avea nici o scăpare. Trecutul o va urmări întotdeauna. Puţină milă îi era de ea, dar nu putea să nege că se şi bucura. Ea era de vină dacă apăruse drept un caraghios. Ea şi Larkin. Nu-i trecea deloc prin minte că ar fi fost el cel care o rănise şi-i înşelase aşteptările. Îşi spunea că are parte de ceea ce merită, dacă te gîndeai cum îl făcuse de rîsul lumii, dînd să se înţeleagă că ea era cea care l-a părăsit pe el şi nu invers. Acest gînd îl însenină. Totuşi nu se simţea ruşinat de sentimentele pe care le nutrea.

Pe cînd stătea în bar, începu să se audă ici şi colo din mulţime cîte cineva cîntînd. Se auzi şi pianul. Trimiseră după Willie Fox care veni cu acordeonul. Se înfiripă un dans tradiţional. Michael Joe se duse în hol să privească. Se simţea bine dispus. La marginea mulţimii care privea dansul, o întîlni pe Ann Shanahan.

— Dar tu ce cauţi aici ? întrebă Michael Joe. Ar fi trebuit să fii acasă şi să o ajuţi pe mama ta la scos cartofii.

Ann privi în sus spre Michael Joe. Se înroşi şi nu-i puse întrebarea pe care i-ar fi putut-o pune.

— Nell mi-a trimis o invitaţie. Nu-i aşa că arată minunat ? Trebuia să vin s-o văd. E ca o... ca o... regină.

Michael Joe începu s-o necăjească.

— Nici tu nu eşti mai prejos. Ba aş putea zice că arăţi la fel de bine ca şi regina ta.

— Nu-ţi bate joc de mine, spuse ea serioasă.

— Da de unde ! Cred fiecare vorbă pe care o rostesc, urmă el rîzînd. Nu te-aş minţi pentru nimic în lume.

Ann se îmbujoră şi îşi plecă privirea. Acordeonul şi pianul cîntau un dans de modă veche. Michael Joe o invită pe Ann la dans. O strîngea la pieptul lui după vechiul său obicei. Sala era arhiplină şi nu puteau să se mişte în voie. Odată se ciocniră de Nell şi de Larkin care dansau cu obrajii lipiţi. Văzîndu-i, se îndepărtară. Sub un impuls de moment Michael Joe o lăsă pe Ann şi-l înlocui pe Larkin care-i cedă partenera cu un surîs. Şi astfel, în timp ce Larkin o invitase pe Ann, Michael Joe dansă cu Nell. Se ţineau la distanţă şi nu-şi vorbeau. Nimeni nu părea să-i observe. Michael Joe drept, cu capul ridicat foarte sus, privea lumea din jur. Nell se uita la el cu o expresie serioasă şi preocupată.

— Îmi pare bine că te-ai răzgîndit şi te-ai hotărît să vii. N-ai de gînd să-mi urezi fericire ?

— Am să mă rog pentru tine în fiecare seară, zise Michael Joe cu cinism.

— Nu-i o idee rea, spuse Nell. Avem toţi nevoie de rugăciuni. Ei bine, eu îţi urez noroc.

Să fii blînd şi bun cu dînsa. În felul ăsta vei putea compensa multe altele.

— Blînd şi bun ?

Michael Joe nu înţelegea la ce se referă.

— N-o să-ţi fie uşor. Ai putea s-o faci foarte nefericită.

— Despre cine vorbeşti ?

— Despre Ann.

Michael Joe începu să rîdă.

— Eu şi Ann ? Vrei să-ţi baţi joc de mine ?

— Nu fi crud cu fata. Nu-i destul de tare pentru tine. Fie-ţi milă de ea.

Muzica se opri. Nell se întoarse la Seamus. Michael Joe dansă din nou cu Ann. În mijlocul dansului se opri.

— Vino cu mine, spuse el. Vreau să mergem împreună undeva.

— Ce ţi-a venit ? Trebuie să rămîn la nuntă.

— Nu-i ceea ce crezi tu. Doresc să plecăm chiar acum. Vreau să vorbesc cu tatăl tău.

Ann se înroşi pînă în vîrful urechilor. Nu putu scoate nici un cuvînt, ci îl privi tăcută şi îmbujorată. O luă de braţ, neţinînd seama de sfiala ei, şi o împinse prin mulţime.

— Ia-ţi haina, spuse el, eliberîndu-i braţul.

Ann bănuia motivul pentru care dorea să discute cu tatăl ei. Nu putea fi decît unul singur : cererea în căsătorie. Gîndul o uluia şi-i lua puterea de a mai raţiona. „Să vorbesc cu tatăl tău. Să vorbesc cu tatăl tău. Să vorbesc cu tatăl tău !" Cuvintele acestea îi bubuiau în cap şi nu mai era în stare să-şi pună nici o întrebare : dacă doreşte şi ea să se mărite cu Michael Joe ? Dacă

n-ar trebui să-l refuze acum pe loc și să nu îngăduie ca această legătură să ia amploare ? Se duse și-și luă haina. Nefiind în stare să mai gîndească, se supuse ordinelor lui Michael Joe de parcă ar fi fost vrăjită.

Michael Joe o aștepta la ușa hotelului. Cu o oră în urmă, i s-ar fi părut absurd dacă cineva i-ar fi prezis că-i va cere lui Ann să-l însoțească la tatăl ei ca să-i ceară mîna. În timp ce dansase cu Ann, îl cuprinsese o stare de voioșie și de nepăsare. Se gîndea la sfatul lui Nell. Dacă ea era atît de sigură că se va căsători cu Ann, Michael Joe bănuia că erau destul de mulți cei care împărtășeau această convingere, la care el însuși nu se gîndise. Dacă toți erau atît de siguri de căsătorie, de ce să-i decepționeze ? Nu-i găsea nici un cusur lui Ann ca să nu-i poată fi soție. Era clar că este îndrăgostită de el. Iată un punct de plecare destul de bun. Nu era o frumusețe, dar era liniștită și nevinovată. Tot atît de evident nevinovată pe cît de cert că vara zilele sînt lungi. Amintindu-și de nevinovăția ei, Michael Joe zîmbi. Începu să se încălzească la ideea de a se însura cu această femeie copil.

Veni spre el, plecîndu-și timidă capul, cînd li se încrucișară privirile. O înconjură cu brațul și o conduse spre ieșire.

— Acum n-o să-ți mai fie teamă, spuse el rîzînd din toată inima. Nu ai nici un motiv să te temi. Oamenii se căsătoresc în fiecare zi. Și, dacă tatăl tău nu are nimic împotrivă, vom face și noi tot așa.

Aceste cuvinte au constituit cererea în căsătorie. Ann se supuse, prinsă în vîrtejul hotărîrii lui și copleșită de brusca lui amabilitate. Așa cum mergeau acum pe stradă, în văzul tuturor, cu brațul lui în jurul mijlocului ei, părea mai puțin înfricoșător ca de obicei. Era însă moartă de rușine că sînt văzuți pe stradă într-o postură atît de intimă și, oricît dorea să-i simtă brațul ce-i inspira curajul de care avea nevoie disperată, îi ceru să și-l retragă.

— Se uită toți la noi !

— Puțin îmi pasă de cei care se uită ! Vor afla în orice caz foarte curînd cu toții.

Își retrase totuși brațul, ca să-i facă pe plac. Se opriră la Mickey Honan, proprietarul unui Ford pe care obișnuia să-l închirieze. Michael Joe îi plăti ca să-i ducă acasă la Ann, la vreo zece kilometri de Cloon. În automobil, Ann îi îngădui lui Michael Joe s-o sărute. Un sărut tandru, scurt, lipsit de pasiune. Ann se supuse agitată și apoi începu să tremure. Michael Joe surîdea.

— N-a fost prea rău, ce zici ?

Ann se sfii să-l privească. Se retrase într-un colț al mașinii și privi spre dealurile înflorite acum în miez de vară. Iarba înaltă se legăna, așteptînd să fie tăiată de coasă sau de mașina de cosit. Pe unele locuri era gata cosită, iar fermierii cu familiile lor împrăștiau fînul, ca să-l usuce soarele.

Michael Joe se mută mai aproape de fată. Părea atît de pierdută în colțul mașinii, încît îl cuprinse o vagă dorință de a o proteja. Își trecu

un braţ în jurul ei. Ann rămase cu privirea aţintită afară pe cîmp. O simţi din nou tremurînd şi o strînse mai aproape, ca s-o încurajeze. Lăsă jos fereastra maşinii. O adiere de vînt aduse mireasma fînului cosit.

— E o zi minunată.

— Nu-i aşa că-s drăguţi ? exclamă Ann.

— Cine ?

— Clopoţeii. Cresc pe marginea drumului. Sînt aşa de gingaşi.

Îndată ce Michael Joe văzu o poiană smălţuită de flori, ceru lui Mickey Honan să oprească maşina. Coborî şi-i culese un buchețel. Ea izbucni aproape în plîns, cînd văzu că i le oferă. Michael Joe deveni şi mai tandru şi o sărută din nou, de data aceasta cu mai multă căldură. Tocmai cînd începu să se înflăcăreze, Ann se îndepărtă cu un suspin şi-şi ascunse obrazul în clopoţeii violeţi.

Ajunşi acasă la Ann, o casă de ţară, lungă, fără etaj, din cărămidă, găsiră uşa încuiată şi casa cufundată într-o linişte deplină.

— Trebuie să fie pe cîmp, la strîns fînul, spuse Ann puţin stingherită.

— Hai să mergem să-i găsim.

— Mă duc eu să-i chem, replică Ann.

— Nici gînd. Pot tot atît de bine sta de vorbă cu tatăl tău pe cîmp ca şi în altă parte. Să nu le stricăm ziua de muncă.

Ann ar fi preferat să meargă singură şi să-şi cheme părinţii acasă. Nu dorea ca Michael Joe să-i vadă la munca cîmpului. Nu ştia cum să iasă din încurcătură. De ce nu se gîndise oare din timp că părinţii ei sînt pe cîmp ? Michael Joe ar fi putut veni pe seară, cînd ar fi fost acasă, cînd vacile ar fi fost mulse şi toţi ar fi putut sta în jurul focului.

Îl conduse pe Michael Joe pe cîmp, la păşunea unde ştia că tata, mama şi cei doi fraţi lucrau la strînsul fînului. Jena ei devenise aproape o suferinţă fizică şi mergea înainte, încercînd să-şi ferească chipul de privirea lui. Avea senzaţia stranie că îi citeşte gîndurile. Ce o să creadă oare despre părinţii ei ? Pe cîmp... muncind la cîmp...

Michael Joe aduse laude ogorului. Iarba era înaltă pînă la genunchi şi parcela din dreapta, semănată cu grîu, se legăna aurie în adierea vîntului. O întrebă ce cultivă tatăl ei. Nu ştia. Cîte vite avea ? Nu ştia nici aceasta. Nu ştia nimic despre fermă.

— Mă dezamăgeşti, spuse Michael Joe cu o uşoară ironie.

John Thomas Shanahan, împreună cu soţia sa, Mary Ann, şi cu cei doi fii ai lor erau pe cîmp, adunînd în căpiţe fînul uscat şi aurit, pentru ca apoi să-l strîngă în stoguri înalte. Era îmbrăcat într-o cămaşă de bumbac, deschisă complet în faţă şi lăsînd să i se vadă pieptul păros. Mînecile îi erau suflecate pînă aproape de umeri, dînd la iveală braţele vînjoase şi arse de soare.

Michael Joe o luă înaintea lui Ann şi se apropie de membrii familiei.

— Cerul să vă binecuvînteze munca, spuse el.

Se opriră toţi din lucru şi tata răspunse :

— Asemenea şi ţie !

Își șterse sudoarea de pe frunte. Ann îl prezentă pe Michael Joe și apoi se retrase lîngă mama ei care, desculță și cu o pălărie de pai, uzată, pe cap se sprijinea într-o furcă, privind spre Michael Joe. Cei doi frați profitară de întrerupere ca să-și aprindă cîte o țigară și să se lungească în iarbă.

Michael Joe lăudă vremea, fînul și ogorul care se vedea de partea cealaltă. John Thomas încuviință cu mîndrie. Nu se arăta modest cînd era vorba despre fertilitatea pămîntului care-i aparținea. Avea cam cincizeci de pogoane de bună calitate, cu excepția a zece pogoane mlăștinoase. Michael Joe continua să laude pămîntul.

— Presupun că dorești să stăm de vorbă, spuse tatăl lui Ann, îndepărtîndu-se puțin de ceilalți membri ai familiei, pentru cazul că Michael Joe dorea să-i comunice ceva numai lui.

Înainte de a porni, își înfipse furca în pămînt. Michael Joe acceptă invitația și se apropie de el.

— Vreau să mă însor cu Ann, spuse Michael Joe, hotărît să n-o mai ia pe ocolite și să intre direct în subiect.

John Thomas se opri și-l privi pe Michael Joe. Era bărbat lat în spate, oacheș și se ținea foarte drept. Prestanța lui fizcă nu era deloc știrbită de faptul că acum era nebărbierit, cu paie și semințe în părul negru, încîlcit, și cu niște pantaloni rupți și peticiți, legați cu o sfoară în jurul mijlocului.

— Ești fiul bătrînului McCarthy, nu-i așa ? Dumnezeu să-l odihnească. Era un bărbat cumsecade. Mama ta e din familia O'Briens. O familie foarte respectabilă.

Făcu o pauză, se aplecă, culese un fir de pai și, punîndu-l între dinții albi și regulați, începu să-l mestece în timp ce se gîndea.

— Ann e o fată dintre cele liniștite, continuă el. N-o să vină cu mîna goală. O să aducă cinci sute de lire sterline.

— Foarte bine, spuse Michael Joe, la fel de direct ca și tatăl lui Ann. Fata mi se potrivește. Îmi plac femeile liniștite.

— N-o să-i dau pămînt. Am doi fii.

— Sînt mulțumit, spuse Michael Joe. Am eu o bucată de pămînt.

Cei doi bărbați stăteau față în față, sub soarele strălucitor de iulie. Exista multă asemănare între ei, deși Michael Joe era mai înalt, mai fin la înfățișare și mai puțin bronzat, cu chipul mai puțin asprit și mai plin, ca urmare a vieții de negustor. Dar felul în care se țineau amîndoi, cu bărbia repezită înainte, și cu capul oacheș ridicat semeț, felul în care se priveau, vorbind, îi făcea să pară foarte asemănători.

Discutau ca doi bărbați care vor să încheie un tîrg. Nu că Ann ar fi urmat să fie vîndută, dar tatălui ei îi veneau mai întîi în minte chestiunile practice. Cunoștea familia lui Michael Joe, iar despre el știa că ține o băcănie care părea să meargă bine. Era destul și prea destul ca să-l accepte ca ginere. Alte chestiuni nu-l priveau pe dînsul. Problemele legate de iubire nu cădeau în sarcina lui. Îi va da fetei o zestre. Va plăti o parte din cheltuielile de nuntă. Nu arăta vreun regret pentru faptul că urmau s-o piardă pe unica lor fiică. Pleca la Corrigbeg. Făcea o par-

tidă bună, măritîndu-se cu cineva de la oraş. De ce să regrete ?

Michael Joe nu se aşteptase la prea multă vorbărie. De cînd îl văzuse, înţelesese cu cine are de-a face şi se simţea în largul său, dispus să pună problemele în acelaşi fel ; ca şi cum ar încheia un tîrg. Dacă tatăl ei l-ar fi întrebat cît este de îndrăgostit de fată, ar fi rămas uluit. O ceruse în căsătorie. Era destul. Michel Joe era sigur că şi tatăl ei vedea lucrurile la fel.

După ce căzură de acord în privinţa logodnei şi fixară o dată pentru căsătoria civilă, se reîntoarseră lîngă restul familiei. Michael Joe era radios. Tatăl lui Ann părea îngîndurat. El era însă dintre acei oameni care surîde foarte rar. Odată ce totul era pus la punct, începură să vorbească iar despre recoltă, despre vreme, preţul vitelor pe piaţa englezească şi aşa mai departe.

John Thomas se apropie de soţia sa care îşi scosese pălăria de pai, ca soarele să-i poată usca faţa şi părul.

— Am căzut la învoială, îi spuse el.

Mama privi spre Michael Joe.

— Trebuie să bei cu noi o ceaşcă de ceai. E gata într-o clipită.

Era pe punctul să plece spre casă.

— Nu vreau să vă întrerup de la lucru, se opuse Michael Joe. Avem tot timpul altădată.

Doamna Shanahan privi spre soţul ei, să vadă ce are de făcut.

— E greu să ne mai întîlnim cu o zi ca cea de azi, remarcă acesta uitîndu-se spre cer.

Ann nu avu suficientă prezenţă de spirit ca să se ofere să facă ea ceaiul şi nici nu dorea să rămînă singură cu Michael Joe în interiorul casei.

— Vă lăsăm să vă vedeţi de treabă. Rămîneţi cu bine, spuse Michael Joe, luînd-o de braţ pe Ann.

Michael Joe auzi pe cei doi fraţi chicotind în urma lor. Ann se înroşi.

— Ce găsesc de rîs ?

— Se gîndesc numai la prostii, spuse ea aplecînd capul.

Nu-l invită în casă. Stătură o vreme stingheriţi, pe piatra din faţa uşii închise. Ţinea mîinile încrucişate la piept, evitînd privirea lui Michael Joe.

— Am să vin mîine cu bicicleta, ca să fixăm data şi să facem planurile, spuse în cele din urmă Michael Joe, pentru a întrerupe tăcerea apăsătoare. Sări apoi în maşina care îl aştepta, fără s-o mai sărute. Ann se aşteptase să fie sărutată. Dorea sărutul lui, dar nu dat pe ascuns. Pe faţa micuţă care exprima o chemare mută, i se putea citi dezamăgirea.

Automobilul porni, luîndu-l pe Michael Joe. Ieşi din curte în drum, ca să privească cum dispare maşina. Intră apoi în casă şi se duse în camera ei, unde se examină îndelung într-o oglindă. În drumul de întoarcere la Corrigbeg, Michael Joe avu tot timpul să-şi dea seama la ce se angajase. Era logodit. Cum se întîmplase, nu ştia nici el bine. Nu fusese luat cu asalt de pasiunea pentru Ann. Nimic de acest gen nu-l determinase să ia hotărîrea. Dansaseră împreună şi, pe cînd dansau, îi venise în minte că-i timpul

să se însoare. Ştia că Ann ar fi dispusă să-l accepte. Nu era urîtă. Puţin cam timidă. Dar o va vindeca el şi de asta. Totul părea extrem de simplu. Analiză situaţia cu un fel de indiferenţă. Ce însemnau toate acele trăncăneli despre „pasul fatal“ ? Ce era atît de „fatal“ la urma urmei? Totul era simplu. Tocmai demonstrase cît este de simplu. Trecuse la fapte şi acţionase ca şi cum ar fi fost vorba de ceva obişnuit, cotidian.

Dar acum, stînd în maşină, îl cuprinse descurajarea. Îşi tot repeta în sinea lui că a te însura este ceva simplu şi uşor. Dar îl asaltau îndoielile. Ce se va întîmpla cînd îi va spune mamei sale ? Îşi aduse aminte de felul în care reacţionase auzind că e prieten cu Nell Cullen. Era adevărat că despre Ann n-ar fi putut afla nimic compromiţător. Biata Ann, nu avea un trecut care să dea de vorbit. Era opusul lui Nell Cullen, din toate punctele de vedere. Nu era atît de frumoasă, nu se pricepea să vorbească atît de bine şi avea foarte puţină experienţă într-ale vieţii. Mai avea multe de învăţat. Michael Joe se înduioşa gîndindu-se că el va trebui s-o protejeze. Nell Cullen nu avea nevoie de protector. Ea nu ! În nici un caz.

Din nu ştiu ce motiv, începu să se înfurie împotriva lui Nell. O mînie surdă care-l cuprinse pe nesimţite. Mînia se preschimbă repede în ură. În mintea lui imaginea lui Nell se confrunta cu cea a lui Ann. Şi, fără vreun motiv, începu să-şi închipuie că Nell încearcă să-i arate faţă de Ann superioritatea. Îşi aminti de seara banchetului, cînd Nell, cu aerul că o ocroteşte, se apropiase să stea de vorbă cu Ann. Apoi o invitase la nuntă. Altă lovitură în campania ei de a-şi manifesta superioritatea. Şi discuţia lor cînd dansaseră împreună la nuntă. „Fii bun cu ea !“ Din nou se găsise s-o ocrotească.

Începu să plănuiască cum s-ar putea răzbuna pe Nell, cu o singură lovitură de teatru, înainte ca ea să plece din oraş. Vedea totul limpede. Avea senzaţia că Nell, printr-o înşelătorie, îl împinsese spre căsătoria la care se angajase. Însă nu izbutise să-l înşele. Ann, cînd o cunoşteai bine, valora de două ori mai mult decît Nell. E drept că nu avea calităţi dintre acelea care sar în ochi, dar nici nu avea acelaşi trecut.

Mînat de ură, începu să ticluiască un plan grotesc de răzbunare. Pentru a o lovi, va trebui să se folosească de trecutul ei. Să i-l aducă viu în minte. Ştia unde poate fi găsit un cărucior de copil. Aparţinea soţiei lui Gent Marrinan, proprietarul hotelului. Îl va împinge în camera unde se sărbătorea nunta. Toţi vor înţelege semnificaţia căruciorului. Michael Joe va pretinde că a fost doar o glumă. Un simbol al urărilor sale pentru o căsătorie rodnică.

Îi va ruşina, aşa cum şi ei îl umiliseră pe dînsul şi pe Ann pe care o vedea acum ca aliată în lupta împotriva caracterului duşmănos al lui Nell. Nu era cu nimic mai bună decît Ann care, nevinovată tăcută şi timidă, nu era în stare să lupte în apărare. Michael Joe va lupta şi pentru dînsa. Căruciorul de copil va vorbi în locul lui şi încă în mod public. Va spune tot ce era de spus.

Se simţea fascinat de propria lui răutate, deşi el nu o considera ca atare. Îşi va lua într-un fel

revanşa, gîndea el. În agitaţia cu care plănuia contralovitura menită să pună capăt tuturor loviturilor, uită din nou că pasul pe care îl făcuse era irevocabil. Dealtfel, lupta pentru apărarea cauzei lui Ann, luptă ce se desfăşura în imaginaţia lui, contribuia să-l convingă cît de just procedase cînd şi-a ales-o de soţie. Îl făcea să se simtă legat de Ann într-un moment în care îl încercau unele îndoieli. Se vedea pe sine în rolul unui Făt-Frumos, apărînd-o împotriva acelei femei care încerca s-o umilească şi s-o coboare în ochii lumii. A lumii din Corrigbeg.

Mickey Honan, şoferul maşinii închiriate, îl lăsă în faţa hotelului. Intră să arunce o privire pentru a se încredinţa că scena e pregătită pentru gluma pe care dorea s-o facă. Dar Nell şi Seamus Larkin plecaseră spre lacul Killarney unde urmau să-şi petreacă luna de miere. Fetele curăţau resturile de pe mese. Din bar se auzeau cîntece de oameni beţi.

— Au plecat ? întrebă Michael Joe pe una dintre fete.

— Dumnezeu să-i ocrotească ! răspunse ea. Ce pereche minunată !

Lui Michael Joe îi veni s-o plesnească peste obraz. Intră în bar. Restul serii îl petrecu acolo îmbătîndu-se. La ora cinci, Vin Scanlon veni să-l întrebe dacă are intenţia să se întoarcă să mănînce ceva acasă. Îl trimisese doamna McCarthy.

— Şterge putina şi să nu te mai mişti din prăvălie ! Pentru asta eşti plătit.

Michael Joe, mohorît, bău pînă cînd ajunse beat turtă. Încercă să cînte balade împreună cu cîţiva tineri rămaşi după spargerea chefului. Dar el era pus pe băutură mai serios decît ceilalţi, care nu doreau decît să prelungească sărbătorirea nunţii, cît mai mult posibil. Pe Michael Joe nu-l interesa sărbătorirea. Nu-i veni în cap, decît după ce se îmbătase zdravăn, că ar avea şi el ceva de sărbătorit. Le spuse băieţilor că s-a logodit şi-i invită să ridice toţi paharul pentru acest eveniment. I se făcu pe plac. Începură să debiteze anecdote legate de noaptea nunţii. Toate obscene. Michael Joe istorisi şi el pe cele mai murdare de care îşi aducea aminte, desfătîndu-se din plin. Sărbătoriră logodna lui Michael Joe bînd şi povestind mai departe. Michael Joe se complăcea în obscenităţile istorisite de ei, ca şi în cele pe care le debita el însuşi.

Vin Scanlon veni a doua oară să-i spună că mama sa îl cheamă acasă. Îl înjură. Vin o luă la fugă. La ora închiderii, doi dintre tinerii cu care băuse fură nevoiţi să-l ia pe sus şi să-l sprijine pînă acasă. La început nu vru să le accepte ajutorul, dar căzu peste tejghea, nefiind în stare să umble ci doar să se ţină pe picioare sprijinindu-se de masă. Cei doi îl luară cu binişorul şi, în cele din urmă, le îngădui să-l ia de braţ, repetîndu-le mereu că un McCarthy este totdeauna în stare să se ţină pe propriile lui picioare.

— Eu sînt cel care vă spune asta ! Un McCarthy se ţine totdeauna pe propriile lui picioare. Nimeni nu pune mîna pe mine !

Tot asigurîndu-l că e un tip formidabil şi amintindu-i de jocul împotriva celor din Quilty,

precum şi de faptele lui vitejeşti, obţinură permisiunea de a-l conduce pînă acasă. Îl susţinură pînă în vestibul, unde apăru şi doamna McCarthy cu un şal pe umeri. Cei doi tineri se opriră văzînd-o. Michael Joe scăpă din mîna lor şi o porni împleticindu-se, dar ei îl prinseră înainte de a cădea grămadă la picioarele mamei sale.

— Ne faci de ruşine ! şopti ea şuierat spre Michael Joe.

O privi cu ochi tulburi şi un zîmbet prostesc.

— Duceţi-l înăuntru, le porunci ea celor doi bărbaţi.

Îl cărară pe Michael Joe în sufragerie şi îl împinseră într-un fotoliu lîngă foc unde se prăbuşi pe jumătate adormit. Doamna McCarthy le mulţumi laconic. Plecară grăbiţi, de teamă să nu-i învinovăţească că au o influenţă rea asupra fiului ei şi că-l împing la beţie. Doamna McCarthy aplecîndu-se, îl scutură pe Michael Joe.

— Ne faci de rîsul lumii, auzi ce-ţi spun ! O acoperi de ruşine pe bătrîna ta mamă cît şi memoria tatălui tău.

Fusese în sfîrşit silită să se răstească la el. Michael Joe îşi veni în fire pentru un moment. Încercă să se uite la mama lui care sta aplecată spre dînsul.

— Mă însor, spuse el.

— Ce ? Ce-ai spus ? Ce vrei ?

Nu mai era în stare să-i repete ceea ce-i spusese. Se lăsă moale în fotoliu şi începu să sforăie.

— Maică precistă ! Ce-am să mă fac ?

Se tîrî încet în celălalt fotoliu, se aşeză şi-l aţinti un timp cu privirea. Falca proeminentă de jos începu să-i atîrne şi rămase cu gura deschisă de parcă nu mai avea destulă forţă s-o închidă. Faţa ei de pergament începu să se lase, îşi pierduse vlaga. Se ţinuse totdeauna bine ; îmbătrînise cu pielea aceea curată, albă, delicată, cu vinişoare, a femeilor cîndva frumoase, care înfruntă bine bătrîneţea. Ridurile care formau o pînză delicată de păianjen pe chipul ei, se adînciseră acum, în timp ce-şi privea fiul beat, prăbuşit în fotoliu, sforăind în somnul său adînc.

Se ridică şi puse cîţiva cărbuni pe foc. Apoi luă şiragul de mătănii şi începu să rostească rugăciuni, într-o şoaptă care se ridica peste sforăituri.

Îşi strînse mai mult şalul în jurul umerilor, de parcă focul de curînd aprins nu reuşea s-o încălzească. Repeta rugăciunile în mod mecanic, în timp ce mintea ei încerca să descopere răul de care se făcuse vinovată, ca să fie pedepsită să îndure toate necazurile pe care le avea cu fiul ei. Se străduise să facă din el un om respectabil şi de omenie. Fusese băiat ascultător. Îi veni în minte imaginea lui pe cînd era copil. Nu lăsase pe nimeni altcineva să-l ţină în braţe. Odată, pe cînd nu avea decît nouă luni, îl lăsase doar pentru cîteva minute în braţele unei servitoare. Copilul se pusese pe plîns şi plînsese aşa timp de trei săptămîni, aproape fără pauză. Nu tăcea decît cînd îi dădea să sugă. Doctorul o asigurase că nu suferă de nimic. Plîngea după mama lui. Se liniştea treptat numai cînd îl lua la piept. Ce putea să-i facă ? Ce-ar fi făcut altă mamă în lo-

cul ei ? Nici tatăl său nu reușea să-l liniștească. Nimeni altcineva în afara ei.

Și acum iată-l : un bețiv ! Și se mai și însoară pe deasupra ! Ce-i trebuie lui însurătoare? Să poarte grija unei neveste, cînd nici lui singur nu-și putea purta de grijă ? Cine o să-l îngrijească ? Cine ? Sărmanul ei copil bețiv !

Rămase toată noaptea în fotoliu, trează, amintindu-și de copilăria, de adolescența, de tinerețea băiatului ei. Focul se stinsese, dar nu-l mai aprinse. Rămase în camera rece, rugîndu-se un timp ; apoi uită de rugăciuni și lăsă să i se perinde prin minte imagine după imagine din trecutul petrecut împreună cu fiul ei.

XXI

MICHAEL JOE SE TREZI în zori și urcă în camera lui, fără să adreseze nici o vorbă mamei sale. Ea nu-l întrebă cu cine vrea să se însoare. Nu avea nici cea mai mică idee. Știa că nu mai ieșise cu nici o fată de cînd se despărțise de Nell Cullen. Vestea o luase cu totul pe neașteptate. Nu știa cum l-ar putea opri de la însurătoare. Ar fi putut să-i sugereze că nu-i încă destul de pregătit pentru a-și asuma o asemenea responsabilitate. Să-i fi spus că ea îl mai consideră drept copil și deci că nu e momentul să facă un asemenea pas important. Dar toate acestea ar fi putut să ducă doar la resentimente.

În timpul nopții se împăcase aproape cu ideea că el va face cum îl taie capul și va aduce în casă

o femeie străină. Încă o femeie în casă. Soția unicului ei fiu. Cînd îl văzu că se trezește, dimineața, îl privi în tăcere de parcă ar fi așteptat să-i spună că nu-i adevărat, că nu-i va face ei una ca asta. Cînd fără nici un cuvînt plecase în camera lui, rămase convinsă de faptul că avea să se însoare. Nu fuseseră numai elucubrațiile unui om beat. Chiar dacă mai păstrase o vagă nădejde că a mințit-o doar ca s-o înfurie, privirea iute pe care i-o aruncă din ochii lui întunecați, ochi moșteniți de la familia McCarthy, cît și de tăcerea încăpățînată, erau destul ca să-i spulbere orice speranță.

Merse la slujba de la ora șapte, luă micul dejun de una singură, stăpînindu-și pornirea de a încerca să-l deștepte. Se duse din nou la biserică, la ora zece. Intră pe la Mag Reidy, croitoreasa din casa de alături, ca să mai audă bîrfelile. Nu-i dezvălui lui Mag gîndurile care o rodeau în privința căsătoriei lui Michael Joe. Manevră conversația în așa fel, încît să poată eventual dibui ceva. Dar chiar dacă Mag era la curent, nu-i scăpă nici o aluzie. Doamna McCarthy nu mai știa ce să creadă. Să fie oare Mag atît de discretă, încît să nu aducă vorba despre ceva ce-i era cunoscut ? Sau se crease un fel de conspirație, ca ea să nu poată afla numele fetei. Cine era fata ? Cine putea să fie ? Cum arăta ? Doamnei McCarthy i-ar fi plăcut să pună întrebările direct, dar era prea mîndră ca s-o facă. Ar fi însemnat să dea la iveală prea mult din ceea ce o privea numai pe dînsa. Se întoarse acasă, pradă îndoielilor. Începu să se frămînte,

încercînd să-şi imagineze femeia necunoscută care venea la ea acasă s-o înlocuiască în rolul de stăpînă. Şi-o imagina ca pe o femeie înaltă, frumoasă şi deşteaptă. O regină. Numai o regină ar fi putut trezi în fiul ei dorinţa de a se căsători. Ce va face ea oare în prezenţa unei asemenea femei ? Noua venită o va dispreţui. O va strivi sub călcîi, va face din ea o servitoare. Gînduri şi mai dureroase îi trecură prin minte. Femeia aceasta nouă va împărţi camera cu Michael Joe. Camera lui de dormit în care, pînă atunci, nu intrase nici o femeie în afară de ea. Nu putea suporta acest gînd. Degeaba încerca să-şi facă de lucru prin bucătărie, gîndurile nu-i dădeau pace. Suferea din cauza vîrstei pe care o avea şi nu se putea linişti decît rostind din cînd în cînd cîte o rugăciune.

Îl auzi pe Michael Joe sculîndu-se şi pregătindu-şi micul dejun. Mîncă în grabă ca să mai poată prinde slujba de la ora unsprezece. Nu privea spre dînsa, ci stătea la masă, sprijinindu-şi capul între mîini. Îi turnă ceaiul negru şi fierbinte.

— Vrei o aspirină ?

— Nu.

Puse ceainicul pe raft, în bucătătrie şi veni la el, hotărîtă să afle cel puţin numele fetei.

— Cine-i fata ?

— O cheamă Ann Shanahan. N-o cunoşti. E de la ţară.

— O fată de la ţară ?

Vocea ei exprima o anumită nuanţă de orgoliu, dispreţ şi dezgust.

— Da, ripostă Michael Joe.

Îşi termină ceaiul şi oul fiert, şi ieşi în grabă, mormăind în trecere să nu-l aştepte la cină. Informaţia primită de la Michael Joe nu făcu decît să accentueze tendinţa de a se chinui singură. Părăsi prima imagine pe care şi-o făcuse despre fata aleasă de fiul ei. O înlocui cu alta : o fată şleampătă, cu picioarele goale şi părul zbîrlit care rîde tare şi va fi o ruşine pentru Michael Joe şi pentru ea, cu sărăcia şi cu purtările ei necioplite. Cum a putut Michael Joe să-şi aleagă o asemenea fată ? O ţărancă ! Venită direct de la ogor, lipsită de graţie şi de farmec. Şi, pe deasupra, cu o turmă de veri grosolani care îi seamănă întru totul. Cum a putut Michael Joe face aşa ceva ? Îşi dădea oare seama de consecinţe ? O va duce la nebunie, acum la bătrîneţe. Niciodată nu va fi în stare să suporte o asemenea fiinţă.

Continuă să se tortureze în acest fel toată ziua aceea de duminică. Din cînd în cînd, avea senzaţia că o lasă inima. Respira anevoie. Se aşeză jos, dar odihna trupească nu se răsfrîngea asupra gîndurilor. Imaginea fetei de ţară, a fetei pe care n-o cunoştea, continua s-o obsedeze. Cine erau aceşti Shanahani ? Nimeni nu auzise vreodată de ei. Numele ăsta nu-i spunea nimic. O, Doamne, avea de gînd să se însoare cu o calică ! Va cheltui pe rochii tot ce agonisise el. Femeile de la ţară îşi ies din minţi cînd se mută la oraş şi dau de plăcerile luxului. Începu să-i pară rău că semnase hîrtia prin care îi trecea

fiului ei controlul asupra banilor. Acest lucru se mai putea încă schimba. Așa va face. Nu-i va lăsa nici un ban, nici lui nici țoapei aceleia de la țară cu care se însoară. Îi va aduce pe amîndoi la sapă de lemn.

Cînd nu mai putu îndura singurătatea din casă, se îmbrăcă în hainele negre de oraș : pălărie neagră cu boruri, împodobită cu o fuxie, un mantou negru cu guler din blană de vulpe, pe care-l încheia sub bărbie, ghete înalte negre și o umbrelă neagră. Își cumpărase acest costum după moartea soțului ei și de atunci, de cîte ori ieșea, nu se îmbrăca decît cu aceste haine de doliu deși trecuseră opt ani.

O porni în sus pe Strada Mare. Era o zi senină de sfîrșit de iulie. Figură austeră, îmbrăcată în negru pe care vecinii ieșiți la plimbare o salutau, dar cu care nu intrau în vorbă. Din cînd în cînd, grupuri de băieți și fete, pe biciclete, treceau pe lîngă ea. Strigau rîzînd și zbenguindu-se la ghidon, acolo în mijlocul drumului, toți îmbrăcați în costume ușoare de vară. Îi observă și se gîndi că cineva ar trebui să-i denunțe preotului Lyons, sau gărzilor civile, pentru că tulburau ordinea publică.

Michael Joe nu se întoarse la cină. Mîncă din nou singură, apoi se duse la biserică pentru slujba de seară. Se așeză cît mai aproape de altar, privind țintă în sus, spre scena crucificării, care era reprezentată în basorelief. Își spuse rugăciunile, cu ochii la cruce. Pacea i se coborî o clipă în suflet, cînd preotul dădu binecuvîntarea.

XXII

MICHAEL JOE LUĂ PARTE la slujba de la ora unsprezece și apoi o porni pe bicicletă spre Cloon. Înainte de a pleca, se duse în curtea din spate, luă chiloții albi de fotbal de pe frînghie și-i duse să-i închidă în dulap. Nu se va mai duce la meci. Pedalînd pe bicicletă în drum spre Ann, hotărî că pentru el a trecut vremea fotbalului. Nu va mai juca niciodată. Avea alte preocupări acum. Se logodise. Intenționa să ia foarte în serios acest fapt. Se va devota lui Ann. Cînd venise momentul să se hotărască dacă să meargă s-o vadă pe Ann sau să se ducă la meci, Ann precumpăni fără nici o greutate. Nu se simțea emoționat de perspectiva de a o întîlni, dar considera că se cuvine să se ducă s-o vadă. Era logodiți acum. Avea obligația să se poarte cinstit cu ea. Ea va fi întotdeauna pe primul plan. Considera că suferiseră amîndoi de pe urma lui Nell Cullen și a soțului ei. Reușise să se convingă ușor de acest lucru. Simțămîntul că fuseseră uniți într-o cauză comună făcea să se risipească neliniștea pe care o avea în privința logodnei. Pînă să ajungă acasă la Ann, reușise atît de bine să se autosugestioneze că e nerăbdător să o revadă, încît începu el însuși să creadă că este îndrăgostit.

Această convingere nu se risipi nici după ce o întîlni pe Ann. Intrînd în casă, nu-l găsi în bucătărie decît pe John Thomas. Stătea lîngă foc citind ziarul. Își descheiase haina și-și scosese gulerul și cravata, dar mai era încă îmbrăcat în

costumul bleumarin de duminică. Era bărbierit. Mustaţa neagră îi era aranjată. Îl salută pe Michael Joe fără să se ridice şi apoi strigă ca s-o anunţe pe Ann. Prin uşa puţin crăpată, Michael Joe auzi şoapte şi paşi. Apoi intră Mary Ann, mama lui Ann, urmată de fiica ei. Între cele două femei exista oarecare asemănare. Michael Joe nu-şi putuse da seama de aceasta cu o zi mai înainte, deoarece doamna Shanahan, îmbrăcată în haine de cîmp, în mijlocul ogorului care se unea cu zarea, avea un chip anonim. Ambele femei erau mici şi subţiri, dar mama era arsă de soare şi cu o înfăţişare mai aspră decît fiica ei cu pielea albă, ca pudrată. Amintea de un arc foarte încordat pe care îl însufleţea o energie nervoasă. Îl întîmpină cu multă căldură pe Michael Joe şi începu să pregătească ceaiul.

Ann era îmbrăcată într-o rochie simplă, galbenă, de bumbac şi purta pantofi albi cu tocuri înalte. Arăta graţioasă şi fericită. Se opri, neştiind cum să-l salute pe Michael Joe.

Tatăl ei, plin de bunăvoinţă, îl invită pe Michael Joe să se aşeze lîngă foc. Ann ajută mamei sale să pună masa. Bărbaţii criticau politica guvernului, vorbeau despre scăderea preţului la vite şi cu toate că pe Michael Joe nu-l interesa, asculta atent, clătinînd uneori din cap. Începuse să simtă nevoia de băutură. Dar nu avea să se servească decît ceai. Se gîndi cu regret că John Thomas nu făcea parte dintre cei care-şi risipesc banii pe băutură.

În timpul ceaiului, atmosfera rămase încordată şi oficială. Doamna Shanahan îşi cerea stăruitor scuze pentru că masa nu era la înălţime şi nu putea oferi mai mult. Fuseseră luaţi pe nepregătite.

— N-ai de gînd să încetezi odată, femeie ? se răsti John Thomas, nemaiputînd îndura vorbăria ei agitată. Tînărului îi place desigur o mîncare simplă şi sănătoasă.

Michael Joe nu prea era dispus să mănînce pîinea, dar acceptă mai multe ceşti de ceai ca să-şi mai potolească durerea de cap cu care se alesese în urma nopţii trecute. Ar fi vrut să iasă din casa a cărei atmosferă o găsea apăsătoare, întunecată. Hălci de slănină atîrnau de grinzile înnegrite. Te făceau să te gîndeşti la moarte.

În cele din urmă, profitînd de o pauză în conversaţie, se ridică de la masă. Privi spre fată.

— Trebuie să plec.

Ann se uită spre el de jos în sus, neştiind ce să facă.

— Condu-l o bucată de drum, îi porunci John Thomas.

Ann, înroşindu-se, se ridică. Doamna Shanahan începu să facă iarăşi caz de prezenţa lui Michael Joe şi să-şi arate teama că ceaiul a fost prea slab pentru gustul lui. În cele din urmă reuşiră să plece.

Porniră să facă o plimbare prin împrejurimi. În timp ce traversau cîmpul, Ann se învioră şi începu să vorbească fără sfială, povestind despre vecinii din împrejurimi, arătînd hotarele diferitelor ferme. Îi spunea nume de copaci, de flori şi ierburi şi-şi culese un buchet de albăstrele. Michael Joe se scutură de melancolia pe care

i-o produsese interiorul casei și începu să se bucure de prezența lui Ann.

Era aici la ea acasă. Se simțea în largul ei pe locurile unde se jucase și hoinărise în copilărie. Cunoștea fiecare colțișor. Coborîră spre rîul unde venea adesea cu frații ei și-i ajuta să prindă păstrăvi cu mîna. Își scoase pantofii și începu să umble prin apa rece. Michael Joe rămase pe mal. O privea și se bucura de bucuria ei. Intrară apoi în aluniș pe unde venea pe cînd era fetiță, ca să culeagă alune. Tocmai erau coapte. Michael Joe îi culese cîteva. Chipul ei nu mai era palid, ci se îmbujorase. Ochii cenușii căpătaseră o nuanță întunecată ca ardezia și păreau catifelați. De cîte ori părea că nu mai găsea ce să-i spună, o bombarda cu întrebări. Nu prea îl interesa viața de la țară. Fusese născut și crescut la oraș. Educat în spiritul atitudinii pe care o are orășeanul față de țăran, dispreț de cele mai multe ori, dar și un anumit respect ranchiunos, în unele privințe mai cu seamă cînd este vorba de vînzare și cumpărare. Nu simțea o atracție adevărată pentru viața la țară. Dar, ca să-i facă plăcere lui Ann, se prefăcea entuziasmat. Fata, cu cît vorbea mai mult, cu atît uita de prezența lui și devenea ea însăși, în toată simplitatea care o caracteriza.

După ce ieșiră din aluniș, străbătură un cîmp care încă nu fusese cosit. Ann îl opri și-i atrase atenția asupra unei ciocîrlii care plutea deasupra lor, destul de aproape, scoțînd triluri speriate. Îl rugă să se lase jos și se ghemuiră

amîndoi în iarba grasă. Ann observa ciocîrlia. Pasărea se cufundă între ierburi, curmîndu-și cîntecul.

„Ssst !" făcu Ann și începu să se tîrască de-a lungul pajiștei. Ciocîrlia izbucni ca o săgeată și se ridică în văzduh, ciripind agitată. Ann căută și găsi cuibul. Îi făcu semn lui Michael Joe să se apropie. În cuib erau patru puișori pestriți, cu ciocuri portocalii, care se închideau și se deschideau cerșind mîncare.

Michael Joe se aplecă să ia un puișor în mînă.

— Nu, nu, nu ! se împotrivi Ann. Nu-i atinge ! Mama lor n-o să-i mai hrănească niciodată. O să-i miroasă cuibul a mînă de om.

— Asta-i surperstiție țărănească. Păsările n-au simțul mirosului.

— O fi, dar dacă-i atingi, mama îi părăsește.

Mihael Joe îi lăsă în pace. Ann rămase aplecată peste cuib. Vorbea puișorilor, spunîndu-le că mama lor se va întoarce îndată. El o cuprinse de talie și o trase din nou în iarbă. Îi simți trupul cum se încordează, deși nu i se împotrivea. Acceptă sărutul, fără să-l sărute și ea la rîndul ei. Începu să-i mîngîie picioarele.

— Nuuu, nuuu ! Încă nu sîntem căsătoriți.

Se ridică și-și netezi părul.

— O să ne căsătorim foarte curînd, spuse el.

Cuprins de patimă, ardea să facă dragoste cu fata.

— Mai sînt doar cîteva săptămîni. Chiar mîine de dimineață vorbesc cu preotul și ne putem căsători peste două trei săptămîni.

Încercă s-o tragă din nou în iarbă.

— Nu, spuse ea rezistîndu-i. Ești prea grăbit. Nu pot.

— Nu mă iubești.

— Ba da. Cred că da.

O sărută. Nu-i întoarse sărutul, dar îl lăsă s-o culce din nou în iarbă. „Fii blînd și bun. Blînd și bun!" Dar el era pradă pasiunii și abia se mai putea stăpîni. Ea stătea nemișcată, cu fața întoarsă și ascunsă în iarbă, în timp ce el, punîndu-și cu greutate frînă pornirilor, o săruta blînd. Începu din nou să-i mîngîie trupul. Dar de îndată ce-i atinse sînii, ea îi prinse mîinile și se ridică.

— Nu sîntem căsătoriți încă, îi spuse din nou, privind în altă parte.

— De sîmbătă într-o lună vom fi, insistă el.

Se întoarse spre dînsul. Ochii ei aveau o privire ciudată, arzătoare, ca și cum ar fi vrut să-și ardă drum spre gîndurile lui, să descopere cum este și ce vrea de la ea.

— Accept, dacă-mi împlinești o dorință.

— Ce anume ?

Michael Joe era acum gata să-i promită orice.

— Să mergi cu mine în pelerinaj la Lough Derg.

— Să merg în pelerinaj la Lough Derg ? rîse el. Bineînțeles că merg. Nu-mi ceri mare lucru.

— Totdeauna am dorit să fac asta, înainte de a mă căsători. Să merg în pelerinaj.

O înconjură cu brațele și o sărută.

— Mă jur să-ți îndeplinesc dorința.

Abia atunci i se supuse, lăsîndu-se să cadă pe iarbă într-un dulce extaz. Nu i se dădu în întregime, dar îl lăsă să facă aproape tot ce dorește, ea rămînînd nemișcată. Mai rămaseră așezați în iarbă, el făcînd planuri de nuntă, iar ea acceptînd totul, dar cerînd cu insistență să facă pelerinajul la Lough Derg, înainte de căsătorie. Michael Joe nu opuse nici o rezistență, hotărînd să plece în pelerinaj peste două săptămîni, iar nunta s-o facă peste alte două. Ann părea uluită de graba cu care acest bărbat dorea s-o ia în căsătorie.

— Mi-ar plăcea să rămîn aici pentru totdeauna, spuse ea, întinzîndu-se pe iarbă și privind spre cer.

Nu-i mai era acum atît de teamă. Se mai obișnuise cu el. Michael Joe privi în jur.

— Aș zice că-i un loc cam pustiu ca să-ți dorești să nu mai pleci niciodată de aici. Nu vezi nimic altceva decît cîmpuri și păsări și vite.

— Mie totuși îmi place.

XXIII

ÎN SEARA CELEI de-a doua zile, Michael Joe se duse la casa parohială să vorbească cu reverendul Lyons despre formalitățile ce trebuiau făcute la biserică, în vederea căsătoriei. Mamei sale nu-i mai dădu nici o altă informație, dar ca răspuns la întrebările puse în timpul micului dejun, o asigură că, în ceea ce privește nunta, va afla totul foarte curînd. Presimțea că ea stă gata să pornească cu toate forțele la atac împotriva lui Ann sau împotriva lui însuși, pentru a

împiedica nunta. Ca să nu-i dea acest prilej, încetă pur şi simplu să mai vorbească cu ea. Ştia că o face să sufere, dar aşa cel puţin nu va reuşi să-l mai împiedice şi de data aceasta, cum o făcuse în trecut. Nu putea deloc s-o ierte pentru că îl prevenise în privinţa lui Nell, deşi recunoştea şi el că avusese dreptate. Îşi dădea seama de învinuirea ei mută, era conştient că se simte părăsită. Şi totuşi era silit să acţioneze de unul singur. De cîte ori încerca să-l descoasă, îi dădea răspunsuri laconice, stînd posac şi tăcut mai tot timpul. Era o cruzime, îşi dădea seama, dar nu avea încotro. Şi, într-un fel bizar, începu să se complacă în cruzimea cu care o trata. Să se încumete ea numai şi să încerce să se împotrivească şi de data aceasta. Pînă să pună ea ceva la cale va constata că s-a însurat. Îi era teamă că, dacă tărăgănează prea mult logodna, ea va reuşi totuşi să acţioneze cumva.

Mai era şi altceva : îi plăcea să creadă despre sine că este unul dintre acei oameni care, odată ce au luat o hotărîre, se grăbeşte să o ducă la îndeplinire. Se hotărîse să se căsătorească, deci se va căsători. Fără logodnă tradiţională de lungă durată, căsătoria va lua prin surprindere tot oraşul. Nu circulase nici un fel de zvon în privinţa sa şi a lui Ann. Cu atît mai bine. Căsătoria va veni ca o bombă.

Mary Harty, bătrîna menajeră a preotului, uscată şi adusă de umeri, vorbind pe şoptite de parcă vocea omenească nu se cuvenea să fie ridicată în locuinţa parohială, îl conduse în bibliotecă. Michael Joe vorbi tare, ba chiar rîse. Ea puse degetul pe buze şi îl pofti în cameră.

Preotul era aşezat la un birou pe care erau răvăşite hîrtii şi cărţi deschise. Continuă să scrie fără să privească în sus. Menajera se retrase, închizînd fără zgomot uşa şi lăsîndu-l să aştepte cu şapca în mînă, stingherit în faţa biroului.

După ce mai scrise cîteva minute, preotul privi în sus şi clipi, prefăcîndu-se surprins să vadă un om stînd în faţa lui. Se încruntă şi-şi trecu peste frunte o mînă palidă, cu degetele lungi. Îi făcu apoi semn lui Michael Joe să se aşeze pe scaunul capitonat din faţa biroului.

— Ce vînt te-aduce pe la mine, tinere ?

— Vreau să mă însor, părinte.

Michael Joe rosti aceste cuvinte provocator, cu vocea mai ridicată decît avusese intenţia.

— Vorbeşte încet, ca orice om cumsecade. Nu eşti la iarmaroc !

În trecut, cei doi bărbaţi nu ajunseseră niciodată la un conflict propriu-zis. Ei da, preotul Lyons îl prinsese cu Nell de mult, într-o seară, şi-i întrerupsese pe cînd făceau dragoste. Altădată ţinuse o predică împotriva păcatului mîniei, în general. Dar Michael Joe şi preotul Lyons nu se înfruntaseră niciodată în vreo chestiune anumită. Dacă se întîlneau pe stradă, Michael Joe îl saluta şi-şi vedea de drum. Totuşi preotul îl cunoştea pe Michael Joe, aşa cum îi cunoştea mai pe toţi cei opt sute de enoriaşi ai săi. Un flux neîntrerupt de informaţii şi

zvonuri ajungeau pînă la el, prin intermediul menajerei şi al celor care i se spovedeau.

Continuă să-şi scrie scrisoarea, lăsîndu-l pe Michael Joe să aştepte.

— Sînt grăbit, părinte, spuse Michael Joe, după un timp.

Preotul privi în sus spre el, îndepărtîndu-şi de pe frunte un smoc de păr încărunţit.

— Nici un om care se apropie de taina sfîntă a căsătoriei nu trebuie să fie grăbit.

Cu o zi înainte, Michael Joe hotărîse împreună cu Ann că se vor căsători la Corrigbeg şi, după cununie, vor sărbători nunta la Hotelul Central. Lui Michael Joe nu-i păsa deloc unde urma să se celebreze căsătoria. Dar pentru Ann era important. Singura lui pretenţie era să-şi petreacă o parte din luna de miere la Dublin. Gîndul de a petrece două săptămîni într-un oraş mare îi ridicase moralul care cam lăsa de dorit în urma hotărîrii luate.

Stînd acum în faţa preotului, îşi schimbă dintr-o dată părerea. Nu se va mai cununa la Corrigbeg. Afurisit să fie dacă se va lăsa căsătorit de preotul Lyons.

— Ai intrat în vreo încurcătură ? întrebă preotul aruncîndu-i o privire tăioasă. Mă aşteptam. Nu eşti un model de bună purtare. Te urmăresc de multă vreme.

— Nu-i vorba de nici o încurcătură, părinte, spuse Michael Joe, încercînd să-şi stăpînească mînia.

Preotul reuşise să-l întărîte, dar nu să-l sperie.

— Trecutul tău nu este exemplar. Ai o reputaţie !...

Preotul lăsase tocul în călimară şi, sprijinindu-şi coatele pe masă, îşi împreună mîinile în dreptul feţei. Începu să-şi lovească ritmic vîrfurile degetelor, iscodindu-l cu privirea pe Michael Joe. Era unul dintre acei preoţi descărnaţi, cu obrajii scofîlciţi şi cu pielea netedă şi nebărzdată, ca un pergament nou. Degetele îi erau aproape scheletice.

— N-am venit aici ca să vorbim despre trecutul meu, ci despre viitor.

Am venit să vă văd în legătură cu căsătoria mea.

— Da, da, căsătoria !

Făcu o pauză, tot bătînd din degete.

— Şi bănuiesc că îţi închipui că poţi să începi o viaţă nouă, aşa deodată !

Michael Joe începu să se enerveze.

— La ce vă referiţi, părinte ?

— N-o să amintim nici un incident, din respect pentru partea cealaltă care a fost implicată. Mă înţelegi ? Care acum e căsătorită şi fericită, mulţumită cerului. Căsătoria înseamnă o responsabilitate formidabilă. O responsabilitate creştină. Ea a fost instituită de Hristos nu pentru plăcere, o nu, ci pentru procrearea şi creşterea copiilor în numele lui.

— Am învăţat catehismul, părinte, ripostă Michael Joe posac.

— Sînt unii oameni, domnule McCarthy, care nu-l învaţă niciodată destul. Nu te supui acestei taine, sper, în aşteptarea propriei tale plăceri.

Michael Joe rămase tăcut. Înțelegea bine ce vrea să spună preotul. Cuvîntul „plăcere“ era cel mai tare pe care preotul l-ar fi pronunțat vreodată față de cineva. Michael Joe nu socotea că apetitul său sexual este ceva pentru care s-ar cuveni să se simtă vinovat.

— Pofta trupească nu-și are locul în căsătorie, zise preotul.

Michael Joe începu să se simtă încolțit, ca și cum omul acesta uscat și vestejit, cu vocea lui intensă și tăioasă, încerca să-i pătrundă în vine și să-i stoarcă sîngele... Sau să i-l înghețe acolo în trup, să-i oprească cursul. Se ridică și începu să pășească în sus și în jos, prin fața biroului, vrînd parcă să-și revendice dreptul de a se mișca.

— Stai jos, tinere, și stăpînește-te.

Se așeză. Nu avea de ales și știa prea bine că nu trebuie să-l supere și mai mult pe preot. O luptă surdă se desfășura între ei, aici în camera ticsită, căptușită cu cărți legate în piele, luminată de o singură lampă de birou și cu draperii grele de catifea, trase peste unica fereastră. Aerul avea un anumit miros îmbîcsit pe care Michael Joe îl constatase de la început, dar care acum, contribuia la senzația lui de opresiune. Era dependent de preot. Nu se putea căsători fără aprobarea lui. Îi trebuia actul de naștere și strigările de cununie de la biserică.

— Cine e fata ?

— Ann Shanahan, din Cloon. Ne vom căsători acolo, la biserică.

— Nu în propria ta parohie ! Mda ! Ți-e rușine. Pe aici se cunosc prea multe despre dezmățurile tale, nu-i așa ?

— Nu, părinte, fata ține să se cunune în parohia ei proprie.

Minți fără să-i pese, ca să obțină o mică victorie. Tăcu un timp. Un ceasornic bătea pe undeva prin încăpere : tic, tac, tic, tac. Michael Joe se răsucea în scaun și își frămînta șapca în mîini. Preotul își îndepărtă degetele din dreptul obrajilor și se aplecă ușor peste birou.

— Mi-e milă de biata copilă. Dacă aș putea face ceva să preîntîmpin această căsătorie, aș face.

Michael Joe îl privi încremenit. Preotul depășise limitele datoriei sale și-l ataca în mod personal. Nu mai era enoriașul care venise doar pentru a obține o permisiune de căsătorie. În ochii preotului, el apărea ca un fel de forță primejdioasă care trebuia stăvilită. Era acum deplin conștient de acest atac prea direct. Instinctul său îl prevenise din clipa în care intrase pe ușă. Simți cum sîngele începe să-i fiarbă. Încerca oare preotul anume să-l facă să-și iasă din fire ? Îi tot adresa insulte, momindu-l parcă. Începu să se calmeze. Nu se va lăsa prins în cursă.

— Pot să vă întreb de ce, părinte ?

— Ești un pericol public. O amenințare pentru orice fată nevinovată. Îți citesc pe față ruină și depravare. Dumnezeu s-o ocrotească pe biata fată. Nu știe de ce lighioană are parte.

Preotul vorbea cu răceală, neîngăduind vocii sale nici un fel de inflexiune. Era abstract, impersonal și degajat.

— Asta-i tot ce aveți să-mi spuneți, părinte ?

— Da. Voi face cele necesare, odată ce aceasta îți este dorința.

Cînd ajunse la ușă, îl auzi pe preot spunînd, cu vocea ceva mai ridicată :

— Am să te pomenesc în rugăciunile mele.

Michael Joe fugi în jos, pe scările acoperite cu covor, trecu de menajera care aștepta să-i deschidă ușa și ieși afară în noaptea întunecată și vîntoasă. Cînd trecu pe lîngă biserică, începu să-l înjure de mama focului pe preot, cu glas tare și cu un potop de obscenități. Din atacul preotului, cel mai tare îl supăraseră aluziile indirecte referitoare la incidentul cu Nell. Cîtă meschinărie, cîtă murdărie din partea popii să-i arunce astfel trecutul în față, de parcă el, Michael Joe, ar fi comis nu știu ce ticăloșie și n-ar fi încercat doar să facă puțină dragoste. Ce fel de om e acela, chiar dacă-i preot, care răscolește noaptea toate locurile pe unde ar putea da de îndrăgostiți ? El era cel mîrșav, nu Michael Joe. Bineînțeles, nu adusese vorba despre Nell. Numele ei nu fusese pomenit. Aruncase toată vina asupra lui Michael Joe. Se coalizase oare toată lumea împotriva lui ? Nell era cea care, după ce o părăsise, otrăvise mințile tuturor, făcîndu-i să-l dușmănească ? Mersese poate și la preot și mărturisise totul, cerînd iertare pentru păcatele săvîrșite. În mintea lui se alcătui imaginea lui Nell, în genunchi, în fața preotului, cu lacrimile curgîndu-i șuvoi, lăsînd urme pe obrajii albi, cu părul ondulat în dezordine și capul plecat. Cu o voce tînguitoare, implora pe bătrîn s-o ierte, de parcă lui i-ar fi pătat onoarea. Imaginea îl făcea pe Michael Joe să iuțească, furios, pasul. Preotul, punîndu-i o mînă pe cap, îi vorbise cu blîndețe. Maria Magdalena ! ! Cei care se știu fără de păcat, să ridice piatra.

Dar pe el nu va izbuti popa să pună mîna ! El, Michael Joe n-avea de gînd să îngenuncheze. Nu se va lăsa condus ca un mielușel blînd, gata să asculte. Preotul încercase să-l umilească. Să-l fasă să se rușineze de trecut. Se folosise de acest trecut, ca să-i amintească că e un păcătos. Dar el nu avea de ce să se rușineze. Începu să fugă. În jos pe strada bisericii, în sus pe drumul dinspre Ennistymon, pînă la Plaja Albă, la mare. În plin cîmp, dincolo de oraș, continua să fugă. De la un fel de marș forțat, trecuse la un galop susținut și hotărît de parcă lua parte la un maraton și avea de gînd să fugă tot restul vieții.

Ajuns pe Plaja Albă, se opri. Noaptea era întunecată. O briză înghețată și umedă sufla dinspre marea care, mugind, se spărgea în dreptul lui, jos pe nisip. Michael Joe era înfierbîntat și sufla din greu. Coborî pe stînci, alunecînd, căzînd și lovindu-și fluierul picioarelor, pînă ce ajunse pe nisipul ud. Se dezbrăcă în pielea goală și, aruncîndu-se în marea neprietenoasă,

înotă pînă departe în zare şi, numai cînd instinctul de conservare îi ţipă în urechi poruncindu-i să se înapoieze, se întoarse şi se întinse epuizat pe nisipul umed.

XXIV

ANN PĂRU FOARTE decepţionată cînd Michael Joe o anunţă că se vor căsători în biserica din Cloon, în parohia ei. Ar fi dorit să se cunune în biserica Sfîntul Iosif, din Corrigbeg. care era mai mare şi mai impresionantă decît bisericuţa de ţară din Cloon, unde abia dacă puteau intra cincizeci de persoane. Era dezolată. Şi el ar fi preferat ca ceremonia să aibă loc la Corrigbeg, afirmă Michael Joe. Dar dacă te gîndeai mai bine, era mai potrivită o nuntă frumoasă şi intimă la ţară. Dacă s-ar fi căsătorit la Corrigbeg, ar fi avut poate aerul că încearcă să se ia la întrecere cu Nell Cullen şi Larkin. Ann era neconsolată. Nu era de acord cu felul acesta de a pune problema. Ea nu era înclinată să judece lucrurile într-o lumină competitivă, sau să-şi închipuie că oamenii sînt gata să facă mereu comparaţii. Dar Michael Joe insista că aşa trebuie să fie, fără să-i spună adevăratul motiv. În Ann încolţi ideea că lui i-ar fi ruşine ca lumea din oraş să-l vadă cununîndu-se cu dînsa. Michael Joe începu să elogieze cu tărie satul. Nu preamărise ea însăşi farmecul cîmpului, al fermelor, al naturii, nu mai departe decît duminica trecută ? Nici n-ar lua-o în căsătorie dacă nu ar avea un respect profund pentru viaţa de la ţară. Fetele din oraş nu ştiu pe ce lume trăiesc. Au minţile împrăştiate. La cel mai uşor capriciu, sînt gata să se schimbe. El preferă oricînd o fată de la ţară, echilibrată şi cu bun simţ, în locul fluşturatecelor de la oraş. O fată cu capul bine înfipt pe umeri. O sărută fără să încerce să meargă mai departe, ci blînd şi patern. Şi, încetul cu încetul, acceptă şi ea ideea că o nuntă la ţară este poate mai indicată.

Îşi imaginase o nuntă cam ca cea a lui Nell Cullen, la oraş, cu o mulţime de lume, cu slujba nupţială ţinută de un preot ajutat de doi diaconi. Mirii să primească sfînta împărtăşanie, în timp ce corul cînta imnuri în latineşte. Apoi o recepţie la Hotelul Central. Dar, fără băutură. Nici un pic de alcool. Doar apă minerală şi tortul de nuntă. Cum stăteau lucrurile acum, recepţia urma să se ţină în casa lor de la ţară. Astfel toate visurile ei de fată erau aproape spulberate. Nuntă în casa în care se născuse !...

Din nou Michael Joe trebui să folosească toată puterea lui de convingere ca s-o împace cu ideea. Era hotărît ca nici cununia şi nici nunta să nu se desfăşoare la Corrigbeg. Nu vroia să-i dea această satisfacţie bătrînului preot Lyons. Dar nici nu putea să-i povestească lui Ann cum s-a certat cu preotul. Cît timp nu ştia nimic, nu avea de ce să fie tulburată. Se folosea de romantismul ei, ca s-o convingă că o nuntă în casa părintească are mai mult farmec. Un hotel ? Prea avea aer comercial. Unde rămînea natura, dacă sărbătoreau nunta într-un

hotel ? Era ca şi cum ai organiza o seară de dans. Nu rămînea în cazul acesta decît să mai pună o taxă de intrare.

Ann renunţă cu resemnare la punctul ei de vedere.

— Nu ştiu cum e mai bine. Nu ştiu şi gata, repeta ea mereu.

— Ce nu ştii ? Eu am perfectă dreptate, crede-mă. Nunta e ceva care ne priveşte numai pe noi doi. Ce nevoie avem să ne dăm în spectacol faţă de oamenii din întreg ţinutul ?

Ann era atît de copleşită de pasiunea pe care Michael Joe o punea în fiecare argument adus, încît nu avu prezenţa de spirit să-l întrebe de ce nu dorea să celebreze nunta în casa lui din Corrigbeg. Avea Michael Joe motivele sale să excludă şi această posibilitate. Ştiuse de la început că mama lui nu va accepta cu plăcere căsătoria, indiferent despre ce fată ar fi fost vorba. Dar să se însoare cu o fată de la ţară, era mult mai rău decît dacă ar fi luat o fată de la oraş. Avusese întotdeauna o antipatie instinctivă pentru sat şi mai ales pentru oamenii care locuiesc acolo. Îi asocia probabil cu zilele de tîrg din Corrigbeg, cînd ţăranii aduceau vitele, oile, caii şi Dumnezeu mai ştie ce, la oraş ; şi după ce plecau, străzile rămîneau acoperite cu bălegar moale de vacă. În zilele de tîrg, nu ieşea niciodată în oraş de frica animalelor şi, după ce tîrgul se spărgea şi ţăranii plecau, îl punea pe Vin Scanlon să arunce apă clocotită pe pavajul din faţa casei şi să-l frece cîte o oră întreagă.

Îl supraveghea din uşă şi nu era mulţumită decît atunci cînd trotuarul era absolut imaculat.

Michael Joe nu avea nimic împotriva ţăranilor. Îşi făceau tîrguielile la el, cumpărînd ceai, zahăr şi făină şi, uneori, îi invita la cîte un pahar. În zilele de tîrg făcea întotdeauna vînzare bună. Se gîndea că mama sa o dispreţuia pe Ann ştiind că e ţărancă. O fată care se bagă sub vaci şi le mulge, o femeie desculţă, grasă, guralivă, lipsită de graţie şi farmec, purtînd pe faţă semnele unei vieţi sumbre, petrecută în apropierea mlaştinilor. Aşa o vedea probabil mama lui pe Ann.

Ştia că nu poate lupta împotriva prejudecăţilor ei. N-ar fi reuşit decît să-şi îngreuneze şi mai mult situaţia. Făcu totuşi o încercare pentru a o determina să accepte căsătoria. Doamna Shanahan îl invitase la cină, împreună cu mama lui. Michael Joe transmise invitaţia într-o seară, după masă, în momentul în care se pregătea să plece pe bicicletă spre Cloon, ca să-şi viziteze logodnica. Discutaseră foarte puţin împreună de cînd o anunţase că are intenţia să se căsătorească. Doamna McCarthy se găsea lîngă chiuveta unde spăla vasele rămase de la masă.

— Familia Shanahan pregăteşte o cină pentru dumneata, duminică. M-au rugat să te invit, spuse Michael Joe intrînd direct în subiect.

Nu răspunse nimic şi continuă să se ocupe de vase, cu spatele întors spre el.

— Mergi sau nu ?

— Nu, nu merg. Drept cine mă iei ?

— Nu locuiesc nici ei într-un bordei.

— Du-te, du-te tu ! Las-o singură pe biata ta mamă. N-ai decît să te duci, dar fără mine.

— Fii rezonabilă. Nimeni nu are de gînd să te părăsească. Iar eu mă însor cu fata, indiferent dacă vrei tu sau nu.

— Asta e recunoştinţa cu care m-am ales. Am robit o viaţă întreagă pentru tine şi acum aduci o şleampătă de la ţară să-mi ia locul.

— N-ai întîlnit-o niciodată. Habar n-ai cum arată. Nu are nici un rost să stea omul de vorbă cu tine.

Se întoarse spre dînsul.

— Aşa te-am crescut ? Să n-ai nici urmă de consideraţie pentru mama ta ? Nimic ? Ai inimă de piatră ?

— Trebuie să mă gîndesc şi la mine, spuse el tăios.

Ştia că o răneşte, dar era mînat de nevoia de a cîştiga partida. Era conştient, în mod vag, că în cursul acestei mici scene banale, puneau la punct mulţi ani din cei trecuţi şi din cei viitori. Se declanşase un conflict, aproape o luptă. Nu-şi imaginase dinainte cum va decurge scena, dar instinctul îl prevenea că acum se hotărăşte ceva. Timp de o clipă îi trecu prin minte gîndul că însăşi căsătoria lui avea drept scop să provoace această luptă, pentru a se stabili odată pentru totdeauna cine e învingătorul. Era un gînd nebunesc. Dar imaginea doamnei McCarthy pîndea ca o umbră întunecată, în străfundul conştiinţei sale. O umbră care îl însoţea pretutindeni. Trebuia să scape de această umbră. Pornise orbeşte înainte, cum făcea şi

acum, agăţîndu-se cu disperare de propria lui brutalitate şi nepăsare, pentru că, dacă le-ar fi pierdut, mama lui ar fi triumfat. Michael Joe avea prea multă consideraţie pentru sine însuşi, ca să-i îngăduie vreodată să-l domine. Nu mai era posibil să devină băieţelul mamei şi prin urmare va trebui ca ea să devină mama fiului ei. Nu ştia cum o va determina să accepte acest rol. Nu putea ticlui o strategie anumită. Nici nu credea că se poate pune la cale aşa ceva. Calea pe care şi-o alesese era lupta corp la corp. O forţă împotriva altei forţe.

— Nu prea ai o părere bună despre tine, dacă te însori cu cine vrei să te însori, spuse ea. Să fi ales şi tu pe altcineva.

— Acum plec, răspunse el cu mîna pe clanţă.

Îşi înfundă bine şapca pe cap.

— Am de gînd s-o aduc aici şi nu admit să se vorbească urît de ea în prezenţa mea.

— Asta-i intenţia ta ?

— Da.

Urechile lui aproape se ciuliră pentru că sesizase în glasul ei o intonaţie de slăbiciune sau de oboseală. Făcu o pauză, dîndu-i răgaz să-şi schimbe hotărîrea, în cazul că se mai îmbunase.

Bătrîna se întoarse la chiuvetă, ştergîndu-şi mîinile de şorţ şi îndreptîndu-şi spatele. Începuse să se gheboşeze. Gura fără buze tresări şi apoi se închise. Nu privea la el, ci dincolo de el, la uşa pe care o deschisese pe jumătate.

— Cînd o să aibă loc cina ?

— Duminică, ţi-am mai spus. O dau în cinstea ta.

— Am să merg, dar cu o condiţie : nu la cină ! Am să iau doar o ceaşcă de ceai. O ceaşcă de ceai, înţelegi ? Nimic mai mult.

— Foarte bine. Am să-i spun doamnei Shanahan.

Se simţi uşurat văzînd-o că acceptă. Totul devenea astfel mult mai simplu cu familia Shanahan. Se temuse la un moment dat că va fi nevoit să spună că mama lui refuză invitaţia. Domnul Shanahan s-ar fi retras în sine cu demnitate. Mama lui Ann ar fi acceptat probabil situaţia, dar ar fi fost, în orice caz, jignită. Atitudinea mamei sale ar fi putut duce chiar la ruperea logodnei. Acum, că se hotărîse, nimic nu-l mai putea clinti. Orice s-ar întîmpla, foc sau potop, tot se va însura. Aceasta îi era intenţia şi era de nezdruncinat.

Umbra care îl obsedase mereu începu să pălească. Putea trage nădejde că zorii vor miji şi pentru el. Fără complicaţii. Numai astfel se va putea şi el bucura. Totul părea că decurge bine, conform planurilor sale. Ce bine ar fi ca tot aşa să i se desfăşoare întreaga viaţă.

Duminica următoare, după slujbă, plecă împreună cu mama sa în maşina lui Michey Honan. Michael Joe se aşeză în faţă lîngă şofer, iar mama lui singură în spate. Nu plănuise să se aşeze în acest fel, dar nu avea chef să şadă lîngă ea. Ar fi însemnat să fie obligat să-şi vorbească şi acum nu exista decît un singur subiect de discuţie. Era sigur că, într-un fel sau altul, ea va porni din nou la atac.

Doamna McCarthy stătea retrasă. O siluetă întunecată, înfăşurată în mantaua neagră şi grea, cu faţa ascunsă şi pălăria tot neagră cu boruri largi. Nu purta nici o bijuterie şi mirosea a levănţică.

În timpul ceaiului, atmosfera rămase încărcată şi numai John Thomas părea că se simte la largul său. Îi ţinea discursuri doamnei McCarthy. Ea îl privea cu ochii mici, cenuşii, înfundaţi în orbite. După ce Ann îi fusese prezentată, nu-i mai dăduse nici o atenţie. Michael Joe murea de dorinţa unei băuturi, dar nu se servi decît ceai. Începu să transpire. Bucătăria strălucea de curăţenie. Fiecare lucru părea aşezat la locul lui şi era cald. Luă o cană mare cu apă de fîntînă, dintr-o găleată care stătea pe un scăunel lîngă uşa din fund şi bău îndelung. Ann încerca să-şi ajute mama să aranjeze masa aşezată în mijlocul camerei, pe podeaua de piatră. Fraţii mai tineri nu erau acasă. Fuseseră probabil expediaţi ca să nu le încurce socotelile. Doamna Shanahan o tot îmbia pe doamna McCarthy cu plăcintele calde, aşezate pe masă. Mîncă una şi o lăsă pe a doua neatinsă pe farfurie. Bău o singură ceaşcă de ceai, deşi doamna Shanahan se tot oferea să-i mai toarne. John Thomas Shanahan vorbea despre viaţa de la oraş şi dependenţa locuitorilor din Corrigbeg de locuitorii satelor. Doamna McCarthy, mestecînd încet plăcinta pe care şi-o tăiase în pătrăţele, părea indiferentă.

Michael Joe stătea alături de Ann care nu se atingea de mîncare. El înfulecă vreo zece plă-

cinte. Erau atît de fragede, încît se topeau în gură. Doamna McCarthy nu rosti nici o propoziție întreagă, ba nici chiar vreun cuvînt pe care să-l poți desluși. Dădea din cap, murmura, articula sunete care aduceau a vorbă, atîta tot. Cînd, înainte de plecare doamna Shanahan o ajută să-și pună mantaua, John îi spuse tare și din toată inima :

— Mulțumită lui Dumnezeu, de acum înainte vom deveni o singură familie.

Doamna McCarthy se uită la el și apoi la Ann care se ascundea după trupul masiv al lui Michael Joe.

— Fiica dumitale e o fată bună, spuse ea.

— Asta ziceam și eu, rîse John Thomas. Și nici nu vine la soț cu mîna goală.

Michael Joe era surprins. Mama lui se comportase mai bine decît era de așteptat. Își trecu brațul în jurul lui Ann, într-o izbucnire de afecțiune și o trase lîngă dînsul. Ann își înclină capul, înroșindu-se.

— Voi două o să vă împăcați ca două boabe într-o păstaie, spuse Michael Joe către mama sa.

— Sînt sigură de asta.

Rostind aceste cuvinte, doamna McCarthy nu privi spre Ann și, în felul acesta, părea că s-a ajuns la încheierea vizitei, spre satisfacția lui Michael Joe. În orice caz fusese o grea încercare pentru nervii tuturor.

În drum spre casă, în mașină, se tot întorcea spre mama lui, atrăgîndu-i atenția asupra frumuseții naturii și spunîndu-i cui aparțineau

fermele pe lîngă care treceau, lucru pe care îl aflase și el de la Ann. În multe dintre fermele din jur, locuiau veri de-ai lui Ann de gradul întîi, al doilea și al treilea. Chiar dacă Michael Joe îi considera ca pe niște clienți posibili, nu spuse nimic. Doar cunoștea bine proverbul : „Dacă te însori cu o fată de la țară, te însori cu tot clanul ei.“

Pe doamna McCarthy nu prea o interesa peisajul. Era obosită și închise ochii, odihnindu-se ca după o luptă grea.

Michael Joe era într-o dispoziție atît de bună după vizită, încît, în aceeași seară, se întoarse cu bicicleta la Cloon să-i mai facă curte lui Ann. Plecară pe cîmp, să se plimbe sub razele lunii. Pe iarbă, se așternuse un strat subțire de rouă. Michael Joe ardea de dorință. Ann era nervoasă, indispusă și tăcută, ferindu-se de el de cîte ori încercă s-o sărute. Michael Joe se arăta îngăduitor și rîdea, resemnîndu-se să-și aștepte timpul.

— Ce-i cu tine ? o întrebă la un moment dat întrerupînd tăcerea.

Ann abia aștepta să fie întrebată.

— Mama ta mă sperie, răspunse ea.

— Asta-i o închipuire de-a ta. A găsit că ești o fată minunată. Iar ție, cu cît o s-o cunoști mai bine, cu atît o să-ți placă mai mult.

— Nu știu. Nu știu și gata.

Aceste vorbe deveniseră aproape un refren la ea, ca și cum ar fi fost complet uluită de tot ce se întîmplă.

— O să fie pentru tine o a doua mamă, spuse Michael Joe. Deocamdată nu te gîndi la ea. Scoate-ţi-o din minte.

O trase pe Ann lîngă el şi încercă s-o sărute lung. Se supuse pentru moment şi apoi se zbătu ca să scape, simţindu-se vinovată de faptul că pasiunea lui trezea şi în ea pasiune.

— Ţi-ai uitat promisiunea ?

— Care promisiune ?

— Să facem un pelerinaj la Lough Derg.

Michael Joe rîse cu poftă. În noaptea paşnică şi tăcută, rîsul lui răsuna pînă departe. Chiar luna părea că zîmbeşte.

— La asta te gîndeai tu ? Plecăm acum pe loc, dacă vrei.

Nu ştia decît foarte vag cum arată Lough Derg. Ştia doar că, în fiecare an, între iunie şi august, o mulţime de oameni merg în pelerinaj la Donegal, la purgatoriul sfîntului Patrick. Se spunea că sfîntul petrecuse acolo patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi în post şi rugăciune. Altceva nu mai cunoştea nimic, nici despre localităţi şi nici despre îndatoririle pelerinilor.

— Mergem săptămîna viitoare, spuse Ann.

— Aştept cu nerăbdare să plecăm.

— Şi eu aştept cu nerăbdare, răspunse el, luînd-o din nou în braţe.

Simţea că nu va fi în stare să se stăpînească pînă la nuntă. După ce-i repetă promisiunea că vor pleca la Lough Derg, Ann îl sărută cu pasiune.

XXV

PLECARĂ DIN CORRIGBEG joia următoare dis-de-dimineaţă spre Pettigo în Donegal. Un autocar de turişti care avea staţie şi în Corrigbeg îi luă şi pe ei. Autocarul era plin de femei mai în vîrstă şi de bărbaţi tăcuţi şi posaci. Michael Joe începu să prevadă o perioadă sumbră. Făcuse cunoştinţă cu un bărbat înalt, oacheş, din ţinutul Kerry, numit O'Connor, care plecase şi el în pelerinaj cu soţia. O'Connor îl ţinu tot drumul în poveşti. Soţia lui, blîndă şi cuminte, vorbea cu Ann. Era a treia lor călătorie, aşa că o putea informa despre cele ce urmau să se întîmple. Ann făcea ochi mari, ascultînd-o. Rîsul lui Michael Joe era singurul care răsuna în autocarul ce părea mai degrabă un vas cu surghiuniţi. Michael Joe găsi că oamenii arată foarte ciudat. Păreau că se aşteaptă să fie toţi spînzuraţi. Era bucuros că-l întîlnise pe O'Connor şi gîndea că-i cel mai bun povestitor pe care-l ascultase vreodată. Ajunseră seara la Pettigo şi înnoptară în camere care aveau tarif special pentru pelerini. Lăsară femeile împreună, iar cei doi bărbaţi se duseră să tragă cîteva păhărele.

A doua zi dimineaţă, Ann îl sfătui pe Michael Joe să mănînce pe săturate, căci nu avea să mai capete nimic de-ale gurii în următoarele trei zile. Michael Joe nu-i dădu crezare şi, pentru prima dată, ceru să-i explice ce urmau să facă.

Ann îi explică. Chipul ei părea să radieze o strălucire blîndă şi adîncă. Vocea îi era profundă

şi plină. Michael Joe, uimit, glumi punînd totul pe seama atmosferei din Donegal.

La masa unde îşi luau micul dejun, Ann îi vorbi într-o şoaptă intensă, de parcă i-ar fi împărtăşit nişte taine din Ţara Făgăduinţei.

— Mergem la debarcader. De acolo luăm o barcă pînă la insulă. Vom vedea bazilica.

Înălţă privirea, de parcă s-ar fi uitat spre paradis.

— Vom mînca o dată pe zi. Ceai cu o felie de pîine prăjită. Prima noapte o vom petrece stînd de veghe în bazilică pe care o vom înconjura desculţi, indiferent dacă plouă sau nu. Vom îngenunchea pe straturile de pietriş. Straturi de penitenţă...

Ann era atît de copleşită de emoţie, încît nu mai putea vorbi. Michael Joe o privea cu gura căscată.

— Doamne Dumnezeule, în ce m-ai băgat ! Ceai şi o bucăţică de pîine timp de trei zile ?

— Atîta, spuse ea timid. Aşa e canonul.

N-o văzuse niciodată atît de mişcată. Michael Joe îşi mai comandă o porţie.

Un autobuz îi conduse la debarcader, de unde o barcă urma să-i treacă pe insulă. Se porni o ploaie torenţială ; un vînt aprig bătea dinspre malurile care se puteau zări printre rafalele de ploaie ce loveau ferestrele maşinii. Se întorse să-l vadă pe O'Connor. Era pe un scaun din spate. Chipul îi părea întunecat şi grav. Privea pe fereastră, mormăind ceva nedesluşit.

— Ai adus o umbrelă ? întrebă Michael Joe începînd să intre în panică.

— Nimeni nu vine aici cu umbrelă, îl informă Ann, surîzînd. Ploaia şi umezeala fac parte din canon.

— Am păţit-o, spuse Michael Joe. Din asta o să mi se tragă moartea !

Ieşiră din autobuz la debarcader şi, într-o clipă, fură uzi leoarcă. Barca, foarte mare, era un fel de canoe cu vîsle uriaşe, mînuite de nişte oameni ce păreau locuitori ai insulei Aran. Barca era descoperită. Ploaia continua să cadă nemiloasă. În faţa lui, dincolo de valuri, reuşi să desluşească insula pe care se înălţa bazilica simplă şi argintie. Atît insula cît şi bazilica păreau să se legene. Stomacul lui Michael Joe se răsculă. Vomită tot ce mîncase, peste marginea bărcii care se clătina violent. Ann îşi trecu braţul în jurul lui. Surîdea fericită, cu părul ud şi cu picături şiroindu-i pe obraji. Cu tot răul lui de mare, Michael Joe constată uimit că, în sfîrşit, devenise şi ea frumoasă.

Era o nebunie. Toată afacerea era nebunie curată. Se udase pînă la piele şi tremura de frig. Va face o pneumonie. Se va nenoroci. Nu încăpea nici o umbră de îndoială. N-avea să-şi mai revină tot restul vieţii după pelerinajul ăsta.

În momentul cînd coborîră din barcă, un preot care-i aştepta în ploaie le comunică regulile cărora trebuia să se supună pe insulă. Prima noapte, să stea de veghe pînă în zori. A doua noapte, femeile şi bărbaţii să se culce în dormitoare separate. Oricine va fi prins făcînd lucruri

interzise sau lumeşti va fi izgonit imediat de pe insulă. Toată lumea să se descalţe.

Picioarele lui Michael Joe erau sensibile. Pietrişul grosolan. Unul cîte unul, pelerinii îngenuncheară pe un strat de pietriş în ploaia şi vîntul care-i lovea fără încetare şi ridicară mîinile spre o imagine a lui Hristos crucificat, de pe care curgea ploaia în şuvoaie. Michael Joe o uită pe Ann. Se blestema în gînd că venise. Încă de pe cînd ţinea mîinile ridicate în faţa crucii, începu să se simtă fragilitatea chinuitoare a trupului său care îl tortură în toate cele trei zile următoare. Hainele i se lipeau de piele. Tremura şi dinţii îi clănţăneau. Părea că elementele naturii conspiraseră ca să-i facă din pelerinaj un adevărat purgatoriu. Un loc sau o ţară între rai şi iad, unde sufletele păcătoşilor trebuiau să fie purificate de micile păcate ale trupului, înainte de a li se îngădui să intre în rai.

După ce se prosternară pe straturile de penitenţă din faţa crucii, pelerinii se apărară de ploaie, intrînd în capela bazilicii. În capelă era parcă şi mai neplăcut. Michael Joe se resemnase cu ploaia, dar în capelă, la adăpost, începu să fie conştient de umezeala hainelor pe care le simţea lipite de trupul cald. Un preot îi îndruma cum să se roage. Michael Joe nu se putea ruga. Privi spre pelerinii din jur. Chipuri pe care se citea o suferinţă mută şi răbdătoare. Oare şi el arăta tot aşa ? Ceilalţi se rugau. Chipurile lor păreau că se schimbă odată cu rugăciunea. Expresia jalnică era înlocuită cu un fel de luminozitate. Nu strălucirea roşie a sîngelui, ci iradierea unei lumini albe. Asta era. Pe cînd se rugau, paloarea lor răsfrîngea căldură. Michael Joe nu simţea nici un fel de căldură. Doar răceala hainelor pe trupul torturat.

Nu se putea ruga. Era prea chinuit de hainele lui ude. Începură apoi să circule. Mergeau din grotă în grotă, călcînd cu picioarele goale pe pietre. Trupul i se înţepeni. Muşchii umerilor i se închirciră. În timp ce mergea înainte împiedicîndu-se, stomacul i se întorcea în gol. Tălpile picioarelor îi erau tăiate şi zgîriate. Deşi pelerinajul nu începuse decît de puţin timp, se simţea atît de epuizat şi îndurerat, încît îi venea să se întindă pe pietrişul ud. Ceilalţi pelerini îşi rosteau rugăciunile. Scoase şi el şiragul de mătănii pe care îl avea în buzunar. Mîinile îi tremurau. Mărgelele zornăiau. Încercă să se roage, dar zadarnic. Nu se putea concentra. Toată noaptea trebuiau să stea de veghe în bazilică.

Lui Michael Joe începu să i se facă milă de el însuşi. Un preot îndruma rugăciunile pelerinilor. Perioade lungi de tăcere erau urmate de murmurul rugăciunilor. Îi părea că se află într-un stup de albine. Ce căuta el aici ? De ce venise ? Ann !... Cum îndura ea această crucificare a cărnii ? !

Reuşi să petreacă noaptea de veghe fără să aţipească. Trupul îndurerat îl ţinea treaz. Avea senzaţia de febră. Simţea străbătîndu-l fiori cînd de fierbinţeală, cînd de frig. Fierbinţeală, cînd sîngele îşi afirma prezenţa şi frig, cînd umezeala hainelor îl pătrundea şi-i îngheţa sîn-

gele. În tăcerea din capelă, imagini din viața lui anterioară i se perindau prin minte. Nu se putea ruga. Se mira cum de pot alții să se roage. O văzu cu ochii minții pe Nell Cullen, așa cum arăta atunci cînd se plimbaseră pentru prima dată sus, pe Puffing Hole... Cer albastru. Vîntul care bătea, învolburîndu-i rochia în jurul trupului și părul ei lung, fluturîndu-i în dezordine pe față. Imaginea aduse cu ea un val de dorință fizică. Carnea nu era încă moartă. Zumzetul albinelor crescu. Nu se putea ruga. Numai imaginea lui Nell îl făcea să uite unde se află și prin ce trece. O auzi rîzînd, rîzînd mereu. Acceptă imaginea. Nu încercă s-o alunge. Era bucuros s-o păstreze, dacă îl ajuta să-și uite pentru o clipă calvarul.

„Sfîntă Marie, născătoare de Dumnezeu, roagă-te pentru noi păcătoșii, acum și în vecii vecilor, amin !“ Zumzet de albine.

Și așa, timp de trei zile, imaginea lui Nell îi ținu tovărășie în timpul rugăciunilor, a veghii, a tăcerilor. Ba chiar în dormitorul bărbaților unde își putu usca hainele și unde îl întîlni din nou pe O'Connor. Cînd încercară să-și vorbească, o făcură în șoaptă, apoi renunțară de parcă se temeau să nu-și irosească energia. Sau poate nu mai aveau acum nimic să-și spună ? Erau epuizați. O singură masă pe zi, ceai și cîteva bucăți de pîine prăjită, nu era o hrană destul de consistentă. Michael Joe bea ceaiul ca să se încălzească, dar nu se putea atinge de pîine. Stomacul lui o refuza.

Pe măsură ce pelerinajul se apropia de sfîrșit, trupul i se supuse. Rămînea nesimțitor la pietre, la straturile pentru penitență, la post, la vîntul și la ploaia necontenită, care-l ținea ud. Cu cît trupul îi amorțea mai tare, cu atît se gîndea mai mult la Nell. Abia dacă era conștient de cele ce se petreceau în jurul său. Se afla mereu într-un grup de bărbați, așa că-i urma, tăcut și răbdător, și făcea în mod mecanic tot ceea ce făceau și ei, în timp ce gîndurile îi rătăceau printre imaginile fetei pe care o pierduse. O auzea vorbindu-i și rîzînd. Noaptea de Crăciun, cînd se așezase la cină cu întreaga ei familie ! Noaptea aceea ! El, Iuda. Se așezase la masa lor și se înfruptase din aceeași pîine. Fusese o noapte caldă și de neuitat. Și apoi fugise de ea. De ce n-a rămas ? De ce n-a iubit-o și n-a luat-o de soție ? O, dacă ar fi fost neprihănită ! Îl înșelase. Îl făcuse să creadă că este altfel de cît era în realitate. Se mustra în tăcere pentru că o părăsise. Apoi o învinuia pe ea de prefăcătorie. Imaginea ei i se perinda mereu prin minte : liberă, grațioasă, nespus de drăgălașă, mereu surîzătoare. Stelele, stelele... Cerul... Femeia față de care se purtase ca un nătîng ! Merita să și-o spună în față. Și totuși, nu ! Ar fi putut-o iubi numai dacă...

Și astfel dialogul dintre el însuși și sufletul său continua. Dorea un răspuns de la acele imagini. Le punea întrebări. Dar Nell zîmbea și se amuza cu el, așa ca la prima lor întîlnire, cu mult în urmă, cînd se cunoscuseră, dansaseră împreună și apoi o pierduse în noapte.

Pelerinajul luă sfîrşit. Se întîlni cu Ann la debarcader. El era distant şi tăcut. Ea radioasă.

— Te simţi bine ? îl întrebă Ann. A fost minunat, nu-i aşa ? A fost măreţ.

— Am impresia că trupul meu nu mai există.

— A fost minunat ! şopti Ann din nou, strîngîndu-l de braţ. Sînt fericită că am venit.

Michael Joe încercă să se trezească din starea de stupoare şi s-o privească. Pielea îi devenise albă ca petala crinului şi nu mai dădea impresia că este pudrată. Părul ud de ploaie sta lins şi-i flutura în şuviţe peste obraz. Îşi ţinea capul sus şi trupul drept.

— Ţi-a priit, spuse el. Arăţi ca după o vacanţă.

Ann se lipi de el, îl ajută să se urce în barcă şi rămase lîngă dînsul tot timpul cît ţinu traversarea, în timp ce Michael Joe privea îngîndurat spre valurile cenuşii albastre ale lacului.

XXVI

SE CUNUNARĂ LA BISERICUŢA din Cloon, într-o sîmbătă dimineaţa, spre mijlocul lui August. Cu cîteva zile înainte de nuntă, doamna McCarthy începu să se plîngă de o boală misterioasă. Chemă doctorul. Nu putu constata de ce suferă. Îi recomandă odihnă şi medicamente. Trimise pe infirmiera Frawley, care se instală în cămăruţa de lîngă pod, ca s-o îngrijească. Pregătirile erau prea înaintate ca nunta să mai poată suferi vreo amînare. Totuşi Michael Joe

propuse să amîne data fixată, dar mama insistă să nu ţină seama de boala ei. Tot nu-i va simţi nimeni lipsa. Michael Joe plecă din odaie ca să nu se înfurie. Crezuse că totul va merge bine, dar îşi dădea acum seama că mama sa nu are de gînd să cedeze atît de uşor pe cît îşi închipuise el. Încercă să nu se gîndească la boala ei. Doctorul îl asigurase că nu-i nimic grav : surmenaj şi vîrsta destul de înaintată. Doctorul considera foarte propice faptul că în casă urma să vină o femeie tînără, care să-i mai ia de pe umeri o parte din povara de a întreţine o gospodărie mare. Michael Joe era întru totul de acord cu el : Ann va fi un ajutor pentru mama lui.

În timpul celor cîteva săptămîni care urmaseră pelerinajului, Michael Joe fu surprins să constate pacea care coborîse asupra spiritului său. Nu era faptul că şi-ar fi văzut viitorul desfăşurîndu-se paşnic şi ordonat înaintea lui : căsătorie, copii care să continue treburile prăvăliei, viaţă liniştită, ordonată şi bine orînduită, cum duceau marea majoritate a locuitorilor din Corrigbeg. Nu în felul acesta se vedea Michael Joe pe sine. De fapt nu se gîndea deloc la persoana lui. Avea senzaţia că-i adormit, că pluteşte ca într-un vis, observînd cum decurge viaţa unui străin, care nu avea nimic de-a face cu el. Pacea spiritului său era mai curînd o indiferenţă faţă de viaţă decît acceptarea ei şi urmărirea unui ţel precis. Nu-l impresiona nimic din ceea ce vedea. Cu Ann se purta drăguţ dar cu indiferenţă. Uneori îl săruta ea uşor şi tan-

dru şi el nu răspundea sărutului. Îşi pierduse timiditatea în prezenţa lui. Michael Joe îşi făcuse un costum nou, bleumarin, pentru nuntă. Ea îi alesese culoarea, insistase pe lîngă croitor să-i facă şi vestă. Acceptă fără murmur, deşi, după părerea lui, vestă purtau numai oamenii mai în vîrstă. Îl rugă să o însoţească la spovedanie, ca să poată primi amîndoi odată sfînta comuniune, în dimineaţa căsătoriei, la cununie. Îi îndeplini dorinţa şi primiră împărtăşania împreună, îngenuncheaţi lîngă altar.

Abia mai tîrziu, la nuntă, în casa lui Ann, începu şi Michael Joe să dea semne de viaţă. Ferma era prea mică pentru numărul mare de oaspeţi, dar bărbaţii îşi petreceau majoritatea timpului afară, într-un hambar în care se afla un sfert de butoi de vin. În felul acesta, bucătăria rămăsese la dispoziţia femeilor. Sosiră un scripcar şi un acordeonist. Era obiceiul ca mirii să deschidă dansul cu jocul tradiţional numit Clare.

Ann nu dansa prea bine şi lui Michael Joe nu-i făcea plăcere să danseze cu ea. Nici nu era mare amator de jocuri tradiţionale. Îi plăceau dansurile moderne, valsul, foxtrotul, tangoul şi chiar rumba. Jocurile tradiţionale i se păreau prea rigide, nu te lăsau să te desfăşori, şi nu-ţi îngăduiau să te lipeşti de parteneră. Juca împreună cu Ann fără tragere de inimă, împiedicîndu-se, greşind figurile complicate şi încurcîndu-se mereu. Îşi aminti de noaptea aceea de demult la familia Plake, cînd, beat, o întîlnise pentru prima dată pe Ann. Dansase cu ea în bătaie de joc. Acum, deşi era treaz, nu reuşea să-şi mişte trupul în ritmul muzicii

După joc se duse în hambar şi bău cîteva pahare. Se simţea cam ruşinat de felul cum dansase. O porni agale înapoi spre bucătărie. Acolo, atmosfera începuse să se încălzească. Auzi chiotele ascuţite ale bărbaţilor, cuvinte ca „mama, casa, ia seama" şi privi flăcăii cum ridicau fetele care, cu capul dat pe spate, rîdeau şi ţipau mai de frică, mai de plăcere, cu obrajii aprinşi ca para focului.

Dansă un joc cu mama lui Ann. Erau o pereche ciudată : ea mică şi vînjoasă, el mare şi oacheş. Îl invitase ea la dans, într-un fel de provocare.

— Fata mea nu-i prea sprintenă de picior, iar tu pari destul de greoi.

— Sînt gata oricînd să te joc pînă n-o să te mai ţină picioarele, Mary Ann, ripostă el, spunîndu-i prima dată pe nume.

Privirea mamei se aprinse.

— Vino încoace, catîr împiedicat ce eşti.

Michael Joe se gîndi că băuse şi ea un pic de vin. Niciodată nu se mai purtase în felul acesta. Îi ţinu isonul. Femeia din ea ieşea la iveală, din locul tainic unde stătuse ascunsă.

Vioara şi acordeonul începură să cînte din nou. Michael Joe îşi trecu un braţ în jurul soacrei sale.

Se ţinea dreaptă şi ţeapănă, cu capul sus, fără să privească deloc spre el. Părul care începuse să-i încărunţească era bine strîns într-un coc. Îi simţea mîna mică şi fierbinte într-a lui. Începu apoi să se mişte în ritmul muzicii. Agilă, uşoară,

precisă, perfect stăpînă pe fiecare mişcare a trupului. Michael Joe nu se aşteptase la aşa ceva. O undă de energie electrică trecu printre ei. Instinctiv, îşi dădu seama că trebuie să arate ce poate. Dansau cuprinşi de o patimă stranie. Faţa ei arăta ca o mască a morţii, iar trupul îi era rigid.

Fără să ştie nici el cum, prinse de la ea spiritul dansului : cu spatele drept, capul sus, şi corpul încordat ca o strună întinsă la limită, vibra după regulile precise ale dansului. Treptat, patima de care fuseseră cuprinşi fu înlocuită de ceva mai subtil. Michael Joe se avînta în joc odată cu ea, reţinut şi liber. Picioarele i se mişcau mai mult decît trupul pe care totuşi şi-l simţea plin de energia pe care o transmitea paşilor. Se lua la întrecere cu femeia.

Ginerele şi soacra nu-şi vorbiră în timpul celor cinci părţi pe care le avea jocul. Era un dans complicat, care cerea concentrare şi nu-ţi permitea să vorbeşti. Michael Joe juca la fel de bine ca şi dînsa, ţinîndu-se ţeapăn şi, totuşi, mişcîndu-se cu graţie şi siguranţă. Întregul trup da ascultare picioarelor. Executa la perfecţie fiecare figură, în timp ce oamenii de pe lîngă pereţii bucătăriei îi urmăreau.

Punctul culminant fu rotirea. Cu o mînă încleştată pe mîna ei şi cu cealaltă sprijinindu-i cotul, o învîrti pînă o ridică de pe podele şi o roti în aer în jurul lui, făcînd-o să ţipe. Muzica se opri. Rămase ţintuit, drept şi mut. Ea rîdea încet. Pentru o clipă, se lipi de el, apoi redeveni soacră. Îşi trecu repede mîna peste frunte. Cîteva şuviţe de păr cărunt se desprinseseră. Privi în sus, spre el. Se uită şi el în jos zîmbindu-i, conştient că s-a încălzit şi dorind să se descheie la vestă.

— Nu credeam că şi voi orăşenii îl aveţi în sînge, spuse ea.

Michael Joe zîmbi tulburat. Îi venea s-o sărute. N-o făcuse niciodată şi nici nu avea s-o facă, dar pentru o fracţiune de secundă se simţi foarte aproape de ea. Ar fi dorit să-i mulţumească. Se simţea copleşit de recunoştinţă faţă de această micuţă femeie, căreia nu-i dăduse pînă atunci nici o atenţie. Ba chiar o dispreţuise puţin, văzînd-o cum se ploconeşte în faţa mamei sale în duminica aceea cînd fuseseră invitaţi la ceai.

Ann se apropie.

— Acum, că te-am văzut ce poţi, te trec mai departe, spuse doamna Shanahan îndepărtîndu-se.

Michael Joe, uluit, îşi regăsi anevoie graiul.

— Pe vremuri, a fost cea mai bună dansatoare din sat, îl lămuri Ann.

— Şi ce s-a întîmplat ? De ce n-a mai dansat ?

— Ei, cînd te măriţi...

Michael Joe privi cum doamna Shanahan se îndrepta spre soţul ei, care şedea lîngă cămin. Se opri în spatele scaunului, privind cîteva clipe dansatorii, şi apoi se aplecă spre el, ca şi cum ar fi vrut să-l întrebe dacă nu doreşte ceva. El clătină din capul cărunt.

— Nu trebuie să renunţi la toate distracţiile cînd te căsătoreşti, îi spuse Michael Joe lui Ann.
Dansă cu ea fără prea multă tragere de inimă, căci nu era o dansatoare bună ca mama ei.

XXVII

ÎN ACEEAŞI SEARĂ plecară spre Dublin unde hotărîseră că vor petrece luna de miere. Luară o maşină pînă la Limerick şi apoi trenul pînă în capitală. Şi unul şi celălalt vedeau oraşul pentru prima dată. Traseră la hotelul Gresham.
Noaptea nunţii a însemnat pentru Ann o noapte de teroare, de teamă, durere şi ruşine. Pentru Michael Joe noaptea s-a sfîrşit în frustrare şi mînie. Spre dimineaţă, îi întoarse spatele şi adormi epuizat dar nesatisfăcut. Nu-i fusese posibil să consume căsătoria. Ann era nervoasă. Plîngea. Michael Joe n-avu încotro şi o lăsă în pace. Îi era teamă să nu o apuce o criză de nervi.
Dimineaţa, cînd se trezi, nu o găsi în cameră. Se sculă şi se îmbrăcă în pripă, uşor speriat. N-o cunoştea destul de bine ca să-şi dea seama ce-ar fi în stare să facă. Poate luase trenul spre casă ? Se purtase destul de brutal cu ea în timpul nopţii. Poate a speriat-o. Cînd termină cu îmbrăcatul, se întoarse şi ea în cameră. Era surîzătoare şi purta aceeaşi pălărie albă cu voal

pe care o îmbrăcase la nuntă. În mînă ţinea o carte neagră de rugăciuni. Michael Joe se aşeză pe marginea patului.
— Unde ai fost ? Pentru numele lui Dumnezeu !
— Am fost la slujbă, răspunse ea veselă.
— La slujbă ?
— Da. Imediat după colţ, am găsit o bisericuţă adorabilă, a călugărilor franciscani.
Michael Joe nu mai spuse nimic. Era bucuros că nu dădea semne de epuizare în urma nopţii şi că putuse să treacă uşor peste cele petrecute. Hotărî să se poarte drăguţ cu ea şi să nu-i spună cît l-a înfuriat faptul că, în prima dimineaţă a lunii lor de miere, îl lăsase singur ca să se ducă la slujba religioasă.
— Am vrut să te trezesc, ca să te întreb dacă doreşti să vii şi tu, dar dormeai atît de adînc ! Sforăiai.
— Nu zău, rîse el. Nu ştiam că sforăi. Ai şi început să-mi descoperi defectele.
Petrecură toată ziua plimbîndu-se prin oraş. Michael Joe era neobosit. Dorea să vadă tot oraşul într-o singură zi. Intra în vorbă cu oricine îi ieşea în cale. Le spunea cine este şi de unde vine. Îşi prezenta soţia de parcă ar fi fost căsătoriţi de cine ştie cîtă vreme. Se întîlni cu nişte tineri care ar fi vrut să-l invite la un pahar. Cursele de cai se terminaseră, dar emoţia stîrnită de ele dăinuia încă în oraş. Îi refuză. Soţiei lui nu-i plăcea să bea. Ardea de dorinţa să le accepte invitaţia, dar se sacrifică de dragul lui Ann.

Îl atrăgea mulţimea şi tumultul oraşului. Se minună de clădirile înalte, de vechile case în stil georgian, de imensitatea vitrinelor. La Corrigbeg casele cu un etaj erau rare. Cînd fuseseră oare construite cele de aici ? Arhitectura lor îl impresiona şi se tot întreba cine a fost omul care concepuse asemenea construcţii. Rămînea înmărmurit privindu-le. Cei cu care stătea de vorbă îi zîmbeau şi, cum mergea pe trotuar privind în sus spre clădirile înalte, se ciocnea adeseori de oameni.

Ann se simţi curînd obosită. Energia ei nu se putea lua la întrecere cu a lui. Michael Joe cu cît vedea mai mult, cu atît devenea mai exuberant şi mai doritor de a afla mai multe. Începu să-şi aducă aminte lucruri pe care le învăţase despre istoria Irlandei, încă la şcoala primară. Puţin cîte puţin, îi reveneau în minte diverse evenimente, în special cele legate de răscoala din 1916. Insistă să se ducă la poşta centrală pe strada O'Connell. Văzu locul unde Pearse, Connolly, Larkin şi ceilalţi viteji purtaseră, în 1916, faimoasa luptă de apărare. Tricolorul statului liber flutura astăzi deasupra clădirii. De la poşta centrală, o tîrî pe Ann pe strada Pearse, la numărul 27, unde se născuse Padraic Pearse, cel mai mare dintre toţi eroii care şi-au jertfit atunci viaţa. Ar fi mers mai departe dacă Ann nu i-ar fi amintit că încă nu mîncaseră. După masă, Ann pretextă o durere de cap, şi îşi exprimă dorinţa de a se întoarce la hotel. Michael Joe părea dezamăgit.

— Nu trebuie să vii cu mine. Vreau numai să mă întind puţin.

— Rămîn şi eu cu tine. Avem destul timp ca să vedem ce-i de văzut.

— Ba nu. Îmi dau seama că abia te ţii să n-o iei din loc, iar eu am nevoie de odihnă.

Michael Joe o conduse la hotel şi o porni de unul singur. La Dublin se simţea în elementul său : singur, colindînd străzile, ciocnindu-se de oameni, vorbindu-le, bucuros că toţi păreau dispuşi să stea de vorbă cu el. Oh, ce mic era bietul Corrigbeg dacă îl comparai cu oraşul Dublin ! Un cimitir ! Acolo, abia dacă întîlneai vreo zece oameni pe stradă, în zilele în care nu se ţinea tîrg. Coborî pe strada Westmoreland şi ajunse la podul O'Connell care era mai curînd lat decît lung. Sprijinit de parapet, privea în jos spre apele mohorîte şi repezi ale rîului Liffey.

În minte i se furişă imaginea unui alt pod. Podul de pe Fergus pe care se oprise în ziua aceea ploioasă, cînd o luase pe Nell la Ennis. Alungă imaginea din minte. Aparţinea trecutului. Se auzeau sirenele remorcherelor de pe rîu. Un şlep care transporta butoaie de bere trecea pe sub pod. Nişte oameni de pe punte îi făceau semne cu mîna. Le răspunse, deşi erau departe şi nu se vedeau decît ca nişte puncte.

Intră în vorbă cu un tip. Se duseră să bea ceva într-un birt întunecat din apropiere. Cumpără cîteva bilete de loterie şi-i plăti mai multe rînduri de bere. Nici nu vru să audă cînd omul se oferi să plătească şi el.

Tîrziu, cînd se reîntoarse la Ann, era bine dispus ca un rege. La sugestia lui Michael Joe, se duseră în aceeași seară la teatrul Abbey. Se juca o piesă de Paul Vincent Carroll, „Umbră și Materie." Michael Joe o găsi formidabilă. Tremura de emoție la momentele de tensiune. Aprecie în special scena în care învățătorul, sîngerînd, îl înfruntă sfidător pe preotul parohiei.

După spectacol, Ann îl întrebă cum de este îngăduit să se prezinte o asemenea piesă pe o scenă din Irlanda. Michael Joe era atît de încordat, încît nu dădu atenție întrebării. Își repeta în minte diferite părți ale piesei, simpatizînd cu învățătorul, erou și victimă, și dorind să fi fost el însuși de față, ca să-l apere împotriva clerului și a nedreptății sociale.

Nici în noaptea aceea căsătoria nu se consumă. Michael Joe era cuprins de o pasiune sălbatică. Ann, nervoasă, i se împotrivea. El deveni brutal și ea, înfricoșată, îl imploră să-i mai dea puțin răgaz. Îi întoarse spatele dar nu putu dormi.

Cele două săptămîni ale lunii lor de miere se desfășurară ca și prima zi. Dimineața se plimbau împreună. Michael Joe, fără odihnă, punea întrebări, încercînd să afle cît mai multe despre Dublin și despre locuitorii lui, ca și cum ar fi fost într-o țară străină. Ann, se ținea în urma lui, apatică și tăcută, stingherită uneori de zîmbetele oamenilor cărora li se adresa și care le aruncau priviri pe jumătate ironice.

După amiaza, Ann rămînea la hotel și dormea. Îl încurajă pe Michael Joe să iasă singur în cîteva nopți și, de fiecare dată, el se întorcea tîrziu, bine dispus și, abia după ce trecură cîteva zile, se desăvîrși, în sfîrșit, și taina căsătoriei. Iute, dureros, lăsînd-o pe Ann copleșită de rușine. Michael Joe adormi imediat.

În fiecare dimineață, Ann se ducea la slujbă. După ce se întorcea, mai trebuia să aștepte cîteva ore pînă să se trezească și Michael Joe. În acest răstimp, o cuprindea nostalgia de a se afla din nou acasă la Cloon, împreună cu mama și cu tatăl ei, ca pe vremea cînd încă nu era căsătorită. După ce se trezea, Michael Joe o tîra din nou în vîrtejul orașului. El nu reușea să se mai sature de capitala care pe Ann o obosea.

Odată, în tovărășia cîtorva noi prieteni de a lui Michael Joe, se duseră să privească cursele de cai din Leopardstown. Michael Joe parie și pierdu cîteva lire. Ann era îngrijorată. Prea arunca Michael Joe cu banii în dreapta și-n stînga, prea nu lăsa pe nici unul dintre noii amici să plătească. De-ar trece și luna asta de miere, să fie din nou în siguranță la Corrigbeg.

Michael Joe însă ar fi fost dispus să rămînă pentru totdeauna la Dublin. Iată orașul în stare să stimuleze pe orice bărbat ! Se îndrăgostise sincer și profund de Dublin și de viața pe care ar fi putut-o duce acolo. Deși nesatisfăcut de Ann, era gata să ignore acest lucru, cît timp se găseau în orașul ce reușea să-l compenseze pentru orice nemulțumire.

Veni vremea să se reîntoarcă acasă.

XXVIII

DOAMNA MCCARTHY nu mai era la pat, se simţea bine şi trebăluia prin casă. O luă imediat pe Ann sub aripa ei protectoare şi nu-i mai îngădui să ridice nici un pai.

— Trebuie să fii sfîrşită de oboseală, după săptămînile astea de hoinăreală prin Dublin, spuse doamna McCarthy. Mai stai şi trage-ţi puţin sufletul.

Ann protestă, spunînd că nu-i obosită deloc, dar că-i fericită să fie din nou acasă. La drept vorbind, nu-i plăcuse oraşul Dublin. Se odihnise destul de mult acolo. Michael Joe era cel care ar avea de ce să fie obosit. În ciuda protestelor lui Ann, doamna McCarthy nu-i îngădui să-i dea nici o mînă de ajutor în treburile casei. Îi vorbea blînd, dar hotărît. Îi pregătea ceaiul. O îndemna să se ducă la plimbare, pentru ca soarele de vară să-i coloreze din nou obrajii. Ar fi trebuit să se mai înzdrăvenească ; era atît de palidă şi de slabă.

Ann nu fusese niciodată răsfăţată în felul acesta. Îi dădea ascultare. Doamna McCarthy continua să gătească, să spele, să calce, să deretice prin casă, aşa cum făcuse şi înainte de căsătoria lui Michael Joe.

Doar că nu intra niciodată în dormitorul lor, care se afla sus pe coridor. Între camera ei şi a lor se mai afla o încăpere. Camera de dormit a noilor căsătoriţi era lăsată în grija lui Ann. N-au discutat pe faţă acest lucru dar, instinctiv, ambele femei au hotărît că e mai bine astfel. Discreţia o împiedica pe doamna McCarthy să treacă pragul acestei camere, deşi, cu dragă inimă ar fi continuat s-o deretice, aşa cum făcuse şi în trecut. Iar lui Ann, deşi acceptase ca soacra ei să conducă întreaga gospodărie, i-ar fi fost tare neplăcut s-o vadă dînd buzna şi în unica încăpere pe care de la început şi-o imaginase ca fiind numai a ei. Ann nu făcea parte dintre fetele care să-şi dorească mereu cîte ceva sau să aibă multe pretenţii. Dar se ataşa de cîte un obiect mic şi se agăţa de el uneori cu disperare, în teroarea oarbă că s-ar putea să-l piardă şi să nu-l mai poată înlocui. Simţea în mod vag că doamna McCarthy dorea să rămînă stăpînă în casă şi că nu era prea încîntată de apariţia unei alte femei. Ann nu dorea să producă nemulţumire. La început casa îi inspirase teamă, o copleşise, şi era foarte fericită s-o lase pe doamna McCarthy să-şi exercite mai departe rolul de stăpînă. Dormitorul însă îl socotea ca fiind al ei şi, un timp, trăi în teama că mama lui Michael Joe va intra şi-i va scotoci printre lucruri. Răsufla uşurată de fiecare dată cînd găsea obiectele în aceeaşi poziţie în care le lăsase, şi în special patul neatins, aşa cum îl făcuse ea.

Ann avea timp liber din belşug. Şi-l petrecea stînd adesea în cameră, la fereastră şi admirînd cele trei case ce se vedeau pe stradă. Erau acoperite cu ardezie şi vopsite în albastru, ocru sau galben. Toate aveau etaj. Iată deci că locuia şi ea acum la Corrigbeg, iar propria ei casă era tot atît de impunătoare ca şi cele care se vedeau peste drum. Era măritată cu Michael Joe

McCarthy care, fără îndoială, trecea drept unul dintre bărbaţii cei mai de vază din oraş. Ei da ! Era doamna McCarthy. Mai că nu-i venea să creadă că poate fi adevărat. Plecase de la ţară şi locuia acum la oraş. O fată de la ţară, devenită orăşeancă. Simţea că-şi pierde respiraţia de mîndrie, dar rămînea agitată şi puţin speriată, căci nu era destul de sigură de sine ca să se bucure din plin de norocul ei.

Odată plecată din Dublin, gîndurile nu i se mai întorceau spre marele oraş. Uneori deschidea fereastra şi-şi scotea capul afară, ca să vadă mai bine Strada Mare. Nu era mare lucru de văzut. Două rînduri de case viu colorate de ambele părţi ale străzii largi şi asfaltate pe care treceau cîteva căruţe şi două, trei maşini. Strada era liniştită, aproape pustie şi plină de praf. Îi plăcea. Era o stradă paşnică şi statică. În trecut, o privise din punctul de vedere al celor din afara oraşului. O fată de ţară care îşi vizitează rudele. Fusese o străină dar încetase să mai fie. Dincolo de liniştea aparentă a străzilor ştia că se desfăşoară o viaţă misterioasă care îi făcea pe orăşeni să privească de sus la oamenii de la ţară. Nu avea decît o idee vagă despre ce este vorba, dar se afla în pragul acestei vieţi. Aveau ei ceva care le îndreptăţea sentimentul de superioritate. Nici ea însăşi nu se simţea mîndră că venea de la ţară. Nu-i era chiar ruşine, dar nici mîndră nu era.

La începutul căsătoriei, îşi petrecea mult timp visînd la viaţa nouă în care intrase. Nu îndrăznea să iasă singură pe Strada Mare, ci

numai dacă o întovărăşea şi Michael Joe. Mergeau uneori împreună la slujba de seară, iar duminica după-amiază se plimbau pînă la Plaja Albă sau la Capul Spaniol. Nu stătea tot timpul în casă. Uneori se ducea la familia Malone, să mai stea de vorbă cu Kitty, care la nuntă îi fusese domnişoară de onoare. Ajungea la ei pe o ulicioară ce trecea prin spatele caselor de pe Strada Mare. Nu-i venea la îndemînă să meargă de una singură pe Strada Mare. Simţea o teamă ciudată de ce ar putea să spună lumea. Era înfricoşată că trecătorii i-ar fi putut citi gîndurile. Un anumit soi de ruşine şi jenă faţă de poziţia ei de proaspăt căsătorită, cu tot ce implica aceasta, o făcea să evite strada unde s-ar fi expus privirilor. Ducîndu-se la Kitty Malone pe ulicioara cunoscută de localnici sub numele de Calea Nouă, era mai puţin probabil să se întîlnească cu cineva.

Stătea de vorbă cu Kitty: Ann îi punea întrebări despre Corrigbeg. Nu avea niciodată destul curaj s-o întrebe ceva pe doamna McCarthy. Întrebările ei erau nevinovate. Se mulţumea să afle numele celor care locuiau într-o anume casă, vîrsta lor, de unde sînt şi aşa mai departe. Simple informaţii. Lui Kitty însă îi plăcea să bîrfească.

— E unul Guard Mahoney, sus, la barăci. Să nu-l încurajezi niciodată. Se dă la femei ca un ţap logodit.

Ann se înroşea.

— O, Kitty, taci ! Nu asta vreau să ştiu. Nu-i frumos să vorbim despre asemenea lucruri. Vreau doar să cunosc numele locuitorilor.

— E înalt, brunet şi frumos. Chiar femeile măritate e bine să se ferească de el.

Kitty îşi descărca sufletul în legătură cu idila ei nefericită, iar Ann asculta fără să înţeleagă prea bine. Dacă Kitty şi băiatul ei erau atît de îndrăgostiţi unul de celălalt, de ce nu se căsătoreau ?

— Pe băiatul meu, îi explică Kitty rîzînd forţat, nu reuşeşti să-l mişti nici cu fierul roşu. Majoritatea timpului abia dacă îşi aduce aminte că exist. Doar cînd se îmbată, vine şi mă caută ca să mă ia la plimbare cu maşina, vezi Doamne ! Nu-i bun de nimic. Bărbaţii nu-s buni de nimic.

Ann era surprinsă.

— Ba nu-i adevărat, Kitty. Eu cred că sînt, spuse ea încet.

Şi astfel se desfăşura conversaţia.

În zilele care urmară căsătoriei, Ann începu să înflorească. Era mult timp singură şi avea răgaz să viseze. Nu o apăsa nici o obligaţie adevărată. Michael Joe era atent cu ea. Mai mult decît atît, părea să-i fie devotat şi se străduia să-i îndeplinească toate dorinţele. O întreba mereu ce ar mai vrea. O rochie nouă ? Pantofi noi ? De cîteva ori îi cumpără cîte o cutie de bomboane. Era mai atent cu ea chiar decît în perioada în care îi făcuse curte. Şi era foarte pasionat. O înfricoşa. Îl lăsa să facă ce pofteşte, deşi ţipa uneori de durere şi era fericită cînd se termina totul. Încerca să nu se gîndească la ceea ce se petrece, ci să-şi imagineze păsărelele cîntînd în crîngurile din Cloon. Uneori, cînd durerea devenea insuportabilă recita în gînd rugăciuni. Era fericită cît timp putea să uite de acest fapt.

Michael Joe stătea cu ea acasă, seară de seară, şi ascultau împreună emisiunile de radio. Doamna McCarthy urca întotdeauna în camera ei, sau se ducea la biserică, lăsîndu-i singuri acasă. Ann făcea atunci ceaiul pentru Michael Joe, simţindu-se vinovată şi puţin ameţită de muzica de la radio. Michael Joe părea că se bucură de prezenţa ei, o tachina jucăuş, o încuraja numind-o mica lui vrăbiuţă. Încerca s-o sărute frecînd-o apăsat cu bărbia lui aspră. Ea ţipa. Dacă era cuprins de dorinţă şi voia să meargă la culcare, ea insista să mai aştepte pînă la întoarcerea mamei lui.

— Ce o să zică mama dacă vine acasă şi vede că ne-am culcat ?

Michael Joe nu-i pricepea logica. Duminicile se duceau împreună la slujbele de la ora unsprezece. Era, în sinea ei, mîndră să păşească alături de acest bărbat frumos, care discuta cu toată lumea şi căruia toţi îi adresau cuvîntul. Părea să fi devenit jovial sub influenţa căsătoriei.

Doamna McCarthy nu-i însoţea niciodată la slujba aceasta tîrzie. Se ducea singură la ora şapte şi-şi petrecea dimineaţa pregătind prînzul şi făcînd curat.

Duminica după-amiază, dacă era timp frumos, Michael Joe o scotea pe Ann la plimbare. El pălăvrăgea cu ceilalţi bărbaţi căsătoriţi, care şi ei ieşeau la plimbare cu soţiile şi copiii. Dar nu schiţa decît un semn de recunoaştere, plecînd puţin capul, spre tinerii care stăteau pe la col-

ţurile străzilor. Ann nu vorbea niciodată, lăsînd conversaţia în seama soţului ei. Dealtfel, nici n-ar fi ştiut ce să spună, chiar dacă ar fi dorit să ia şi ea parte la discuţie. Stătea timidă alături de Michael Joe, ascunzîndu-se aproape în spatele lui. Totul i se părea minunat. Michael Joe, cu vocea sa răsunătoare, se interesa de sănătatea unuia şi a altuia, vorbea despre vreme, aducînd din cînd în cînd vorba despre Dublin şi despre ce-a văzut pe acolo în legătură cu istoria ţării şi mai ales cu răscoala din 1916. Multe din acest trecut erau încă vii în mintea unui mare număr de oameni din Corrigbeg.

Comportarea lui Michael Joe începu să sădească în Ann încredere în puterea ei de atracţie. În adîncul conştiinţei sale, nu înţelesese niciodată bine ce l-a determinat pe Michael Joe s-o ia în căsătorie. Acum înclina să creadă că o iubea cu adevărat. Era mulţumită. Plimbările acestea o făceau să simtă că ia şi dînsa parte la viaţa oraşului.

Într-o duminică dimineaţă, Michael Joe îi propuse să se ducă împreună la nu meci de fotbal la Kilkee, şi apoi la o seară de dans. Ea nu avea nici un chef. Pentru ce să plece la Kilkee ? Nu era destul de bine şi acasă la Corrigbeg ? Va fi foarte mulţumită dacă vor face o plimbare lungă împreună. Nu-şi dorea nimic altceva.

Michael Joe nu insistă. Un alt incident contribui mai mult decît orice la convingerea că soţul ei îi aparţinea într-adevăr. Era prima zi de tîrg la Corrigbeg, de cînd erau căsătoriţi. Ann se trezi de dimineaţă auzind muget de vite, behăit de oi şi de capre şi tot felul de zgomote

care păreau să vină de la sute de soiuri de animale.

Se sculă şi se repezi să deschidă obloanele. Dedesubt, strada forfotea de viaţă. Se vedeau o puzderie de oameni şi de vite. Se simţi dintr-o dată cuprinsă de mînie şi apucă marginile. obloanelor ca şi cum ar fi vrut să le închidă la loc ca să nu mai vadă spectacolul pe care îl oferea tîrgul.

Se răzgîndi totuşi şi se duse să-l deştepte pe Michael Joe care continua să doarmă, în ciuda zgomotului. Se sculă imediat. Uitase de iarmaroc. Prăvălia ar fi trebuit să fie deschisă mai devreme deoarece într-o asemenea zi se făcea vînzare serioasă.

Coborînd în bucătărie, constată că micul dejun nu fusese pregătit. O strigă. Ann nu ştia despre ce putea fi vorba. De obicei Doamna McCarthy pregătea cele necesare.

— Mama n-a coborît încă ? întrebă Michael Joe.

Ann se pierdu cu firea, apoi deodată se hotărî să-i pregătească ea micul dejun. Un ou fiert era lucrul cel mai simplu. Fără *porridge.* L-ar fi greşit cu siguranţă. Se învîrti zorită prin bucătărie şi-i făcu ceai şi un ou fiert.

Ceaiul nu era destul de tare, în schimb oul era prea fiert. Michael Joe nu se plînse. Cu voce blajină îi atrase atenţia că lui îi plac ouăle moi. Ann se necăji, dar nu mai putea face nimic. Se retrase în bucătărie şi rosti o rugăciune scurtă adresată sfîntului Jude, patronul tuturor cauzelor pierdute. Michael Joe bău ceaiul, dar nu

se atinse de ou. O sărută cînd plecă spre prăvălie şi o sfătui să nu pună la inimă cele întîmplate, dar să se ducă să vadă dacă nu cumva mama lui se simte rău.

Ann se urcă la etaj şi bătu timid în uşă. Tremura toată. Cu vocea ascuţită şi hotărîtă doamna McCarthy îi strigă să intre. Odaia era în întuneric ; doar cîteva fîşii de lumină pătrundeau printre jaluzele. Ann şovăi, neştiind de unde se aprinde lumina, sau dacă n-ar trebui să tragă jaluzelele.

— Să trag jaluzelele ?

— Mai bine nu. Comutatorul este în dreapta ta.

Ann aprinse lumina. Doamna McCarthy stătea culcată în pat, cu învelitoarea bine strînsă în jurul ei. Ann o privi mirată. Aşa cum stătea întinsă, părea un cadavru.

— Adu-mi puţină pîine prăjită. Nu prea arsă. Pîine de brutărie. Şi fă ceaiul slab. Pune totul pe o tavă.

— Da, spuse Ann şi ieşi.

Pregăti micul dejun cît putu mai bine. Prăji cîteva bucăţi de pîine, pînă ce i se păru că le-a nimerit pe gustul soacrei sale. Aduse tava sus.

— Las-o pe masă.

Ann îi făcu pe voie şi apoi rămase alături de pat, în aşteptare. Doamna McCarthy nu mai spuse nimic, dar nici nu începu să mănînce. Ann ieşi în grabă, închizînd uşa, deoarece îşi închipuia că bătrîna se jenează să se arate dezbrăcată

în faţa ei. Deşi nu înţelegea prea bine această jenă, acţionă în consecinţă.

După cîtva timp se întoarse şi bătu la uşă.

— Pot să iau tava ?

— Da.

Duse tava jos în bucătărie, fără s-o întrebe pe doamna McCarthy dacă nu se simte bine. Spre prînz, sosi tatăl lui Ann. De cînd se măritase era prima vizită pe care i-o făcea vreun membru al familiei.

— Ian priveşte ! Ţi-a priit măritatul, constată John Thomas. Dar nu se găseşte nimic de-ale gurii pe la voi ? Ce fel de fiică eşti şi tu ? Peste cîteva minute mai sosesc vreo cîţiva oaspeţi.

Îi înşiră numele unor veri de la ţară. Aproape că o podidiră lacrimile de nelinişte, dar nu îndrăznea să plîngă de faţă cu tatăl ei. Ştia bine că nu se putea aştepta la nici un fel de indulgenţă.

Prepară ouă fierte, ceai, pîine şi gem, pentru el, consolîndu-se că nici unul dintre verii amintiţi n-o să-şi facă apariţia. N-ar fi fost în stare să îndure tropăiala lor pe duşumelele curate, cizmele lor cu ţinte, murdare de bălegar şi să-i audă vorbind despre vaci, junci, capre şi cartofi, plîngîndu-se necontenit de negustorii din Corrigbeg care sînt nişte speculanţi şi încarcă toate preţurile.

— Nu ai nici un pic de carne să pui aici pe masă ? Ce fel de casă mai e şi asta ? La voi nu se mănîncă carne ?

— Nu te aşteptam... nu mă gîndeam că o să vină cineva.

— Ei uite c-am venit. Şi de azi înainte va trebui să te aştepţi să-ţi vină oaspeţi în zilele de tîrg. Unde-i mama ?

— Sus, în pat.

— Aha ! Se vede treaba că acum stă tot timpul la pat, de cînd te are pe tine să joci ţonţoroiul în jurul ei.

Ann nu putea înghiţi nimic. După scurt timp, intrară tropăind şi cîţiva veri de-ai ei, iar Michael Joe veni şi el să prînzească.

— Unde-i mama ?

— E în pat. Nu ştiu ce are.

— Da ? Bine. Simte probabil nevoia să se odihnească. Las-o în pace.

Michael Joe începu să vorbească cu rudele de la ţară. Ann îi puse nişte ouă în farfurie.

— Iar ouă ?

— Asta-i tot. Nu ştiu. N-am găsit altceva.

Michael Joe nu mai spuse nimic. Discută cu tatăl lui Ann despre preţul vacilor de lapte şi care era maximul ce se putea obţine la tîrg. Verii nu erau de acord cu răspunsul dat de John Thomas. Preţul depinde de cine vinde şi de cine cumpără. Chiar în dimineaţa aceea, spuneau ei, au văzut un ţăran primind pe o vacă un preţ de două ori mai mare decît făcea. Trebuie să vinzi devreme, înainte de a se stabili preţul pieţii.

Venind la oraş, Ann sperase că va scăpa definitiv de asemenea discuţii. Alergă sus în dormitor. Michael Joe părea să fi uitat de prezenţa ei. În camera lor, se trînti pe pat şi vărsă cîteva lacrimi. De jos răzbeau vocile bărbaţilor care se

contraziceau. Îi auzi apoi ieşind din sufragerie şi trîntind uşa după ei. Abia atunci aţipi împăcată. Fusese pentru dînsa o dimineaţă obositoare şi grea. Zgomotele care se auzeau de jos, din stradă, n-o lăsau să doarmă. Se ridică şi închise obloanele, aruncînd o privire în strada pe care trecea o cireadă de vite, mînată de cîţiva oameni. Larma se auzea mai stins şi, încetul cu încetul, reuşi să adoarmă.

Cînd se trezi mugetele şi behăiturile încetaseră. Era probabil tîrziu, după-amiază şi tîrgul se sfîrşise. Se simţea odihnită dar nu se dădu imediat jos din pat, ci mai rămase întinsă, bucurîndu-se de linişte. Deschise obloanele înainte de a coborî. Strada arăta ca un drum de ţară bătătorit şi mîlos, plin de băltoace, bălegar, urme de copite. Mirosul străzii pătrundea prin fereastră, aşa că îşi duse la nas o mică batistă parfumată. Apoi coborî. Doamna McCarthy stătea în sufragerie, în faţa căminului, cu şalul strîns în jurul umerilor privind ţintă la foc. Ann, zăpăcită de cele întîmplate, uitase complet de dînsa. Nu-i dăduse nimic de mîncare la prînz. Tînăra femeie o privea consternată, neştiind cum să-şi justifice neglijenţa.

— Au mîncat ? întrebă doamna McCarthy, arătînd cu capul farfuriile nespălate de pe masă.

— Da, tata şi...

— Ştiu, ştiu.

Doamna McCarthy arătă spre masă cu mîna ei uscată şi vînoasă.

— Strînge astea.

Ann, fericită că are ceva de făcut, strînse farfuriile, le spălă în chiuveta din bucătărie şi le puse la locul lor în dulap. Soacra ei continua să stea ghemuită lîngă foc, de parcă i-ar fi fost foarte frig. Observă totuşi cînd Ann termină de spălat vasele. Se ridică şi, deschizînd uşa coridorului de la intrare se opri locului privind noroiul adus de bărbaţi de pe stradă. Ann o urmă, rămînînd în spatele ei.

— Curăţ eu, se oferi femeia mai tînără.

Era noroiul adus de Michael Joe, de tatăl ei şi de verii care o vizitaseră. Se simţea vinovată.

— Căldarea este sub chiuvetă. În oficiul din spate găseşti o perie de podele.

Ann alergă să aducă căldarea. Spălă coridorul, aruncînd căldare după căldare de apă şi frecînd apăsat cu peria pînă cînd duşumeaua de ciment străluci aproape albă. Doamna McCarthy stătea în uşa bucătăriei, supraveghind-o. Dacă Ann nu observa o rămăşiţă de noroi îi atrăgea atenţia. Împinse cu peria apa murdară afară pe trotuar. Pe fruntea ei îngustă apărură bobiţe mici de sudoare. Trupul începuse să o doară din cauza periei prea grele, dar freca mai departe cu toată forţa şi energia.

Cînd termină de curăţat, doamna McCarthy satisfăcută, traversă coridorul şi privi în sus şi în jos pe trotuar.

— Dacă tot ne-am apucat de treaba asta, am putea foarte bine să curăţim şi trotuarul, spuse ea.

Ann intră şi umplu altă găleată de la robinet. Începu să toarne găleată după găleată peste pavaj. Cîţiva oameni în trecere pe acolo o priviră lung. Ann se ruşină fără să ştie de ce. Îi era pur şi simplu ruşine. Doamna McCarthy stătea în coridor, indicîndu-i unde ar mai fi nevoie să arunce apă. Ann făcea ce i se spunea. În cele din urmă, începu să stropească pavajul din faţa prăvăliei, foarte preocupată de îndeletnicirea ei.

— Ce naiba ţi-a venit ? îl auzi exclamînd pe Michael Joe.

Îşi aruncă privirea către el. Stătea în uşa prăvăliei, privind-o cu ochii lui întunecaţi.

— Nu ştiu, răspunse ea încurcată.

— Dă încoace apa !

Înşfăcă din mîna ei căldarea şi, mînios, aruncă apa pe trotuar.

— Să nu te mai prind că faci una ca asta aici, în văzul lumii. Vin, Vin ! îl strigă pe băiat.

Vin, recunoscînd după tonul vocii că ceva nu-i în regulă, sosi în fugă. Michael Joe îi întinse căldarea.

— Spală trotuarul !

Se întoarse spre Ann, care surîdea uşor şi gîfîia din cauza efortului dar, curajoasă, încerca să nu arate nici o slăbiciune.

— Acum intră în casă şi odihneşte-te, zise Michael Joe.

Abea atunci o văzu pe mama sa, stînd în uşa coridorului. Îl cuprinse un val de mînie. Trecu pe lîngă Ann şi se apropie de bătrînă.

— Nu-i femeie de serviciu, se răsti el. Dacă mai prind vreodată că e folosită la astfel de treburi, va fi vai şi amar de casa asta.

Doamna McCarthy înclină capul ca şi cum ar fi vrut să privească trotuarul alb şi strălucitor

din cauza apei cu care fusese udat. Își strînse șalul negru în jurul umerilor și intră în casă, cu capul plecat.

În furia sa, Michael Joe nu-i dădu nici o atenție lui Ann. Intră în prăvălie, fără să mai adauge vreo vorbă. Ea rămase pe trotuarul încă murdar de balegă. Simțea în sfîrșit că Michael Joe o iubește cu adevărat. Îndrăznise să-și înfrunte mama de dragul ei. Pentru ea făcuse acest lucru ! Se simțea copleșită de sentimentul că ea nu este la înălțime. Apoi o cuprinse un mare val de simpatie pentru bătrîna doamnă. Se repezi în casă, s-o caute și să încerce s-o consoleze în vreun fel.

XXIX

DUPĂ ACEASTĂ ÎNTÎMPLARE, doamna McCarthy începu să lase o parte din treburile casei în seama lui Ann. Se plîngea că este obosită. Ann era doritoare s-o ajute. Se punea tot timpul la dispoziția ei, îi ducea ceai și biscuiți în dormitor și o întreba cum să prepare mîncărurile care îi plac. Doamna McCarthy începu să petreacă tot mai mult timp în camera ei și, dacă primea vizita unor prietene, Ann le conducea la ea, sus. Pînă atunci avusese obiceiul să stea cu ele la taifas în sufragerie. Ann își făcea o datorie din a servi de fiecare dată musafirii cu ceai și prăjituri, chiar cînd era vorba despre una dintre bătrînele care treceau aproape zilnic pe la ei.

Doamna McCarthy fusese totdeauna excesiv de religioasă. Se scula devreme în fiecare zi și, fie că era ploaie, grindină sau vreme bună, se ducea la slujba de la ora opt, ca să primească sfînta cuminecătură. Deveni acum și mai ahtiată să-și îndeplinească practicile religioase și începu să meargă la biserică atît dimineața cît și seara. De cele mai multe ori era întovărășită de una dintre prietenele ei, femei în vîrstă a căror principală consolare, la anii bătrîneții, devenise biserica. Era un prilej bine-venit pentru doamna McCarthy de a se ține la curent cu bîrfa din localitate, căci întîmplările orașului constituiau subiectul de discuție al acestor femei, în timp ce se duceau și se întorceau de la biserică.

Doamna McCarthy cobora la bucătărie, doar cînd dorea să gătească ceva mai special. De pildă, făcea plăcinte cu mere în ajunul sărbătorii tuturor sfinților. Așa cerea tradiția. Uneori mai făcea cîte un cozonac cu stafide sau un dulce pentru cină.

Ann nu era bună gospodină. Mama ei n-o învățase niciodată să gătească sau să îngrijească de un bărbat. Îi îngăduise să o ajute doar la îndeplinirea treburilor fără importanță din gospodărie și niciodată la cele esențiale. O pregătise parcă anume să devină cucoană la oraș, așa încît Ann găsea rolul de gospodină foarte anevoios. Michael Joe era adesea nemulțumit cînd cămășile nu erau călcate cum îi plăceau lui. Ann folosea prea multă scrobeală la guler. Dacă o pereche de ciorapi nu era curată cînd avea nevoie de ei, începea să țipe. Uneori, dacă o friptură

de miel era prea arsă, o lăsa pur și simplu în farfurie, fără să spună un cuvînt. Ann era nenorocită, iar el o consola ca să nu se necăjească. Își dădea totuși seama că e supărat. Doamna McCarthy stătea și asculta fără să rostească o vorbă, fără să se amestece. Ann o întreba uneori ce mîncări îi plac lui Michael Joe. O sfătuia să nu-l răsfețe și să gătească după gustul ei.

În ciuda unor incidente mici ca acestea de mai sus, primele luni de căsătorie s-au scurs în mod destul de fericit pentru Ann. Era sigură de dragostea lui Michael Joe.

Într-o seară, după cină, cam la cinci luni de la nuntă, Michael Joe începu să-i vorbească despre o partidă de whist care urma să fie organizată la club. Nu apăruseră încă niciodată împreună în public, cu excepția slujbelor religioase și a plimbărilor duminicale. Nu participaseră la nici o seară de dans, la nici un concert sau piesă prezentată de trupa de amatori din localitate. Nu fuseseră la nici un film. De cîteva ori Michael Joe o sfătuise pe Ann să-și schimbe obiceiul de a sta mereu în casă și să iasă mai des în lume. Răspunsul ei fusese însă de fiecare dată același : se simte perfect fericită stînd acasă, cu el. Ce să caute în lume ? Lumea petrece și fără ei. Michael Joe nu insista. Viața lui era destul de plină, datorită prăvăliei pe care o ținea zilnic deschisă pînă la opt sau nouă. În fiecare seară veneau cîțiva prieteni să-l viziteze. De cînd se căsătorise, mulți burlaci din localitate, sau tineri care trîndăveau prin oraș în

căutare de treburi ocazionale, își făcuseră obiceiul să treacă pe la el în fiecare zi, așa cum treceau mai înainte pe la Kerney. Ca și cum, prin faptul că se căsătorise, fusese ridicat, automat, la rangul de înțelept. Veneau la el să-i povestească necazurile, să-i ceară un împrumut de cîteva zeci de șilingi pe care Michael Joe era întotdeauna dispus să li-l acorde. Ei îi ascultau sfaturile și istorisirile. Amintea adeseori despre Dublin, fără să facă legătura cu luna lui de miere ; vorbea de parcă acolo și-ar fi petrecut de obicei vacanțele. În fiecare zi discutau și despre cai și trimiteau pariuri la Ennistymon. Michael Joe devenise expert în pronosticurile curselor. Primea două ziare : „Presa Irlandeză“ și „Independentul Irlandez“. Studia sîrguincios, în ambele ziare, forma în care se găseau caii ce vor lua parte la curse. Tinerii care doreau să parieze pe vreun cal, n-o făceau pînă nu-l consultau pe el. Din cînd în cînd, mai paria și dînsul, dar nu-l pasionau atît de mult pariurile, cît faptul de a fi în stare să prezică cine vor fi cîștigătorii. În fiecare seară, cînd aducea acasă ziarul, lipsea din el pagina în care erau anunțate cursele. Știa că pe Ann nu o interesează și că, deci, n-o să-i simtă lipsa. O ținea într-un sertar după ce subliniase cu creionul numele cailor care credea el că vor fi cîștigători a doua zi.

În felul acesta viața lui începuse să se cristalizeze într-o anumită rutină, aceea de cetățean respectabil, căsătorit, al cărui unic divertisment erau cursele de cai.

Hotărî deci ca, împreună cu Ann, să iasă din făgaşul vieţii de pînă atunci şi să-şi facă apariţia la partida generală de whist.

— Ştii bine, dragul meu, că nu mă pricep nici un pic la whist, spuse Ann.

— Totul trebuie să aibă un început, replică Michael Joe.

Stăteau tihniţi, împreună, de o parte şi de alta a căminului din sufragerie. Doamna McCharthy plecase la biserică. Ann răsfoia ziarele. Michael Joe trăgea adînc dintr-o ţigară.

— Nu doresc să învăţ nici un joc de cărţi, spuse ea. Jocurile de cărţi nu aduc noroc la casa omului.

— Doar nu deschidem aici un tripou, spuse Michael Joe. Lasă-mă să-ţi arăt.

Se ridică şi scotoci prin dulap pînă găsi un pachet de cărţi. Se aşeză la masă şi, cu mîinile lui mari şi agile, le amestecă.

— Vino aici. Trage-ţi un scaun. E un joc uşor de învăţat. O să fii în stare să-l joci bine.

— Eu nu vreau să învăţ. E destul că ştii tu.

Pe chipul lui Michael Joe se aşternu brusc o expresie de supărare.

— Nu am de gînd să continuăm a ne petrece serile în felul acesta ! Tot restul zilelor noastre.

Tonul vocii lui o surprinse şi o sperie pe Ann. Se tulbură, simţind cum se spulberă sentimentul de siguranţă pe care îl căpătase în ultima vreme.

— Ei bine, am să încerc, spuse ea aşezîndu-se de cealaltă parte a mesei. Dar să nu te aştepţi la mare lucru, căci capul meu nu-i făcut

pentru cărţi. Am să te fac de rîs în faţa oamenilor din oraş.

— Haida de ! Astea-s prostii. E uşor, priveşte !

Michael Joe îi explică regulile jocului. Îl lăsă să vorbească, dînd din cînd în cînd afirmativ din cap.

— Da, da, înţeleg. Deci aşa se joacă.

Îi arătă cum se împart cărţile, cum se licitează, ce se urmăreşte şi cum se socoteşte. Ea îl asigură că acum, după ce i-a explicat, găseşte şi ea că e destul de simplu.

— N-a fost greu deloc.

Ca să-i demonstreze, el împărţi cărţile cu faţa în sus şi jucă singur pe locul a patru jucători, explicîndu-i de ce deschide cu o carte, de ce aruncă alta. Ann suspină, convinsă că cineva trebuie să fie foarte deştept ca să poată juca dintr-o dată în locul a patru jucători.

— Crezi că o să te poţi descurca duminică seara ? o întrebă la sfîrşitul demonstraţiei. N-are rost să mergi dacă nu ştii jocul. Toţi se vor uita la tine.

— Sper că am să pot, spuse ea curajoasă.

Duminică seara se plînse de crampe la stomac şi-l trimise pe Michael Joe la dispensar, să-i aducă o sticlă cu lapte de magneziu.

— Crezi că poate fi ceva grav ? o întrebă Michael Joe, plecîndu-se asupra ei, în timp ce-şi turna din sticla albastră cu lapte de magneziu o lingură cu lichid alb şi vîscos pe care îl înghiţi, strîmbîndu-se.

— Probabil că am mîncat ceva care nu mi-a priit. Mă lungesc puţin şi o să-mi treacă.

Michael Joe începu să se foiască în sus și în jos prin fața soției sale care avea o expresie gînditoare, ușor încordată, de parcă ar fi așteptat să o apuce din nou crampele.

— Cred că ar fi mai bine să renunțăm la partida de whist, zise el.

— Sînt un om de nimic, dacă-ți stric cheful.

— Nu-i adevărat, protestă Michael Joe.

— Du-te fără mine, urmă ea pe neașteptate. N-am nimic împotrivă. Eu am să mă culc și are să-mi treacă. Te rog, du-te !

Michael Joe nici nu voi să audă. Ea insistă atît, încît începură aproape să se certe. Lui Michael Joe îi era teamă să nu-i fie rău. Se gîndea că ar fi mai bine să stea și el acasă. Ann însă continua să argumenteze : doamna McCarthy urma să se întoarcă dintr-un moment în altul de la biserică și va fi ea acasă, în caz că ar fi vorba de ceva mai serios. În cele din urmă, Michael Joe plecă la partida de whist, după ce se așezase cîteva minute alături de ea, pe patul unde se întinsese cu șiragul de mătănii în mînă.

Michael Joe petrecu cea mai plăcută seară din ultimele luni, de cînd se întorsese din Dublin. La casa parohială era mare îmbulzeală. Cam cincizeci de mese. Fiecare îl întrebă unde-i este soția și dacă nu cumva se teme s-o scoată în lume. El le explică situația : Ann nu prea se simțea bine cu stomacul. Toți zîmbiră, clătinînd din cap cu înțeles. Michael Joe, un timp, nu pricepu de ce. Apoi îi veni în cap : s-ar putea ca Ann să aștepte un copil. Cineva spusese :

— Multă sănătate lui McCarthy, iată unul care nu-și pierde vremea.

Se simțea încîntat. Și Ann care nu știa nimic ! Să nu fi avut oare nici o bănuială ? Era deci pe cale să aibă un copil ! Să fie tatăl unui copil. Fraza aceasta îi tot revenea în minte. Se simțea mîndru. Începu să facă ușoare aluzii la starea în care se afla Ann. Nu spunea nimic direct, dar nici nu încerca să contrazică insinuările. Kitty Malone venise la partida de whist fără partener. O invită să joace alături de el. Era o jucătoare bună, vioaie, cu o memorie excelentă și rapidă în sesizarea situației.

Pe cînd schimbau mesele, Michael Joe îi șopti că s-ar putea ca Ann să fie însărcinată.

— Ar trebui să-ți fie rușine, glumi Kitty.

Michael Joe radia. Îi plăcuse întotdeauna Kitty Malone. Era plină de viață și știa de glumă.

— Tu n-ai de gînd să faci vreo mișcare în direcția asta ?

— Omul care va reuși să mă ia pe mine, va trebui să se străduiască din greu.

Michael Joe juca bine. Cîștiga tot timpul. Cărțile bune trăgeau mereu la el. La un moment dat, în cursul partidei generale de whist, el și cu Kitty Malone jucară împotriva preotului Lyons și a soției doctorului Healy. Dacă n-ar fi fost flecăreala dintre Kitty și doamna Healy, jocul ar fi decurs într-o tăcere totală. Michael Joe cîștigă, deoarece ceilalți aveau cărți proaste. Jocul nu se baza pe îndemînare. De îndată ce terminară, preotul se ridică de la masă, cu un zîmbet acru înscris pe chipul său palid.

— Am avut ghinion, spuse el doamnei Healy.
Michael Joe surîdea. Îi șopti lui Kitty :
— Strigoiul nostru nu prea știe să piardă.
— Bagă de seamă, o să te blesteme, îl preveni Kitty.
— Să-l ia naiba, n-are decît !
Michael Joe își răsturnă pe spate capul oacheș rîzînd. El și cu Kitty cîștigaseră locul întîi, în partida generală de whist și zece lire sterline. O conduse pe Kitty acasă pe la două dimineața. Era frig. El însă se încălzise și inima îi bătea tare. O clipă se simți ispitit să-i facă curte. Kitty era un drac de fată. Dar își înăbuși dorința și se simți rușinat.
— Joci formidabil, îi spuse el, mergînd alături prin întuneric. Alcătuim o pereche grozavă.
— Ce păcat că n-a venit și Ann. Dar are o scuză serioasă. Ești norocos. Să ai un copil atît de curînd !
N-o contrazise. La ușa ei, se scotoci prin buzunar și-i înmînă cinci lire. Vechea neliniște îl tulbura din nou : sîngele îi fierbea. Se potolise un timp, dar acum se trezea. Se deșteptase din nou.
— Partea ta de cîștig.
Îi atinse mîna și-i împinse banii iute în palmă. Apoi, cu pași vioi, porni spre casă. O imagine de demult îi veni în minte. Mere stricate. Atacul. Ulița pe care se culcase.
Ann ședea în pat, cu lumina aprinsă, cu mîinile încrucișate deasupra plapomei colorate, cu degetele încleștate peste mătăniile negre. Fața

îi era trasă și palidă. Pe obraji avea urme de lacrimi. Nu spuse nimic cînd intră Michael Joe în cameră, dar îl privi cu o expresie mîhnită și rănită.
— Te simți mai bine. Îmi pare rău că m-am dus. N-a avut nici un haz fără tine.
— Ai stat foarte tîrziu, remarcă ea.
— N-am avut încotro. Kitty Malone și cu mine ocupam locurile de frunte. Era imposibil să mă retrag.
Un val de durere o făcu pe Ann să se crispeze.
— Ce-ai pățit ? întrebă Michael Joe, de parcă uitase că se simțea prost.
— Nu știu. Nu-mi trece de loc.
— Mîine dimineață, înainte de orice, te duci să te consulte doctorul Healy.
Ann îl ținu toată noaptea cu lumina aprinsă. Rămase trează respirînd agitată și alergînd din cînd în cînd să vomite. Michael Joe nu mai știa ce să facă. Se gîndi s-o cheme pe mama lui, dar era prea tîrziu. Durerile și indispoziția puseseră stăpînire pe Ann din clipa cînd o lăsase singură ca să plece la whist. Îi părea rău că se dusese. Îi făgădui să n-o mai lase niciodată singură.
Era frînt de oboseală și se lăsă pe pat, unde adormi fără voia lui.
Dimineața următoare, Ann avea cearcăne la ochi și arăta ca o fantomă. Michael Joe o obligă să rămînă în pat. Se duse chiar el la doctorul Healy care veni s-o consulte acasă. După plecarea doctorului, Michael Joe urcă sus s-o vadă.

Se așeză pe marginea patului, privind-o cu mîndrie. Încercă și ea să-i zîmbească, dar tot se mai simțea amețită.

— Mi-a spus doctorul Healy, ceea ce dealtfel bănuiam și eu, spuse Michael Joe.

Strălucea de bucurie.

Ann nu răspunse nimic. Gura mică îi tremura de parcă ar fi încercat să rostească ceva.

— Să nu-mi spui că ți-e frică !

Michael Joe se ridică de pe pat și începu să umble prin cameră. Ea îl privea, nefiind încă în stare să vorbească.

— N-o să ți se întîmple nimic, continuă Michael Joe. Toate femeile trec prin asta. Nu ești nici prima nici ultima.

Sarcina și nașterea constituia și pentru el, ca și pentru Ann, un veritabil mister. Nici unul dintre ei nu știa cu precizie cum se desfășoară de fapt totul. Doctorul Healy nu-i spusese lui Ann decît că este însărcinată și-i prescrisese un medicament. Ea nu știa nici măcar cum se nasc copiii. Știa că se simte rău, că-i venea să vomite, că are amețeli și că, propabil, arată groaznic în ochii lui Michael Joe. Din cînd în cînd se simțea atît de rău, încît ar fi preferat să moară. Prin cap începură să-i umble poveștile unor bătrîne în legătură cu chinurile și calvarul unor femei care urmau să aibă un copil. Panica îi sporea. Nu știa cît timp va mai trece pînă să se nască copilul, dar i se părea că foarte puțin.

Michael Joe ar fi dorit de fapt să iasă din cameră. Rămase în ciuda voinței sale. Cum ar fi

putut să fugă și s-o lase singură ? Avea un aer patetic, cum sta așa în pat, cu mîinile încleștate pe mătănii. În timp ce se tot învîrtea prin cameră, încercînd să găsească ceva ce ar fi putut s-o liniștească, Ann îl rugă :

— Trimite după mama. Aș vrea să vină aici.

— Trimit, n-ai nici o grijă, o asigură el, ușurat, apropiindu-se de dînsa. Îl trimit chiar acum pe Vin.

Privind în jos spre ea, îl cuprinse un val brusc de pasiune. Nu se putu stăpîni. Se aplecă și începu s-o sărute cu patimă. Ea se apăra.

— Nu, nu, nu !

Michael Joe se opri.

— Ce s-a întîmplat ? Sînt doar soțul tău.

— Nu, nu ! Asta nu ! strigă ea, dînd la iveală într-o secundă tot ce simțea în adîncul sufletului în legătură cu această latură a intimității dintre ei.

— De ce nu ? întrebă Michael Joe așezîndu-se năucit pe pat.

Nu reușea să înțeleagă.

— O să am un copil. Nu se mai poate, răspunse ea scîncind.

Michael Joe se ridică.

— Ți-a spus doctorul ceva despre asta ?

Ann era stingherită. Nu avea chef să vorbească. Și așa se simțea destul de rău.

— Nu, spuse ea.

— Foarte bine. Dar te rog întreabă-l. Nu mă lăsa să-mi pierd mințile.

Văzîndu-l pe punctul de a pleca, îl rugă din nou.

— Nu uita să trimiți după mama.

— Nu, spuse el plictisit. Și am s-o chem și pe dînsa, adăugă el, referindu-se la propria sa mamă. Iar tu, nu uita să-l întrebi pe doctor.

XXX

SE INSTALASE IARNA. Ploua mult și casele începuseră să fie umede și reci. Dimineața, pămîntul era înghețat. În dormitoare trebuiau făcute focuri. Sub cearșafuri, la capătul patului, se puneau sticle cu apă fierbinte ca să-ți încălzească picioarele în timpul nopții.

Mama lui Ann venise de la țară și atît ea cît și doamna McCarthy se agitară vreo două zile în jurul lui Ann, recomandîndu-i căldură. Se făcea foc în dormitor și peste zi. Cît timp Ann stătu la pat, sticla cu apă caldă nu lipsiră de la picioarele ei. Îi pregătiră o supă specială de vacă. Ann începu să se simtă mai bine.

Michael Joe, ca de obicei, trăia emoțiile pregătirilor pentru Crăciun. Afacerile mergeau strună. Familia lui Ann își făcea tîrguielile în prăvălia lui și tot așa și verii și, chiar cei de gradul patru sau cinci. Nu-i invita să ia cîte o gustare, în casă, cum era obiceiul, explicîndu-le starea în care se afla Ann. În schimb le cumpăra băutură. Michael Joe era ușor amețit în fiecare seară, deoarece trebuia să bea tot timpul cu verii și vecinii lui Ann, de la țară. Îi plăceau. Erau ascuțiți la minte, isteți, și cu picioarele pe pămînt. Nu umblau după nimicuri. Mai mult

decît orice le plăcea să se tîrguiască. Îl acuzau mereu pe Michael Joe că încarcă prețurile la articolele de băcănie și încercau să obțină cîte o reducere El nu se lăsa, dar îi cinstea de fiecare dată la sfîrșit cu cîte o băutură și asta le salva mîndria. Marea lor ambiție era aceea de a dovedi că sînt mai abili decît orășenii.

Și astfel, Michael Joe era ocupat, cît e ziua de lungă, cu acești țărani certăreți și gata de harță. Intra în casă numai pentru a lua masa. Mînca în grabă, abia adresînd cîte un cuvînt lui Ann sau mamei sale, care se învîrteau în jurul lui, servindu-l.

Cînd Ann trecu peste simptomele de la începutul sarcinii, constată, cu prilejul puținelor ocazii în care îl vedea în cursul zilei, că Michael Joe devenise foarte irascibil. Critica mîncarea pe care i-o pregătise, risipa de turbă care se făcea ținînd focurile aprinse în toată casa și multe altele. Îi făcea chiar observații pentru că se ducea în fiecare dimineață la biserică. Își făcuse obiceiul de a se duce zilnic la slujbă, împreună cu soacra ei. Ce avea de gînd ! ? Trăgea nădejde să intre în rîndul sfinților ? În fiecare dimineață, cînd se trezea, o găsea plecată, iar seara, cînd venea să se culce, o găsea pe Ann de obicei adormită.

Tînăra femeie era puțin necăjită că Michael Joe nu stătea niciodată de vorbă cu ea și că nu trecea pe acasă în cursul zilei. Își aminti că-i ceruse să-l întrebe ceva pe doctor. Deci, în una dintre vizitele sale săptămînale la medic, se gîndi să-i pună întrebarea, în eventualitatea că

Michael Joe ar mai dori să știe. În ultima vreme n-o mai întrebase nici cum se simte.

Nu știa cum să formuleze întrebarea. Încă nu reușise să treacă peste rușinea pe care o simțise în dimineața cînd o consultase. În timp ce ea, goală, cu ochii închiși, stătea întinsă pe pat, doctorul o consultase palpînd-o, lipindu-i pe trup stetoscopul înghețat și apăsîndu-i pîntecele cu mîinile lui reci. Îngrozitor ! Era destul să-și amintească ca să i se facă rău.

Vizitele săptămînale continuau în același fel. E drept că începuse să nu-i mai pese atît de mult. În cele din urmă, în taină, găsea o anumită plăcere în atingerea lui, ca și în vocea joasă și blîndă cu care îi vorbea.

În ziua în care, după multe amînări, hotărîse să-i pună întrebarea, doctorul stătea la birou, ca să-i scrie o rețetă de laxativ. Terminase tocmai să se îmbrace, într-o cămăruță de lîngă cabinet și acum, nehotărîtă, se juca nervoasă cu mănușile de antilopă. Luase obiceiul să se îmbrace mai cu grijă cînd mergea la consultație, deși dispensarul era foarte aproape de casă.

— Ei bine, îi spuse doctorul Healy observînd că s-a oprit în fața lui, totul decurge normal. Nu-i nici un motiv de îngrijorare. Ți-am prescris doar un medicament slab. Totul este perfect normal.

O preveni cu această ocazie că bazinul îi era cam strîmt, dar nu avea motive serioase să se îngrijoreze.

— N-am să pățesc nimic ? întrebă ea.

Îi aruncă o privire rapidă.

— Femeile sînt mai rezistente decît s-ar crede.

Îi înmînă rețeta.

— Du-te la farmacie, la domnul Lynch. Ți-o va face el.

Ann privi spre mîzgîlitura indescifrabilă. Tot misterul sarcinei ei părea cuprins acolo. Dar avea de pus o întrebare. Înclină capul, de parcă ar fi intenționat să-i facă o destăinuire.

— Domnule doctor, în urmă cu cîteva nopți Michael Joe m-a rugat... Se opri. Doctorul Healy privi în sus. O văzu înroșindu-se și înțelese despre ce este vorba.

— Nu-i nici un pericol. E ceva perfect normal.

Trase un registru de pe birou și începu să noteze ceva în el.

— Poți continua să te bucuri de iubire fără teamă. Bineînțeles, adăugă el lăsînd tocul din mînă, anumite eforturi trebuie evitate.

— Eforturi ?

Doctorul Healy respiră adînc. Practicînd de multă vreme medicina în Corrigbeg, trecuse prin situații similare și, totuși, se simțea și el stingherit de fiecare dată, de parcă în ciuda atitudinii sale științifice, ar fi fost influențat de jena pacienților.

— Există diverse posibilități.

— Diverse posibilități ?

Doctorul renunță.

— Întreabă-l pe Michael Joe. El va putea să-ți explice.

Se reîntoarse la condica lui. În situaţii de acest fel, nu putea da niciodată sfaturi amănunţite şi directe. Ar fi fost de preferat să nu fie şi el din Corrigbeg. Acolo se născuse, crescuse şi făcuse şcoala. În consecinţă, nu discuta niciodată cu pacientele probleme de acest fel. Probleme care, bănuia el, nu se discutau nici între soţi. Oftă.

— Mulţumesc domnule doctor, spuse Ann plecînd grăbită, bucuroasă că a trecut peste asta.

Făcuse o încercare. Nu înţelegea ce voise doctorul să-i spună dar nu putea nega faptul că o asigurase de lipsa oricărui pericol. Totuşi, în ciuda sfaturilor lui, în drum spre casă, îi veniră în minte toate femeile despre care auzise că au murit la naştere. Nu putea să nu existe o legătură între moartea lor şi faptul că au continuat, probabil, relaţiile maritale în timpul graviditătii. Era periculos, orice s-ar spune. Simţea ea bine că era periculos. Dealtfel doctorul Healy avusese ezitări. Nu amintise de numărul mare de femei care mor la naştere şi nici cauza morţii lor. Gîndul acesta o obseda. Nu ştia ce să-i răspundă lui Michael Joe, dacă îi va mai pune întrebarea.

Dar Michael Joe nu mai repetă întrebarea. În fiecare seară lipsea de acasă. Nu-i spunea unde se duce, iar ea nu îl întreba. Uneori stătea în întuneric, pe jumătate trează, rostindu-şi rugăciunile şi încercînd să adoarmă. De multe ori nu era de fapt adormită la întoarcerea soţului ei. Cînd se urca în pat, lîngă ea, simţea că miroase a băutură. Începea să tremure, dar el

n-o mai întreba nimic. Cădea într-un somn adînc şi sforăia.

Într-o noapte însă, Michael Joe nu adormi ca de obicei. Îl auzise urcînd scările. Durase mult pînă să nimerească fiecare treaptă şi bîjbîise mult timp de-a lungul peretelui din faţa camerei, în căutarea uşii şi a clanţei. Ştiuse că e din nou beat. Strînsese mai tare mătăniile şi se ghemuise cu genunchii la gură. El intră, începu să se împleticească prin cameră, se dezbrăcă în întuneric, vorbind singur şi îngînînd crîmpeie de cîntece. Cînd nu cînta, respira cu zgomot pe nas. Mirosul puternic de alcool ajungea pînă la nările ei şi-i producea o senzaţie de ameţeală.

Ann se prefăcea că doarme. El rămase liniştit un timp, în pat, alături de ea, apoi se întoarse şi-i trase o palmă uşoară peste fund.

— Trezeşte-te, hoţ leneş ce-mi eşti, îi spuse bine dispus.

Ea simulă că se trezeşte.

— Să n-o scoli pe mama, îl preveni Ann.

— Ba am s-o scol, răspunse, apucînd-o de umeri.

— Nu, se apără ea, nu se poate.

— L-ai întrebat pe doctorul Healy ?

— Da, da !

— Şi ce-a spus ?

— A spus...

— Aha, făcu Michael Joe, ştiu eu bine ce-a spus.

Îl simţi zmucindu-i cămaşa. De îndată ce se sfîrşi, Michael Joe adormi adînc. Ann rămase mult timp trează, ascultînd vîntul tînguindu-se

printre sîrmele de telegraf din fața ferestrei. Deși îi era frig, nu îndrăznea să se apropie de Michael Joe ca să se încălzească. După puțin timp, căldura care emana din corpul lui încălzi patul. Încetul cu încetul, începu să se încălzească și ea. Își întinse picioarele, atingîndu-i-le pe ale lui, dar tot mai tremura.

XXXI

CU PRILEJUL ACESTUI prim Crăciun de cînd era însurat, Michael Joe renunță la pretențiile de a fi devenit om de familie, domesticit brusc prin căsătorie. Se străduise să intre în rolul de soț, dar prea îl apăsau serile petrecute acasă unde asculta radio sau citea ziarele, culcatul devreme și plimbările duminicale. Se simțea flatat și îi plăcea să-și imagineze că trăiește și el conform tiparului de viață din Corrigbeg. Că este om respectabil și căsătorit. De cîte ori se simțea apăsat de acest rol, găsea o evadare în amintirile despre Dublin pe care le povestea băieților veniți în vizită la prăvălie.

Partida generală de whist îi oferise prilejul de a abandona făgașul rutinei. Atît competiția, cît și faptul că se aflase printre oameni îl făcură să dorească cu nerăbdare să iasă din nou în lume și să facă lucruri interesante. Sarcina lui Ann îl emoționase la început, dar cînd constată care sînt consecințele în privința intimi-

tății dintre ei, se simți iritat, supărat și apoi de-a dreptul ostil, fără să știe nici el de ce. Nu putea discuta cu Ann despre acest lucru. Era de neconceput. În noaptea în care venise acasă foarte beat, fusese destul de furios pe dînsa și pe lume, ca să nu-i mai pese de nimic și să-și satisfacă plăcerea. Așa se și întîmplase. Dar a doua zi, își aminti de noaptea care trecuse cu un fel de furie amară. Trebuia să recunoască, de fapt, că-și violase soția. De undeva, din trecut, auzea o voce care îl acuza. Să fie oare adevărat ? Nu era oare în stare decît de lucruri de acest fel ? Încercă să nu se mai gîndească și să se lase cuprins de voioșia cu care așteptau toți Crăciunul.

De la Nell și Seamus Larkin sosi o felicitare adresată domnului și doamnei McCarthy. Urările erau scurte și impersonale „Cu cele mai bune urări pentru un Crăciun fericit, Nell și Seamus". Felicitarea reprezenta nașterea lui Isus. Pruncul, culcat pe o iesle aurie, înconjurat de o aureolă albă, fecioara Maria îmbrăcată în albastru, aplecîndu-se deasupra ieslei, sfîntul Iosif bărbos, înveșmîntat în cafeniu, purtînd un toiag de păstor. În spatele grupului, vaci, măgari și oi priveau din întuneric spre iesle. O stea argintie lumina scena.

Michael Joe primea întotdeauna scrisorile la prăvălie. Seara, cînd veni la cină, aduse felicitarea deschisă. O aruncă pe masa din bucătărie, spunîndu-i lui Ann :

— Iată un semn de viață de la doamna Seamus Larkin.

Ann era lîngă plită, prăjind ficat pentru cină. Lui Michael Joe îi plăcea ficatul și ea încerca să-i cumpere cît putea de des, de la măcelărie. Se întoarse, privi spre plicul de pe masă și apoi își văzu mai departe de treabă. Era în luna a cincea și sarcina se observa bine : o mică protuberanță rotundă, pe trupul ei firav.

— Am s-o citesc mai tîrziu, cînd o să am timp, spuse Ann.

Michael Joe scoase felicitarea din plic și citi urările cu o emfază și o sinceritate prefăcută.

— Foarte drăguț din partea ei, afirmă Ann. Și noi nu ne-am gîndit să-i trimitem măcar o felicitare. Am să-i scriu chiar mîine.

— Să nu faci una ca asta, se împotrivi Michael Joe.

Urcă cu pași greoi sus, să se spele. După ce-l văzu plecat, Ann luă felicitarea în mînă și o privi îndelung. Ochii i se umeziră, văzînd scena din iesle. Pruncul ținea mîinile întinse spre fecioara Maria, implorînd-o parcă să-l ia din leagăn și să-l hrănească. Lui Ann îi venea să plîngă. Observă că ficatul a început să se ardă. Lăsă în grabă felicitarea și se întoarse la treabă.

La cină, în prezența doamnei McCarthy, Ann îl întrebă timid pe Michael Joe de ce nu-i îngăduie să-i trimită și ea o felicitare lui Nell.

— Pentru că totul nu-i decît o prefăcătorie. Și trebuie să fim cinstiți dacă vrem să fie ceva de capul nostru.

— Totul e o prefăcătorie ? strigă Ann. Crăciunul nu-i prefăcătorie ! Cum poți spune așa ceva ?

— Ce știi tu despre femeia aceea ? Tu ești o nevinovată. Prin felicitare nu vrea decît să-și bată joc de noi.

Ann îl privi uimită.

— E o fată drăguță. Nu i-ar trece prin cap să jignească pe nimeni.

— Fată drăguță ? ! ripostă Michael Joe. Nu ești în stare să vezi adevărul nici cînd îți sare în ochi.

Doamna McCarthy păstra tăcere. În ultima vreme rareori schimba cîte o vorbă cu Michael Joe. Relațiile normale dintre mamă și fiu încetaseră să existe. Trăiau împreună, în aceeași casă, se întîlneau, dar nu-și vorbeau și nu-și dădeau seama ce gînduri tainice nutrește unul față de altul.

— Termină, Michael Joe, îl repezi doamna McCarthy cu voce domoală. Lasă în pace amintirea acelei fete.

Fiul ei îi aruncă o privire grăbită.

— Se vede că a pus stăpînire pe noi toți spiritul Crăciunului. Ai schimbat melodia pe care obișnuiai s-o cînți nu de mult.

Doamna McCarthy își înclină capul. Înțelegea la ce face el aluzie. Ann, însă, nu înțelegea :

— Ce-o să fie dacă-i trimit și eu o felicitare ? Vreau să-i urez un Crăciun fericit. Ce vezi rău în asta ? insistă ea.

— Nu vreau să mai avem nimic de-a face cu ăștia doi. Bine că am scăpat de ei !

Ann nu putea să-l înțeleagă. Știa că soțul ei fusese prieten cu Nell Cullen și că circulase zvonul că ar fi fost pe punctul de a se căsători.

Nu ştia de ce s-au despărţit şi nici nu-l întrebase vreodată. Ieşirea lui bruscă împotriva unei fete pe care ea o admira, o idealiza şi şi-o considera mult superioară o surprindea. Michael Joe ataca o persoană pe care ea o socotea aproape perfectă şi folosea un ton care o înspăimînta. Se obişnuise cu faptul că soţul ei era diferit de veselul, nebunaticul Romeo care obişnuia s-o tachineze şi căruia îi plăcea să rîdă şi să danseze. Încetul cu încetul, după o serie de izbucniri, începuse să se deprindă cu partea brutală a caracterului său : în public înger, acasă demon. Acest atac însă împotriva lui Nell, o indigna. Tremurînd, încercă să-l combată, ca să-şi păstreze intactă imaginea pe care şi-o făcuse despre femeia ideală.

— Aş vrea să-ţi amintesc că sîntem în perioada sfîntă a Crăciunului, spuse ea, încercînd să pară dură.

— Fir-ar al naibii, se răsti Michael Joe, dînd peste o bucăţică de ficat ars. N-ai să înveţi niciodată să prăjeşti afurisenia asta, cum se cuvine ?

— Vreau să-ţi spun ceva, Michael Joe, te rog să mă asculţi.

Michael Joe, ridicînd cuţitul şi furculiţa, făcu o mişcare de uşor dispreţ, pe care ea o ignoră. Ann se simţea furioasă. Lăsă din mînă tacîmul. Tremura toată, dînd impresia că trece printr-o emoţie prea mare pentru puterile ei.

— Dacă ţi-a făcut vreodată un rău, şi mă îndoiesc de asta, ar trebui să ierţi. „Pace pe pămînt şi între oameni bună învoire". Nu iei deloc

în serios religia ? Micul Isus, născut de Crăciun, a ştiut să ierte.

Se opri, pe punctul de a deveni incoerentă.

— N-ai de gînd să taci ? N-a fost decît o tîrfă, afirmă Michael Joe.

Se ridică de la masă, lăsîndu-şi mîncarea în farfurie şi ieşi din sufragerie trîntind uşa. Ann începu să plîngă încet şi potolit, deşi era pe pragul isteriei. Avea senzaţia că, pe nepregătite, a devenit apărătoarea tuturor femeilor din lume, apărînd un exemplar desăvîrşit şi ideal care fusese atacat de un animal feroce. De un lup. Instinctiv ştia că apărarea ei nu se potriveşte cu genul de atac cu care avea de-a face. Era un fel de disperare în izbucnirea ei. El nu remarcase nimic. Folosise doar vorbe spurcate. Aruncase cu noroi în idealul ei. Plîngea, stînd la masă.

Bătrîna doamnă McCarthy se ridică încet, veni la Ann şi-i înconjură cu braţul umerii firavi.

— Hai, linişteşte-te ! Fii cuminte. Nu crede ce spune. Nu mai plînge şi nu te mai necăji.

Bătrîna mamă încerca s-o consoleze pe tînăra soţie însărcinată cît putea şi ea de bine, deşi în adîncul sufletului ştia că nu se cuvenea să spună nimic. Simţea cum o apasă propria ei vină.

A doua zi de dimineaţă, Ann plecă de acasă, după ce aşteptase în coridor şi-l pîndise pe Michael Joe, ca să fie sigură că nu stă în uşa băcăniei s-o vadă ieşind. Se duse la magazinul lui Harley şi cumpără o felicitare mare de Crăciun, reprezentînd ieslea. O alese pe cea mai mare şi

mai colorată pe care o putu găsi. I-o trimise lui Nell, în numele ei și al lui Michael Joe, adăugînd o mică urare pe care o compuse atunci : „Fie ca binecuvîntarea sfîntului copil să pogoare asupra ta și alor tăi și să-ți aducă un an fericit și rodnic."

O porni în jos pe Strada Mare, fără să privească nici în stînga nici în dreapta și fără să salute pe nimeni. Ajunse acasă obosită de parcă ar fi străbătut o sută de mile.

Peste cîteva zile fu nevoită să iasă din nou ca să cumpere un dar de Crăciun pentru Michael Joe. Se gîndise mult ce dar să-i aleagă. Se străduise să se lase pătrunsă de spiritul uitării. Era dispusă să uite chiar și învinuirile pe care soțul ei le adusese lui Nell. Tot orașul era în sărbătoare. Vitrinele magazinelor erau decorate și luminate. Peste tot se vedeau jucării. Și ea își dăduse osteneala să împodobească fereastra de la bucătărie cu iederă și cu vîsc și, din coji de ouă învelite în hîrtie argintată, făcuse niște cești mici care păreau potire de argint. Doamna McCarthy o ajuta. Pregătiră împreună bomboane și prăjiturele. O învăță să facă budincă de prune pentru cina de Crăciun. Era adînc pătrunsă de spiritul sărbătorii. Nașterea pruncului. Anul acesta simțămîntul avea ceva special, deoarece și ea aștepta un copil. Adeseori, în rugăciunile ei, făcea o asociație misterioasă între copilul Isus și cel din pîntecele ei.

În starea aceasta de spirit, încetă să mai fie supărată pe Michael Joe și-și goni din minte

orice amărăciune sau teamă pentru cele ce se petreceau în jurul ei. Dorea să-i ofere un cadou care să-l ajute să se simtă și el împăcat cu lumea, dar nu știa ce să aleagă ca să aibă acest efect. În cele din urmă îi veni ideea unei cărți de rugăciuni. Simțea că fusese într-adevăr inspirată. Era tocmai darul potrivit. Nu-i va spune nimic, ci îi va înmîna doar cartea. Citind rugăciunile, va simți poate și el ceea ce simțea ea întotdeauna cînd se ruga.

În seara de Crăciun, Michael Joe se întoarse spre sfîrșitul după-amiezii cu două cutii turtite, una pentru Ann și cealaltă pentru mama lui. Era bine dispus și mirosea a băutură.

— Iată pentru fiecare dintre voi. Sărbători fericite.

Ann îl rugă să aștepte un minut. Alergă sus, greoaie cum era acum, și-i aduse cutiuța împachetată cu grijă. I-o dădu cu lacrimi în ochi.

— Ia să vedem noi ce-o fi aici înăuntru !

Părea că uitase de cearta din noaptea trecută. Ann se însenină. Michael Joe desfăcu cutia și nu zîmbi văzînd cartea neagră de rugăciuni.

— E tot ce mi-a venit în cap, spuse ea.

Michael Joe o sărută pe obraz. Nu scoase cartea din cutie.

— N-ar fi trebuit să-ți bați capul pentru un păcătos bătrîn ca mine, spuse el. Nu merit.

Mama sa îi oferi în dar cravate și batiste, pe care i le înmînă pur și simplu spunîndu-i „Sărbători fericite". Michael Joe le luă repede.

— Şi la mulţi ani ! adăugă el.
Se aşternuse o tăcere penibilă.
— Trebuie să mă întorc la prăvălie. Se duce totul de rîpă fără mine. Vin Scanlon nu-i în stare să ridice nici un pai aşa cum trebuie.
Plecă repede, luînd ambele cutii cu el. Ann nu mai revăzu niciodată cartea de rugăciuni.
În seara de ajun rămase acasă, pentru că nici măcar Michael Joe n-ar fi îndrăznit să se lase văzut în această noapte prin alte locuri, fără o scuză serioasă. Aprinse candela în fereastra bucătăriei şi se cufundă în cititul ziarului, deşi îl parcursese mai devreme de la un capăt la celălalt. Ann şi cu mama lui plecară împreună la spovedanie. Michael Joe refuză să le însoţească. Nici una dintre cele două femei nu făcuse vreo încercare să-l convingă. Lui Ann i-ar fi plăcut să meargă împreună, dar prefera să se bucure de faptul că s-au împăcat şi să nu mai rişte alte discuţii.
În dimineaţa de Crăciun, la ora şapte, se duseră toţi trei la biserică. Bătrîna doamnă McCarthy, toată în negru, se sprijini de braţul tinerei nurori care era îmbrăcată în cafeniu închis. Înaintară împreună spre altar ca să primească împărtăşania. Michael Joe rămase agitat, privind în jurul lui, în timp ce ele se îndepărtau. Nu folosise în timpul slujbei nici cartea de rugăciuni, nici mătăniile. Nu cîntase „Paşnică noapte, sfîntă noapte" sau „Adeste Fidelis" şi părea indiferent la ieslea încropită din

iederă şi paie, din partea dreaptă a altarului. După slujbă, Ann şi cu doamna McCarthy se duseră să îngenuncheze în faţa ieslei, în timp ce el le aştepta în bancă, privind la oamenii care ieşeau din biserică.
Sosi cu întîrziere la primul prînz de Crăciun pe care îl lua în calitate de om căsătorit. Se dusese la Blake să bea cîteva pahare cu băieţii şi nu-şi dăduse seama cum trece timpul, decît cînd auzise ceasul din bucătărie bătînd ora două. Îşi termină halba şi cumpără două sticluţe de whisky.
Ajuns acasă, insistă ca Ann şi mama sa să bea cîteva picături în cinstea sărbătorilor. Ann nu pusese în gură niciodată vreun strop de alcool. În ultima vreme, doamna McCarthy lua uneori un pic de coniac pentru inimă. Discutînd însufleţiţi dacă e bine sau nu ca Ann să bea un pic de whisky, evitară o discuţie mai serioasă asupra faptului că Michael Joe întîrziase la masă. În cele din urmă, Ann îi îngădui să-i toarne un deget de whisky în care adăugă multă apă. Doamna McCarthy îl bău pe al ei fără apă, sorbindu-l încet.
Tot restul zilei, Michael Joe rămase acasă. După masa de prînz, atît Ann cît şi doamna McCarthy se retraseră să se odihnească. Michael Joe rămase singur. Deschise aparatul de radio. Nu se transmitea decît muzică religioasă. Îl închise la loc. Nu erau ziare pe care să le citească ca să-şi mai omoare timpul. Se învîrti prin casă, deschizînd sertare. În unul găsi o carte, *Mantia*

pe care încercă s-o citească. Renunţă. Imaginaţia refuza să-l transpună pe vremea lui Isus. Cartea îl plictisea. Porni să se plimbe pe uliţa din spatele casei, dar începuse să plouă şi fu silit să se întoarcă.

În cele din urmă, disperat că nu găseşte ce să facă, se duse în prăvălie şi începu să examineze nişte registre, făcînd o listă a datornicilor şi a propriilor sale datorii. Aprinse un foc în cămăruţa din spatele prăvăliei şi aţipi pe un scaun lîngă foc.

Aşa singur, mintea i se întorcea spre trecut şi trecutul era Nell. Dacă se simţise cîndva înşelat şi trădat de dînsa, acum, cînd ea nu mai locuia în acelaşi oraş, amintirea îl obseda mai mult ca oricînd. Nu credea în năluciri dar, de cîte ori închidea ochii şi-şi îngăduia să se destindă, o vedea la fel de vie şi de întreagă, de parcă s-ar fi aflat în carne şi oase în faţa lui. Nu se lăsa ispitit s-o cheme prea des şi pentru o durată prea lungă. Doar o scăpărare şi era cu el. Îi vorbea. Apoi o gonea. Îi spunea nu, o respingea ca şi în trecut şi, de cîte ori spunea nu, se acuza singur că este dur, amar şi rece. Odată se gîndise la iertare : s-o ierte... să ierte... să ierte... Rîse amar. Nu cunoştea iertarea. Ideea îi era complet străină. Nu avea nici o substanţă. Era un cuvînt de care auzise, dar care nu avea conţinut pentru el. Cum ar putea s-o ierte ? Ce ar fi trebuit să facă pentru a putea ierta ? Nu ştia nicidecum.

XXXII

DUPĂ CRĂCIUN, ÎN CORRIGBEG, viaţa reveni la normal. Pentru un observator indiferent, sarcina lui Ann McCarthy progresa aşa cum trebuie. Se ducea în fiecare dimineaţă la slujbă şi la împărtăşanie cu bătrîna doamnă McCarthy. Ascultînd conversaţia dintre femeile bătrîne, Ann începuse să mai prindă cîte ceva din bîrfelile oraşului. Se simţea în siguranţă şi mulţumită cînd auzea observaţiile lor pline de solicitudine în privinţa stării ei. Uneori îi recomandau să bea ceai dintr-o anumită plantă. Le asculta sfaturile, primindu-le cu recunoştinţă. Bătrînele nu acceptaseră încă medicamentele care se puteau procura de la dispensar. O sfătuiau să le evite. Ann se bucura că i se dă atenţie. Faptul că se ducea la slujbă şi la împărtăşanie îi dădea surplusul de siguranţă de care avea nevoie. Nu ştia exact cum va progresa sarcina şi cum se va naşte copilul. Nu i se spusese nimic şi nici acum nu cunoştea prea multe amănunte fizice în legătură cu naşterea, deşi fusese crescută la o fermă. În mod nelămurit ştia că, pentru a se naşte copilul trebuia să iasă din pîntecele ei. Mai ştia că o naştere presupune chin. Cam de atîta era sigură. Remarcile pe care le făceau în şoaptă bătrînele, simpatia lor şi amănuntele pe care le dădeau în prezenţa ei asupra calvarului prin care trecuse cutare sau cutare femeie, o făceau să se înspăimînte de ceea ce avea să urmeze, dar nu se lăsa copleşită.

își punea nădejdea în Dumnezeu și își aștepta cu teamă ceasul, rugîndu-se.

După agitațiile Crăciunului viața reintră în făgașul obișnuit și pentru Michael Joe. Dacă Ann îi punea vreo întrebare, îi răspundea cît se poate de scurt ; mînca în fugă și se ducea la prăvălia care fusese deja deschisă de Vin Scanlon. El nu purta niciodată o discuție decît ca să critice. Dacă ouăle nu erau bine fierte sau prăjite, făcea observații amare și sarcastice despre Ann care nu fusese învățată cum să poarte de grijă unui bărbat. Ann se arăta întotdeauna îngăduitoare. Faptul că asista zilnic la slujbă îi dădea destul curaj ca să-i suporte toanele, fără dorința de a-i riposta.

De cînd nu mai avea contact fizic cu dînsa, păreau să nu mai aibă nimic în comun. Era mulțumită că el nu se interesa niciodată de sarcină. Dacă ar fi întrebat-o ceva, i-ar fi venit greu să-l informeze. Pe Michael Joe însă, pur și simplu nu-l interesa. Constata cum își schimbă înfățișarea și, cu cît era mai schimbată fizicește, cu atît îi devenea mai străină. Cu greu îndura să stea mai mult timp în prezența ei. Cu excepția meselor, își petrecea majoritatea timpului în prăvălie.

Acolo era cu totul alt om. Nu părea nici capricios, nici pedant, nici dificil. Se înțelegea destul de bine cu Vin Scanlon. Cînd nu trecea altcineva pe la prăvălie, cu el își făcea conversația. Vin știa să asculte. Îi cunoștea orgoliul și-i cînta în strună, nu-i fura ideile și rîdea cu poftă la glumele și observațiile sale.

Michael Joe era bun negustor. Oricine ar fi fost clientul, chiar dacă era vorba de un copil trimis de mama lui să facă o cumpărătură, era întîmpinat cu un potop de vorbe și de glume. Nimic nu era nesincer în comportarea sa : nici rîsul, întrebările despre sănătate, dorința de a servi, laudele pe care le aducea mărfii sale, și nici flecăreala. Clienții erau considerați mai degrabă ca niște musafiri și nu doar un mijloc de a face bani. Nu se lăsa greu cînd era vorba să vîndă pe credit. Dădea făină, ceai, zahăr, păsuindu-l pe cumpărător cu plata, pînă cînd îi veneau bani din Anglia sau încasa pensia. Avea un fel special de a se purta cu femeile, și dealtfel majoritatea clienților lui erau neveste sau fete. Flirta cu orice fustă care intra în prăvălie, chiar cu fetișcanele. Se temeau de el ; uneori, ca să se amuze, le speria și ele o rupeau la fugă, dar se reîntorceau întotdeauna complăcîndu-se în spaima pe care o simțeau. Același lucru se întîmpla și cu bătrînele. Și pe ele le înspăimînta cu îndrăzneala lui.

— Ai mare noroc că-s om însurat ! Sau : Ce n-aș da să fiu din nou liber, cum spune cîntecul, zicea el, privind îndrăzneț la fată.

Fetele se îmbujorau, tulburîndu-se. Femeile căsătorite se prefăceau ofensate, dar toate continuau să cumpere de la el.

Aceasta era o parte din distracția lui zilnică. Femeile nu-l luau niciodată în serios, dar le plăcea să cocheteze cu el. Iar Michael Joe se simțea fericit. Nu avea intenția să meargă mai departe, ci se limita la micile lui flirturi din

prăvălie. În Corrigbeg n-ar fi fost ușor să calci hotarul căsătoriei fără să fii stigmatizat pe loc. În ultimii cincizeci de ani se petrecuse un singur caz de adulter și consecințele făcuseră ca femeia să înnebunească și să fie închisă într-un azil. Un asemenea exemplu nu se uita ușor. Tăiau pofta oricărui bărbat sau femeie din oraș care ar fi simțit ispita de a călca pe alături.

De obicei, în prăvălie, veneau și alte persoane în afara clienților. Michael Joe încuraja pînă și pe oamenii care trîndăveau prin oraș să-l viziteze și, ca urmare, aproape în permanență se găsea cineva în cămăruța din spatele prăvăliei. Cum focul era mereu aprins, în zilele reci și ploioase mulți se simțeau ispitiți să treacă pe la el. Conversația se învîrtea în jurul cailor, al cîinilor, al fotbalului și al idilelor din localitate. Uneori trecea pe acolo unul dintre cei care făceau de gardă la închisoare și-i delectau pe ascultători dînd noutăți în legătură cu micile delicte și arestări din localitate.

Michael Joe ținea prăvălia deschisă și după cină. Nu atît în vederea vînzării cît pentru ca prietenii care fuseseră ocupați în timpul zilei să aibă posibilitatea de a trece pe la el.

Devenise un maestru al conversației. Citea cu rîvnă „Irlandezul Independent" și-l ținea ascuns ca să nu fie la îndemîna oricui. Adeseori cîte un cunoscut îl întreba :

— Ce mai e nou prin ziare, Michael Joe ?

Michael Joe era încîntat să dea toate informațiile, comentîndu-le și trecîndu-le prin propria

sa prismă, fie că era vorba despre guvernul local, sau de cel britanic sau despre prețul vitelor. Interpretarea pe care o dădea el știrilor ducea totdeauna la discuții și la schimburi de păreri. Deveni un fel de maestru de ceremonii, în propria sa prăvălie.

Noaptea, după ce închidea prăvălia, se ducea la clubul parohial, să joace cărți sau biliard, așa cum făcea pe vremea cînd nu era căsătorit. Acolo se întîlnea cu ceilalți negustori din oraș și cu Tom Fitzgerald și cu Ed Donovan. Se înțelegea bine cu aceștia. Se simțea ca la el acasă și la Clubul Sfîntul Iosif. Aici era apreciat, pentru că era jucător bun și pentru noutățile pe care le adunase de la cei ce se perindaseră prin prăvălie în timpul zilei. Nu toți negustorii din oraș acceptau asemenea vizite.

După club, se oprea la cîrciuma lui Blake sau la oricare alta. Era bine primit pretutindeni. Începuse să se îngrașe, datorită cantității mari de bere pe care o consuma. Dacă la cîrciumă era ceva deosebit, cum ar fi muzică sau cîntece sau o conversație interesantă, rămînea pînă mai tîrziu. Cînd se întorcea acasă, o găsea pe Ann dormind.

Astfel, viața de proaspăt însurat a lui Michael Joe se desfășura într-un ritm care-i făcea pe localnici să comenteze că își „statornicise obiceiurile".

Toți observaseră cît de rar se arăta împreună cu Ann. Doar duminicile la biserică. Asta era tot.

Într-o zi de tîrg, sosi John Thomas Shanahan, tatăl lui Ann, să-şi cumpere din prăvălia lui Michael Joe rezerva de băcănie pentru o lună întreagă şi să se laude cu preţul mare pe care tocmai îl obţinuse pe cinci vite. Michael Joe îl ascultă pe socrul său explicînd cum ajunsese să facă afacerea. Cumpărase vitele în urmă cu şase sau şapte luni, pe cînd erau încă viţei. Le pusese să pască iarbă, dîndu-le din cînd în cînd şi fîn. Şi iată-l că obţinuse de zece ori preţul pe care îl plătise. Michael Joe era sincer interesat. Nu ştia prea multe despre vite. Se puteau cîştiga chiar atît de mulţi bani cu ele ? John Thomas dădu un răspuns în doi peri. Dacă omul ştie cum să procedeze, cînd să cumpere şi cînd să vîndă, poate să se aleagă cu ceva serios.

Michael Joe moştenise de la tatăl său o fîşie de pămînt de zece acri în afara oraşului. Maică-sa îi trecuse dreptul asupra acestui teren, în ziua în care transcrisese şi contul de la bancă pe numele lui. Arendase pămîntul unui fermier din localitate şi nu se gîndise niciodată să-l folosească el însuşi. Acum îi încolţi ideea că ar putea să înceapă să se ocupe şi el cu negoţul de vite şi să transforme terenul în loc de păşune. La început abordă cu prudenţă această idee, deoarece ştia bine că lipsa lui de experienţă îl putea băga în încurcături, avînd de tratat cu ţăranii şi vînzătorii de vite care, guralivi şi isteţi, cumpărau şi vindeau cît ai zice peşte. Auzise de multe ori cum cirezi de vite fuseseră

vîndute dis-de-dimineaţă cu un preţ foarte ridicat şi cumpărate spre sfîrşitul zilei, de acelaşi om, la preţ mai mic, dacă în ziua respectivă preţurile fuseseră scăzute. Şi, bineînţeles, mai era şi pericolul de a cumpăra vite bolnave de tuberculoză sau de alte boli pe care nu le cunoştea.

Dar, în ciuda riscurilor de care era conştient, ideea îl ispitea.

Dorea să intre în negustoria de vite nu numai pentru cîştig. Desigur şi banii constituiau un motiv de atracţie care, totodată, îl determina să fie prevăzător. Nu voia să piardă. Erau în joc nu atît banii cît mîndria lui, căci nu făcea parte dintre acei oameni pentru care a cîştiga bani este un scop în sine. Era însă hotărît să nu iasă în pagubă. Ce-ar fi spus John Thomas Shanahan dacă ar fi auzit că ginerele său face afaceri cu vite şi pierde bani ? Orgoliul îl făcea să fie prudent. Intrînd în această afacere, dorea să se asigure că va face să se vorbească despre el şi anume să se vorbească de bine. Să-şi cîştige o reputaţie bună.

Această idee îl urmări toată luna care urmă discuţiei avute cu socrul său. Zestrea lui Ann, în valoare de cinci sute de lire, fusese depusă la Banca Naţională şi rămăsese acolo neatinsă de cînd se căsătoriseră. Pentru început, constituia un capital mai mult decît suficient. Nu trebuia să se consulte cu Ann ca să ridice o parte din bani. Contul era pe numele lui. Va trebui doar să-l anunţe din timp pe fermierul căruia îi arendase terenul. S-ar putea ca acesta să nu fie

prea bucuros, mai ales acum, cînd iarba de primăvară dădea să încolţească. Chibzui la numărul de vite pe care ar fi dorit să-l cumpere. Se gîndi să înceapă cu cel mult patru sau cinci apoi o să vadă el ce-o să mai facă. Va hotărî în funcţie de reuşită.

Nu mărturisi nimănui nimic despre planurile sale.

La tîrgul următor, cel din februarie, îl aşteptă pe John Thomas Shanahan. Se deşteptă dis-de-dimineaţă. Deschise singur prăvălia şi petrecu mult timp în pragul uşii, ca să observe ce se petrece pe stradă. Plouase în zorii zilei. Pe strada umedă, umbrele oamenilor şi ale vitelor aveau forme ciudate. Tot mereu soseau ţărani care mînau cîte o cireadă. Vitele păreau cînd docile, păşind domol, pentru ca în momentul următor să se zbată, să se răzvrătească, să devină agresive, să alunece, să se împingă una pe alta şi apoi iar să se potolească la strigătele ţăranilor, şi la loviturile aplicate pe spinare, cu beţe lungi şi spinoase. Fermierii şi văcarii se învîrteau printre vite, evitînd cu dexteritate împunsăturile coarnelor lungi. Încetul cu încetul, strada deveni înţesată cu animale de tot soiul : vaci negre de Kerry, vite roşii cu coarne scurte, boi, viţei în căruţe cu marginea înaltă şi osia roşie, trase de măgari, uneori cîte un taur, porci, capre şi chiar păsări de curte.

Deşi Michael Joe urmărise toată viaţa asemenea scene, în dimineaţa aceea i se părea că le vede pentru prima dată. Se simţea aţîţat. Aştepta cu nerăbdare să apară John Thomas.

Cînd în cele din urmă îl văzu, după cîteva întrebări scurte despre mersul tîrgului, Michael Joe îl anunţă că doreşte să-l însoţească. John Thomas îi aruncă o privire scrutătoare, plină de întrebările pe care ar fi dorit şi el să i le pună, dar şi o urmă de suspiciune : ce are de gînd ginerele ăsta al său ? Să-i facă concurenţă ? Îl lăsă în pace, nu-i puse nici o întrebare, dar hotărî să-l ţină sub observaţie. Era născut şi crescut la oraş şi totuşi nu puteai şti niciodată cînd unul ca el îţi pierde meşteşugul şi-ţi şterpeleşte o afacere de sub nas, fără să-ţi dea răgaz să te dezmeticeşti. Şi uite aşa, îţi scapă douăzeci de lire printre degete, pentru că n-ai băgat de seamă.

Michael Joe îl însoţi la tîrg. Era încălţat cu pantofi care foarte curînd fură năclăiţi de noroiul ce-i intra chiar şi înăuntru, udîndu-i picioarele. Dar nu-i păsa. Îl urmărea cu atenţie pe socrul său, John Thomas, cum tîrguia o pereche de boi : se apropia de ei, îi pipăia între coaste, îi apuca de urechi să vadă cum reacţionează, îi lovea cu băţul peste crupă. Apoi, degajat, îl întreba pe proprietar cît cere pe unul dintre ei. Începură să se certe pe loc, căci John Thomas era pus pe deprecierea animalelor, arătînd că sînt slabe prăpădite şi că va trebui să cheltuiască o avere cu fînul, ca să le îngraşe şi să poată lua un preţ cumsecade pe ele. Apoi, bătînd cu pumnul mîinii drepte în palma stîngă, oferi un preţ, jurînd că-i tot ce poate da şi Cerul să se îndure de el, pentru că ceea ce face este

curată nebunie. Ar fi mult mai înțelept să plece, afirma el, dar nu se îndura să-l lase pe bietul om încurcat, cu cele două arătări pe care încercase să i le vîndă. Proprietarul îl îndemnă să plece și să caute alt prost. În jurul celor doi care se tocmeau, se adună un grup de oameni. John Thomas se prefăcea că pleacă împreună cu Michael Joe. Un om din mulțime făcu un pas înainte.

— Ia mai stai puțin, n-o lua așa iute din loc.

Omul încerca să facă pe mijlocitorul între proprietarul boilor și John Thomas. Fiecare își făcu oferta. Diferența fu împărțită pe jumătate. Mijlocitorului i se făgădui un bănuț, ca să fie cu noroc. Dați-vă mîna ! Proprietarul și cumpărătorul bătură palma. Căzuseră la învoială. Țăranii care se adunaseră împrejur, care bătrîni cu mantale lungi, negre, de sibir și pălării cu boruri largi, care tineri cu șepci, mantale de ploaie și jambiere, văzînd că s-a încheiat tîrgul, începură să zîmbească. Fețele lor primitive, osoase, dure și zbîrcite chiar și la cei tineri, se încrețeau într-un zîmbet impersonal, dar fericit. Se săvîrșise un ritual. Se încheiase un tîrg. Cine ieșise în cîștig urma să se știe abia seara, la sfrșitul iarmarocului, cînd, la radio Eireann, avea să se comunice prețurile de pe piața de vite.

Proprietarul boilor dorea să-i invite să bea ceva. John Thomas nu bea alcool, dar acceptă o limonadă. Vînzătorul scuipă în noroi și le întoarse spatele.

Michael Joe cutreieră prin tîrg împreună cu John Thomas. Acesta mai cumpără niște boi, desfășurînd de fiecare dată aceeași tactică. Controla vitele, oferea un preț scăzut, deprecia marfa, se prefăcea că pleacă, era chemat înapoi, se certau, se făceau oferte și contraoferte, se străduia de fiecare dată să obțină vitele la preț cît mai redus și, în sfîrșit, bătea palma pentru încheierea tîrgului.

— Trebuie să bagi de seamă foarte bine la de-alde ăștia, spuse John Thomas. De nu, te trezești că ți-au scos un ochi din cap și încearcă să te convingă că ești mai frumos.

Michael Joe urmărise și cu alte ocazii ritualul tocmirii, dar, de data aceasta, avînd un interes personal, era mult mai atent. Fermierii și văcarii îl luaseră la ochi, văzînd cum se învîrtește prin tîrg cu John Thomas. Nu era îmbrăcat la fel cu ei. Avea șapcă sport, haine de *tweed,* cămașă albă cu pulover cafeniu și cravată. Haine de negustor cu prăvălie. În plus, nu scotea nici o vorbă. Mulți dintre fermieri știau cine este, dar tot îl priveau bănuitor. Îl considerau drept un venetic care nu are ce căuta printre ei într-o zi de tîrg. De ce nu era la prăvălie ? Ce știa el despre vînzarea și cumpăratul vitelor ? Lui Michael Joe nu-i păsa de atitudinea lor. Cînd îi vorbeau, îl tratau cu exces de politețe. El însă știa ce înseamnă asta și nu se lăsa impresionat de faptul că-l luau cu „domnule McCarthy". Știa el bine că erau dintre acei care te domnesc pînă te împing în prăpastie. În cursul dimineții se

petrecuse un mic incident de care, cînd își aducea aminte, îi venea să zîmbească, deși fusese pe punctul de a se face de rîs în ochii țăranilor. Ar fi fost destul să-și facă un anumit renume, că n-ar mai fi avut ce să caute prin oraș în zilele de tîrg. Ar fi fost silit să renunțe la negoțul de vite, înainte de a se fi apucat de el.

Se oprise puțin mai în spatele lui John Thomas și, încordat, urmărea șiretlicurile tocmelii, fără să observe ce se petrecea îndărătul lui — o greșeală pe care un țăran n-o face niciodată. Auzi dintr-o dată un strigăt sec: „Fii atent, domnule McCarthy, că se balegă pe dumneata!“ Michael Joe sări iute la o parte cu o mișcare de fotbalist; reacția spontană a unui corp tînăr de atlet la o solicitare. În spatele lui o vacă începuse să se ușureze. Baliga țîșnea cu forța. Cîțiva stropi îi pătară costumul. Mulțimea începu să rîdă. Trebuia să spună ceva, cît mai repede, ca să iasă din încurcătură.

— Noroc și putere în fund, îi ură el vacii și începu să rîdă.

Țăranii rîseră împreună cu el. Reacția lui vulgară fusese cea mai nimerită. Tot așa și faptul că nu înjurase vaca. Dacă ar fi înjurat-o, dacă s-ar fi supărat, l-ar fi considerat drept un caraghios. Cea mai jalnică dintre figuri: clovnul care încearcă zadarnic să facă pe alții să rîdă. Michael Joe fusese acceptat printre ei din momentul în care începuseră să rîdă împreună. Odată ce reușise să-i facă să rîdă, însemna că

aveau același fel de a vedea. Cuvintele ieșiseră în mod spontan din gura lui, dăduse dovadă de istețime și trivialitate. O trivialitate impetuoasă care era diferită totuși de vulgaritate. Ceva care li se potrivea. Se simțeau bine laolaltă. Michael Joe nu dădu importanță stropilor care îi murdăriseră costumul.

Nu peste mult timp, se întoarse acasă cu John Thomas, ca Ann să-i dea ceva să mănînce. Michael Joe nu rămase cu ei. Adresă doar cîteva cuvinte soției sale și intră pentru un minut în prăvălie. Vin Scalon avea mult de lucru, dar se descurca foarte bine. Michael Joe ieși din nou în stradă, să privească mai departe cum se desfășoară tîrgul.

Față de agitația de dimineață, ritmul se mai potolise. Tîrgul începuse înaintea zorilor, cînd umbrele oamenilor se vedeau mișcîndu-se printre umbre de animale. Odată ce lumina cenușie le dăduse în sfîrșit contur și substanță, își ridicaseră glasurile și începuseră să se tocmească. Pe la prînz, energia și interesul de care țăranii dăduseră dovadă pînă atunci începu să se potolească. Cele mai multe tîrguri se încheiaseră mai de dimineață. La începutul amiezii, febra urma să mai crească, odată cu ultimul val de tranzacții, pentru ca pe la ora trei străzile să se golească atît de brusc, de parcă odată ce energia de a cumpăra și vinde fusese cheltuită, oamenii și animalele s-ar fi evaporat, dispărînd în orizontul cenușiu. Atunci apăreau vagabonzii

beţi, cerşind şi bătîndu-se pe stradă. Uneori şi unii ţărani care băuseră vîrtos după fiecare tîrg încheiat în cursul zilei începeau, pe seară, să se bată. Ciomegele şi beţele cu spini nu mai loveau în animale, ci în carne de om. Cei beţi se certau pentru vreo dihonie veche sau o vrajbă nouă iscată în ziua respectivă : o insultă, oricît de vagă, o jumătate de coroană care nu fusese achitată după ce se căzuse la învoială, orice era o scuză bună pentru bătaie. Şi astfel, ţăranii se hărţuiau între ei pe stradă, cazangiii ambulanţi se băteau cu nevestele, pînă ce interveneau gărzile civile. Vagabonzii erau băgaţi în închisoare, iar ţăranii trimişi pe la casele lor.

Pînă la căderea nopţii, se iscau noi şi noi incidente şi abia seara tîrziu oraşul se potolea, cu excepţia cîrciumilor, unde cîţiva cheflii mai zăboveau, neavînd tragere de inimă să plece spre casele lor singuratice, şi dorind să mai profite de libertatea pe care o aveau o dată pe lună şi de tovărăşia unui Guiness sau Jameson sau a altora care locuiau în gospodării izolate şi doreau să stoarcă şi ei bucuria acestei zile pînă la ultima picătură.

Cînd tîrgul începu să se spargă, Michael Joe se reîntoarse la prăvălie. Nu vroia să fie văzut plimbîndu-se prin oraş. Ar fi atras atenţia. Dar privi, din uşa prăvăliei, cum se destramă tîrgul. De partea cealaltă a străzii, în faţa birtului lui Clancy, cîţiva ţărani se împleticeau pe trotuar. Se ţineau de după mijloc şi cîntau un cîntec de

inimă albastră, tărăgănind atît cuvintele cît şi melodia.

Sînt un hoinar rătăcitor şi întristat,
În dragoste de-o fată înşelat
În Baltinglass, jos, lîngă tăbăcărie
E casa fetei ce mi-e scumpă mie.
Dulce şi decît Venus mai frumoasă
De nimeni şi nimic nu-i pasă.
Liberă de orice mîndrie lumească,
Fata mea n-a vrut să mă iubească.

Michael Joe ascultă cu plăcere cîntecul, îl urmări pînă la ultima tărăgănare melancolică şi pînă ce oamenii care îl cîntau aproape căzură pe jos de jalea bietului băiat din cîntec, nevoit să-şi părăsească iubita din pricina unui părinte crud.

Cîntecul, deşi trist, îl făcu să se simtă mai fericit. Intră în prăvălie. Era întuneric şi sumbru, prin contrast cu atmosfera de afară. Lui Michael Joe îi veni să închidă ochii. Deveni intens conştient de mirosurile din prăvălie care îl făcură să pufnească pe nas. Mirosul făinii, a ceaiului, a mirodeniilor, îmbinate toate, făceau ca atmosfera să fie îmbîcsită şi apăsătoare. Îşi petrecuse dimineaţa pe străzi. Se obişnuise cu izul animalelor şi cu mersul vioi cu care străbătuse tîrgul, deşi trebuise să fie atent la coarne şi să se ferească de cozi. Atmosfera grea şi apăsătoare îl împresură. Această senzaţie era nouă. N-o mai încercase niciodată. Crescuse lucrînd în prăvălie. Îi intrase în sînge. O cunoştea de cînd îşi putea aduce aminte şi atît de mult fă-

cea parte din persoana lui, încît abia dacă era conştient că are o existenţă separată. Nu trecu însă mult şi starea de spirit cu care se întorsese de la tîrg dispăru, iar el reveni la vechile sentimente.

Îl trimise pe Vin Scanlon să spele trotuarul, în timp ce el păşea agitat prin prăvălie, de la tejghea la sacii cu făină, oprindu-se din cînd în cînd să privească pe uşă. În tot lungul străzii se spălau trotuarele din faţa prăvăliilor, ca să se îndepărteze urmele tîrgului. A doua zi dimineaţă, străzile aveau să fie din nou curate şi semnele tîrgului nu vor mai apărea decît peste o altă lună.

Se simţi dintr-o dată flămînd şi intră în casă. Ann, aplecată deasupra chiuvetei din bucătărie, spăla maldărul de vase care se strînsese de pe urma vizitei tuturor verilor care, în cursul zilei, trecuseră pe la ea. Sarcina devenise vizibilă. Nu se farda şi faţa pe care o întoarse spre Michael Joe era palidă şi suptă. Îl cuprinse un val de milă.

— Îmi pare că ai avut o mulţime de musafiri de la ţară astăzi.

— Aşa şi aşa. Nu mai mulţi ca de obicei.

Ann îşi şterse cu mîna umedă sudoarea de pe frunte. Michael Joe nu încerca s-o atingă. Rămaseră la distanţă unul de altul, în două părţi opuse ale bucătăriei şi, deşi vocea lui Michael Joe era blîndă, n-o întovărăşi cu nici un gest de mîngîiere.

— Vrei să mănînci acum, sau aştepţi cina ?

— Cred că am să aştept, răspunse Michael Joe şi plecă din nou în prăvălie.

Avea o criză de conştiinţă. Nu-i trecuse prin minte ce povară suplimentară apasă umerii lui Ann, în zilele de tîrg, cînd trebuia să-şi hrănească toate neamurile. Şi încă starea în care se găsea ! Se simţea răspunzător, de parcă el însuşi ar fi încărcat-o cu această povară. Ar fi putut să-i dăuneze, ar fi putut să moară chiar, din cauza efortului. Ba chiar şi copilul putea să fie vătămat. De cîte ori se gîndea la copil, Michael Joe îl numea „el“, neadmiţînd niciodată posibilitatea ca Ann să dea naştere unei fete. Imaginea lui Ann muncind ca o roabă în bucătărie îl indispuse. Era soţia lui, la urma urmelor, nu servitoarea rudelor ei de la ţară. Rînd pe rînd, era cuprins de milă şi mînie împotriva ei : mînios că nu ştia să se împotrivească, ci trudea în tăcere ca să-şi îndeplinească corvezile. Îi era milă cum i-ar fi fost de orice femeie într-o situaţie similară. Sentimentele lui pentru dînsa erau lipsite de tandreţe, dar se hotărî să facă ceva pentru a-i ameliora situaţia. Îl îngrozea gîndul că, dacă va continua să muncească în felul acesta, s-ar putea să moară.

După ce Vin Scanlon termină de spălat trotuarul şi se întoarse în prăvălie, Michael Joe îl întrebă dacă nu cunoaşte vreo fată dispusă să se angajeze la el în serviciu, o fată care să doarmă în casă şi s-o ajute pe Ann. O fată voinică şi cumsecade, care nu se teme de muncă. Vin îi răspunse că ştie o fată, numită Bridie

Galvin. Locuieşte în afară, într-o suburbie. Michael Joe îl trimise imediat să i-o aducă.

Peste vreo oră, Vin se întoarse cu Bridie Galvin. Fata avea vreo douăzeci de ani, era potrivit de înaltă, cu părul castaniu, ondulat şi tuns băieţeşte. Cîteva şuviţe îi tot cădeau peste frunte şi-şi făcuse obiceiul să-şi arunce capul pe spate ca să îndepărteze părul din ochi. Ochii îi erau limpezi, cenuşii, cu o privire aprigă şi agitată. Nu-i lăsa niciodată să se odihnească mai mult timp într-un loc. Fără ca buzele să-i fie cărnoase, avea o gură mare ce părea tot timpul că se mişcă, chiar cînd nu vorbea. De obicei îşi ţinea respiraţia şi-şi sugea buza inferioară. Nu se farda, dar obrajii îi erau trandafirii. Îl privi pe Michael Joe într-un fel provocător, aproape arogant. Michael Joe zîmbi.

— Te pricepi la treburile casei ?

— N-aş fi venit aici dacă nu m-aş pricepe.

Michael Joe rîse.

— Soţia mea aşteaptă un copil. Nu-i prea rezistentă. Are nevoie de o fată voinică s-o mai ajute. Va trebui să locuieşti aici. Ai fi de acord ?

— Cît plătiţi ?

Michael Joe numi o sumă. Ea dădu din cap mulţumită, plimbîndu-şi peste rafturile din prăvălie, privirea lipsită de astîmpăr.

— Vino s-o cunoşti pe soţia mea, spuse Michael Joe.

Intrară în casă. Michael Joe o luă înaintea fetei. Părea deodată preocupat, de parcă şi-ar fi amintit de ceva care trebuia rezolvat atunci pe loc. Ai fi crezut că uitase cu totul de fată. Ann

era la bucătărie, lîngă maşina de gătit, pregătind ceaiul pentru cină.

— Iată pe cineva care o să te ajute la treabă, spuse Michael Joe, indicînd vag spre spatele lui.

Ann privi fata care stătea aproape de Michael Joe şi inspecta, cu o privire nestingherită, bucătăria.

— N-ar... n-ar fi trebuit.

— Nu vreau să te omori muncind.

Adăugă apoi, ca şi cum atunci i-ar fi venit în minte :

— Se numeşte Bridie Galvin. Poate să doarmă sus la mansardă. În felul acesta te poate ajuta tot timpul.

Fata nu spunea nimic, ci continua să inspecteze bucătăria. Apoi privirea îi ajunse la Ann şi rămase acolo vădit intrigată de condiţia în care se afla stăpîna casei. Înaintă spre Ann cu ochii ţintă la burta ei proeminentă.

— Aşteptaţi un copil ?

— Da, afirmă Ann încet.

— Aha, zise Bridie cu un rîs scurt.

Rîsul ei părea să implice aluzia că Ann s-a lăsat prinsă în cursă.

— Nu-i chiar aşa de rău, spuse Ann.

— Eu n-am de gînd să fac nici un copil, se răzvrăti fata. Ştiu eu cum sînt bărbaţii...

Îşi scutură părul din ochi. Ann simţi că o simpatizează într-un fel matern.

— Poţi să rămîi ?

— Cred că da, răspunse Bridie, nu-i rău.

Privi din nou în jur, prin bucătărie.

— O să-l trimit pe Vin Scanlon să-ți aducă lucrurile, spuse Michael Joe.

— Nu-i nevoie, ripostă Bridie. Tot ce am e pe mine.

Purta un palton bleumarin, lung pînă la glezne. Prea lung și prea larg pentru dînsa. Era limpede că-i fusese dăruit de cineva din oraș.

Michael Joe se reîntoarse în prăvălie. Cînd îl văzu ieșind pe ușă, Ann îi mulțumi și-l anunță că cina este aproape gata. Se îndepărtă de parcă n-ar fi auzit-o.

— Ne apucăm să facem negoț cu vite, îl anunță el pe Vin.

Băiatul îl privi surprins.

— N-am auzit bine ce-ai spus, Michael Joe.

— Am de gînd să cumpăr vite, să le îngraș și apoi să le vînd.

— Să fie într-un ceas bun. E o veste mare, răspunse Vin.

Făcu o pauză și continuă tot el :

— Ce părere ai despre „prințesă" ?

— Care prințesă ? se miră Michael Joe.

— Asta, fata !

Făcu semn cu capul în direcția bucătăriei.

— Aa, cred că merge. Dar ce gînduri îți trec ție prin cap, băiete, ia spune-mi și mie !

— Ei, nimic. Nimic. Locuiește la „casele ieftine", ca și mine. Se ține tare, după părerea mea.

— Ce, ai încercat-o ?

— Da de unde. Nu mă interesează așa ceva. Sînt încă prea tînăr, răspunse șiret Vin.

Fata apăru în prag.

— Sînteți chemat la masă, domnule McCarthy.

Se retrase.

— Să nu te prind că dai tîrcoale bucătăriei, i se adresă Michael Joe lui Vin. Fă-ți treburile în afara casei.

Lua foarte în serios atitudinea sa morală. Multe case din Corrigbeg ajunseseră să aibă o reputație proastă, deoarece stăpînul sau stăpîna nu-și ținea din scurt servitoarea, și băieții din oraș roiau în jurul casei ca muștele în jurul unui borcan cu miere. Nu avea de gînd să îngăduie una ca asta la el acasă, așa că-l prevenise pe Vin. În timpul cinei, îi atrase atenția și lui Bridie, fără s-o ia pe ocolite. Stăteau toți trei la masă. Doamna McCarthy nu-și părăsise camera toată ziua și cina îi fusese trimisă sus. Pe Michael Joe îl cam supăra faptul că Ann o invitase pe Bridie să stea cu ei la masă. Nu făcea parte din familie. Trecu totuși peste asta, fără comentarii.

— Te rog să-ți rezolvi treburile amoroase în afară, îi spuse el pe neașteptate lui Bridie. Nu vreau să-mi transform locuința în casă de toleranță.

— Michael Joe, cum poți să spui așa ceva ? îl admonestă Ann.

Între ei, nu mai avusese loc de multă vreme nici un fel de contact fizic.

— N-aveți nici o grijă, domnule. Nu există bărbat în toată parohia care va reuși vreodată să pună mîna pe mine. La cîțiva dintre ei le-am

dat o lecție bună. Vă pot asigura că n-o să-mi mai dea tîrcoale.

— Foarte bine. Acum știi care-i regula casei.

Era vag conștient de ipocrizia lui și, pentru a elimina îndoielile în ceea ce privește sinceritatea sa, ținu un mic discurs despre lege și ordine.

— Trebuie să respectăm casa în care locuim, spuse el adresîndu-se celor două femei. Sînt în acest oraș familii ale căror nume au fost tîrîte în noroi, din cauza lucrurilor care se petrec acolo. Nu vreau să menționez nici un nume.

Ann nu știa la cine face aluzie.

— Casa aceasta a fost întotdeauna respectabilă și vreau să rămînă tot așa.

— Nu știu ce vă face să fiți atît de sever, spuse Bridie curajoasă. În ceea ce mă privește, nu trebuie să vă îngrijorați.

— Asta-i ceea ce vreau să aud. Niciodată altceva.

În inima ei, Ann găsea ciudată atitudinea lui Michael Joe, dar nu spuse nimic. În puținul timp de cînd erau căsătoriți, îl văzuse schimbîndu-se adeseori. Dacă nu se purta rece, era iritabil și iată că acum o făcea pe moralistul. Era de acord cu cele spuse de el, dar o surprindea faptul că vorbește despre așa ceva. Găsea că este jenant pentru „biata Bridie“ de care se și atașase și de care îi era milă. Fata era foarte săracă. Familia ei o ducea greu, se știa asta. Mereu pe punctul să moară de foame. Locuiau

zece sau doisprezece inși într-o căsuță cu trei camere. Atît tatăl cît și mama ei erau bețivi.

Michael Joe a plecat apoi să-și petreacă seara la clubul Sfîntul Iosif, unde a jucat cărți pînă la miezul nopții cu alți negustori respectabili din oraș.

Săptămînile următoare, Michael Joe se mulțumi să facă planuri în legătură cu cumpăratul vitelor. Se hotărî să nu cumpere la tîrgul din Corrigbeg. Nu-i venea la îndemînă să le spună celor din oraș că intenționează să se lanseze în negoțul de vite. Și așa vor afla destul de repede și vor bîrfi pe socoteala lui. Se întreba dacă n-o să se rușineze să fie văzut colindînd străzile în zi de tîrg, pipăind crupele vacilor și ale boilor, ca orice fermier. Nu cadra cu condiția sa de orășean. Orășenii îi desconsideră pe cei de la țară, socotindu-i vulgari și prost crescuți. Doar cu o treaptă deasupra animalelor cu care viețuiau în comun. Și, asemenea animalelor, la fel de periculoși, de capricioși, grăbiți să sară la bătaie, gata să se înfurie dacă nu erau ținuți din scurt. Michael Joe era conștient de această părere, în special de cînd se însurase. Va face primele încercări în lumea tîrgului de vite, pe tăcute și fără să atragă atenția.

Într-o dimineață se sculă înainte de a miji zorile, fără să o trezească pe Ann și fără să-i spună că va lipsi toată ziua. O porni pe bicicletă, prin întuneric, la tîrgul din Kilmihil, la o distanță de vreo treizeci de mile. Ajuns acolo, așteptă singur în piață. Nu era altă lumină decît cea care se strecura pe cîte o fereastră, în ca-

sele unde se deşteptase cineva. Ici colo, se vedea cîte un mic felinar cu gaz. Umbre de oameni şi de animale începură să se mişte în jurul său. O lume de mugete, guiţaturi şi behăieli înainta spre el din întuneric. Într-un fel ciudat, îl încîntau toate : zgomotele, mirosurile, respiraţiile grele, umezeala bruscă, mugetul grav al vacilor, toate cîte veneau spre el în întunericul dinaintea zorilor. Nu mai era negustorul care îşi deschide prăvălia şi intră în ea pe la nouă sau zece dimineaţa. Astăzi nu va mai avea în faţă ordinea în care era etalată marfa pe rafturi, nici cîntarul şi greutăţile. Îşi pipăi buzunarul să vadă dacă are cele o sută de lire pe care le ridicase de la bancă. Umflătura de la piept îl ajuta să se simtă liniştit, într-un moment atît de diferit de rutina lui obişnuită.

La începutul iarmarocului, îl cuprinse o uşoară panică, chiar înainte de a se lansa şi a cumpăra prima vită. Îi părea aproape rău că venise la tîrg. Nu era deloc sigur că nu se va face de rîs tocmindu-se cu ţăranii, şi riscul i se părea dintr-o dată prea mare pentru mîndria lui. Ochii lor pătrunzători vor descoperi uşor lipsa lui de experienţă care, odată cunoscută, îl va pune în situaţia unui iepure hăituit de cîini. Era străin în mijlocul lor, străin de obiceiurile lor. Se afla între două lumi : lumea respectabilă a comercianţilor cu prăvălie, care servesc publicul bazîndu-se pe legi destul de rigide în privinţa cumpăratului şi a vînzării, folosind întotdeauna preţuri fixe. Un comerciant trebuia să aibă reputaţia de om corect. La tîrgul de vite

nu găseai altceva decît oameni care se tocmeau, folosind şiretlic după şiretlic în lupta de a obţine preţul cel mai convenabil. Orice şmecherie, orice strategie era admisă. Se foloseau tot felul de mijloace pentru a lega ochii cumpărătorului. Vînzătorul se străduia să camufleze defectele, cumpărătorul să le scoată în evidenţă. Michael Joe cunoştea acest lucru. Se simţea nesigur. Dar ispita de a intra într-o lume primitivă, unde se putea bizui doar pe propriile sale resurse pentru a se ridica sau a cădea, era irezistibilă. Se lansă.

Pînă la prînz cumpărase cinci boi roşii cu coarne scurte şi se simţea foarte satisfăcut. Curînd făcu cunoştinţă cu cîţiva fermieri prin singura metodă prin care putea fi cunoscuţi : amestecîndu-se în grupul lor pentru vreo tranzacţie. La început, pînă nu le spusese cum îl cheamă şi de unde vine, se referiseră la el numindu-l „domnul cel străin". Unii dintre ei îl cunoşteau în mod vag şi ştiau că are prăvălie la Corrigbeg.

— Şi ce caută un comerciant curat şi cumsecade într-un loc ca ăsta ? îl întrebă unul dintre ei, făcînd cu ochiul.

— Un singur lucru şi numai unul, răspunse Michael Joe, după cum poţi vedea şi dumneata.

Clătinară din cap.

— Ce idee ? Să laşi îndeletnicirea comodă şi plăcută din spatele tejghelei pentru o robie ca asta !

Dacă era într-adevăr robie, Michael Joe se gîndi că ei par a o suporta destul de uşor. Arătau puţin cam fioroşi, cu pălăriile lor negre, cu

șepcile lor cadrilate, trase pe ochi, ca și cum ar fi vrut să-și ascundă puțin privirea. Abia dacă reușeai să distingi chipul unuia de al celuilalt. Chipuri cenușii-vinete, brăzdate, acoperite cu smocuri sălbatice de mustață. Numai cînd se încheia un tîrg, după multă ciorovăială, chipurile acestea trădau o oarecare blîndețe și se lăsau văzute clar, ca și cum proprietarii vitelor acceptau pe cineva cu cordialitate numai după ce l-au văzut că știe ce face și că poate cumpăra conform ritualului consacrat. După ce bătuse palma la încheierea unui tîrg, Michael Joe se trezea adesea cu un pumn în spate :

— La prețul ăsta, nici mamei mele nu i-aș fi vîndut boul, dar am făcut-o de dragul dumitale. Hai să bem aldămașul.

Michael Joe și țăranul poposeau la prima cîrciumă. Procedă astfel de cinci ori în dimineața aceea și de fiecare dată vizita la cîrciumă dură tot mai mult. Michael Joe constată că, pentru fermierii de la care cumpărase vitele, aldămașul conta tot atît de mult cît și vînzarea. Acolo, în semiîntunericul încăperii, cu o halbă de bere neagră în mînă, fermierii lepădau deprinderile tocmelii din stradă și se întrețineau pe îndelete, cum fac de obicei bărbații la localuri. Acasă la ei erau membrii cîte unui club și le plăcea să ardă gazul o oră-două, cu tovarășii lor. Deși Michael Joe le era străin, cunoșteau orașul Corrigbeg, cum își cunoșteau buzunarul și știau multă lume de acolo. Întrebau ba de unul, ba de altul și-i povesteau lui Michael Joe aventurile pe care le avuseseră la vreun tîrg sau meci de

fotbal. Aminteau și despre femeile elegante, întîlnite pe stradă.

La prînz, Michael Joe era pilit bine, cum se spune. Plăti unui om să-i mîne boii în curtea din spate a unei prăvălii, unde intenționa să-i lase, pînă va fi gata să plece acasă. Se întoarse apoi în tîrg și o făcu pe mijlocitorul, ajutînd pe alții să cadă la învoială, așa cum alții îl ajutaseră pe el. Tîrgul nu rămînea nici o clipă absolut amorțit. În permanență se duceau tratative, chit că nu era vorba decît de un țăran care își cumpăra o pereche de pantaloni de la un negustor ambulant, cu ghereta montată în spatele camionului, tras într-un colț al pieții. Simțeai că nici cele mai banale schimburi de cuvinte sau saluturi nu erau complet lipsite de o intenție și de scop. Cînd un om se îndrepta spre tine, nu știai ce gînduri poartă. S-ar fi putut să-ți spună pe ocolite că undeva, în tîrg, există o vacă de lapte care îl interesează. N-ai vrea să-ți dai și tu o părere ? Sau să te prefaci că vrei s-o cumperi, ca să-și dea seama cît cere omul pe ea ? Prefăcătorii, manevre rapide, tergiversări. Insulte : „ăsta-i din ăia care vor să scoată două piei de pe o oaie !". Erau momente în timpul tocmelii cînd cei doi ajungeau la asemenea epitete și înjurături, încît credeai că se vor lua la bătaie. Dar mijlocitorul era acolo ca să restabilească pacea, să-i facă să revină la problema lor și să dea uitării înjurăturile în care se amintea Sfînta Treime și se făceau aluzii rușinoase la adresa mamelor și a altor membri de familie.

Lui Michael Joe i se păru că timpul a trecut repede. Tîrgul a început să se spargă. Se gîndi

la drumul de înapoiere. Oftă și se îndreptă spre cîrciuma lui Lynch unde lăsase bicicleta și unde așteptau în curte cei cinci boi. Nu începuse ploaia, deși ziua era cenușie ; cerul părea dur ca de gresie. Cu puțin noroc, ajungea acasă înainte de începerea ploii. Strada părea o lungă băltoacă de bălegar. Își tîrșea picioarele prin el. La un moment dat, auzi în fața lui o voce de femeie care cînta o baladă. Femeia purta un șal întunecat pe umeri, părul negru îi era ușor decolorat, nepieptănat și neîngrijit. Cînd ajunse mai aproape, văzu că nu-i chiar o femeie ci mai degrabă o copilă. Pielea îi era măslinie și ochii ca mura. Pe față avea dungi de murdărie. Vocea îi era puternică și aspră :

De-aș fi mierlă, aș cînta, aș fluiera,
Și-n zbor aș urmări vaporul care-mi poartă iubitul...

Nu prea intona corect melodia. Pe braț purta un coș în care se vedeau iconițe înrămate, flori de hîrtie și boabe de camfor. Michael Joe se opri s-o asculte. Dorea să mai amîne întoarcerea acasă. Iată un motiv să mai zăbovească o clipă. Nu asculta cu multă atenție cîntecul. Fata era puțintică la trup și mlădioasă ; trup de nomad flămînd. Sprîncene negre, deasupra ochilor ca mura. Îl privi pe furiș pe Michael Joe. Ea era la marginea drumului, el pe trotuar. Cîțiva copii de pe lîngă zidurile caselor din apropiere o ascultau cum cîntă. Fata se întrerupse brusc și veni la Michael Joe.

— Hei, coane, nu vrei să cumperi o floare pentru conița dumitale ?

Se linguși mlădiindu-și întreg trupul, în timp ce ochii îl cercetau curioși pe bărbatul din fața ei, cîntărindu-l, întrebîndu-se dacă-i ușor de jumulit.

— N-ai nimerit-o, fetițo, n-am nici o coniță, răspunse Michael Joe.

— Atunci pentru iubita dumitale, spuse fata, insistînd sfioasă. Aparținea acelor familii de căldărari ambulanți numiți spoitori. Numai un șiling, coane.

— Un șiling pentru o floare ca asta, drept cine mă iei ?

Fata zîmbi arătîndu-și dinții albi și egali.

— Mata ești boier mare. Se vede că ești boier mare.

Se înclină spre el legănîndu-și fusta cadrilată și-l atinse pe braț, privind în sus, în ochii lui.

Michael Joe rîse. Un rîs adînc, gutural.

— Ia-o din loc cu fleacurile astea. Am cumpărat cinci boi și nu mai am nici o lețcaie.

Vroia s-o facă să se roage de el.

— Coane, un boier ca mata nu rămîne niciodată fără un bănuț pentru o biată copilă ca mine.

Michael Joe se minuna cum de vocea cu care cîntase fusese atît de aspră, iar vocea cu care îl ruga era plină de mlădieri grațioase, foarte variate, senzuale și pătrunzătoare, cînd lingușitoare, cînd mîngîietoare. Atingerea ei ușoară îi lunecase în lungul brațului. Deși era îmbrăcat cu un impermeabil, îi simțise mîngîierea în tot trupul. Dorințele înăbușite de luni de zile se treziră. Abia atunci observă că-i desculță și că

bălegarul i se lipise de picioare și, întărindu-se, formase un fel de ghete de noroi.

— Îți cumpăr ceva de băut, dacă vii și cînți pentru mine, spuse el rîzînd.

Rîsul îi era tremurat.

— Așa ceva nu se poate, suspină ea privind spre cîrciumă. N-o să mă lase să intru.

Michael Joe luă afirmația drept o provocare.

— Îți garantez eu că or să te lase. Sau de nu, vor avea de a face cu mine. Hai, vino !

Michael Joe porni spre cîrciuma lui Lynch și ea îl urmă la oarecare distanță. Fata mergea cu acea mișcare legănată care părea mai mult un dans, cu capul plecat, coșul de pe braț legănîndu-i-se și el în mers. Era mersul unei alte rase de femei, din țări mai calde. Un mers care nu pornea numai din sînge și mușchi, chiar cînd era transplantat în frig și umezeală. Michael Joe privi peste umăr cînd intră în cîrciumă, ca să constate dacă îl urmează și-i făcu semn cu capul ca și cum i-ar fi spus :

— Curaj, îndrăznește !

Găsi un colț mai întunecat și o invită să stea jos. Cîrciuma era întesată de țărani beți care se străduiau să prelungească însuflețirea din iarmaroc, deși știau că bătălia e pierdută. Michael Joe își făcu loc printre ei pînă la bar și comandă două halbe. Ceru și cîteva tartine. Joe Lynch, cîrciumarul, văzuse fata.

— Nu poate rămîne aici, spuse el, făcînd un semn scurt spre colțul din fund. Totdeauna iese cu bătaie. De-alde ăștia sînt scandalagii.

— Îi dau ceva să mănînce, spuse Michael Joe. O biată creatură flămîndă, culeasă de pe drum.

Joe Lynch îl privi, cu privirea iute și scormonitoare a cîrciumarului care nu se încrede în nimeni. Nu se lăsa el amăgit. Îi dădu două halbe și două tartine învelite în hîrtie albă.

— Să mănînce și s-o ia din loc. N-am nevoie de scandal aici.

Michael Joe era pus pe gîlceavă.

— N-o să se întîmple nimic, ripostă el scurt.

Se reîntoarse și se așeză alături de fată, care își pusese coșul jos pe dușumea. Iconițe înrămate, imagini cu simboluri religioase, mătănii, boabe de camfor care se amestecau cu floricele de hîrtie. Michael Joe rîse privind spre coș. Apoi îi împinse berea ce spumega și scoase o tartină din buzunar.

— Uite, ia și îmbucă ! Nu știu cum te mai poți ține pe picioare. Mereu pe drumuri, pe jumătate moartă de foame.

Fata se mută mai aproape de dînsul.

— În numele Domnului și a sfintei fecioare cu fiul ei Isus...

Își ridică ochii ca mura spre tavanul afumat.

— Destul cu astea, o întrerupse Michael Joe. Lasă acum prefăcătoriile și spune-mi cum te cheamă.

— Carty.

— Carty ? repetă Michael Joe. Trebuie să fim rude.

Ea nu rîse, dar își arătă dinții albi. În semiîntuneric, Michael Joe putea să-i vadă conturul întunecat al feței și-i simțea mișcările trupului. Părea că nu-i în stare să stea liniștită nici o

clipă. Capul, faţa, picioarele goale, ceva din ea se mişca fără întrerupere. Nu putea s-o vadă bine, dar o auzea şi o simţea. Îşi desfăcu impermeabilul, căci se încălzise.

— Te cheamă Carty ? întrebă ea.

Din întuneric, ochii ca mura se îndreptau spre el mai direct şi mai sincer. Încetaseră să se rotească şi acum ardeau.

— McCarthy, spuse Michael Joe, din Corrigbeg.

— Ţii prăvălia aia pe Strada Mare ? A dumitale e ?

— Mda, spuse Michael Joe, iar tu colinzi străzile desculţă, vînzînd marfa asta... Arătă spre coş. Cum ar fi posibil să fim înrudiţi ? Doar eu sînt un negustor onorabil, cu prăvălie.

Încerca să facă conversaţie. Orice, numai s-o ţină lîngă el. Să se joace cu ea. Fata îşi dădea bine seama de ce se petrece. O va tachina pînă se vor atinge, iar atunci totul va lua altă întorsătură. În jurul lor se auzeau vocile celorlalţi. Voci de bărbaţi. Ea era singurul glas de femeie din local şi el numai pe ea o asculta.

— Sîntem înrudiţi, spuse ea apropiindu-şi obrazul de al lui. Simt şi eu că sîntem.

Era misterioasă. Michael Joe se considera pe sine destul de cumpătat. Îşi trăise idila. Fusese şi el cuprins odată de nebunie. Prima şi ultima dată : Nell ! Dar fetişcana asta, o vagaboandă de drumul mare, deschidea în el un univers pe care nu-l bănuise niciodată. Nu era vorba de o idilă. Era ceva mai nedesluşit. Mai tainic. Un loc în care exista un anumit fel de lumină sau

mai degrabă o senzaţie de libertate. Senzaţia de lumină în sîngele aprins dă omului avînt, împingîndu-l cine ştie unde. Poate în largul mării. Măturînd totul în drumul său, într-un avînt ce nu cunoaşte obstacole. Ştia că nu se poate stăpîni să n-o atingă. Violenţă şi cruzime, sălbăticie, acestea erau sentimentele pe care le descoperea încolţind într-însul, aşa cum sta alături de ea, încercînd să şi-o înfăţişeze în semiobscuritate. Ea reprezenta ceva şi nimic. Ştia oare ce simţăminte trezeşte în el ? Ardea ! O simţea cum arde.

Cuprinse cu mîna cana rotundă cu bere şi trase un gît lung ca să se potolească.

— Şi cum îţi zice ? întrebă el ştiind că totul este inutil.

— Shuvrawn. Vrei să-ţi cînt un cîntec ?

— Cîntă, spuse el. Nu cînţi prea grozav, dar o să te ascult.

Începu să cînte cu voce mai scăzută decît vocile celor din jur, lîngă urechea lui, de parcă ar fi cîntat numai pentru el. Vocea îi era din nou diferită de cea cu care cîntase pe stradă. Uneori se tînguia, apoi gemea, atingînd nişte sunete de care Michael Joe nu ştiuse că le poate emite un glas omenesc. Cînta într-o limbă stranie — sheldru, nici irlandeză nici engleză. Michael Joe nu înţelegea ce cîntă. Nici nu era nevoie. Se apleca spre el, intonîndu-şi cîntecul şi-i simţea în nări răsuflarea dulce, mirosind a bere.

Cîntecul avea în el ceva intim şi în acelaşi timp impersonal. Simţea că-i vorbeşte lui, îi cînta lui cu un glas care părea de animal sau de pasăre. Imprima cîntecului o notă de întu-

neric. Avea senzația că este mînat spre o lume în care nu se mai putea recunoaște. O lume în care se simțea ca un animal sălbatic și hoinar, o lume în afara regulilor, a legii și a ordinii și unde el se afla singur, de parcă ar fi fost primul om apărut pe lume, lipsit de orice călăuză și aruncat în voia chemării sîngelui său aprins.

Era oare beat ? Glasul îi răsuna aproape de ureche. Se auzeau și alte voci. Asemănătoare și nu tocmai. Dar el rătăcea într-un întuneric unde nu exista decît o voce de femeie, chemîndu-l cu sunete care-l împingeau pînă aproape de prăpastia nebuniei.

Deodată se făcu tăcere în cîrciumă și se auzi un strigăt puternic :

— Unde-i ? Unde-i tîrfa ? Unde s-a ascuns lepădătura ?

Oamenii se dădură la o parte, deschizînd calea spre Michael Joe și spre femeie. Un bărbat stătea în mijlocul cîrciumii, tînăr, blond, cu părul ondulat, îmbrăcat într-o cămașă albastră, desfăcută în față, care lăsa să i se vadă pieptul acoperit cu păr. Mînecile erau suflecate pînă sus, pe brațele groase, musculoase, scurte și păroase.

Cînd femeia îl văzu, înșfăcă coșul și se ridică iute, cu frică în ochi, dînd să se ascundă. Omul se îndreptă spre ea, o prinse de braț și o împinse brutal spre ușă. Michael Joe se ridică pe jumătate, de parcă ar fi intenționat să meargă după ea s-o apere. Bărbatul se întoarse spre el și-i trase un pumn zdravăn, drept în față, tocmai cînd Michael Joe era ridicat pe jumătate.

— Ești un porc afurisit ! Vrei să-mi furi muierea ? De ce nu te duci acasă, la a ta ?

Michael Joe căzu înapoi pe scaun. Bărbatul se întoarse și plecă în fugă. Nimeni nu avu curajul să ridice mîna și să-l atingă.

Lui Michael Joe îi săriseră doi dinți din față și sîngera din belșug. Joe Lynch îl luă în casă și acolo își clăti gura cu apă rece ca gheața. Impermeabilul îi era pătat cu sînge.

— Nu poți să-mi reproșezi că nu te-am prevenit, îi tot repeta Lynch. Te-am prevenit cît se poate de insistent. Dar n-ai dat nici cea mai mică atenție spuselor mele. Nu poți să ai nici o încredere în ei. Nu sînt civilizați. Sînt încă sălbatici.

Michael Joe nu răspunse nimic. Limba i se tot învîrtea în gaura dinților pierduți. Acum, după ce prima durere se atenuase, îi venea să rîdă. Un rîs puternic și liber care stătea gata să izbucnească. Simțea cum începe în stomac spasmul rîsului. Ascultînd spusele lui Lynch, reuși să se stăpînească doar cu efort.

— Dumnezeu să-i ierte, spuse el, referindu-se în bătaie de joc la dinții pe care îi pierduse.

Lynch crezu că se referă la cei doi căldărari.

— Ascultă sfatul meu : nu mai lungi scandalul. Riști să-ți crape capul dacă te-ai duce după ei la căruțe. Zău așa, îți trage un clește în cap, pînă să apuci să știi unde te afli. Și te curăță. Mai bine ia-o spre casă.

Gura lui Michael Joe nu mai sîngera. Își înghițise o parte din propriul său sînge, sălciu și searbăd. Buzele începuseră să i se umfle și fața îi era buhăită. În ciuda rănilor, se simțea calm

și pașnic ; nici o urmă de mînie sau dorință de răzbunare. De fapt, era, într-un mod ciudat, fericit. Din această cauză îi și venea să rîdă.

— Am încasat-o pe bună dreptate, îi spuse el lui Lynch și începu să-și încheie impermeabilul.

Îi mulțumi pentru osteneală, își luă bicicleta și se duse în curte unde cei cinci boi roșii, cu coarne scurte, stăteau îngrămădiți lîngă gard, așteptînd. Era cam ora patru după-amiază. Cerul părea o bucată compactă de ardezie, de un cenușiu deschis. Nu se vedeau semne că va începe ploaia, dar era destul de înnorat. Avea să mai fie ziuă încă vreo două ore. Odată cu venirea primăverii, nopțile începeau să se scurteze.

Pe cînd era copil, Michael Joe mai mînase uneori vite, dînd o mînă de ajutor în schimbul cîtorva bănuți, țăranilor veniți la tîrg. Dar trecuse mult de atunci. Vitele îl priveau și se împrăștiau la apropierea lui. Sprijini bicicleta de un perete, deschise poarta și se dădu la o parte. Boii se năpustiră afară. Primul se opri puțin în poartă, privind nervos în dreapta și în stînga, apoi își luă avînt ca un taur într-o arenă. Ceilalți îl urmară. Toți se opriră în drum, nehotărîți încotro s-o pornească.

— Ho, ho ! strigă Michael Joe.

Unii o porniră în sus, alții în jos.

— Naiba să vă ia, urlă Michael Joe și, sărind pe bicicletă, o porni spre cei cîțiva care alergau în direcția nedorită.

Dar boii erau tineri și iuți și Michael Joe nu mai avea condiția fizică de altădată. Dacă n-ar fi fost cîțiva oameni care stăteau la taifas pe marginea drumului, nu i-ar mai fi ajuns, probabil, niciodată. Oamenii, văzînd boii alergînd și un biciclist aplecat deasupra ghidonului alergînd ca nebunul după ei, își dădură seama imediat de situație, opriră boii și-i mînară înapoi. Michael Joe le mulțumi. Îl priviră într-un fel special. Michael Joe își dădu seama și începu să rîdă. Fața îi era umflată. Oamenii credeau, desigur, că l-a împuns unul dintre boi. Le mulțumi de ajutor. Răspunseră laconic că nu era nici o problemă. Îl întrebară dacă merge departe. La Corrigbeg ! Ochii le sclipiră în fețele roșcovane, osoase și impenetrabile. Dădură din cap cu un început de zîmbet, de parcă ar fi deținut o taină pe care el, Michael Joe, n-o știa.

Mînă cele trei vite care o zbughiseră înapoi, căutînd din ochi pe celelalte două. Drumul se termina într-un părculeț, unde le găsi păscînd. Încercă să le adune pe toate împreună, le scoase, în cele din urmă, din parc, și le mînă pe drumul care ducea la Corrigbeg, pedalînd pe bicicletă ca un acrobat de circ. Dintr-o gospodărie de lîngă șosea, un cîine se luă după boi. Vitele se împrăștiară din nou, galopînd, dînd să împungă și lovind cu copitele. Michael Joe pedala cu furie, încercînd să-i ajungă. Fierbea de mînie și i-ar fi căsăpit pe toți cinci acolo pe loc, dacă ar fi avut cu ce. Și pe boi și javra blestemată care încerca, lătrînd, să-i înșface de copite, încît îi făcea să turbeze. Din nou fu scos

din încurcătură de cîțiva oameni răzleți care mai întîrziaseră prin preajma localității Kilmihil, după spartul tîrgului. Din nou privirea aceea specială, zîmbete reținute și clătinări de cap de parcă știau ei un lucru pe care lui nu i-l împărtășeau. De data aceasta nu le mai mulțumi. Unul dintre oamenii care îl ajutaseră avea în mînă un băț bun, cu spini.

— Cît îmi ceri pe băț ? întrebă Michael Joe.

— Ei asta-i ! Ți-l dau pe gratis. Doar ai atîta de mers, spuse omul oferindu-i bățul. Croiește-i fără milă.

Michael Joe sări pe bicicletă și pedală în urma boilor pînă îi ajunse. Apoi, cu o mînă pe ghidon, îi lovi crunt pe spate, găsind o desfătare sălbatică în a-i bate. Odată scoase pe șosea, animalele se adunară în cireadă. Se părea că văzînd și simțind bățul se potoliseră. Michael Joe le mîna în galop susținut, pedalînd furios ca să-și verse mînia și să obosească boii.

Dar continuau să alerge sălbatic și s-o ia razna de cîte ori șoseaua era întretăiată de vreun drum lateral. Michael Joe îi înjura, îi lovea și se blestema singur, pentru că avusese proasta inspirație de a-i cumpăra. Înjurăturile lui erau cele ale unui om aflat pe culmea deznădejdii sau a nebuniei; căruia nu i-a mai rămas decît atîta rațiune cît să înșire cele mai josnice și mai abjecte sudălmi. Îi veneau spontan pe buzele tumefiate. Sfînta Treime, Maica Domnului, dracul și o serie întreagă de sfinți erau menționați în mod repetat, cu referințe la aparatele lor de excreție. Tuna și fulgera blestemînd cireada să aibă parte de chin și năpastă, de toate suferințele și torturile iadului. Cînd reușea să adune boii pe șosea, îi croia fără milă cu bățul pe spinare și tot nu-i putea stăpîni bine. De cîte ori dădeau de un drum lateral, iar o luau razna.

La un moment dat Michael Joe se simți atît de ostenit, încît coborî de pe bicicletă și se așeză, la capătul puterilor, pe marginea drumului. Cireada se opri și începu să pască. La cîțiva pași de el, o pereche de boi o luă iar pe un drum lateral. Apoi se opriră și ei să pască. Îi privi. Erau răuvoitori. Îi purtau pică. Îl torturau. Își băteau joc de el. Încercau să-l istovească, să-l omoare.

Era obosit. Îi amorțiseră toți mușchii. Nervii îi păreau paralizați și se simțea ca de plumb. Se ținea pe picioare numai prin puterea voinței. Dacă ar mai fi șezut puțin, ar fi adormit la marginea drumului ca un animal ostenit. Boii, cînd îl văzură că se ridică, înălțară capetele. Se uitau la el fără să se miște. Cu ochi cafenii și blînzi. Fu nevoit să sară peste un zid și să înconjoare un cîmp ca să iasă în fața boilor răzlețiți și să-i gonească înapoi pe drumul mare.

Lumina începuse să scadă. Întunericul se instala iute. Trebuia să-i ducă acasă înainte de a se lăsa noaptea. Altfel o vor porni peste cîmp și nu va mai fi niciodată în stare să le dea de urmă. Cît despre el, Dumnezeu știe în ce mlaștină ar fi putut să cadă. Amenințarea înserării îi împrospătă energia și reuși să facă toată cireada se înainteze destul de iute pe drumul

mare. Din cînd în cînd, prin lumina amurgului, se apropia cîte o mașină și boii se întorceau spre el, ridicînd bățul, îi speria și se lansa apoi spre ei cu bicicleta. Se întorceau spre mașină și alergau către ea, mai curînd decît să treacă pe lîngă Michael Joe.

Se mai împrăștiară încă o dată pe un drum lateral, cam la o milă depărtare de Corrigbeg. Michael Joe coborî de pe bicicletă și privi cum animalele se răzlețesc, în timp ce el sta pe loc.

— Duceți-vă la dracu, bestiilor ! Cerul să vă trăsnească ! De-ați cădea de pe o stîncă să vă sfărîmați oasele !

Cireada o luase acum pe un drum care ducea spre mare. Era întuneric bine. Mai că-i venea să le lase să rătăcească întreaga noapte, iar dacă vor cădea de pe stînci, era sigur că va suferi pierderea fără vreo urmă de regret și se va lăsa pe veci de negoțul de vite. Se opri pe drumul pustiu, strigînd după animale. După un timp, se mai liniști puțin. Îl cuprinse în schimb o furie tăcută. Doar n-or fi vitele mai tari decît dînsul ! ? Se gîndea la cei cinci boi, ca la niște dușmani fioroși cu care ducea o luptă pe viață și pe moarte. N-o să se lase doborît ! Îi va înfrînge sau de nu, va muri în această strădanie.

O porni după ei și le dădu din nou ocol. Și el părea acum un animal hăituit, ajuns la capătul puterilor. Respira din greu printre buzele umflate și învinețite. Umerii greoi i se mișcau odată cu respirația. Strîngea bățul, de parcă de la el ar fi nădăjduit să stoarcă energia necesară pentru a ajunge la capătul drumului. Nu mai avea putere să lovească animalele și nici nu mai striga și nu le mai înjura. Lupta devenise tăcută. Omul își împingea bicicleta, iar vitele se repezeau, se opreau, dădeau să împungă, mugeau uneori, privind înapoi spre om, vrînd parcă să aprecieze dacă ar mai fi sau nu în stare să facă față unui atac. În cele din urmă, se lăsau mînate de forma neagră și gîrbovită care se încăpățîna să înainteze mereu.

Îi băgă pe terenul unde urmau să pască și puse lacăt la poarta de fier. Căzuse întunericul. Nu putea să-i mai deslușească, așa cum stătea sprijinit de gard, odihnindu-se puțin, înainte de a face un ultim efort ca să ajungă acasă. Fuseseră doar niște fantome care se risipiseră brusc ? Se găseau oare într-adevăr acolo ? Dorea cu disperare ca unul dintre boi să scoată un muget, să facă un zgomot, ca să se convingă că toate prin cîte trecuse au fost reale. Auzea dincolo de el gîlgîitul rîului Cluanboney, umflat de ploile primăverii. Vitele însă nu se vedeau și nu se auzeau. Se simțea vlăguit și singur.

Cînd ajunse acasă, mama lui și cu Ann stăteau în sufragerie, de o parte și de alta a căminului în care ardea focul. Ann împletea și doamna McCarthy tocmai își rostea rugăciunile. Se opri în ușa sufrageriei și privi spre cele două femei. Ann se ridică și-și înăbuși un strigăt. Michael Joe îi făcu semn cu o mînă ostenită.

— Mă duc să mă culc.

Începu să urce anevoie scările, sprijinindu-se de balustradă. Ann îl urmă și se opri în capul scărilor.

— N-ai de gînd să mănînci ?

Nu primi nici un răspuns. Intră în dormitor, își scoase impermeabilul și se aruncă pe pat așa îmbrăcat cum era, cu cizmele murdare de bălegar.

XXXIII

DUPĂ ACEASTĂ ÎNTÎMPLARE, o dată sau de două ori pe lună, Michael Joe se ducea la tîrg în diferite orașe, dar niciodată la Corrigbeg. Uneori lua două trei vite cu el și le vindea pentru tîrgul din Dublin sau pentru cel englezesc, iar în locul lor cumpăra boi tineri pe care îi aducea acasă să-i îngrașe. Tranzacțiile se soldau totdeauna cu oarecare profit pentru el, pe care îl cheltuia în întregime pe băutură. După ce vindea vitele, poposea în cîrciuma cea mai apropiată, cu oamenii de la care cumpărase și le oferea băuturi tuturor, neîngăduind niciodată să plătească vreunul dintre ei.

În curînd deveni o figură binecunoscută pe la tîrgurile din ținut. Avea mare trecere pe lîngă cei care chibițeau de cîte ori se încheia vreo afacere și care se îndeletniceau cu diverse munci ocazionale : ajutau la încărcarea vacilor în camion, o făceau pe mijlocitorii, sau altele. Era generos cu ei și-i mersese atît de mult faima, încît se întreceau să-i ajute. Michael Joe

observa, se simțea măgulit și se lăsa amăgit cu bună știință. Totuși erau și unii fermieri care strîmbau din nas pe la spatele lui și-și descărau prin cîrciumi necazul.

— Iaca na ! Un nebun care nu mai știe ce să facă cu banii !

Michael Joe era prea absorbit de noua sa existență ca să mai judece dacă acționa nebunește sau nu. Învățase să prețuiască corect animalele, hotăra rapid cînd vroia să cumpere și ținea la prețul pe care îl fixase în minte. În privința aceasta țăranii nu-l puteau îmbuna. În ritualul tocmelii era neînduplecat, competitiv, ba chiar arogant. Dar cînd afacerea era încheiată și obținuse prețul dorit, compensa duritatea atitudinii prin larghețea de care dădea dovadă la cîrciumă, unde poruncea numai el și comanda atîta băutură, de parcă ar fi fost proprietarul Băncii Irlandeze.

După prima experiență pe care o avusese cu vitele, căpătase treptat dexteritatea de a le mîna așa cum trebuie. Primul drum fusese un coșmar, dar învățase cum să procedeze. A doua oară cînd a trebuit să le conducă, a știut instinctiv ce are de făcut. Le-a anticipat mișcările, luîndu-le-o înainte cînd se apropiau de vreo încrucișare de drumuri, impunîndu-le pe cît posibil, un mers regulat și grăbindu-le cu lovituri de băț aplicate pe crupe și pe spate, cînd se apropiau de un drum lateral pe care s-ar fi putut răzleți. Simțea ce aveau de gînd să facă.

Începuse de asemeni să găsească plăcere în faptul că trebuia să le pipăie crupele, să le cîn-

tărească ugerele în palmă, să le ciocănească între coaste. Cerceta cu atenţie şi minuţiozitate boii pe care îi cumpăra, uneori îi apuca de coarne şi le îndepărta buza ca să le controleze dinţii. Fermierii erau impresionaţi şi începură să ţină seama de judecăţile lui. Cînd nu cumpăra el însuşi o vită, ajuta pe altul s-o facă.

Cu cît îşi făcea mai mulţi prieteni, cu atît bea mai mult. Devenise la fel de cunoscut prin cîrciumi ca şi printre oamenii veniţi la tîrg. La un anumit grad de beţie, cerea totdeauna cîntec. Dacă nu se afla în local nimeni care să poată cînta, trimitea să fie adus cineva din afară. Stătea şi asculta în tăcere, cu capul lui oacheş aplecat spre cel care cînta. Dacă nu-i plăcea cum cîntă, îi cerea să se oprească, îi plătea jumătate de coroană şi îi spunea să plece şi să trimită pe altcineva.

Cîrciumarii îi făceau cheful în această privinţă. Uneori devenea agresiv şi susţinea că toţi cîntăreţii care se perindaseră erau proşti. Cîrciumarii îl convingeau să urce în încăperile de sus şi să-i dea uitării trăgînd un pui de somn. Se întîmpla deci ca Michael Joe să nu se mai întoarcă acasă decît dimineaţa următoare. Se trezea la ivirea zorilor şi mîna spre casă vitele cumpărate. Dis-de-dimineaţă, vitele erau de obicei paşnice şi docile, potolite de lumina care urma întunericului nopţii. Cînd observă pentru prima dată această reacţie specifică vitelor, îl cuprinse un fel de milă de ele. Pe măsură ce le cunoştea reacţiile, se simţea, într-un mod ciudat, mai apropiat de animale.

N-o mai întîlnise niciodată pe fata cu cîntecul. Bărbatul sau poate numai iubitul ei, o încărcase probabil în căruţă şi plecaseră împreună spre nord. Michael Joe ar fi dorit s-o mai vadă. Urechea lui lăuntrică era mereu la pîndă să-i prindă cîntecul şi să-i mai vadă odată ochii ca mura, înfundaţi în faţa oacheşă şi rotundă. Privea uneori insistent cînd se apropia vreo femeie de căldărar. Se uita fix şi lung la ea, în timp ce femeia îi cerea de pomană.

— Un ban pentru o biată cerşetoare bătrînă ! Un ban, boierule. Vai, cît de fericită ar fi oricare fată să poată păşi la drum alături de tine !

Michael Joe le dădea totdeauna bani. I-ar fi plăcut să-şi petreacă timpul stînd de vorbă cu ele. I-ar fi plăcut să le dea de băut. Dar îşi amintea ce păţise prima dată. Uneori le întreba cum le cheamă. Erau multe care se numeau Carty. Se întreba dacă odată, de mult, nu existase şi în familia sa astfel de căldărari nomazi.

Cînd se întorcea acasă după ce luase parte la cîte un iarmaroc, era mai potolit şi mai blînd. Ann, în luna a şaptea, începuse să ia proporţii. De obicei el nu observa nimic. Dar, într-o dimineaţă, băgă de seamă. O întrebă cum îi merge. Era singurul mod de a-şi exprima solicitudinea. Ann se simţi jenată. Se întoarse cu spatele şi îşi găsi de lucru, murmurînd ceva nedesluşit ca de pildă : „Bine, mulţumesc“ de parcă cel care îi pusese întrebarea ar fi fost un străin. Michael Joe renunţă să mai aducă vorba despre starea ei.

Nu-l întrebase niciodată cum şi-a pierdut dinţii, dar îi surprindea adeseori privirea aţin-

tită asupra gurii lui, în timp ce buzele ei subțiri erau întredeschise ca de spaimă. Lipsa celor doi dinți dădeau feței lui o expresie de brutalitate comică.

Michael Joe continua să frecventeze tîrgurile. O vedea pe Ann din ce în ce mai puțin, iar pe mama lui doar o mai zărea uneori. De cînd o angajaseră pe Bridie, doamna McCarthy își făcuse obiceiul să-și petreacă tot mai mult timp în camera ei, unde i se aducea mîncarea.

Într-o dimineață, cînd Michael Joe tocmai se întorsese de la un iarmaroc, în timp ce-și lua micul dejun pe care i-l preparase Ann — Bridie fiind plecată cu un comision — soția lui deschise o discuție cu un subiect care o tulbura.

— Este ceva care aș vrea......

O privi și surîse arătîndu-și știrbitura.

— Te supără ceva ?

Ann stătea în dreptul mesei, aplecată deasupra lui ca să-l servească. Cînd își întoarse capul spre ea, se îndepărtă.

— Da, cred că trebuie să-ți spun.

Se așeză pe un scaun în spatele lui și-i vorbi fără să se lase privită.

— I-au prins pe Bridie și pe Vin afară, în spatele casei, în magazie.

Michael Joe nu spuse nimic o bucată de vreme.

— L-am prevenit s-o lase în pace, zise el în cele din urmă.

— Casa noastră o să-și facă nume prost.

— Nu putem îngădui așa ceva, spuse el cu severitate. Trebuie să stau de vorbă cu Vin. Îl dau afară dacă nu se poartă cuviincios. Sau mai bine pe ea.

— O, ea e fată bună dealtfel, afirmă Ann. Mi-e de mare ajutor și-mi ține de urît. Băiatul tău de prăvălie poartă toată vina.

— N-o să i-o trec cu vederea, spuse Michael Joe ridicîndu-se de la masă. Văd eu ce-i de făcut.

Aceasta fu cea mai lungă conversație pe care o avuseseră de multă vreme încoace. Michael Joe era sincer indignat că Vin încercase să profite de absența lui. Cu atît mai mult, cu cît îl prevenise. Biata Ann ! Cît trebuie să fi fost de îngrozită ! Închipuindu-și scena, abia dacă-și putu stăpîni un zîmbet. Deși întîmplarea putea să aibă și partea ei hazlie, n-o putea trece cu vederea. Nu se cuvenea să îngăduie în casa lui o asemenea faptă, riscînd să se audă și în oraș. Știa ce ar fi spus lumea. Apoi, foarte curînd ar fi început și alți tineri să dea tîrcoale casei din cauza lui Bridie, cum se întîmplă cînd este o cățea în călduri, iar reputația casei s-ar fi dus de rîpă. Așteptă un moment în care era liniște în prăvălie ca să-l dojenească pe Vin.

— Ți-am spus să lași fata în pace, începu Michael Joe referindu-se la Bridie.

Vin îl privi șiret.

— Nu poți dansa tango de unul singur.

— Isprăvește cu cuvintele tale de duh. Pe viitor te rog să-i dai pace. Și dacă mai aud că s-a petrecut ceva de felul ăsta, aici în casa mea, o să vă treziți amîndoi în stradă, căutînd de lucru.

Michael Joe intră după tejghea, în ghereta de sticlă unde își ținea registrele de socoteli și începu să le controleze. Închise ușa. Uimit, Vin șopti numai pentru sine : „Domnul Vijelie în persoană !“ apoi se uită prin prăvălie, să vadă ce-ar mai fi de făcut ca să nu atragă asupra sa și alte tunete și fulgere.

XXXIV

ÎN ACEEAȘI SĂPTĂMÎNĂ, Michael Joe se hotărî să rămînă într-o seară acasă, în loc să se ducă la clubul Sfîntul Iosif sau pe terenul de fotbal unde privea cum se antrenează echipa. El însuși depășise faza fotbalului ; bărbat în toată firea, însurat, azi mîine tată. Zilele cînd juca și el fotbal erau acum apuse. Dar se ducea să privească și să urmărească viitoarele stele. Devenise critic și evalua jucătorii întocmai cum prețuia și vitele.

Ann fu surprinsă, văzîndu-l intrînd acasă pe la ora șapte.

— Am închis prăvălia mai devreme. Cred că astă seară am să rămîn acasă.

— A, da ? a fost tot ce-a rostit Ann.

Michael Joe intră în sufragerie și începu să citească ziarul. În ultimul timp, atenția sa era împărțită între informațiile legate de prețul vitelor și de rezultatele curselor de cai. De cele mai multe ori hotăra să ia parte la cîte un tîrg, cînd constata că prețul vitelor este în creștere. Casa era liniștită, cu excepția zgomotului pe care

îl făcea Ann spălînd vase la chiuveta din bucătărie.

— Unde-i Bridie ?

— I-am dat voie să plece. A vrut să mai treacă pe acasă să-și vadă mama.

— Să-și vadă mama ? ! Asta să i-o spună lui mutu', strigă Michael Joe. El însuși nu se interesa niciodată unde este mama lui, căci o știa plecată la biserică. Mai citi un timp ziarul. Apoi intră și Ann în sufragerie și se așeză pe un scaun din fața lui, începînd să împletească. Făcea o pereche de botoșei albi pentru copil. Michael Joe ridică ochii de pe ziar și o văzu stînd în fața lui, cu capul mic aplecat asupra lucrului, în timp ce mîinile ei palide făceau să țăcănească andrelele. Purta o bluză albă și o fustă neagră. Brațele i se sprijineau pe pîntecele proeminent. Părul scurt îi era strîns cu severitate într-un fileu.

Simți brusc o izbucnire de milă și deveni conștient cît de mult o lăsase singură. Dorea să facă ceva care să-i mai înviorеze existența. Da, de așa ceva era nevoie. Să-i înviorеze existența.

Se ridică.

— Mă întorc imediat.

O expresie de dezamăgire flutură o clipă pe obrazul palid și apoi pieri. Îl lăsă să plece fără să rostească un cuvînt.

Michael Joe se duse la Jackie Jones și cumpără o sticlă de vin roșu. În drum spre casă, intră la cofetărie și cumpără dulciuri, ciocolată și portocale. Se reîntoarse cu brațele încărcate.

— Uite, bea o înghițitură. O să-ți dea curaj.

— O, Michael Joe, ce-ai făcut ? exclamă ea patetic.

Încercă să zîmbească. Gura ei mică schiță pentru o clipă un surîs, apoi reveni la normal, ca să încerce din nou să surîdă și iar să renunțe. Nu știa ce urmărește. Și chiar dacă ar fi știut, n-ar fi fost în stare să ia o atitudine.

Michael Joe împinse spre ea sticla cu vin roșu.

— Hai, zău, ia o înghițitură și-o să mai capeți puțină culoare în obraji.

— Nu pot, Michael Joe.

Plecă ochii spre botoșeii albi din poală.

Michael Joe puse sticla cu vin pe masă și aranjă dulciurile din pungă în jurul ei.

— Vreau o mică petrecere liniștită, numai pentru noi doi.

Se duse la dulap și scoase un pahar pe care îl umplu pe sfert cu vin rubiniu. I-l întinse.

— Bea odată, pentru numele lui Dumnezeu ! Ești palidă ca un cadavru.

Ann strîngea în mînă botoșeii neterminați, de parcă ar fi căutat o scuză.

— Bea tu. Eu nu prea sînt obișnuită.

— Nu l-am cumpărat pentru mine, ripostă el cu un rîs forțat. Hai, bea !

Ea luă paharul.

— Dă-i drumul pe gît, hai !

Puse încet paharul la buze și luă o sorbitură.

— E delicios, Michael Joe, îți mulțumesc.

Se duse în spatele casei și aduse niște bucăți de turbă și cîteva surcele ca să întrețină focul, deși înserarea de sfîrșit de aprilie nu era rece.

Cînd se întoarse, observă că Ann nu se mai atinsese de vin.

— Hai, te rog, mai bea puțin !

Ea ridică din nou paharul la gură și mai gustă un pic, abia muindu-și buzele uscate și trandafirii.

— Bea ca o păsărică, spuse el prefăcîndu-se mîhnit.

Ann rîse. Îi așeză pe o farfurie cîteva dulciuri și două portocale și i le aduse în față. Dădu vinul la o parte și-i curăți o portocală. Vorbea tot timpul, cum nu-i mai vorbise dinainte de căsătorie, relatîndu-i întîmplările hazlii care se petrecuseră în ziua aceea în prăvălie. Nu pomeni însă nimic despre tîrgul de vite.

— Bătrîna Moll a venit să ia un pfund din ceaiul cel mai bun pe care-l am și un pfund din cel mai bun zahăr și cînd colo, la plată, n-are nici o lețcaie. „Aștept zilele astea o scrisoare din Anglia", îmi explică ea mie. „Aștepți cam de mult scrisoarea asta, Moll dragă !" îi răspund eu. „Știți, domnule McCarthy, durează mult pînă sosește o scrisoare de la așa depărtare" mă lămurește ea. „Mă bucur că nu trebuie să-ți primești scrisoarea din America atunci chiar că n-ar mai ajunge niciodată", răspund eu.

— Biata făptură, spuse Ann. N-ar trebui să-ți bați joc de ea. Vai de capul ei ! Abia dacă are cu ce să se încalțe.

Ann începea să fie mai destinsă. Îi plăcea să-l asculte povestind. Înainte de căsătorie îi povestise adesea tot felul de întîmplări. Întîm-

plări nevinovate care nici nu se puteau numi bîrfe. Întîmplări hazlii, cu cîte o întorsătură de frază ca aceea pe care i-o spusese acum. Ascultîndu-l, mîncă jumătate de portocală.

Doamna McCarthy, întorcîndu-se de la biserică, se opri în ușa sufrageriei. Ann se îmbujoră de parcă ea și cu Michael Joe ar fi fost doi copii prinși că fac ceva nepermis.

— Vino să stai cu noi, o invită Michael Joe. Am aici un pic de vin roșu. Ți-ar face bine o înghițitură.

Doamna McCarthy îl privi o secundă. Michael Joe era bine dispus și abia dacă îi observă privirea. Ce-ar fi vrut să însemne, nimeni nu putea să știe. Fața ei era o mască de ceară, scofîlcită acum din cauza vîrstei și devenită ascetică de pe urma atîtor ani de post și constrîngeri. Ochii cenușii, umezi, duși în fundul capului, priviră lung spre fiul ei, apoi se întoarseră către Ann.

— Nu-i bine să bei în starea în care te găsești.

— Haida de. Sînt sigur că nu-i face nici un rău. Pune sîngele puțin în mișcare.

— O s-o distrugi și pe dînsa, spuse doamna McCarthy încet și plecă.

Fu ca un duș rece peste dispoziția lui Michael Joe. Dar își reveni după cîteva minute.

— A îmbătrînit, spuse el. Așteaptă să vezi cînd se naște copilul. O să-și trăiască a doua tinerețe.

Ann plecă intimidată capul. Începuse să fie o seară grozavă. După cîteva minute intră și

Bridie, foșnindu-și fustele. Michael Joe o chemă să stea cu ei, deși, văzînd scena, fata se întorsese, gata să se retragă în camera ei de la mansardă. Ochii ei jucăuși se tot opreau la sticla cu vin. Michael Joe observă. Insistă să ia și ea o picătură. Deși refuza cu vehemență, clătinînd din cap, Michael Joe putea să jure că murea de dorința de a gusta vinul.

— N-o forța, dacă nu dorește, spuse Ann.

— Astăzi e sărbătoare. Un strop de vin n-o să-i facă nici un rău.

Îi turnă pe fundul unui păhăruț. Bridie gustă imediat și-și linse buzele. Michael Joe urmărea amuzat cum se delectează. Ann rîse.

— Ți-a plăcut, Bridie ? întrebă Ann.

— Cred și eu. Nu-i ca poșirca aia cu care încearcă băieții să te îmbete, spuse ea, mișcînd capul în semn de dispreț.

— Aha, făcu Ann.

Michael Joe deschise aparatul de radio și mișcă butonul să prindă postul Londra. Muzica de dans, transmisă dintr-un anumit loc care se numea „Teatrul Palladium“, pluti pe unde pînă la ei. Transmisia era directă și după fiecare grup de melodii se auzeau aplauze. Un prezentator anunța tot timpul că lumea din sală se distrează colosal și-i invita pe cei care nu fuseseră încă niciodată la „Palladium“ să-l viziteze, aducîndu-și și prietenii. Vor petrece de minune ! Vocea lui părea tot timpul gata să izbucnească în rîs.

— Pe cinstea mea, mergem și noi acolo într-o vacanță, îi spuse Michael Joe lui Ann.

Se așezase într-un fotoliu în fața ei și asculta muzica, bătînd tactul cu piciorul. Începu o melodie nouă. Se ridică și mări puțin volumul. „Cînd te plimbi pe rîu, într-o după-amiază de duminică... toate păsările din văzduh îți cîntă despre iubire." îngîna o voce adormită. Michael Joe făcu cîteva piruete prin cameră, în ritmul muzicii, simulînd că ține o parteneră în brațe, și avînd un surîs comic pe buze.

— Tipul ne invită la „Palladium". Și am de gînd să mă duc, spuse el.

Începu să cînte, imitînd vocea de la radio. „Doar noi doi... în luna de miere... plimbîndu-ne într-o după-amiază de plăcere." Ann rîdea nervos de comicăriile lui, cu privirea întoarsă spre foc. Bridie se uita la el cu ochi strălucitori. Își mușca buza de jos și terminase tot vinul din pahar.

Michael Joe se opri în fața lui Ann.

— Hai și tu, încearcă să faci cîteva piruete.

Ann privi alarmată în jos, spre burta proeminentă.

— Vai, Michael Joe, aș fi groaznic de caraghioasă.

O măsură, de parcă uitase complet de starea ei care fusese motivul micii lor petreceri. Se montase singur pînă cînd, înfierbîntat de dorința lui de a o mai înviora, era dispus să facă orice bufonerie pentru a atinge scopul. Fusese atît de transportat de încercările sale, încît uitase că sarcina impune unei femei multe îngrădiri în privința amuzamentului. O clipă se

simți iritat că Ann îi refuză invitația. Era un lucru fără importanță, dar îi evoca alte ocazii cînd ea, incapabilă să se ridice la starea lui de surescitare, se retrăsese, intrase în defensivă, prea conștientă de riscuri și lipsită de orice curaj.

Își înăbuși enervarea. Orchestra de la radio cînta „Ploaie de april" și vocea adormită părea să se întreacă pe sine.

— Uite, Bridie e gata să danseze cu tine, spuse Ann pe neașteptate, de parcă descoperise brusc o portiță de salvare.

Michael Joe se legănă spre Bridie. Deși nu gustase nici un strop de vin, dădea impresia că este beat.

— Hai, fetițo, te invit la Palladium, spuse Michael Joe luînd-o de mînă.

— Nu, nu, nu știu să dansez, se apără Bridie, trăgîndu-și mîna și privind spre Ann.

— Hai, fă-i pe plac, o îndemnă Ann. N-o să te mănînce.

Michael Joe o apucă din nou de mînă și o trase, ridicînd-o de pe scaun. Îi trecu un braț în jurul mijlocului și începu să danseze un foxtrot.

Camera nu era mare, se loveau mereu cînd de masă, cînd de un scaun. După cîteva învîrtituri, Bridie își învinse stîngăcia, sfiala servitoarei care dansează cu stăpînul casei, și începură să danseze mai bine. Și Michael Joe fusese la început stîngaci. Trecuse multă vreme de cînd nu mai dansase. Pe măsură ce intra în ritmul muzicii și al fetei îl cuprinse un sentiment de

exaltare şi trupul său puternic, îndesat, cerea mişcări energice, mai energice şi mai rapide decît foxtrotul dulceag şi civilizat. Începu s-o învîrtească nebuneşte pe Bridie, strîngînd-o la piept. Ea îl ţinea la distanţă, în timp ce toate pornirile trupului său îi cereau s-o tragă mai aproape. Fata îi rezista. El o învîrtea. Dintr-odată, se împiedicară de piciorul unui scaun şi amîndoi se răsturnară peste masă. Michael Joe căzu deasupra fetei.

Ea ţipă, rîzînd şi răsucindu-se, se strecură iute de sub el şi apoi fugi din sufragerie sus pe scări, în camera de la mansardă. Michael Joe se îndreptă şi, simţindu-se vinovat, începu să-şi tragă vesta şi să-şi îndrepte cravata.

— Biata fată, spuse Ann, ai speriat-o.

„...nu-s stropi de ploaie care cad, plouă cu violete"

Michael Joe opri aparatul de radio. Dintr-odată muzica începuse să-l dezguste.

— Nu mai există cîntece ca lumea, spuse el.

Încercă să-şi ascundă tremurul de care era cuprins. Îşi turnă un pahar de vin şi-l dădu dintr-odată pe gît de parcă ar fi fost apă.

— Mie îmi plac, afirmă Ann. Cuvintele sînt frumoase şi e plăcut să dansezi după ele, cînd ai loc destul.

Îşi reluase împletitul şi iar se auzea ţăcănitul andrelelor.

Michael Joe îşi întinse mădularele, ridicîndu-şi mîinile deasupra capului şi răşchirîndu-şi degetele care păreau nişte gheare gata să atingă tavanul. Se ridică de mai multe ori pe vîrful degetelor de la picioare şi apoi se scutură.

— Cred că am să ies puţin la plimbare.

Ann îi aruncă o privire rapidă, dar continuă împletitul. Îşi luă şapca din spatele uşii, o îndesă pe cap şi ieşi în grabă. Avusese cele mai nevinovate şi mai bune intenţii. La începutul serii nu dorise decît să facă ceva ca s-o mai învioreze pe Ann şi să-i aducă o compensaţie pentru faptul că o lăsa mereu singură. Dar căzuse din nou pradă pornirilor din cotloanele întunecate ale firii lui şi din sîngele său fierbinte. Cînd dansase cu Bridie şi o ţinuse în braţe, fusese brusc ispitit. În propriul său cămin ! Citise undeva că tihna căminului va triumfa totdeauna asupra poftelor trupeşti. Să fie adevărat ? Căminul său... Ce însemnătate avea oare pentru el ? Putea găsi în acest cămin ceva care să-i ajute să triumfe ? Ispita se găsea acum în cămăruţa din pod, drept deasupra dormitorului său.

Porni în jos pe străzile slab luminate din Corrigbeg. Contururile familiare şi întunecate de pe fiecare parte a străzii străjuiau ca nişte santinele în umbră şi parcă îl priveau cum trece. Deasupra, pe deal, conturul vag al bisericii se desena pe cerul înnorat. Nori sălbatici alergau pe faţa lunii. În cinci minute ajunse în afara oraşului, pe cîmpul care începea de îndată ce se terminau casele. De cealaltă parte se auzea mugetul necontenit al mării. Căminul... cîmpul... marea. Oare unde era locul lui ? Ştia acum că nu acasă. Se căsătorise cu Ann. Ce

semnificaţie avea oare acest lucru pentru dînsul ? În urma lui, în Corrigbeg, era casa pe care bunicul o lăsase tatălui său şi tatăl său i-o lăsase lui. Cît timp trecuse de cînd cei din familia McCarthy stăpîneau casa ? Se născuseră şi trăiseră în ea ? Nu ştia nici el. Casa aceasta trebuia să reprezinte ceva. Nu era o casă a păcatului. Aparţinea el oare întunericului ? Pînă aici ajunsese ? Va transforma pînă şi casa într-un lăcaş al întunericului ? Acestea erau întrebările pe care şi le punea.

În tot acest timp picioarele îl duceau spre terenul unde îşi ţinea vitele. Trecu peste zidul de pămînt şi străbătu păşunea. Vitele erau culcate de cealaltă parte, toate grămadă, şi rumegau mulţumite. Iată că venea omul, înaintînd prin noapte... singur. Îl lăsară să se apropie şi să le mîngîie în întuneric.

XXXV

PE ANN O APUCARĂ durerile naşterii într-o dimineaţă, spre sfîrşitul lui mai. Înainte cu cîteva ore, stătuse în pat, ascultînd cum bîjbîie Michael Joe prin întuneric ca să-şi găsească hainele şi cum iese apoi tiptil din cameră. Se ducea undeva la tîrg. Nu ştia unde. Nu-l întreba niciodată unde merge şi nici el nu-i spunea de bună voie. După ce îl auzi plecînd, rămase liniştită în pat, rugîndu-se. Purta acum mătăniile tot timpul în jurul gîtului şi, în momentele de repaos, le trecea printre degete, rugîndu-se de Fecioara Maria s-o ajute să iasă cu bine din încercare. Avea o încredere profundă în puterea rugăciunilor ei. În fiecare dimineaţă se ducea la biserică şi primea împărtăşania. Era la curent cu vechea superstiţie a puterii pe care o are împărtăşania asupra femeilor gravide şi asupra copilului care nu se născuse încă.

Cînd simţi primele contracţii, deşi nu erau puternice, scoase un ţipăt. Bătrîna doamnă McCarthy sosi după al treilea sau al patrulea ţipăt. Ştiu imediat despre ce este vorba. Se duse în capul scărilor care urcau spre pod şi-i strigă lui Bridie să se scoale, căci trebuia s-o transporte pe Ann la casa de naşteri. Bridie n-o auzise strigînd. Visa un curtezan oacheş care o învîrtea în jurul unei săli de dans, în timp ce-i urmărea un reflector. La urmă cîştigaseră un fel de premiu.

Se trezi, îşi aruncă iute o rochie pe ea şi coborî în camera lui Ann. Doamna McCarthy se aşezase pe marginea patului. Ann se agăţase de grilajul de fier de la capătul patului şi faţa ei mică era schimonosită de durere şi teamă. Trupul îi tresărea spasmodic sub aşternut şi se sălta în sus, cînd durerile erau mari.

Doamna McCarthy o trimise pe Bridie după o trăsură. Fata fugi repede, bucuroasă să iasă din cameră.

În birjă, în drum spre casa de naşteri, Ann gemu şi ţipă tot timpul. Noroc că drumul nu dură decît cîteva minute. Doamna McCarthy şi Bridie stăteau de o parte şi de alta a ei, ţinînd-o de cîte o mînă. Doamna McCarthy îi

transmitea forța pe care o mai avea și încerca s-o mîngîie.

— Încă puțin, încă puțin! Curînd o să treacă totul.

Bridie era îngrozită și o ținea strîns pe Ann de cealaltă mînă.

După ce o instală pe Ann în pat, doamna McCarthy o lăsă pe Bridie să plece, spunîndu-i să aibă grijă de casă și să-l înștiințeze pe Michael Joe cînd se va întoarce.

În ziua aceea casa rămase pe mîna lui Bridie. Cînd se obișnui cu ideea, trecu din cameră în cameră și răscoli toate sertarele, vrînd să vadă tot ce are familia. Probă cîteva rochii ale lui Ann și își zîmbi ei însăși în oglindă. Făcu o baie fierbinte și lungă și apoi începu să se plimbe prin casă goală, fără să țină seama de răcoare.

În cursul după-amiezii sosi un mesager de la spital, să-i ceară să împacheteze cîteva lucruri de-ale doamnei McCarthy care urma să rămînă acolo peste noapte. Nu se știa cît timp va mai dura pînă va naște. Ann trecea prin momente foarte grele. Vestea o înfricoșă pe Bridie. Ultimul lucru pe care îl auzise, plecînd de acolo, fusese țipătul lui Ann care își chema mama. După ce trimise lucrurile și rămase iarăși singură, își turnă un pahar de vin, îl bău, și se simți mai bine, avînd aproape senzația că ea este stăpîna casei, cum îi plăcea uneori să-și închipuie. Cînd sosi Vin din prăvălie ca să mănînce ceva, îl luă de sus și nu-i îngădui s-o atingă. Îl amenință chiar că va chema poliția. Vin, care n-o știuse atît de intangibilă înainte,

nu pricepea ce-a apucat-o. Îl expedie îndată ce sfîrși de mîncat. Avea treabă, îi spuse ea. De fapt însă, dorea să rămînă toată casa numai la dispoziția ei.

Vestea că Ann fusese dusă la casa de nașteri se răspîndi în întreg orașul. Bătrînele care îi purtau prietenie sunau mereu la ușă ca să întrebe ce se mai aude. Bridie le ținea la distanță. „Nu știu încă nimic. Cînd voi ști, vă voi comunica."

În noaptea aceea rămase pînă tîrziu singură în casă, ascultînd radio. Își mai turnă un pahar de vin și apoi completă cu apă sticla ca să nu se observe cele două pahare lipsă. Dansă de una singură după muzica de la radio. Și visă. Cum nu era nimeni acasă, hotărî să doarmă în noaptea aceea în dormitorul stăpînilor și să se scoale devreme dimineața, înainte de sosirea lui Michael Joe. Patul ei, de sus de la mansardă, era doar cu puțin mai mare decît un pat de copil.

Se trezi dis-de-dimineață, în zgomotul pe care îl făceau niște cizme grele pe scări. Speriată, sări goală din pat, temîndu-se să n-o găsească Michael Joe în camera lui și s-o concedieze. Îi plăcea serviciul pe care îl avea. Ann, binevoitoare, nu-i dădea niciodată prea mult de lucru și nici nu-și dădea aere de stăpînă. Abia apucase să se acopere, punîndu-și rochia în față, cînd intră Michael Joe cu un aer obosit și plictisit. O privi țintă timp de cîteva minute pe cînd ea nu făcea decît să-i întoarcă privirea, mușcîndu-și buza de jos. Chipul, car-

nația, părul, păreau catifelate și calde în lumina dimineții. Michael Joe era întunecat și posac și nu realiză imediat situația. Clipea des, uitîndu-se la Bridie.

— Unde-i Ann ?

— S-a dus... s-a dus la casa de nașteri.

— Și mama ?

— E dusă cu ea.

Michael Joe rămase cîteva minute tăcut, tot privind spre fată. Apoi se năpusti de partea cealaltă a camerei și-i smulse rochia din mînă.

— Nu da în mine, se rugă ea. N-am vrut să fac nici un rău. Ce-i așa de rău în faptul c-am dormit și eu o dată aici. Nu era nimeni acasă.

Michael Joe rîse, lăsînd să i se vadă gaura de unde îi lipseau dinții. Înaintă spre fată, în timp ce ea, pășind îndărăt, se ghemui lîngă perete, ridicîndu-și mîinile ca să se apere. Îi îndepărtă mîinile cu forța și o împinse cu toată greutatea, sprijinind-o de perete. Ea scînci. Atunci își lipi apăsat buzele de gura ei, mușcîndu-i-o. Fata scînci din nou, dar acum în alt fel. Îl mușcă și ea.

— Aaahhh ! făcu Michael Joe.

Mîinile care cu o zi în urmă pipăiseră și cîntăriseră ugerele vacilor, se rotunjeau acum în jurul sînilor tari ai lui Bridie. Nu încercă să-l oprească. În timp ce o mîngîia, sări, înlănțuindu-l. Cu ea în brațe, Michael Joe se îndreptă spre pat.

Și astfel se desfășură între ei jocul dragostei, luptîndu-se, înlănțuindu-se, strigînd, scîncind, avîntîndu-se, retrăgîndu-se pînă cînd, în cele

din urmă, se contopiră în dăruire, Michael Joe își înfipse dinții în gîtul lui Bridie care nu scoase nici un strigăt.

Mult timp după aceea zăcură goi, în tăcere, unul lîngă celălalt. Apoi Michael Joe se dădu încet jos din pat și se îmbrăcă.

— Trebuie să mergem s-o vedem.

Bridie se sculă și se îmbrăcă și ea.

— Eu nu vreau să merg, spuse ea.

— Am spus că trebuie !

Porniră împreună pe stradă, Bridie spre interior, Michael Joe la marginea trotoarului. Cîțiva oameni se opriră să-l întrebe pe Michael Joe ce face Ann. Murmura ceva nedeslușit. Îl încurajau în șoaptă cu cuvinte de simpatie.

— Va trece în curînd.

Cît timp vorbea cu oamenii, Bridie se uita la vitrine.

Doamna Nagel care era moașă, le deschise ușa din față și-i conduse pe culoarul lung și întunecat. Aerul era îmbibat de mirosul usturător al eterului, combinat cu dezinfectanți. De sus se auzeau țipetele pătrunzătoare ale unei femei care trecea prin durerile facerii. Intrară în bucătărie. Dintr-o aruncătură de ochi, Bridie observă totul : șirul de scutece atîrnate pe o sfoară în lungul bucătăriei, oale mari cu apă clocotită pe plită, medicamente și seringi pe o masă alăturată. Moașa le făcu semn să stea jos. În bucătărie era cald. Nu se așeză nici unul dintre ei. Închise ușa.

— Să nu pătrundă zgomotul.

Bridie se apropie din nou de ușă ca și cum ar fi vrut să găsească o portiță de scăpare și să nu mai audă țipetele de sus.

— Ce face Ann ? întrebă Michael Joe posomorît.

— Săraca fată, trece prin clipe grele. Foarte grele ! îngăimă moașa.

Era mare, grasă, cu sînii plini.

— Nu trece prin vreo primejdie, nu-i așa ?

— Nu mai mult decît alte mii de femei, din toată lumea, în fiecare zi. Dar e pe mîini bune, nu-ți face griji.

— De cînd a început ?

— De peste douăzeci și patru de ore. Nu-i nimic de făcut. Dar n-o să mai dureze mult. Momentul se apropie.

Michael Joe privi în jurul său prin bucătărie, dar nimic nu părea să-i rețină atenția.

— Poate că ar trebui dusă la Ennis, la spital. Nu vreau să se facă nici o economie. Vreau să aibă cea mai bună îngrijire.

Doamna Nagel îi aruncă o privire ucigătoare.

— Nu-i ăsta primul caz de acest fel cu care ne-am descurcat. Doctorul Healy e și el aici. Cel mai bun lucru pe care îl poți face este să te duci acasă și-ți trimit eu vorbă cînd vine momentul. Mama dumitale e aici cu dînsa. O să fie bine.

Se auzi un clopoțel sunînd insistent și, prin ușa închisă, pătrunse un țipăt slab. Doamna Nagel se mișcă grăbită.

— Ascultă-mi sfatul și du-te acasă.

Ieși grăbită din bucătărie. Michael Joe o privi pe Bridie. Pălise, și obrazul îi era încremenit într-o tăcere ca de mască. Buzele îi erau uscate și gura încleștată.

— Hai să mergem, o îndemnă el, atingîndu-i umărul. Nu-i ăsta locul potrivit pentru tine.

Ajunși acasă, Bridie se aruncă într-un fotoliu fără măcar să-și dezbrace mantaua. Michael Joe îi atinse obrazul.

— Ți-e frig, spuse el. Vrei o picătură de vin?

Ea ridică din umeri.

— N-ai de gînd să vorbești cu mine ? Arunci toată vina asupra mea ? Poate și pentru ce se petrece acum cu Ann ?

— Pleacă de aici, spuse ea. Nu vreau să te mai văd. Biata femeie, trece prin niște chinuri groaznice.

— Foarte bine. Plec.

Porni spre ușă.

— Nu, strigă ea. Stai aici !

— Pleacă ! Stai ! Doamne sfinte, ce dorești să fac ? Ce importanță mai are, dealtfel, unde mă duc ? Trebuie să așteptăm.

Se trezi apoi în genunchi în fața ei.

— Te rog din suflet, nu te mai purta așa. Nu mă urî. Asta face situația și mai imposibilă. Nu m-am putut stăpîni.

— Nu te urăsc, spuse Bridie. Nu mă gîndesc deloc la tine.

— Ann e acolo jos în chinuri de moarte, urmă el, iar în ceea ce mă privește pe mine n-are decît să fie și la capătul lumii. Nu-i

groaznic să fii silit a recunoaşte un asemenea lucru ?

— Ba da. Sîntem la fel de vinovaţi amîndoi. Dar dacă o să am un copil de la tine ce mă fac ?

El îi luă mîinile într-ale sale. Erau îngheţate. Începu să le frece uşor.

— Eşti o fată grozavă, după părerea mea. Nu te mai gîndi la ceva atît de neplăcut. Dacă o să ai un copil, îl cresc eu. Plătesc eu pentru el. N-am să te las la ananghie.

Mîinile lui îi căutau şoldurile. Fata se ridică şi plecă fugind din cameră.

— Sînt o bestie, strigă el în urma ei, dar n-am să te părăsesc.

O auzi fugind sus şi era gata să se ia după dînsa. Îl opri zgomotul unor paşi ce se auzeau în hol. Se îndreptă spre uşă. Venise o femeie să se intereseze de Ann. Îi spuse că încă nu se născuse copilul şi-i trînti uşa în nas. După ce stătu cîteva minute ca să-şi vină în fire, plecă spre prăvălie.

XXXVI

FRANCIS MICHAEL MCCARTHY se născu spre amiaza acelei zile strălucitoare şi glorioase de mai. Mama lui era profund mişcată de faptul că se născuse în mai. Luna fecioarei Maria. Rugăciunile nu-i fuseseră zadarnice. Se spunea în Corrigbeg că Michael Joe McCarthy băuse într-una timp de trei zile şi-şi vizita nevasta şi copilul fiind beat criţă. Oamenii din

oraş nu-l condamnau însă pentru aceasta. Făceau doar glume. La urma urmelor era vorba de primul copil care, pe deasupra, mai era şi băiat.

În acelaşi timp începuse să circule în şoaptă şi un alt zvon. Bridie Galvin, fata care lucra la McCarthy, îşi luase tălpăşiţa şi-i lăsase baltă tocmai în momentele cele mai grele. O adevărată tîrîtură. Nu ştia ce-i recunoştinţa.

În schimb, bătrîna doamnă McCarthy era la înălţime. Se ocupa de toate. O femeie într-adevăr extraordinară. Nimeni nu putea crede că o persoană de vîrsta ei putea fi în stare de atîta energie. Era cînd acasă, cînd la casa de naşteri, zi de zi, şi rămînea lîngă Ann cît putea de mult ca s-o ajute să-şi îngrijească copilul. Venise şi mama lui Ann pentru cîteva zile, dar nu putuse rămîne mult. Era nevoie de ea la fermă.

Doamna McCarthy şi cu Ann aleseseră împreună numele copilului. Ann dorea să-l boteze Francis, după Francesco de Assisi, deoarece acesta iubea animalele care îl urmau peste tot şi pe care le îmblînzea. În sufletul ei, păstrase întotdeauna imaginea strălucitoare a acestui sfînt. Dacă ar fi avut o fată, ar fi numit-o Maria. Pe băiat urma să-l cheme Francis. Doamna McCarthy sugeră ca al doilea nume să fie Michael, după tatăl copilului. Ann fu întru totul de acord.

Într-o seară Ann primi o vizită. Doamna Nagel, deschizînd uşa, o găsi în prag pe Bridie Galvin care o privea sfidător, dar era totuşi speriată.

— Tu erai ? spuse moaşa, privind-o chiorîş.
Auzise că Bridie plecase brusc, fără să-i anunţe din timp. Ce tîrîtură !
— Vreau s-o văd pe Ann... pe doamna McCarthy, spuse Bridie.
— Ce treabă ai cu dînsa ?
Bridie nu dădu nici un răspuns.
— Ei hai, vino.
O conduse sus. Era aproape şapte seara şi Ann tocmai terminase de hrănit copilul care era acum înapoi în leagăn şi plîngea. Ardea doar o lumină slabă. Camera era întunecoasă şi părea posomorîtă, cu mirosul ei de medicamente şi dezinfectante. Doamna Nagel aprinse o lumină mai puternică şi Ann încercă să se ridice, dar fu imediat obligată să se culce din nou. Doamna Nagel o sprijini între perne şi, luînd copilul care plîngea, ieşi din cameră. Ann o urmărea din ochi cu o expresie mîhnită şi îngrijorată pe faţa ei palidă şi suptă.
Bridie se oprise foarte aproape de uşă. Îşi ţinea mîinile încleştate în faţă, iar privirea i se plimba agitată prin cameră, ca aceea a unui animal prins în cursă.
— Aa, tu erai, Bridie ? spuse Ann cu vocea obosită.
Doamna McCarthy o înştiinţase că Bridie plecase de la ei. Fata rămase pe loc.
— Plec în Anglia, spuse ea.
— Totdeauna plînge după ce îl hrănesc, zise Ann.
Bridie îşi aţinti în cele din urmă privirea asupra lui Ann.

— A fost foarte greu ? întrebă ea în şoaptă.
Ann închise ochii ca să se odihnească. Timp de o secundă, păru un cadavru întins acolo pe pat. Deschise din nou ochii.
— Toate trecem prin asta, mai devreme sau mai tîrziu. Aşa vrea Domnul. Îşi ridică privirea. Mulţumesc lui Dumnezeu, că m-a ajutat să îndur această grea încercare.
Bridie înaintă spre capătul patului, cu privirea aţintită spre Ann ca şi cum ar fi fost atrasă de un magnet.
— Cum... cum a fost ?
Ann întoarse capul pe pernă şi privi tăcută spre peretele acoperit cu tapet de hîrtie. Nici nu ar fi putut da un răspuns real întrebării lui Bridie. O adormiseră în momentul naşterii. Cînd se trezise, i se prezentase un bebeluş curat, învelit într-un cearşaf alb. Nu avea decît o idee vagă despre cele întîmplate.
— O să vezi tu singură, într-o bună zi, spuse ea lui Bridie cu voce surdă.
Bridie se simţea înspăimîntată.
— O, Doamne, cît îmi pare de rău, zise fata apucîndu-se de barele de fier ale patului.
— N-are pentru ce să-ţi pară rău.
— Ba da, ba da !
În mintea lui Bridie exista o legătură strînsă între durerile prin care trecuse Ann şi adulterul ei cu Michael Joe.
— Plec, urmă ea, şi n-am să mă mai întorc niciodată. Plec în Anglia, sau în America, asta-i mai departe. N-am să te mai tulbur niciodată.

Ann nu înţelegea despre ce vorbeşte sau ce încerca să-i spună. Era obosită. Ar fi dorit să doarmă sau să i se aducă înapoi copilul şi atunci ar fi stat trează. Îi plăcea să se uite spre leagăn şi să vadă cum doarme băiatul.

— Nu m-ai tulburat, Bridie. Mi-ai fost totdeauna de mare ajutor.

— Nu ştii, nu ştii ce s-a întîmplat. Lasă-mă să-ţi spun. Şi te rog să-mi acorzi iertarea înainte de a pleca. Trebuie să mă ierţi.

— Să te iert ?

Ann se întoarse s-o privească pe Bridie care stătea aplecată spre dînsa peste capătul patului.

— Michael Joe şi cu mine... am păcătuit împreună. Am păcătuit. Îmi pare rău.

Cînd adevărul îi pătrunse în conştiinţă, Ann simţi cum amorţeşte ca un bloc de gheaţă. Nu avea o imagine prea vie a ceea ce Bridie se străduia să-i spună. Într-un mod vag, îşi dădea seama că Michael Joe făcuse un lucru oribil împreună cu fata aceasta. Nu era revoltată, deoarece nu avea sentimentul că cele întîmplate ar fi reale. Pe cît putea ea pricepe nu se întîmplase nimic rău. Bridie spusese că a păcătuit... Că au păcătuit ea şi cu Michael Joe. Ann reacţiona mai degrabă la cuvinte decît la realitatea de dincolo de ele. Se retrase în ea însăşi. Se închise şi nu mai urmări ce spune fata care continua să pledeze şi să murmure în mod incoerent, stînd la capătul patului şi repetînd mereu cuvîntul iertare :

— Iartă-mă, iartă-mă, iartă-mă !

Doamna Nagel se reîntoarse cu copilul adormit. Ann, cu o izbucnire de energie se ridică între perne :

— Dă-mi-l mie, spuse ea, ignorînd-o pe Bridie.

Doamna Nagel se întoarse spre fată.

— Acum trebuie să pleci. Vorbăria prea multă o oboseşte.

Bridie ieşi din cameră. Văzînd că Ann nu răspunde nimic la implorările ei, se linişti şi deveni aproape brutală. Plecînd, aruncă o privire celor două femei, de parcă ar fi vrut să le spună: „Dracu să vă ia !" Ieşi ţanţoşă din cameră.

— Maică, ce obrăznicătură ! N-am mai văzut aşa ceva ! exclamă doamna Nagel.

Ann întinse braţele subţiri şi luă copilul adormit. Doamna Nagel i-l aşeză cu grijă în braţe. Ann trase cearşaful, ca să-şi acopere trupul slab.

Mai tîrziu veni şi Michael Joe, mirosind a băutură. Tot doamna Nagel îi deschise şi lui.

— Tîrîtura aia care a lucrat la voi, a trecut adineauri pe aici.

— Bridie ? Bridie a vizitat-o pe Ann ? se miră Michael Joe.

— N-ar fi trebuit să-i dau drumul. Pe cei de teapa ei e mai bine să-i ţii la distanţă.

Michael Joe ştiu dintr-odată ce se întîmplase. Dacă ar fi putut găsi o scuză, nici nu s-ar mai fi dus sus s-o vadă pe Ann. Dar muntele de carne cu ochi de vultur nu se clintea de lîngă el şi-i urmărea fiecare mişcare.

— Sînt sigur că a avut intenţii bune, afirmă Michael Joe pornind pe scări spre camera lui Ann.

Era semiîntuneric, doar o lampă mică fiind aprinsă într-un colţ al mesei. Michael Joe rămase în uşă, ezitînd. În patul pe care îl vedea în penumbră, nu mişca nimeni.

— E cineva treaz pe aici, şopti el şi-i veni aproape să rîdă auzindu-şi propria voce.

Avea senzaţia că-şi vede osînda şi o găsea oarecum ridicolă.

— Pleacă, răspunse vocea lui Ann.

Îşi scosese şapca şi o ţinea în mînă. O puse din nou pe cap. Era ca un gest de sfidare. Nu şi-o înfundă pe cap. Aşezată deasupra buclelor negre îi dădea un aer uşor impertinent. Se gîndi ce ar putea să spună. Nu găsi nimic şi plecă. Se duse la cîrciuma lui Blake şi se puse pe băut. Ca şi cum ar fi sărbătorit naşterea fiului său.

XXXVII

ANN MAI RĂMASE ACOLO o săptămînă. Avea o boală de natură nervoasă, aşa îi spusese doctorul Healy lui Michael Joe, cînd îl întrebase. Din noaptea aceea nu mai trecu s-o vadă. Mama lui era tot timpul cu dînsa. Veni din nou şi mama lui Ann. Chiar şi tatăl ei îi făcu o vizită. Michael Joe îşi spunea că absenţa lui nu avea să se observe. În orice caz, nimeni nu se aştepta de la un bărbat a cărui soţie zăcea bolnavă să tot meargă s-o viziteze. Deci nu-i era teamă că va părea ciudat faptul că nu trece pe la ea. Într-o zi, prinzîndu-l pe doctorul Healy în stradă, îl întrebă cînd crede că se va reîntoarce Ann acasă. Doctorul îi explică grăbit că soţia lui suferă de nervi. Michael Joe dădu pur şi simplu din cap ; poate că şi aceasta făcea parte din starea psihică misterioasă a unei lehuze.

Cînd Ann veni în cele din urmă acasă, împreună cu bătrîna doamnă McCarthy, aşeză leagănul copilului în dormitor, transformîndu-l astfel în cameră pentru copil. De fapt doamna McCarthy făcu singură toate aranjamentele, în timp ce Ann şedea într-un fotoliu, lîngă focul din dormitor, ţinînd în poale copilul înfăşat.

Masa de toaletă fu acoperită cu o muşama şi pe ea fură aranjate medicamentele lui Ann, alături de pudra, vaselina, vata şi scutecele copilului. Sertarele au fost golite, lucrurile lui Michael Joe îngrămădite în unul singur, iar celelalte folosite pentru hăinuţe şi scutece. În spatele uşii fu plasată o găleată emailată pentru scutecele folosite. Bătrîna doamnă şi Ann îmbăiară împreună, pentru prima dată, singure, copilul. Doamna McCarthy era cea care mînuia băieţelul, în timp ce Ann privea şi-i dădea la mînă şervetele.

Trei nopţi dormi şi Michael Joe în dormitor. Mai mult nu putu să îndure. Noapte de noapte, copilul plîngea ore întregi, pradă colicilor, iar Ann şi cu doamna McCarthy îl plimbau prin cameră, în timp ce Michael Joe încerca să

doarmă. La ora şase fix mama lui intra în dormitor şi ziua începea cu baia pe care i-o făcea împreună cu Ann copilului. În încăpere plutea constant un miros pe care Michael Joe nu-l putea suporta, deşi nu-i păsa de felul cum miroase strada într-o zi de tîrg şi nici nu era conştient de faptul că el însuşi mirosea adesea a grajd, acum, de cînd începuse să petreacă atît de mult timp pe lîngă vite.

În cele din urmă, se mută sus în mansarda pe care o ocupase Bridie. Acolo nu-i întrerupea nimeni somnul şi putea rămîne dimineaţa în pat pînă la o oră mai acceptabilă.

În această perioadă, toate relaţiile cu soţia lui se desfăşurau prin intermediul mamei. Ann nu cobora niciodată. Îşi lua toate mesele în camera ei, servită fiind de doamna McCarthy. Michael Joe mînca singur. O întreba uneori pe mama sa cum se mai simte Ann şi ea îi răspundea cu acelaşi ton detaşat cu care îi era pusă întrebarea. Nu ştia dacă Ann îi spusese ceva despre Bridie. Nu reuşi niciodată să afle. Îl ţineau la distanţă. O dată, făcu o încercare să vorbească cu Ann, băgîndu-şi capul prin uşa camerei ca s-o întrebe cum se mai simte. Îi răspunse cu o voce tristă şi indiferentă că totul merge bine. Vocea ei nu încuraja conversaţia şi el se retrase.

Pentru un timp Michael Joe fu aproape mulţumit văzînd că Ann rămîne mereu sus în cameră şi nu doreşte să-l vadă. Spera că-şi va veni în curînd în fire, va înţelege că nu-i sfîrşitul lumii şi că viaţa lor trebuie să-şi reia

cursul normal. Spera că, după un anumit timp, va uita cele întîmplate. Şi de ce n-ar face-o? Trebuie să-l ierte cu timpul. Nu poate să ţină veşnic supărarea. Îşi închipuia că o cunoaşte destul de bine. Nu era genul de femeie care să poarte pică timp prea îndelungat. Era prea religioasă. Spera că tocmai sentimentele ei religioase să-i aducă în cele din urmă iertarea. Se apropia sfîrşitul primei luni de cînd Ann se întorsese acasă şi nu părea totuşi să se întrevadă nici o schimbare. Ea continua să-şi ducă existenţa închisă în cameră, împreună cu copilul. Michael Joe continua să fie iritat de toate notele de plată pe care era obligat să le achite. Plătise doctorul, casa de naşteri şi pe doamna Nagel. Acestea însă nu însemnau nimic pe lîngă cele ce urmară. Trebuia să cumpere pentru copil ba una ba alta. Un cărucior nou îl costă douăzeci de lire, iar Ann avea şi ea nevoie de tot felul de lucruri. Nu trecea zi în care mama sa să nu-şi facă apariţia în prăvălie ca să-i ceară bani pentru un medicament necesar lui Ann. Lui nu-i spunea niciodată despre ce medicament e vorba, ci doar că Ann are nevoie de el. Michael Joe îşi zise că, în ritmul în care se cumpărau medicamentele de la farmacie, oricine putea să-şi închipuie că Ann se pregăteşte să deschidă un spital acolo sus. Şi, în fiecare zi, bătrînele oraşului dădeau năvală în casă dorind s-o viziteze pe Ann. Casa lui era pe punctul de a deveni azil de bătrîni.

Într-o zi, ca de obicei, mama lui intră grăbită în prăvălie să-i ceară bani. Tocmai servea

pe cineva și nu o luă în seamă pînă nu văzu clientul plecat. Apoi se întoarse spre dînsa.

— Ce mai e și de data asta ?

— Ann are nevoie de ceva de la farmacie.

— Da' ce tot are ?

— Asta nu te privește pe tine. Are nevoie de un medicament.

— Am ajuns la fundul pungii. Am și eu dreptul la cîteva explicații. M-am săturat să vă tot văd făcînd-o pe misterioasele.

— Trebuie să înveți să te mai lipsești de cîte ceva. Ai nevastă și copil. E cazul să te sacrifici pentru ei și să mai renunți la plăcerile tale.

Mama lui i se adresă cu un aer de triumf de parcă ar fi fost vorba de o lecție amară pe care n-o învățase de la dînsa, dar pe care, în cele din urmă, viața i-o scosese în cale.

— Uite ce, spuse el. M-am cam săturat de toate prostiile astea și de toată cocoloșeala.

Trecu pe lîngă ea și intră glonț în casă. Ann ședea pe fotoliu lîngă focul din camera ei și alăpta copilul. Michael Joe care dăduse buzna, fără să bată în ușă, se opri văzînd acest spectacol. Capul trandafiriu al copilului era lipit de sînul mic și alb pe care Ann i-l oferea. Fălcile mici trăgeau cu putere. Ann privea în jos, spre copil. Tresări și se ridică pe jumătate din scaun, cînd îl văzu pe Michael Joe. Ridică mîna cu care își ținea sînul și sfîrcul ieși din gura copilului care începu să-l caute în aer. Ann își acoperi sînii cu bluza.

— Uite ce, spuse Michael Joe. E destul de cînd te ascunzi. Nu văd de ce ți-ar fi rușine.

Ann era gata să spună ceva. Copilul începu să țipe. Atunci intră și doamna McCarthy.

— Pleacă de aici, își apostrofă ea fiul. N-ai ce căuta în camera asta !

Michael Joe se întoarse spre mama sa.

— Am de gînd să rămîn stăpîn în casa mea. Și naiba să vă ia pe toate femeile !

Ann începuse să cînte încet, ca să potolească copilul. Michael Joe se opri la sunetul vocii ei. Avea o intonație ciudată pe care o mai auzise undeva, mai înainte. Jumătate tînguire, jumătate cîntec. Dar apoi continuă.

— Diseară ai să vii să iei cina jos la masa din sufragerie. Adu-l și pe el, pînă nu se sufocă în camera asta. Și mai scoate troacele astea de pe aici. E loc destul în casa asta. Asta-i tot ce-am avut de spus.

Țîșni afară din cameră.

În seara aceea mîncară toți împreună, într-o atmosferă încărcată, iar cele două femei, ca să nu fie obligate să vorbească cu Michael Joe, își concentrară toată atenția asupra copilului.

De cînd se născuse Francis, Ann simțea că suferă de o boală incurabilă. Recidiva de slăbiciune de care suferise după naștere și care o făcuse să rămînă internată mai mult decît era normal, începu s-o neliniștească abia după ce se întoarse acasă. Doctorul Healy nu-i spusese ce are, făcuse doar aluzii la o stare nervoasă. Nici ea nu-i pusese întrebări. Simțea că doctorul vrea să se eschiveze. Evita să dea amă-

nunte sau să pună diagnosticul bolii. Îi prescrisese nişte hapuri, spunîndu-i că ar conţine fierul de care are ea nevoie. Observase dealtfel că-i cădea părul. Nu avusese de fapt niciodată un păr prea bogat. Ei da, medicamentele erau împotriva căderii părului. Îi mai prescrise apoi un lichid roşu, un calmant pe care să-l ia înainte de alăptarea copilului. Înainte de a o lăsa să plece acasă, o declară vindecată şi-o asigură că, avînd în vedere eforturile eroice prin care trecuse, progresa normal.

Ann nu credea tot ce spune. Ştia că-i ascunde ceva. Îşi dădea seama după felul cum îi şoptea doamnei Nagel, de cîte ori vorbeau despre dînsa, de partea cealaltă a uşii. Dar nu îndrăznea să-i ceară vreo lămurire.

Pe Bridie şi-o scosese din cap de îndată ce fata plecase şi nici măcar nu se gîndise la ea în cursul acelei vizite a lui Michael Joe, cînd îi ceruse să plece acasă. În clipele acelea fusese conştientă doar de prezenţa lui, de trupul mare şi întunecat, de mirosul de bălegar pe care nasul ei sensibil îl simţise de multă vreme, dar care era şi mai pătrunzător aici, la casa de naşteri, unde plutea mirosul specific de dezinfectant care ei îi plăcea. Nu-l văzuse bine din cauza semiobscurităţii din cameră. Aceasta făcuse prezenţa lui şi mai înfricoşătoare. Auzindu-l vorbind, i se păruse că tot trupul i se retrage în sine însuşi, că de silă i se adună tot în dreptul stomacului. Abia după ce plecase, pe măsură ce paşii lui se auzeau tot mai încet pe scări în jos, simţi că se linişteşte.

Se bizuia pe doamna McCarthy pentru tot sprijinul fizic şi moral de care avea nevoie. O teroriza gîndul că va trebui să-l îngrijească singură pe Francis. Noroc că bătrîna doamnă McCarthy era pricepută şi avea mîna sigură. Ann o lăsa să facă de fapt totul, în afară de alăptatul copilului. Cînd îl alăpta, doamna McCarthy stătea alături de ea, fără să o privească, spunîndu-şi adesea rugăciunile, gata să ia copilul şi să-l lovească uşor dacă se îneacă. Ann nu avea nimic împotriva dependenţei de soacra ei. Nu ştia ce s-ar fi făcut fără dînsa.

Ann n-o pusese la curent în legătură cu presupunerile ei că ar suferi de o boală incurabilă. Această taină îi aparţinea. Bătrîna însă avea bănuieli. Ţinea evidenţa tuturor medicamentelor pe care le lua Ann şi avea grijă să i le dea la timpul prescris. Medicamentele acestea creaseră între tînăra şi bătrîna doamnă McCarthy o legătură despre care nu vorbeau. Administrarea medicamentelor amintea de suferinţe care erau acum trecute, dar care nu aveau să fie niciodată uitate. Ann trecuse prin marea încercare prin care trec mai toate femeile şi, odată ce se vorbea despre „momente grele", însemna că suferise mai mult decît majoritatea lor. Grija pe care doamna McCarthy o avea pentru medicamente şi devotamentul aproape fanatic faţă de copil, erau în parte o recunoaştere a acestui fapt. Ambele femei ştiau acest lucru. Ann era recunoscută drept o mamă care suferise, iar ea la rîndu-i, recunoştea cîtă ne-

voie avea de doamna McCarthy, care trecuse cîndva prin aceleaşi suferinţe.

După ce începuse să coboare la masă şi viaţa intrase oarecum în făgaşul obişnuit, o chinuia parcă şi mai mult întrebarea : care să fie boala de care suferă ? Avea timp din belşug să se întrebe. Michael Joe venea numai la masă, ieşea în oraş seară de seară şi, cînd se întorcea, o găsea adormită. N-o deranja niciodată. Doamna McCarthy făcea mai toată treaba din casă. De două ori pe săptămînă venea o femeie la spălat.

Ann începuse să citească. Mai întîi povestirile de dragoste care apăreau în foileton în „Irlandezul Independent". Apoi romane englezeşti romanţioase sau cărţi religioase din dulapurile de prin casă. De pildă, vieţile sfinţilor, ale martirilor, relatări despre miracole şi aşa mai departe. Cît citea, îl ţinea pe Francis alături în cărucior, legănîndu-l pînă cînd adormea.

Într-o zi, citi în ziar o reclamă pentru o carte în două volume intitulată „Informaţii medicale pentru uzul casnic." Comandă ambele volume şi păzea în fiecare zi poştarul, de teamă să nu ducă pachetul în prăvălie la Michael Joe.

După ce primi cărţile, îşi petrecu serile îndelung afundată în lectură, citind pagină după pagină, fără să neglijeze nimic, nici chiar elaboratele ilustraţii de anatomie umană. Ţinea cele două volume încuiate în sertarul de jos al dulapului din dormitor, avînd grijă ca nici măcar doamna McCarthy să nu le vadă. Felul

detaşat şi direct în care era tratat trupul omenesc îi producea fiori tainici, deşi considera ilustraţiile oarecum profane, dacă nu chiar murdare. Citea din aceste cărţi în fiecare seară, cînd soacra ei pleca la biserică. Parcurgea toate amănuntele şi-şi amintea punct cu punct cele citite, deşi nu comunica niciodată, nimănui, noile sale cunoştinţe. Gîndurile ei de peste zi erau adesea centrate în jurul acestei lecturi şi boala ei începu să aibă valoare mistică.

Îşi dădu seama că suferă de o afecţiune a inimii, drept urmare a chinurilor prin care trecuse dînd naştere copilului. Mult timp aceasta rămase boala principală, asupra căreia păstra tăcere, considerînd-o ca pe o taină a ei. Avea palpitaţii şi dificultăţi la respiraţie, dar nu şoptea nimănui nici un cuvînt. Pe măsură ce citea şi recitea cartea, începu să detecteze simptomele mai multor boli care o fascinau : o serie întreagă de tulburări în urma sarcinii, începînd cu usturimi la sîni pînă la dureri menstruale.

Doctorul Healy era adesea chemat să o consulte. Îi făceau plăcere vizitele lui. Totdeauna îi prescria medicamente. Deoarece ştia ea singură de ce boală suferă, controla de fiecare dată în carte ca să vadă dacă doctorul Healy i-a recomandat cele ce trebuie. Dacă nu corespundea cu ceea ce citea în carte, îşi pierdea încrederea, dar nu putea să schimbe reţeta deoarece era scrisă în latină. În fiecare lună, Michael Joe trebuia să plătească o sumă destul de serioasă pentru medicamente, în afară de ceea ce se cheltuia pentru diverse lucruri ne-

cesare copilului. Acum plătea fără să murmure. Bine că cel puţin Ann coborîse şi putea fi văzută din nou pe stradă. Trebuiau salvate aparenţele. Acesta era singurul lucru pe care şi-l mai dorea Michael Joe. Nu era prea mult, dar se mulţumea şi cu atît. Lucrurile ar fi putut lua o întorsătură mult mai rea. Ann ar fi putut povesti despre cele ce se întîmplaseră între el şi Bridie. Sau poate că ea n-ar fi fost în stare să facă aşa ceva. Asemenea lucruri trebuiau să rămînă între cei patru pereţi ai casei. Dacă bîrfa din Corrigbeg ar fi depistat asemenea informaţie, putea să se considere un om pătat pentru totdeauna. Despre casa lor s-ar fi vorbit numai în şoaptă. Ar fi fost o casă blestemată, singura dintre cele care îşi aruncau umbra pe Strada Mare. Şi Michael Joe nu dorea acest lucru. Tot îi mai rămăsese un pic de mîndrie. Achita deci notele de plată fără să mai întrebe nimic.

Cînd Francis împlini trei luni, Ann începu să-l ia cu dînsa la biserică. Stătea în strană, cu copilul bine înfăşat în braţe. Băieţelul dormea de obicei. Considera că-i semn bun, aproape o minune, faptul că se purta atît de bine la biserică şi nu deranja slujba preotului Lyons sau pe oamenii veniţi să se închine. Putea şi ea să-şi spună în tihnă rugăciunile. Simţea o bucurie deosebită, aproape mistică, să-şi îngîne cuvintele deasupra formei adormite a micuţului ei fiu. Bătrîna doamnă McCarthy murmura şi ea alături ; vocile celor două femei se uneau în rugăciuni rostite pentru copil.

Cu prilejul slujbei speciale prin care Ann fu purificată după naştere, se rugă la altarul fecioarei şi i-l închină ei, pentru eternitate, pe micul ei Francis.

Nu ieşea în oraş decît ca să se ducă la biserică, purtînd întotdeauna în braţe copilul înfăşat.

Acum, existenţa ei se desfăşura în jurul copilului, al lecturilor medicale şi al practicilor religioase. Citi şi reciti cartea de multe ori. Treptat, cunoştinţele ei medicale începură să se strecoare în conversaţiile pe care le purta cu bătrînele ce veneau s-o viziteze pe doamna McCarthy. Îi deveniseră prietene, iar conversaţia lor era şi conversaţia ei. Bătrînele credeau în tot felul de farmece şi leacuri băbeşti, transmise oral, din generaţie în generaţie, prin femei. Leacuri care aveau la bază plante de cîmp şi diferite condimente : la arsuri se punea unt nesărat, rădăcina de ghimber te făcea să transpiri, piperul negru era bun la frisoane, iar ceaiul tare era remediul împotriva oricărei suferinţe. Ann începu să preţuiască aceste leacuri băbeşti, aproape tot atît de mult ca pe cele pe care le găsea în carte. La unsprezece luni, Francis răci pentru prima dată. Bătrînele recomandară o păturică roşie, de flanelă, stropită cu oţet. Chiar doamna McCarthy susţinea că e un leac care nu dă greş. Ann încercă şi copilul se făcu într-adevăr bine. De atunci acesta era remediul pentru răcelile copilului. Iar Ann confecţiona mereu flanele roşii, ca să i se potrivească pe măsură ce creştea.

Singurul prilej al lui Michael Joe de a-şi vedea mai de aproape feciorul i se oferea cînd se întorcea mai devreme acasă de la cîte un iarmaroc. Cerea cu insistenţă să i se aducă copilul. Prima dată cînd îi poruncise acest lucru, Ann încercase să se împotrivească. Michael Joe părea în vervă, fredona fragmente din diferite cîntece, ba chiar făcu cîteva glume la adresa lui Ann şi a mamei lui, numindu-le „sfintele Marii" şi adăugînd că speră să se roage din cînd în cînd şi pentru dînsul. De obicei el nu reuşea să ajungă decît la ultima slujbă duminica dimineaţă şi nu mai fusese la spovedanie şi la împărtăşanie de multă vreme.

— Adu aici flăcăul să-l vadă şi taică-su puţin, spuse Michael Joe. O să se sufoce acolo sus. Voi două nu prea aveţi grijă să-l aerisiţi.

— Vai, Michael Joe, a adormit bietul de el. Nu-l pot trezi.

— Trebuie să se obişnuiască să fie trezit din somn, dacă are de gînd să trăiască în lumea asta, spuse Michael Joe. Du-te sus şi adu-mi-l chiar acum.

Ann nu voia să-l supere. Era de o bună dispoziţie rară şi viaţa părea din nou frumoasă. Se duse sus şi aduse copilul înfăşat. I-l dădu astfel lui Michael Joe.

— Hoho, jos cu cîrpele astea ! Să vedem şi noi cum e făcut.

Michael Joe aruncă pe jos feşele în timp ce Ann nervoasă, le aduna.

— Fii atent, Michael Joe, nu-i decît un beluş.

Michael Joe apucă copilul de mijloc cu mîinile lui mari şi groase şi-l înălţă deasupra capului. Micul Francis arăta sănătos, cu obrajii bucălaţi, cu ochi negri, dar era palid. Avea fruntea lată ca Michael Joe, dar gura îi era mică şi părea impresionabilă ca cea a mamei sale. Copilul se încruntă, simţindu-se brusc ridicat în aer, dar vitalitatea sa naturală ieşi biruitoare şi începu să rîdă.

— Aha ! se bucură Michael Joe. Ia-n te uită ce flăcău curajos am !

Îl săltă în sus de mai multe ori, sincer încîntat de hohotele de rîs ale fiului său. Apoi îl aruncă şi mai sus şi-l prinse din aer. Ann era gata să leşine.

— Dă-mi-l mie ! Dă-mi-l imediat, strigă ea furioasă, întinzînd braţele după copil.

Văzînd braţele mamei sale întinse spre el şi auzind tonul vocii, copilul începu să urle.

— Uite ! Vezi ce i-ai făcut ? spuse Ann.

Michael Joe încercă să-l liniştească cîntîndu-i şi strîmbîndu-se la el, dar copilul se puse şi mai tare pe plîns. Ann i-l smulse din braţe. Pentru o clipă Michael Joe păru amuzat. Apoi se supără.

— L-aţi rîzgîiat de pe acum, fir-ar să fie !

Bătu din picior. Ann duse copilul sus. Michael Joe privi spre mama sa.

— La ce te poţi aştepta dacă voi două îl cocoloşiţi din zori pînă-n noapte.

— N-am de gînd să comit aceeaşi greşeală de două ori.

— Nu ştiu ce să mă mai fac cu voi ! se lamentă el.

Se duse apoi în prăvălie. Aceasta a fost una dintre puținele încercări făcute de Michael Joe ca să se apropie de fiul său. Cele două femei își dădeau silința să îndepărteze băiatul din calea lui cînd era prin casă, de teamă că Michael Joe îl va speria. După incidentul amintit, Michael Joe nu s-a mai simțit ispitit să-l vadă.

Cînd Francis abia trecuse de doi ani, Ann îl învăță să facă semnul crucii și să rostească o versiune pentru copii a unei rugăciuni adresate sfintei Maria. Îl punea să recite de față cu bătrînele care veneau în vizită. Se lăsa jos, alături de el, îi cuprindea amîndouă mînuțele și-l încuraja pe băiețelul cu bucle negre și cu trăsăturile tatălui său să recite rugăciunea : „fînta Maia, născătoaie de dunezeu..." Apoi băiețașul făcea semnul crucii.

Bătrînele îl aplaudau și-l ridicau în slava cerului. Nu se mai pomenise așa ceva. Un copilaș de doi ani să spună rugăciunea sfintei Marii ! Numai cerul știe ce va mai face în continuare. Ann se străduia să nu zîmbească prea evident.

Multe dintre aceste femei doreau să-l sărute, așa cum se sărută un obiect sfințit sau sacru, în speranța că această atingere le va aduce noroc. Fără să îndrăznească s-o spună, toate considerau că băiețelul are caracteristicile unui sfînt. După ce plecau, Ann plîngea pur și simplu de mîndrie, îmbrățișîndu-l. În curînd, îl învăță și Tatăl Nostru, încurajată la performanțe mai complicate de laudele și de faima pe care știa că micuțul ei o dobîndise în Corrigbeg, în urma zvonurilor răspîndite de bătrîne.

La trei ani, era în stare să spună împreună cu ea toate rugăciunile din carte căci, în fiecare seară, înainte de culcare, repeta cu el împreună cu bătrîna doamnă McCarthy. Bătrîna îi povestea despre copilul Isus care își iubea mult mama și se purta foarte bine cu ea.

La patru ani, Ann îl trimitea la farmacie. Îi spunea să cumpere o sticlă cu un medicament sau altul și-l punea să repete de nenumărate ori denumirea latinească, neobișnuită și greu de pronunțat pentru un copil atît de mic. Uneori nu era în stare să pronunțe corect numele medicamentelor și izbucnea în lacrimi. Atunci i-l scria pe bucățica de hîrtie în care învelea banii. Lui Francis începu să-i placă ritualul „misiunilor" sale la farmacie. Uneori sticluțele erau atrăgătoare. Îi stimulau imaginația și începu să le colecționeze : sticluțe albastre pentru sare de magneziu, cele brune-aurii în care se vindeau anumite pilule și cele cu pipetă care îl atrăgeau în mod deosebit. Își ținea comoara ascunsă într-un colț ferit al ogrăzii, unde n-o putea găsi nimeni. Ann știa că păstrează sticluțele și acest lucru o emoționa într-un fel ciudat.

La cinci ani, de cîte ori cineva îl întreba pe micul Francis ce dorește să devină cînd va crește mare, el își ascundea capul între fustele mamei sale, îi înconjura șoldurile cu brațele și refuza să răspundă. Ann îi desfăcea brațele din jurul ei, rîzînd nervos și explicînd că băiatul a fost cuprins de o bruscă timiditate. Îl îndemna, cu vorbe blînde, să fie băiat curajos, să stea drept, să se întoarcă și să răspundă. Îl împingea ușurel să stea cu fața spre cel cu care vorbea.

Copilul ridica sfios capul și răspundea : „preot". Femeile care îl ascultau erau încîntate. Copilul nu făcea decît să confirme speranțele pe care le trezise mai demult. La ce altceva te puteai aștepta de la un copil care spunea la doi ani „Sfînta Fecioară" și la trei ani „Tatăl Nostru" ? Ce altceva și-ar fi putut el dori decît să devină preot. Îl alintau în timp ce mama sa îl strîngea la piept. Numai după ce laudele fuseseră epuizate și băiețelul ei ridicat aproape la rangul de sfînt, Ann îl trimitea la joacă în curte. El se oprea după ce închidea ușa sufrageriei și trăgea cu urechea la ce vorbea mama sa cu femeile. O auzea spunînd :

— Din cauza vremii umede, m-a apucat din nou sciatica. N-am dormit nici o clipă noaptea trecută, din cauza durerii. Am să plătesc să mi se facă o rugăciune.

Băiatul alerga afară și în timp ce se juca se întreba ce era cu mama lui. De obicei, se juca de unul singur în ograda din spatele casei. Ann îl socotea încă prea mic ca să se joace pe străzile din Corrigbeg, cu derbedeii din vecini.

XXXVIII

BĂTRÎNA DOAMNĂ MCCARTHY muri cînd Francis avea șapte ani, o săptămînă înainte ca băiatul să primească pentru prima dată sfînta cuminecătură. În mod indirect aceasta a fost cauza morții ei. Atît ea, cît și Ann, petreceau ore întregi în fiecare zi, ca să-l învețe pe Francis catehismul. În clipa în care copilul se întorcea de la școală, doamna McCarthy venea în grabă jos și, împreună cu Ann, stăteau cu Francis în sufragerie, punîndu-i întrebări din catehism. Dacă nu știa să răspundă, era obligat să rămînă la masa din sufragerie pînă ce învăța pe dinafară răspunsul pe care îl greșise. Atît mama cît și bunica erau blînde dar perseverente. El trebuia să fie cel mai bine pregătit dintre băieții care urmau să primească prima cuminecătură. Trebuia să știe catehismul de la cap la coadă și viceversa. Erau cît se poate de hotărîte. Copilul era ascultător. De dragul mamei și al bunicii, se străduia cît îi era cu putință să învețe. Memora cuvînt cu cuvînt, în cea mai mare parte datorită antrenamentului neîntrerupt, și urma să concureze, în cadrul școlii, pentru premiul acordat celui care cunoștea cel mai bine catehismul, premiu acordat de însuși preotul Lyons. Cele două femei solicitau memoria băiatului mai mult ca de obicei, în vederea examenului. În momentul în care doamna McCarthy îi auzea pașii în hol, știind că s-a întors de la școală, cobora iute. Într-o zi, în graba ei, se împiedică și căzu pe cele treisprezece trepte, rămînînd inconștientă la picioarele scărilor : o grămăjoară neagră de haine. Ann țipă, dar Francis nu făcu decît să privească. Ann îl apucă și, țipînd, fugi cu el afară în prăvălie, și reuși să-l facă pe Michael Joe să înțeleagă că s-a întîmplat ceva în casă. Alergă înăuntru împreună cu Vin. Michael Joe o duse pe mama lui sus, în brațe, deși știa că ceea ce face este neindicat

în cazul că şi-a rupt vreun os. Îl trimise pe Vin după doctorul Healy. Nu putuse îndura s-o vadă zăcînd grămadă la picioarele scărilor şi, în consecinţă, o ridicase în braţe ca s-o culce în patul ei. Nu încercă să constate dacă mai este vie sau murise şi nici n-o mai atinse după ce o culcă. Se aşeză alături pe un scaun, aşteptînd să vină doctorul.

De fapt nu-i trecea deloc prin cap că s-ar fi putut să moară. Mama lui nu putea să moară. Fusese dintotdeauna acolo, de cînd îşi putea el aduce aminte, ba încă mai demult. Pentru el era un fel de prezenţă firească, ca lumina dimineţii şi ca întunericul nopţii. Pentru el mama va rămîne totdeauna prezentă. Gîndea că ce era mai bun într-însul îi aparţinea ei. Fusese un fiu rău... Nu-i acordase destulă atenţie... Acum nu se mai războia împotriva ei. Dorea ca ea să-l ierte. Vorbea cu imaginea ei. Nu considera nicidecum că mama s-ar afla în afara fiinţei sale. Aştepta liniştit să sosească doctorul Healy.

Se chinui două zile şi în noaptea următoare muri. Bătrînele ei prietene, cele care purtau zvonurile, care bîrfeau, cu care mama lui se plimbase şi se dusese la biserică, pregătindu-se pentru moarte, rămaseră alături de ea pînă la sfîrşit. Una dintre ele îl chemă pe Michael Joe în cameră, cînd văzu că se apropie sfîrşitul. În agonie, începuse să-i şoptească numele, aşa cum o făcuse mereu de cînd era pe moarte. Intră în cameră. Păru să-l recunoască cîteva momente. Ochii îi erau strălucitori, apoi se împăienjeniră. Michael Joe îngenunche lîngă pat, îşi puse capul pe plapomă, ascultîndu-i răsuflarea

anevoioasă. Ar fi vrut să-i vorbească. Una dintre femei îl luă de braţ şi-l scoase afară.

Fu chemat preotul Lyons care îndeplini ultimele ritualuri ale bisericii. Apoi plecă din camera bolnavei şi se opri în sufragerie unde stăteau Michael Joe, Ann şi Francis. Ann îl ţinea pe Francis în poală, deşi avea şapte ani şi era aproape la fel de înalt ca dînsa.

Îi punea mereu întrebări din catehism ca să-i abată atenţia de la cele ce se petreceau. Michael Joe, tăcut, îşi ascundea capul în mîini.

Văzîndu-l pe preot în uşa sufrageriei, Ann sări în întîmpinarea lui. Michael Joe rămase pe scaun.

— Poftiţi înăuntru, părinte, spuse ea tulburată, apucîndu-l pe Francis de mînă.

— Acesta-i flăcăul despre care am auzit atîtea ? întrebă preotul Lyons intrînd.

Îi ciufuli părul, îi ridică bărbia şi îl privi îndelung.

— Da, da. E un băieţaş formidabil. Un băieţaş formidabil ! continuă el.

— Ce face... mama ? întrebă Ann.

Gura preotului se strînse pungă în mijlocul feţei slabe, impersonale ca o mască şi răspunse:

— Nu-i speranţă. Mi-e teamă că nu-i nici o speranţă. E mai bine să ştiţi adevărul.

Michael Joe se ridică.

— Nu-i nici o speranţă ?

Preotul se întoarse spre el.

— Mi-e teamă că nu. Dar, în orice caz, va muri în pace.

— Va muri în pace, murmură Michael Joe.

— N-o va mai supăra nimeni și nu va mai avea nici o povară pe suflet, adăugă el ca să fie deslușit.

Se întoarse apoi spre Ann și spre băiat.

— Curînd vom avea prilejul să vedem băiețelul în fața altarului pentru prima cuminecătură. Da, da ! E momentul să devină om mare.

— Desigur, părinte, spuse Ann, făcînd o plecăciune.

Îl conduse pe preot pînă la ușa din față, dînd din cap și plecîndu-se tot timpul, cerîndu-i și lui Francis să-l salute la plecare.

Michael Joe rămase pe scaun în sufragerie.

Bătrîna doamnă McCarthy nu ceru nici o singură dată să-i vadă pe Ann sau pe micul Francis. După ce muri, femeile o așezară, după obicei, în patul ei, înconjurînd-o cu luminări și împreunîndu-i mîinile ca de ceară deasupra unui crucifix. Pe o măsuță, lîngă pat, era o farfurie unde se adunau mucurile. Nu se ținu nici o slujbă acasă, dar trupul nu fu lăsat singur nici ziua nici noaptea. Tot timpul se perindară vizitatorii care, îngenunchind lîngă pat, spuneau cîte o rugăciune și apoi coborau în sufragerie unde stăteau Michael Joe și Ann, cu Francis între ei, și primeau condoleanțele. Pendula rotundă din bucătărie fusese oprită la ora la care murise mama.

Înainte ca trupul să fie scos din casă pentru scurta lui călătorie pînă la biserică și de acolo, în ziua următoare, la cimitir, Michael Joe cu Ann și Francis urcară în cameră pentru un ultim rămas bun. Michael Joe intră primul și îngenunche în dreptul patului, plecîndu-și capul

prins între mîini. Ann îl ducea pe Francis de mînă. Băiatul privea încremenit cadavrul de pe pat, cu ochii ațintiți spre crucifix. Ann îi înconjurase umerii cu brațul, și îngenunchease alături de el. O clipă își retrase mîna, ca să facă semnul crucii. Copilul țipă :

— S-a mișcat ! S-a mișcat !

Ann îl scoase în grabă din cameră. La strigătul băiatului, Michael Joe tresări din starea lui de transă, și privi, cuprins de teroare, spre cadavru. Rămase singur cîteva clipe și apoi ieși și el. Pe cînd se îndepărta de pat, privea la trupul mort al mamei sale de parcă s-ar fi așteptat să se ridice și să se îndrepte spre el. Intră în dormitor și luă repede un gît de whisky, dintr-o sticlă pe care o ținea acolo. Ann coborî cu Francis jos în sufragerie. Băiatul plîngea.

— Taci cu mama, taci. Nimeni n-o să-ți facă nici un rău. Nimeni n-o să se atingă nici măcar de un fir de păr al tău. Ajunși jos, îl cuprinse în brațe. Bunica e moartă. Nu-ți poate face nici un rău.

— O să mă aperi dacă se scoală ? o întreba el printre lacrimi.,

Ann îl sărută de nenumărate ori, cu pasiune.

— Desigur, dragul mamei, n-ai nici o grijă.

— N-a vrut să-și ia medicamentul ?

Ann nu știu ce să răspundă.

— Dar tu, mămico, o să-ți iei totdeauna medicamentul ?

— O să-l iau, n-ai grijă, puiul mamei, răspunse ea cu duioșie și începu să-l mîngîie pe obraz.

În clipa aceea, Ann simţi că nu-i decît un singur lucru de care să-i pese pe lume : fiul ei. Numai pentru dînsul dorea să trăiască şi să moară.

XXXIX

LA VÎRSTA DE ZECE ANI, Francis fu luat să-l ajute pe preot la altar. Curînd obţinu faima că, dintre toţi copiii care îl serveau pe preot, era cel mai sîrguincios, cel mai punctual şi mai bine crescut. Învăţase tot ritualul şi latina necesară în timpul slujbei, cu acelaşi zel cu care învăţase catehismul. Ann, deşi nu putea să pronunţe prea bine latineşte, repeta împreună cu el aşa cum făcuse şi cu catehismul. Francis avea o voce de tenor, limpede şi sigură. Intona atît de bine răspunsurile la slujbă, încît putea fi auzit din aproape orice colţ al bisericii. Ann avea grijă să fie de faţă la toate slujbele în care el era de serviciu şi îl mînca din ochi, văzîndu-l lîngă altar. Îi făcuse ea singură stiharul şi sutana pe care le purta. Sutana neagră cu bordură roşie şi o fîşie de dantelă laborios lucrată, pe marginea stiharului. Stiharul, datorită ei, era totdeauna alb ca zăpada şi ţeapăn scrobit.

Crescînd şi educînd băiatul, Ann nu încercase niciodată, în mod conştient, să-l îndepărteze de tatăl său. De la bun început îl consacrase să slujească pe Fecioara Maria şi se strădua doar ca paşii lui să nu rătăcească pe alte căi. Nu dorea să-i semene tatălui său. Recunoştea aceasta în

sinea ei. O durea cînd auzea pe cineva comentînd asemănarea lor fizică.

Michael Joe observa felul în care creştea ea băiatul, fără să intervină. Era prea prins de propria lui viaţă. Uneori Francis îi solicita atenţia. În ziua în care fusese numit băiat de serviciu la altar, copilul, venind de la şcoală, intră în fugă în prăvălie şi strigă către Vin :

— Unde e tăticul ? Unde e tăticul ?

Michael Joe era în camera din spate, cu doi prieteni care trecuseră să-l vadă, şi auzi strigătele băiatului. Cei doi prieteni tocmai îi povesteau despre viaţa deocheată a unor actori care, în turneu, se opriseră pentru o săptămînă în oraş. Cum auzi vocea fiului său, Michael Joe le făcu semn din ochi să tacă.

Francis intră grăbit în cămăruţa din fund, gata să dea drumul noutăţilor. În prezenţa celor doi străini însă, se intimidă.

— Ei, ce se aude ? întrebă Michael Joe cu un ton prietenos, de pe scaunul lui de lîngă foc. Nu se ridicase în picioare.

Francis se înroşi şi începu să-şi mute greutatea trupului de pe un picior pe celălalt. Încercă să vorbească, dar nu reuşi să spună desluşit ceea ce avea de spus.

— Hai, dă-i drumul ! Nici unul dintre cei de faţă nu muşcă, spuse Michael Joe, ca să-l încurajeze.

— Mi s-a îngăduit să-l ajut pe preotul Lyons la altar, reuşi în cele din urmă să îngăime băiatul.

Înclină capul, ca și cum ar fi devenit dintr-o dată conștient că era ceva rușinos în vestea pe care o adusese.

— Nu mai spune ! Asta e o noutate grozavă, spuse unul dintre cei doi, încercînd să-l facă să se simtă în largul său.

— Toate fetele or să se uite de acum numai la tine, în altar. Bietul preot n-o să mai aibă parte de privirea nici uneia dintre ele, spuse Michael Joe.

Francis începu să se uite în jurul său, căutînd modalitatea de a se retrage. Michael Joe se ridică și, apropiindu-se, se opri drept în fața copilului. Timp de un minut privi țintă spre fiul său. meditînd. Toate imaginile din trecut legate de preotul Lyons îi veniră brusc în minte și, în lumina lor, Michael Joe își contempla fiul. Fiul său atît de încîntat că o să-l slujească pe preotul Lyons la altar ! Băiatul era conștient de felul ciudat în care îl privea tatăl și se fîstîci.

— Voi sta lîngă altar, spuse el încet.

— Foarte bine. Du-te de-o anunță și pe mama, spuse Michael Joe. Ea o să fie încîntată.

Francis ieși alergînd din prăvălie și intră în casă nerăbdător să-i povestească și mamei lui noutatea. Fusese atît de emoționat cînd auzise că a fost ales să slujească la altar. În extaz ! În al nouălea cer ! Nu putea concepe că altcineva ar fi putut să fie mai puțin entuziasmat decît el. De cînd își aducea aminte, dorise să fie și el de serviciu la altar. Îmbrăcat în sutană și stihar, să-l ajute pe preot în timpul slujbei, sub ochii

întregii parohii, dînd răspunsurile și cîntînd în latinește, limbă pe care dacă o cunoșteau doi dintre cei care veneau la biserică. Și toate să se petreacă sub ochii mamei sale !

Ann fu atît de încîntată de noutate, încît îi pregăti pentru cină o prăjitură specială, cu cremă de căpșune. Dar bucuria lui nu era completă. Își închipuise poate, cu imaginația lui de băiat tînăr care nu ține seama decît de obiectul pasiunii sale, că faptul de a deveni băiat de altar va face ca și tatăl său să împărtășească fericirea mamei. Cînd își dăduse seama că pe tatăl său vestea îl lasă rece, bucuria îi fusese tulburată. Ar fi dorit să audă și din gura tatălui cît de minunat e faptul că i s-a dat această misiune. Incidentul era neînsemnat, dar rana adîncă. Deveni conștient, într-un mod nedeslușit, că între mama și tatăl său există o nepotrivire, o neînțelegere. Ceva confuz, nu-i putea da un nume. Mama lui se bucurase, tata nu. De ce ? De ce ? De ce ? Întrebarea îl tulbură un timp. Curînd uită de ea, în agitația plăcută de a-și exercita sarcinile de băiat de altar și de a-l ajuta pe preotul Lyons în timpul slujbei.

Cînd Michael Joe se întorcea beat de la tîrgul de vite, Ann atrăgea atenția copilului să se ferească din calea lui. Îl trimitea să se joace în curtea din spatele casei, care îi stătea toată la dispoziție. Nu trebuia să rămînă în casă și să observe starea în care se găsea tatăl său. Cînd băiatul auzea că taică-su e plecat la tîrg, se pregătea pentru o nenorocire, ca de pildă să nu mai

găsească casa la locul ei cînd se va întoarce de la școală. „Vezi că s-a întors tata de la tîrg... e beat... ferește-te din drumul lui !“ Beția tatălui luase pentru băiat proporții fantastice. Își dădea seama cît era de speriată mama și i se transmitea și lui spaima. Cum nu vedea exact obiectul care o pricinuia, mintea lui își imagina tot felul de monstruozități.

De cînd îi murise mama, Michael Joe devenea furios sub influența alcoolului. Se părea că moartea mamei sale îl eliberase de ultimele inhibiții civilizate care îi mai rămăseseră și, la beție, bestia ieșea nestăvilită la suprafață. Țipa la Ann fără nici un motiv. Căuta cu lumînarea cîte o pricină ca să-i facă scandal. Ea rămînea pasivă și-l asculta. Niciodată nu se încumeta să-i răspundă. O insulta, spunînd că nu-i pricepută la gospodărie. Apoi îi ataca familia, se lega de inteligența ei, de religie. Dar niciodată nu trecea la violențe fizice.

Uneori Francis se strecura lîngă ușa din spate, unde se juca de unul singur și-l auzea pe tatăl său răcnind. Își închipuia c-o bate pe mama. Într-o noapte, Francis, a cărui cameră era alături de dormitorul părinților săi, se trezi, auzind-o pe mama lui plîngînd. Era una din acele nopți în care tata se întorsese beat de la tîrg. Auzind plînsul ei neîntrerupt, Francis își închipui că mama sa trage să moară. I se întîmplase ceva, iar vina o purta numai tata. Plînsul continua, ca și cum mama lui ar fi trecut printr-o mare suferință. Băiatul începu să asude și apoi simți că

trupul îi înțepenește de parcă ar fi fost o bucată de lemn. Avea impresia că i-a stat inima pe loc ; chiar și răsuflarea. Apoi îl auzi pe tatăl său spunînd ceva. Vocea îi era schimbată. Ascultînd-o, lui Francis i se încrîncenă carnea. Nu pricepu ce spune, dar o auzi pe mama lui strigînd.

— Nu... nu... nu... Michael Joe, nu pot ! Oprește-te, mă doare !

Francis era gata să sară din pat și să alerge, pentru a chema garda civilă. Apoi auzi din cealaltă cameră cum patul începe să scîrțîie. Scîrțîia și scîrțîia ! Avea să se prăbușească casa ? Și dintr-odată, totul se liniști. Să fi murit oare mama ? Tot restul nopții abia dacă a mai ațipit. Rămase întins, țeapăn ca o scîndură, cu brațele strînse în jurul trupului. Lacrimi tăcute i se prelingeau din cînd în cînd pe obraji, căci își dădea seama că nu-i poate veni în ajutor mamei.

Se sculă dis-de-dimineață și așteptă. În cele din urmă coborî și mama. Nu observă nici un semn. Se uită lung la ea în timp ce aprindea focul. Nu purta nici o urmă, iar el se așteptase să fie neagră de vînătăi.

— Nu ești rănită, mămico, nu-i așa ?

— Da de unde, dragul mamei, de ce să fiu rănită ?

Se tot gîndi la ea în timp ce luau împreună micul dejun. Apoi îl trimise la școală.

— Fugi la școală, pînă nu se trezește tata. Mă tem că astăzi o să fie prost dispus.

Toată ziua, la școală, strigătele mamei sale îi răsunară în urechi.

XL

CÎND FRANCIS ÎMPLINI doisprezece ani, o fetiță se îndrăgosti de dînsul. Fetița negustorului din josul străzii, Maidie Hogan. Într-o seară, după școală, fetița veni și bătu la ușă. Răspunse Ann. Fu surprinsă să vadă în fața ei o fetiță cu părul negru.

— Francis e acasă ? întrebă ea îndrăzneață.

— Își... își... își face lecțiile, spuse Ann.

— Spune-i că vreau să-l văd.

— Vrei să-l vezi ? Ann făcu o pauză. Pentru ce vrei să-l vezi ? continuă ea cu vocea amabilă.

— Vreau să-i dau ăsta, răspunse fetița, scoțînd dintr-un caiet un bilețel, scris pe o foaie liniată.

— Nu se poate să i-l dau eu ?

Fetița privi țintă spre Ann, măsurînd-o de sus și pînă jos, de parcă s-ar fi aflat în fața unui adversar.

— Bine, hotărî în cele din urmă. Cred că se poate.

Îi dădu lui Ann bilețelul.

— Și acum, la revedere, spuse Ann închizîndu-i ușa în nas.

Se sprijini apoi de ușă și strînse bilețelul la piept. Apoi îl deschise și-l citi.

Dragă Francis,
De azi înainte ești iubitul meu.
Cu dragoste,
Maidie Hogan.

Ann intră în sufragerie și se așeză jos. De cînd dura povestea asta ? De ce nu-i spusese Francis nimic ? Ce fetiță ușuratică ! Și nerușinată ! Ann nu știa ce-i de făcut. Nu avea pe nimeni cu care să se sfătuiască. Murmură repede cîteva rugăciuni, cerînd călăuzire spirituală. Apoi ascunse bilețelul în buzunarul rochiei.

În dimineața următoare, Ann nu se mai putu scula din pat. O lovise un atac brusc de lumbago. Michael Joe intră în camera lui Francis și-l trimise s-o cheme pe doamna Twomey ca să aibă grijă de casă, cîtă vreme Ann nu se putea ridica din pat. Francis se îmbrăcă în grabă și se duse. Apoi intră să vadă ce face mama. Avea bănuielile lui în privința tatălui său. Glasurile lor îi răsunau încă în urechi. Bătu în ușă. Vocea mamei trăda suferință.

Stătea întinsă pe spate, drept în mijlocul patului, cu mîinile încrucișate pe piept, deasupra cuverturii. Capul și-l sprijinea pe două perne, iar fața îi era galbenă ca ceara. Arăta întocmai ca bunica McCarthy după ce murise. Francis nu putea scoate o vorbă.

— Vino aici lîngă mine, spuse Ann.

Francis se apropie încet de pat. Ea îi mîngîie părul. Băiatului îi venea s-o rupă de fugă.

— Ce am să mă fac ? izbucni el.

— Poți fi sigur că din asta n-o să mi se tragă moartea, spuse ea, rîzînd ușor.

Continuă apoi, ca și cum ar fi fost vorba de un gînd întîrziat :

— Du-te la farmacie și cere o sticlă cu lichid medicinal pentru frecții.

— Am să spun o rugăciune pentru tine, mămico, spuse el, fugind din cameră.

În săptămînile următoare, cît timp mama lui nu se simţi bine, îşi petrecu zilele într-o permanentă teamă că, întorcîndu-se seara de la şcoală, o va găsi moartă. Alerga tot drumul şi se repezea la ea în cameră de îndată ce intra în casă. Rămînea cu dînsa pînă la ora cinci şi se mai întorcea şi după aceea. Tatăl său era prost dispus. Francis se ferea din calea lui.

De fiecare dată cînd era de serviciu la biserică, închina mamei sale slujba şi adresa rugăciuni speciale sfîntului Francisc, care era sfîntul lui.

Seara, cînd stătea alături de patul mamei, în mirosul de medicamente din cameră, ea îi povestea. Îi vorbea despre copilăria ei, petrecută la ţară, în satul Cloon. Îi descria pîrîul care curgea pe lîngă casă şi unde, împreună cu fraţii ei, prindeau păstrăvi cu mîna ; cum umblau toată vara desculţi, adunînd fînul de pe cîmp şi cum, în serile lungi de vară, prindeau albine în borcanele de marmeladă. Povestea şi povestea despre copilăria ei, prinzîndu-l pe Francis ca într-o mreajă vrăjită, ţesută din farmecul aventurilor ciudate pe care le trăise în copilărie, în ţinutul sălbatic care se întindea dincolo de Corrigbeg. Lui Francis i se părea că lui nu i se întîmplase niciodată ceva nici pe jumătate atît de minunat, cum erau cele povestite de mama.

— Dacă n-ai fi tu, spuse ea odată, nu m-aş face eu bine atît de repede.

— N-am greşit cu nimic, mămico. Vreau să te faci sănătoasă.

— Ca să hoinăreşti din nou prin oraş ? rîse ea.

— Nu vreau să mă duc nicăieri. Vreau să stau aici cu tine, protestă băiatul.

Îşi dovedi devotamentul tot timpul cît mama lui rămase în pat bolnavă. Destul şi prea destul ca să poată fi sigură că nu era nimic serios în bileţelul adus de fetiţă. Arsese biletul şi nu-i spusese lui Francis nimic despre el.

Într-o seară, cînd Francis se întoarse de la şcoală, nu găsi pe nimeni nici în bucătărie şi nici în sufragerie. Aruncă ghiozdanul pe masa din bucătărie, alergă sus pe scări şi intră ca o furtună în camera mamei sale, fără să mai bată în uşă. O găsi întinsă pe pat, complet goală. Doamna Twomey stătea aplecată deasupra ei şi, cu un fier de călcat, apăsa o cîrpă întinsă pe spatele gol. Francis observă totul în amănunt : trupul alb cu fesele din care porneau picioarele albe şi subţiri. La prima vedere nu asociase trupul pe care îl vedea cu fiinţa mamei sale, dar o auzi spunînd :

— Cine-i acolo ?

— Nu-i decît Francis, răspunse doamna Twomey.

Ann sări în sus şi se înfăşură în cearşaf.

— Acoperă-mă ! Acoperă-mă ! ţipă ea către doamna Twomey.

Francis ieşi în fugă din cameră.

— Crezi că m-a văzut ? Spune-mi, crezi că da ? o auzi pe mama întrebînd-o pe doamna Twomey.

— Ei și ce-i dacă te-a văzut ?

Apoi o auzi pe mama sa gemînd.

— Ce-am să mă fac ? Sfîntă Fecioară, ce-am să mă fac ?

Rămase toată seara gînditor, în curtea din spatele casei și nu se mai duse la ea. De cîte ori se hotăra să se ducă, era cuprins de un sentiment de rușine. Nu-și dăduse niciodată seama că mama lui ar arăta astfel. Imaginea trupului ei gol îi revenea mereu în minte. Încerca s-o îndepărteze, dar nu reușea. Nu dorea s-o vadă și totuși imaginea persista.

Așteptă pînă după cină și atunci urcă s-o vadă. Era întuneric. Jaluzelele erau trase. Camera era luminată doar de o lampă foarte slabă. Amîndoi se prefăcură că nu s-a întîmplat nimic. Îl întrebă ce a mai fost pe la școală. Tot incidentul părea dat uitării, cu excepția momentului în care ea întinse brațele ca el să vină s-o sărute, urîndu-i noapte bună. Francis ezită. Ea observă, dar nu se dădu bătută. Băiatul o sărută brusc, apoi plecă. Pe Ann o cuprinse din nou îngrijorarea, tocmai acum, cînd începuse să se simtă în siguranță.

Într-o dimineață, la scurt timp după ce se însănătoșise, în momentul în care Michael Joe se pregătea să plece spre prăvălie, îl rugă să mai întîrzie puțin. Continua să fie îngrijorată în privința lui Francis care, mai tăcut decît pînă

atunci, se învîrtea gînditor prin casă, ferindu-se s-o privească în față, observînd-o pe furiș. Îl văzuse adesea contemplînd icoana Madonei cu Pruncul pe care o atîrnase deasupra mesei din sufragerie. Privea îndelung icoana, ținînd creionul între dinți, în loc să citească sau să-și scrie lecțiile. Nu-și dădea seama ce se petrece cu băiatul. Începuse să creadă că nu acordase suficientă importanță idilei sale cu Maidie Hogan. Nu-i pusese de fapt niciodată o întrebare directă în legătură cu fetița. Poate că era vorba despre ceva mai serios decît își închipuise ea. Plutea o taină asupra liniștei care îl cuprinsese în ultimul timp. De fiecare dată cînd îi punea o întrebare, părea jenat și nu putea ridica ochii s-o privească. Îi ascundea oare ceva ? Se petrecuse ceva cu adevărat rău între el și fetița aceea ? Era oare posibil ca un băiat de doisprezece ani... ? Nu, nu se poate. Era de neconceput. Și totuși, ce știa ea despre băieți ? Chiar cînd Francis nu era decît un bebeluș și ea îi făcea baie... Dar nu putea nici să se gîndească la ceea ce văzuse. Ce poți să te faci cu un băiat ? Nu se putea să vorbească cu Michael Joe despre așa ceva. Cine știe cîte i se puteau întîmpla acum, la doisprezece ani. Era tulburată. Și nefericită. Și nu avea pe nimeni cu care să se sfătuiască. Va trebui să stea de vorbă cu Michael Joe. Acesta era motivul pentru care îl rugase să mai întîrzie o clipă.

Se întoarse spre ea surprins.

— Ce s-a întîmplat, femeie ? Spune odată, nu mă mai ține pe loc.

— Francis. Francis se poartă ciudat în ultima vreme.

— Eu n-am observat nimic ciudat în ceea ce-l privește, spuse Michael Joe, pregătindu-se să plece din cameră.

Ann era obligată să treacă la subiect, mai direct decît ar fi dorit.

— A venit o fetiță și i-a lăsat un bilet în care spune că-l iubește. Hogan, fata negustorului de textile.

Michael Joe se întoarse cu un surîs larg pe față.

— Foarte bine, îi doresc noroc. Începusem să cred... dar se vede că ereditatea iese la suprafață.

Chipul lui Ann se posomorî. Abandonă orice urmă de ezitare și de jenă. Parcă ar fi fost lovită cu un bici care dezlănțuise o sursă de forță interioară, cu ajutorul căreia reușea să-l înfrunte.

— Ascultă ce-ți spun, îl apostrofă ea, și slăbește-mă cu porcăriile tale.

Conflictul ce se dezlănțuise chema trecutul, care ieși brusc la suprafață, gata ca o armă încărcată. Michael Joe îl simțea cum se ridică între ei. Iar Ann care îl ținuse totdeauna în rezervă, ca să-l folosească la vreo nevoie, îl întrebuința acum, deși nu schimbară nici o vorbă pe față. Michael Joe era dezarmat. O fixă cu o privire dură.

— Lasă băiatul în pace ! Nu-ți mai băga nasul în treburile lui clipă de clipă și zi de zi.

— Fata aia... Am impresia că fac ceva rău împreună !

— Nu-i decît un copil, o asigură Michael Joe, aplecîndu-și capul pe spate rîzînd. Ascultă-mă pe mine. Fata încă mai crede că pe copii îi aduce barza.

Fusese intenționat brutal ca s-o rănească. Ann știa, dar nu luă în seamă.

— Sînt îngrijorată pentru Francis.

— Lasă-l în pace. Să presupunem că fac ceva. E normal. Lasă, femeie, lucrurile să-și urmeze cursul și nu te mai amesteca tot timpul.

— Nu-ți pasă de el ! Niciodată nu ți-a păsat ! Nu vrei să-l ajuți la nevoie.

Michael Joe se plecă spre dînsa și-și dădu drumul din nou. Se vedea silit să fie în continuare vulgar.

— Și ce propui ? Să-l sfătuiesc să-și țină păsărica în pantaloni ? Asta vrei de la mine ?

Ann stătea calmă, așteptîndu-l să spună ce avea de spus. Părea dintr-odată în stare să se ridice deasupra situației. Teama, frica, teroarea mută pe care o simțise cîndva în prezența lui, o părăsise.

— Vreau să-l trimit pe băiat la liceu, spuse ea hotărîtă.

— Să-l trimiți de acasă ? La liceu ? Ți-ai ieșit cu totul din minți. Eu n-am făcut mai mult decît opt clase și mi-a mers destul de bine. Liceu zici ? Așa ! Vrei să faci domn din el ?

Ann îşi încleştă mîinile. Împreunate, mîinile ei lungi şi palide formau un pumn care din poala ei arătau spre dînsul.

— Cînd am venit în casa asta, spuse ea cu violenţă stăpînită, am adus cinci sute de lire. Mai am încă ceva drepturi la banii ăştia. Sper că recunoşti şi tu că n-am cheltuit prea mult pe mine însămi, în toţi anii care au trecut. Banii vor fi cheltuiţi acum pentru educaţia băiatului.

Michael Joe se aşeză jos în faţa ei, îşi aprinse o ţigară şi-i suflă fumul în faţă.

— Banii ăia s-au dus de mult, spuse el rece. Ţi-ai închipuit c-au să dureze veşnic ?

— Tu nu cîştigi nimic în prăvălie ? Sau la tîrgurile alea de vite ?

— Cîştig mai mult decît zece oameni de aici din Corrigbeg la un loc.

— În cazul acesta ai destui bani ca să-l trimiţi la liceu, spuse Ann, aplecîndu-se la rîndul ei.

Stătea ca un cocoş pitic, gata de luptă.

— N-am de gînd să te mai las o clipă în pace, nici acasă, nici în afara casei, pînă la moarte, dacă n-ai să consimţi.

Michael Joe ştia la ce face ea aluzie. Îl lăsase în pace şi, din această cauză, se lăsase şi el pe sine în pace şi nu se torturase cu sentimentul vinovăţiei. Cele trecute fuseseră lăsate să zacă în trecut.

— N-ar putea merge la Fraţii Creştini ?

Michael Joe încerca să ajungă la un compromis, propunînd şcoala parohială din localitate.

— Vreau să plece de aici, spuse Ann.

— Afurisită treabă ! Fie şi aşa cum vrei tu, aprobă el, pregătindu-se să iasă.

În aceeaşi seară, Michael Joe stătea singur în cămăruţa din spatele prăvăliei, incapabil să citească măcar ziarul. Ca semn de protest, nu se dusese la cină. Era hotărît nici să nu se ducă. Pierduse partida. Îl învinsese cu arme necinstite. Dacă s-ar fi auzit despre incidentul cu Bridie... şi ea era dispusă să vorbească... nu-i păsa de persoana ei, asta era limpede. Nu avea simţul demnităţii, sau chiar dacă l-ar fi avut vreodată, îl pierduse. Şi mai erau şi altele pe care ea ar fi putut să înceapă a le povesti ; fapte mai intime care se petrecuseră chiar în miezul căsătoriei lor. Erau multe despre care nu trebuia să se vorbească niciodată.

O bătaie în uşă veni să-i întrerupă gîndurile. Intră Francis.

— Tu eşti ? se răsti Michael Joe. Ce doreşti ?

— Mămica te roagă să vii la cină.

Era gata să dea un răspuns aspru şi să sperie băiatul, care părea întotdeauna înfricoşat cînd i se adresa lui. Dar, brusc, îi veni în minte alt gînd.

— Intră, intră o clipă să te mai văd şi eu, îl îndemnă el prietenos.

Francis intră ezitînd şi rămase la cîţiva paşi de tatăl său, cu mîinile lipite de corp, ca un soldat la trecerea în revistă.

— Vino mai aproape. N-ai grijă, că nu te muşc.

— Da, tată.

— Presupun că eşti la curent cu intenţiile mamei tale. Vrea să te dea la liceu.

— Da, tată.

— N-ai prefera să rămîi acasă şi să lucrezi cu mine la prăvălie ? Ne-am distra grozav împreună.

— Nu doresc să merg la liceu, afirmă Francis.

Michael Joe se însenină. Ann făcuse socotelile în privinţa fiului lor, fără să ţină seama de glasul sîngelui. Copilul era un adevărat McCarthy. Ce să caute el la o şcoală îmbîcsită, condusă de popi, unde aveau să-l înveţe numai lucruri din cărţi ?

„Ştiam eu bine. Ştiam eu că ai o voinţă a ta", îşi zise Michael Joe adăugînd apoi cu glas tare către fiul său.

— Am să te iau cu mine la tîrg, în una din zilele următoare.

— Vreau să rămîn acasă, tată, spuse Francis.

— Acasă ?

Michael Joe îşi dădu seama de adevăr. Băiatul nu vroia să meargă la liceu, deoarece dorea să rămînă acasă, lîngă mama sa. Acest lucru îl determină pe Michael Joe să facă un pas înainte. Îl va trimite totuşi la liceu şi cu asta, basta. Ei doi nu-i vor dibui şiretlicul : în felul acesta îl va despărţi pe băiat de mama lui. La urma urmelor, totul ieşise aşa cum era bine.

— Mi-e teamă că va trebui să faci aşa cum doreşte mama, spuse el, prefăcîndu-se decepţionat. Hai să mergem la cină pînă nu se răcesc bucatele pe masă.

XLI

ŞI ASTFEL, FRANCIS Michael McCarthy fu internat de la vîrsta de doisprezece la optsprezece ani la liceul de băieţi Sfîntul Ronan. Atît tatăl cît şi mama sa erau bucuroşi să-l ştie acolo.

Ann era mîndră în sinea ei. Biruise în lupta împotriva lui Michael Joe. Pentru un timp, aceasta o făcu să fie mai blîndă şi mai accesibilă. S-ar fi părut că atmosfera sumbră şi melancolică a casei se va însenina şi că ei doi vor ieşi din nou la plimbare, în soarele unei dupăamiezi de duminică. Michael Joe însă n-o invită să se plimbe, iar Ann nu ştia cum trebuia făcută mişcarea de apropiere. Nu putea uita trecutul. Nu era geloasă pentru faptul că Michael Joe o înşelase cu Bridie, dar acest lucru o făcea să-i fie silă de el. Nu putea suporta s-o atingă şi-i era totdeauna teamă cînd se afla prin apropiere.

Pregătindu-l pe Francis pentru şcoală, fu cuprinsă de o neobişnuită exuberanţă şi veselie. Dădu dovadă de o anumită extravaganţă cînd îi cumpără lucrurile de care avea nevoie. Toate noi : cele mai bune haine, cămăşi, cravate, cizme. Ca dar de despărţire, îi oferi băiatului şi un serviciu de toaletă montat în argint — o oglindă de mînă, o perie de cap şi una de haine.

Michael Joe nu se plînse niciodată că se cheltuieşte prea mult. Fără un murmur îi iscăli lui Ann un cec de cincizeci de lire. Nu protestă nici cînd, după ce cheltuise aceşti bani, Ann îi ceru alţii. Comentă totuşi puţin ironic :

— Văd că ai de gînd să scoţi din el un adevărat fante.

Ann rîse puţin. Michael Joe zîmbi.

— Nu-l putem trimite acolo în zdrenţe, spuse ea. Vreau să poată ţine capul sus alături de oricare dintre ei.

Michael Joe părea îngăduitor. Casa se înseninase pentru moment şi posibilităţile erau deschise, numai că nici unul dintre ei nu profita de ele. Nici unul nu ştia ce ar trebui făcut.

În dimineaţa de septembrie cînd Francis plecă spre Ennis, Ann nu voi să coboare la maşină. Susţinu că nu doreşte să-l conducă. Michael Joe încercă s-o convingă. Din nou momentul era propice unor împăcări, dar Ann refuză să se mişte din loc. Nu voi să se îmbrace şi să se urce în maşină pentru a-l însoţi pe fiul ei. Francis nu încercă s-o facă să-şi schimbe hotărîrea. După ce Michael Joe şi băiatul plecară cu maşina, Ann se duse la biserică şi, mîhnită, îşi petrecu cea mai mare parte a zilei îngenuncheată în faţa altarului, încercînd să-şi îndulcească singurătatea, stînd de vorbă cu fiul ei a cărui prezenţă o simţea.

În maşină, în drum spre Ennis, tatăl şi fiul avură pentru prima dată prilejul să fie într-adevăr împreună timp mai îndelungat. Francis era tăcut, serios, rece, ferchezuit şi sclipitor, în haine noi bleumarin, ghete noi, cămaşă nouă ; nou din cap pînă în picioare. Nouă pînă şi rufăria de corp. Era lat în umeri şi îndesat. Un Michael Joe în miniatură. Brun şi cu o expresie de hotărîre. Era zvelt, în timp ce Michael Joe era gras. Se desluşeau de pe acum la el un început de ascetism şi semnele unei voinţe de fier care-i domina pornirile interioare, oricare ar fi fost ele.

Nu-i trebui mult lui Michael Joe ca să descopere că nu prea avea ce să-i spună lui Francis. Nu-şi făcea griji din cauza asta. Era mîndru de felul cum arăta băiatul şi sigur că se va putea menţine printre cei mai buni, ori cu cine ar fi avut de-a face la Sfîntul Ronan. Sîngele bătrînului McCarthy va ieşi la iveală acum, cînd băiatul va sta departe de mama lui. Ereditatea îşi va spune cuvîntul. Michael Joe nu avea îndoieli în această privinţă.

Îl întrebă dacă are bani destui şi-i mai dădu două lire drept bani de buzunar, să-i ajungă pînă cînd se va întoarce acasă de Crăciun. Îl sfătui să nu pîrască niciodată pe nimeni. Aceasta era unica regulă pe care trebuia s-o ţină minte. Să nu-şi spioneze tovarăşii şi să nu-i trădeze cu nici un preţ. Ţinînd seama de această regulă, se va înţelege bine cu toţi. Francis îl asculta cu un aer hotărît, de parcă s-ar fi forţat să-i dea ascultare.

— O să faci asta pentru mine ? îşi termină Michael Joe povaţa.

— Da, tată, răspunse Francis.

Michael Joe se întreţinu cu Mickey, care conducea maşina închiriată. Discutară îndelung despre finalele Naţionalei, care urmau să se joace în săptămîna aceea. Se întrebau cine vor fi cîştigătorii. Amîndoi uitară de băiatul care se

afla în spate. Lui Francis nu-i păsa ; încercă să-și imagineze cum va fi la liceu.

Michael Joe îl încredință pe Francis părintelui Quigley, decanul școlii. Își luă rămas bun, scuturîndu-i bărbătește mîna, apoi sări repede în mașină și-i spuse lui Mickey să apese pe accelerator.

Petrecu de unul singur ziua aceea la Ennis. Prînzi la „Old Ground", și apoi bău cu prietenii pe care îi știa de pe vremea cînd juca fotbal. Unul dintre ei, Jack Quinn, era acum proprietarul unui magazin de efecte sportive. Îl întrebă pe Michael Joe ce l-a adus la Ennis.

— Mi-am trimis băiatul la liceu.

Jack îl felicită, întrebîndu-l de ce n-a luat și băiatul ca să petreacă ziua cu el în oraș. Lui Michael Joe nu-i trecuse prin gînd acest lucru. Îngînă ceva, ce ar fi vrut să însemne că nu dorise să prelungească momentul despărțirii. Cumpără apoi o pereche de ghete de fotbal și-l rugă pe Jack Quinn să le expedieze la internatul liceului, pentru Francis.

Pe măsură ce ziua înainta, Michael Joe trecu prin faza de amețeală, apoi de beție curată și, în cele din urmă, de sentimentalism. Îi reveni în minte altă zi petrecută la Ennis și vechi amintiri legate de acea zi. Îi reveni în minte Nell. Se duse pe podul de pe Fergus și privi în jos, spre apa care curgea întunecată. Îl podidiră lacrimile. O ! dacă cel pe care îl dusese astăzi la școală ar fi fost fiul lui Nell. O, dacă... ei doi... Dacă Nell ar fi fost acum aici, împreună cu el !

Ea nu era dintre acelea care preferă să rămînă acasă. De ce nu era băiatul fiul lui Nell !

În criza lui de sentimentalism, uită de toate celelalte resentimente pe care i le trezise Nell. Își amintea doar că o iubise. Nu se simțea vinovat pentru faptul că-și reneagă propriul fiu, în numele unei vechi iubiri pierdute.

XLII

PENTRU ANN, CASA devenise un cotlon întunecat, umed și mohorît, de cînd era lipsită de prezența luminii ei. Lăsă camera lui Francis neatinsă ; aerisea așternutul și-i făcea zilnic patul, așteptîndu-l de pe acum să se întoarcă pentru vacanța de Crăciun.

Nu știa cum își va petrece timpul pînă atunci. Uneori aprindea focul în camera băiatului și scria acolo scrisoarea ei săptămînală, o scrisoare lungă, plină de ocolișuri și de sentimente religioase. Adăuga rugăciuni noi, tăiate din revistele religioase, novene despre care auzise vorbindu-se și gîndurile ei în legătură cu viețile sfinților, printre care Sfîntul Francisc ocupa primul loc. În scrisori îi trimitea totdeauna o ilustrată cu subiect religios. Din cînd în cînd, lăuda pe cîte un preot din localitate pentru vreo predică sau vreun act de binefacere. În acest fel, în mod indirect, își exprima speranțele legate de băiat.

Nu-i scria niciodată ce zvonuri mai circulau, deşi era la curent cu toate de la bătrînele care o vizitau în fiecare zi. Considera că un fiu care va ajunge într-o zi preot, era deasupra acestor lucruri.

Majoritatea timpului era singură în casă. Cînd o înspăimînta tăcerea şi pustietatea, îşi punea mantaua şi dădea o fugă la biserică, unde se prosterna în faţa altarului. Acolo se simţea în pace şi în siguranţă. Casa era plină de şoapte pe care ea le auzea. Îi vorbeau despre bătrîna doamnă McCarthy, a cărei fantomă se strecura adeseori pe coridorul de sus. Ann era sigură că-i auzise de mai multe ori paşii tîrşiţi. Nu îndrăznea niciodată să intre în fosta ei cameră. Uneori avea impresia că s-a întors ca s-o urmărească şi că o acuză de ceva, ameninţînd-o cu un deget descărnat, chircit şi alb. Apoi îşi închipuia că a văzut-o furişîndu-se prin casă, căutînd ceva. Ce pierduse oare ? Ce pierduse ? Ann era terorizată. Simţea că spiritul soacrei ei nu-şi găseşte pacea şi plăti preotului Lyons o serie de rugăciuni pentru odihna sufletului răposatei. La aniversarea morţii, făcea totdeauna o slujbă la care lua parte, îmbrăcată în negru. În schimb Michael Joe părea că uitase de moartea mamei sale.

Adeseori, în nopţile de iarnă, Ann se retrăgea lîngă foc în camera fiului ei. Mai rugîndu-se, mai visînd, şi-l închipuia la biserică, lîngă altar, strălucitor, în haine aurii, cu braţele întinse pentru o binecuvîntare care cuprindea pe toţi enoriaşii într-o îmbrăţişare de dragoste divină.

Viaţa lui Michael Joe nu era afectată în nici un fel de plecarea fiului său la şcoală. Făcuse bine să-l îndepărteze de mama lui. În privinţa asta putea fi liniştit. Nu avea nici un alt sentiment în legătură cu absenţa băiatului. Stătea rareori pe acasă şi se întorcea noaptea tîrziu, după ce îşi petrecuse seara bînd sau jucînd cărţi într-un local. Acasă se simţea mereu neliniştit. Aici era doar locul unde mînca şi dormea, dar nicidecum căminul său. Casa îl apăsa parcă şi-i era teamă şi de imaginea ei prezentă şi de amintirile pe care i le evoca. Pe cît îi era cu putinţă, se ţinea departe. În prăvălie găsea totdeauna ceva care să-l distreze. Mulţi dintre oamenii care trîndăveau prin oraş veneau adesea să-l viziteze. Dacă nu era nimeni altul, măcar Vin Scanlon îl asculta. Negustorii ambulanţi intrau totdeauna pe la el. Clienţii, mai ales femeile, se opreau să mai stea de vorbă, cînd veneau să cumpere cîte ceva. Manierele lui curtenitoare le atrăgea, deşi nici una n-ar fi acceptat să meargă mai departe.

O dată sau de două ori pe lună, Michael Joe îşi mîna vitele la tîrg unde se distra după pofta inimii printre fermierii şi negustorii din Limerick şi Dublin, tocmindu-se şi bînd de cîte ori încheia un tîrg. Uneori, la spartul iarmarocului, Michael Joe ştia unde poate găsi o femeie cu care să poată ajunge la o învoială pentru altceva.

Într-o dimineaţă, ridicîndu-se de la micul dejun pe care îl luase repede şi în tăcere împreună cu Ann, venită iute acasă de la slujba matinală, o auzi vorbindu-i ca şi cum ar fi dorit să-l mai

reţină puţin. Să mai profite puţin de prezenţa lui. Să-i audă vocea de care dealtfel se temea.

— Am primit o scrisoare de la Francis, spuse ea.

— Nu mai spune ! Îmi pare bine.

Curiozitatea îi fu stîrnită pentru moment, dar nu ştia cum să şi-o arate fără să-şi dea pe faţă sentimentele. Obiceiul de a se ascunde de soţia lui, înrădăcinat de atîţia ani, pusese o nouă barieră între ei. Aşteptă ca ea să continue.

— Îi merge de minune.

— Şi de ce nu ? Doar e şi el un McCarthy. Aceştia s-au simţit totdeauna bine printre oameni.

Se opri în uşa sufrageriei ca să vadă dacă nu mai are şi alte noutăţi de la fiul său.

— Scrie că preoţii sînt foarte buni cu dînsul. Unul dintre ei i-a spus, într-o dimineaţă, că-i cel mai bun dintre băieţii care l-au ajutat vreodată să ţină slujba.

Michael Joe se încruntă.

— Spune-i din partea mea să se ţină mai degrabă de fotbal şi să se lase de prostii.

Ann aplecă privirea, aţintindu-şi-o în ceaşca de ceai.

— Trebuie să plec acum, spuse Michael Joe întinzîndu-se.

— N-ai vrea să-i scrii şi tu cîteva rînduri ?

— Eu ? Eu să scriu scrisori ? Îţi pierzi tu destul timp cu asta, spuse el sarcastic.

Apoi plecă. În drum spre prăvălie se gîndi că ar fi totuşi bine să scrie şi el cîteva rînduri. S-ar putea ca băiatul să aibă nevoie de nişte sfaturi,

închis acolo printre popi. Era pe jumătate hotărît să-i scrie, dar luă în mînă „Irlandezul Independent" şi, cercetînd rezultatele alergărilor din ziua precedentă, uită de scrisoare.

De Crăciun, cînd Francis veni acasă de la internat, Ann constată anumite semne care-i dădură a înţelege că toate eforturile pe care le făcuse ea de pe vremea cînd băiatul era mic, n-au fost zadarnice. Băiatul se dezvolta aşa cum trebuie. Era convinsă că preoţii de la Sfîntul Ronan îi preluaseră strădania, plecînd de la punctul unde o lăsase ea. În zilele de sărbătoare, Francis se ducea regulat la slujbă şi la împărtăşanie, purtînd totdeauna o carte de rugăciuni groasă, cu copertele cartonate, faţă de care propria ei cărticică părea alcătuită doar din cîteva file. Îi spuse că în acea carte poate găsi orice rugăciune pe care preotul o rosteşte la altar. Ann era gata să leşine. Ce se petrecea la altar, ce spunea preotul acolo, o depăşise întotdeauna. Acum, tînărul ei fiu fusese iniţiat în acele taine. Ajunsese departe în răstimpul scurt pe care îl petrecuse la şcoală.

În timpul vacanţei, diaconul de la biserică îi ceru lui Ann să trimită băiatul să-l ajute la construirea şi împodobirea ieslei. Francis se duse de îndată şi, în fiecare zi a vacanţei, petrecea cîteva ore la biserică, ajutîndu-l pe diacon. În dimineaţa de Crăciun, cînd se ruga în faţa ieslei, Ann îşi aduse cu drag aminte că mîna fiului ei ajutase la aranjarea acesteia. Francis fusese de serviciu la slujba din dimineaţa de

Crăciun ; vocea lui cristalină dădea răspunsurile într-o latinească limpede şi sigură. Mama lui asculta, uitînd în bucuria de acum toate necazurile altor Crăciunuri.

În prima zi de Crăciun, Michael Joe se duse şi el la ultima slujbă. Petrecuse pînă tîrziu în noaptea de ajun. La cina din prima zi, veni ca de obicei tîrziu şi puţin băut. Adusese acasă cîteva sticle cu whisky şi încerca s-o facă pe Ann să bea şi ea puţin. Îl îndemnă şi pe Francis să bea un păhărel cu whisky îndoit cu apă.

— Sînt pionier, spuse Francis, am depus jurămîntul.

Michael Joe era bine dispus. Se limită să-l tachineze în privinţa jurămîntului.

— N-o să mai ai voie să bei nici o picătură toată viaţa ? Îţi dai seama ce pierzi ?

— Michael Joe ! îl mustră Ann.

— Nu-mi pasă, ripostă Francis.

Arătă spre insigna cu Sfînta Inimă de pe reverul hainei.

— Am jurat şi n-am să-mi calc jurămîntul, fie ce-o fi.

Michael Joe nu luă în seamă înfruntarea.

— Ehei, mai aşteaptă puţin, flăcăule. Într-o seară o să vii aici la mine pe două cărări.

— Urăsc băutura, spuse Francis liniştit.

— Să-ţi fie de bine în cazul acesta, zise Michael Joe dînd pe gît paharul pe jumătate plin.

Ura pentru alcool o puse pe seama tinereţii băiatului. Mai tîrziu, sîngele îşi va cere drepturile lui.

Cînd venea acasă în vacanţă, Michael Joe nu-i cerea niciodată lui Francis să lucreze în prăvălie. Îl avea pe Vin Scanlon ca ajutor şi ştia că va fi mai în largul său cu Vin, care îi cunoştea obiceiurile, decît dacă l-ar fi avut pe fiul său acolo. Francis intra uneori în prăvălie, îmbrăcat în haine negre şi ţinînd în mînă o carte. Dacă dădea peste amicii lui Michael Joe, veniţi să stea de vorbă, aceştia o luau repede din loc, după ce îi adresau lui Francis cîteva cuvinte politicoase. Vin Scanlon devenea dintr-odată extrem de ocupat, lăsîndu-l pe Francis singur cu tatăl său. Michael Joe nu se simţea la largul lui, dar încerca să facă aceste vizite cît mai plăcute. Avea sentimentul că stilul lui nu-i cel mai potrivit. Băiatul nu era destul de mare ca să poată sta de vorbă cu el ca de la om la om. Tot ce putea face era să-l trateze cu amabilitate. Spera că Vin Scanlon şi Francis se vor împrieteni. Vin l-ar fi putut iniţia cum să-şi aranjeze anumite treburi. Cînd îi pomeni însă lui Vin despre acest lucru, nici nu voi să audă.

— E un băiat minunat. Într-adevăr minunat, spuse Vin. N-are ce să înveţe de la unul ca mine. Va învăţa el totul acolo la şcoală.

— Nu fi afurisit, Scanlon. Ia băiatul la dans într-o seară. Duceţi-vă la Lahinch, nu aici în oraş. Şi să nu-ţi pese de cheltuială.

— Sînt sigur că nu doreşte să fie văzut în tovărăşia unui băiat simplu cum sînt eu, se împotrivi Vin.

— Îţi dau cinci lire, dacă îl iei cu tine într-o noapte la Hotelul Falls, îl ademeni Michael Joe.

Vin era oarecum tentat.

— Nu, nu, răspunse el în cele din urmă. El o să se întovărăşească cu cei de rangul lui.

Michael Joe nu înţelegea ce vrea să spună şi, deodată, dori să uite această problemă.

— Bine, să-l lăsăm de capul lui. O să-i vină lui vremea.

Îi povesti apoi lui Vin o anecdotă pornografică pe care o auzise noaptea trecută.

Michael Joe simţea că, la urma urmelor, era mai bine ca Francis să nu dea prea mult tîrcoale prăvăliei şi să nu-l întovărăşească la iarmaroc, cîtă vreme nu era încă destul de copt. Mai trebuia să crească. Cînd va fi mai mare, va înţelege. Şi cînd va veni ziua aceea, tatăl şi fiul vor înfrunta viaţa împreună, ca doi bărbaţi adevăraţi. Pînă atunci trebuie să-l mai lase de capul lui.

Pe măsura ce treceau anii, Francis petrecea tot mai puţin timp acasă în cursul vacanţelor. Era invitat mereu să-şi viziteze colegi de şcoală care locuiau în alte părţi, la Clare, Limerick sau Tipperary. Michael Joe era mai bucuros să nu-l aibă tot timpul în preajmă. Cît despre băiat, îşi făcea prieteni. Aveau să-i prindă bine mai tîrziu în viaţă. Ann era mai singură ca oricînd. Se consola însă cînd Francis îi povestea că nu făcea nimic altceva cu prietenii săi decît pelerinaje, vizite pe la mînăstiri şi excursii cu bicicleta, pentru a vizita diferiţi preoţi, răspîndiţi prin ţară.

Francis nu-şi invita niciodată prietenii la Corrigbeg. Aici nu era nimic care ar fi putut să-i intereseze, spunea el. Ann era de acord cu băiatul. Cu cît îl vedea mai puţin, cu atît devenea mai misterios în ochii ei şi cu atît era mai convinsă că felul cum îl crescuse ea de mic dădea roade.

XLIII

MICHAEL JOE AFLĂ că Francis doreşte să se facă preot, abia în vara de după ultima clasă de liceu. Îl informase Ann, într-o dimineaţă, la micul dejun. Francis nu-i vorbise nici ei deschis, dar avea ea bănuielile ei şi nu se putu împiedica să i le transmită lui Michael Joe. Stăteau la micul dejun unul în faţa celuilalt. Francis era plecat la slujba de dimineaţă. Ann aşteptă pînă cînd Michael Joe isprăvi gustarea, şi-l anunţă direct, fără să-l mai ia pe ocolite. Michael Joe nu-i răspunse de îndată, ce continuă să mănînce.

— Deci ţi-a vorbit despre această intenţie ca despre ceva sigur ? întrebă el în cele din urmă.

— Ai ştiut şi tu dintotdeauna că asta doreşte, răspunse ea, jucîndu-se cu o felie de pîine.

— Ba n-am ştiut. Ei da, fiecare băiat trece printr-o perioadă în care doreşte să se facă preot, pînă ce pune mîna pe el o fetişcană isteaţă şi atunci constată ce are de făcut.

Ann se înroşi şi-şi făcu cruce. Sorbi nervoasă o gură de ceai ca să-şi dea curaj pentru cele ce aveau să urmeze.

— Nu-l interesează fetele.

— Prostii, mormăi Michael Joe, trecîndu-şi furculiţa peste gălbenuşurile celor trei ochiuri din farfurie.

Înghiţi o îmbucătură zdravănă.

— În casa asta nu i s-a dat niciodată prilejul să fie altceva, urmă el.

— Nu-i deloc adevărat, se împotrivi Ann. Putea să urmeze exemplul tău, dacă l-ar fi atras. Nimeni nu l-a îndemnat să facă ceva anume, dacă la asta faci aluzie.

Luînd apărarea fiului ei, îi pierise teama. Michael Joe se opri cîteva minute din mestecat şi o privi îndelung şi cu asprime, de parcă ar fi vrut s-o înghită.

— Înainte de a putea măcar să umble, l-ai luat cu tine la afurisita aia de biserică. Nici nu vorbea încă şi l-ai pus să înveţe „Slavă Mariei". Nu trebuia să te gîndeşti prea mult ca să-ţi dai seama unde aveau să-l împingă toate astea.

Curăţi cu o bucată de pîine gălbenuşul care mai era în farfurie.

— Nu cumva dai vina pe mine pentru faptul că vrea să se facă preot ?

— Ba bine că nu ! Pînă acum nu mi-a trecut prin cap... acum sînt lămurit. A naibii treabă ! Şi totuşi el e încă un McCarthy.

— Ce-ai de gînd să faci ? Hotărîrea nu i-o mai poţi schimba.

O cuprindea din nou teama. Nu ştia cîtă putere are şi nici nu-şi dădea bine seama ce-ar fi putut el face dacă-şi punea în cap. Îl stîrnise, asta era clar.

— Cînd se întoarce, spune-i că azi îl vreau în prăvălie.

Ieşi greoi din sufragerie.

Ann rămase singură la masă, bînd ceai şi ciugulind din cînd în cînd dintr-o felie de pîine prăjită. Aştepta ca Francis să se întoarcă de la biserică. Nu se pricepea cum l-ar fi putut mînui Michael Joe. Trăgea nădejde că Francis avea o soluţie. Gîndindu-se la fiul ei, îşi uită îngrijorarea. Îi pregătise tacîmul din faţa ei. Se împărtăşea în fiecare dimineaţă, asista la slujbă şi nu mînca decît după ce se întorcea acasă. Stătea aşa, fără să-i pese că a rămas singură, aşteptîndu-l să revină de la biserică. Casa nu i se mai părea nici prea mare nici deşartă.

Stînd astfel la masă şi avînd în minte imaginea lui Francis îmbrăcat în haine de preot, o cuprinse un sentiment de adîncă mulţumire şi senzaţia că nu mai este singură. Temerile i se spulberaseră. Imaginea era vagă, lipsită de substanţă, alcătuită doar din culori şi veşminte, şoapte în latineşte, prezenţa unui preot care făcea semne şi mişcări misterioase lîngă un altar acoperit cu flori ; cădelniţa, ridica monstranţa, murmura peste capetele oamenilor binecuvîntări. Ştia că imaginea fiului ei, ca preot, îi va da mereu putere şi o va face să simtă că n-a trăit totuşi în zadar.

Veni apoi Francis şi-i întrerupse visurile. Asemănarea fizică cu Michael Joe devenise şi mai pronunţată de cînd crescuse mare : aceeaşi franchetă, aceleaşi maniere directe, hotărîte, aproape brutale. Doar ochii negri erau liniştiţi şi reci.

Buzele strînse, expresia reţinută, ascetică, voinţa dîrză, acestea erau întru totul ale lui.

— E gata masa ? întrebă el încă din uşă.

Ann ieşi în grabă din bucătărie, îndepărtîndu-şi de pe frunte şuviţele de păr încărunţit.

— A durat puţin astăzi slujba, spuse ea. Cine a fost ? Preotul Garvey ?

— Da, mamă, răspunse el.

N-o mai numea acum „mămică“ ci „mamă“. Anul trecut, cînd constatase această schimbare, Ann îşi dăduse seama că băiatul a crescut.

Francis traversă bucătăria şi o porni în sus pe scări, fără să o privească. Ann se uita în urma lui cu expresia unui căţeluş căruia îi pleacă stăpînul şi nu-i îngăduie să-l urmeze. Se repezi apoi în sufragerie şi-i aranjă gustarea.

Cînd Francis coborî în sufragerie, găsi în farfurie oul fiert. Îl aşteptă să se aşeze şi apoi turnă ceaiul.

— Nu vrei şi o farfurie cu fulgi de ovăz ? îl întrebă ea. E gata preparat. A mîncat şi tata.

— Nu mamă, mulţumesc. Îmi ajunge oul.

— Nu ştiu la ce-ţi serveşte să flămînzeşti în felul ăsta. Posteşti din nou ?

Ardea de dorinţa să afle mai multe amănunte despre viaţa lui, în special despre exerciţiile sale religioase. Nu aducea niciodată vorba despre ele, dar Ann ştia că posteşte şi face novene.

Francis bău un pahar de apă cu înghiţituri mici pe care le plimba mai întîi prin gură. Avea mărul lui Adam proeminent ; se ridica şi cobora încet la fiecare sorbitură. Îi răspunse cînd termină de băut. Ann era aplecată spre dînsul.

— Nu postesc, mamă, spuse el sec.

— Nu încerca să te ascunzi de mine, îl mustră ea cu blîndeţe. Eu ştiu că pofta de mîncare pe care o ai nu-i mai prejos de cea a tatălui tău. Şi iată că te mulţumeşti doar cu un ou şi o bucăţică de pîine.

Francis îşi concentră atenţia asupra oului.

— Mănînc destul, o asigură el.

Ann nu mai adăugă nimic cîteva minute, lăsîndu-l să mănînce.

— Francis eşti ferm în hotărîrea pe care ai luat-o ? îl întrebă ea după un timp.

O privi liniştit.

— Da, bineînţeles.

— Nu te mai frămîntă nici un fel de îndoială, nu-i aşa ? Eşti sigur că asta este ceea ce doreşti să faci ?

Nu îndrăznea să rostească cuvîntul preot, de teamă să nu-şi trădeze prea mult dorinţa ei fierbinte.

— Toată lumea are îndoieli, mamă, îi răspunse Francis, citind parcă dintr-o predică pe care o învăţase. Nu poţi şti niciodată dacă eşti sau nu demn de această misiune.

Îşi înclină capul ca şi cum şi-ar fi dat brusc seama de preţiozitatea cuvintelor sale.

Ann era impresionată. Fiecare zi sporea misterul care înconjura persoana fiului ei. Îl observă în timp ce mînca. Îşi tăia pîinea în bucăţele pătrate şi mesteca fiecare înghiţitură îndelung şi în mod deliberat. Lua cîte puţin din ou. Cînd termină de mîncat, Ann îi comunică dorinţa tatălui său.

Francis chibzui înainte de a-i da un răspuns.

— Îi promisesem părintelui Garvey să joc astăzi golf cu el.

— Nu era în apele lui azi dimineață, spuse Ann încet.

— S-a burzuluit din nou ?

O intimitate potolită, dar intensă, se stabili brusc între ei doi. Erau conștienți de pica pe care i-o purtau lui Michael Joe și prin care erau uniți, dar despre care nu vroiau să vorbească deschis sau s-o comenteze, deoarece se simțeau vinovați.

— Nu mai rău ca de obicei, spuse Ann.

— I-ai spus ce-am hotărît ?

— Da. N-a fost deloc încîntat.

— Am făcut cerere de înscriere la seminarul All Hallows. În septembrie mă duc acolo, indiferent dacă el e de acord ori nu.

— Eu zic s-o iei mai încet. Ți-e totuși tată. Dă-i răgaz să se obișnuiască cu ideea.

— N-am timp. Am și trimis cererea.

Ann puse mîna pe brațul lui ca să-l mai potolească.

— El este cel care va trebui să-ți plătească cheltuielile. Trebuie să-l îmbunăm cumva. Reușim noi, cu ajutorul lui Dumnezeu. Dar nu-l supăra.

Francis nu se gîndise niciodată la partea materială a vocației sale. Dorința de a deveni preot îl făcea să se și imagineze ca atare. Il irita gîndul că-i stă în cale un lucru atît de prozaic, cum ar fi banii necesari pentru încă șase ani de studii. Era stupid să se gîndească la bani, cînd idealuri

profunde și înălțătoare îl preocupau în mod permanent.

— Nu se simte și el recunoscător pentru faptul că Dumnezeu mi-a hărăzit chemarea ? voi să știe Francis.

Ann clătină din cap. Cum ar fi putut să-i explice ?

— Nu-l supăra, repetă ea. Fă deocamdată ce dorește el. O să-l convingem noi, cu ajutorul lui Dumnezeu.

Francis își șterse buzele cu un șervețel și se ridică. Fiecare mișcare a lui dădea impresia că ar fi conștientă, deliberată, plănuită. Făcu un mic gest spre mama lui, ridicînd mîna în sus, ca să-i indice că se va supune.

Vestea că Francis vrea să se facă preot, îl înfuriase cumplit pe Michael Joe. Îndreptîndu-se spre prăvălie, ridică ochii și privi spre firma care se afla deasupra ușii de intrare și pe care scria „Michael Joe McCarthy" cu litere de o șchioapă, dăltuite în ciment, de parcă ar fi urmat să rămînă acolo pe veci. Dacă Francis va deveni preot, numele lui McCarthy va dispărea din Corrigbeg pentru totdeauna. Numele lui Michael Joe va fi îndepărtat de pe firma prăvăliei și un alt nume îi va lua locul. Lucrul acesta îl va face pe Michael Joe să se răsucească în mormînt. Să-i piară numele ? ! Un fiu căruia i s-a năzărit să se facă preot, să pună capăt numelui de McCarthy ! ! Michael Joe ridică pumnul sus, spre firmă.

— Pe legea mea, asta niciodată !

Intră apoi în prăvălie. Cînd te gîndeşti cîţi bani cheltuise pe educaţia băiatului, pentru ca rezultatul să fie acesta ! Iată roadele creşterii pe care i-o dăduse maică-sa. O ura din toată inima, deoarece ea alterase adevărata fire a băiatului, fire asemănătoare cu cea a tatălui său. În mînia lui, Michael Joe plănuia să pornească la luptă. Pierduse prima rundă cu şase ani în urmă, cînd acceptase să-l trimită pe băiat la liceu. Ce orb fusese ! Dar acum ochii îi erau larg deschişi. Numele lui nu va pieri. Jură să nu îngăduie acest lucru. Numele de McCarthy ! Va lupta de acum înainte pentru păstrarea lui. Oricine îl privea pe fiul său Francis îşi dădea seama că nu era făcut pentru preoţie. Un tînăr zdravăn ca dînsul, clădit ca un taur. Tocmai bun să se pună în slujba femeilor, nu a bisericii. Dar cum să-l facă să-şi uite de preoţie ? Ce-i oare de făcut ? Anii în care îl neglijase pe Francis se ridicau acum împotriva lui. Michael Joe ar fi trebuit să se amestece şi el în educaţia băiatului. De ce n-o făcuse la timp ? De ce ? N-ar fi trebuit să-i dea mînă liberă lui Ann. Ar fi fost bine să fi început lupta mai curînd. Comisese o greşală, o mare greşală ! Dar nu era nici acum prea tîrziu. Încă se mai putea face ceva. La urma urmei mai era şi sîngele băiatului ; sîngele lui Michael Joe McCarthy care curgea în vinele lui Francis. Un sînge care nu s-a dat niciodată în vînt după preoţi. Trebuia făcut ceva care să trezească glasul sîngelui. Ştia că există latent, aşteptînd să fie chemat. Nu avea nici o îndoială.

Şi, cînd sîngele se va trezi, era sigur că băiatul îşi va lua rămas bun de la gîndul de a deveni preot.

Michael Joe îşi puse toată nădejdea în forţa sîngelui care dormea nedeşteptat încă în vinele fiului său.

Se va lupta cu Ann şi cu biserica, îşi va recuceri fiul. Se bizuia total pe faptul că sîngele de McCarthy se va trezi să-şi spună cu tărie cuvîntul şi în ceea ce-l priveşte pe Francis. Era în joc viaţa lui ; tradiţia ; generaţiile viitoare pornite din carnea şi sîngele lui, menite să-i continue numele şi chipul de-a lungul anilor. În această luptă, simţea că are cel mai bun aliat pe care poate să-l aibă un om : propriul său sînge.

Cînd Francis intră în prăvălie, Michael Joe, împreună cu doi prieteni din oraş, stăteau la tejghea şi studiau „Irlandezul independent".

— A călărit-o Tommy Lonergan, spunea Michael Joe. Nu-i nici o mirare că n-a cîştigat cursa.

— Credeam c-o să alerge mai bine, îşi dădu cu părerea unul dintre ei.

— Să care toată greutatea aceea cale de o milă ? Nu putea face nimic, zise Michael Joe. Era exclus să reziste.

— Bună dimineaţa, se auzi vocea ridicată a lui Francis.

— A, tu eşti Francis ? Nu te-am văzut intrînd. Sper că ai mîncat.

— Chiar acum am terminat.

— Să mănînci întotdeauna serios dimineața. Ai o zi lungă înainte și hrana s-ar putea să-ți prindă bine. Nu poți ști niciodată.

— Da, tată.

— Îi cunoști pe prietenii mei, sper.

— Bună dimineața.

— Cum o mai duci ? întrebă unul dintre cei doi.

— Mulțumesc, bine.

— Ia exemplu de la el în privința manierelor alese, rîse Michael Joe. Vezi și tu ce înseamnă să-ți faci educația la liceu.

Îi veni o idee.

— Ne dăm cu părerea ce cai s-ar putea să cîștige astăzi. Ia aruncă și tu o privire. Ce crezi ? Care cal are mai multe șanse.

Arătă spre lista de zi a participanților la cursele din Leopardstown. Francis își aminti de sfaturile mamei sale. Privi în ziar.

— Acesta, spuse el. Acesta va cîștiga.

Michael Joe se aplecă peste umărul lui și descifră numele calului.

— Amor Vincit. Sfinte Dumnezeule, ce nume de cal mai este și ăsta !

— Înseamnă „dragostea învinge“ îl lămuri Francis.

— Dragostea s-ar putea să învingă, dar nu știu dacă și calul va cîștiga cursa, spuse Michael Joe.

Amicii izbucniră în rîs. Michael Joe cercetă datele despre genealogia și forma calului.

— Nu-i rău. Mama lui a cîștigat și ea o dată sau de două ori la vremea ei, iar din armăsarul

acesta au mai ieșit cîțiva cîștigători. Poate să ai dreptate, - spuse el întorcîndu-se spre Francis.

— Surcica nu sare departe de trunchi, spuse unul dintre prieteni. Ca și taică-su, e în stare să aleagă cîștigătorul cu ochii închiși.

Michael Joe radia. Cei doi oameni plecară, mulțumind insistent lui Francis pentru indicație.

— Dar n-am făcut decît să aleg un nume la întîmplare, protestă Francis.

— Calul e în formă, chiar foarte în formă.

Pentru Michael Joe acesta fu un prilej de aur. Clădi tot felul de ipoteze pornind de la alegerea fiului său, pe care o considera o dovadă a convingerii sale în legătură cu sîngele.

— Ești înzestrat, îmi dau seama. Sînt oameni care se nasc cu darul ăsta. Și eu am reușit, nu de puține ori, să prevăd care vor fi cîștigătorii. Nimeni din Corrigbeg nu mă întrece.

— A fost o simplă întîmplare, repetă Francis.

Michael Joe se mai liniști.

— Am o mică sarcină pentru tine. Ceva la care nu mă pricep eu prea bine.

Ridică scîndura de la capătul tejghelei și intră în spatele ei. Francis îl urmă.

— Aș fi bucuros să te ajut, dar i-am promis părintelui Garvey să facem o partidă de golf azi după-amiază.

— Golf ? Deci asta e ? Golf, comentă Michael Joe. S-au schimbat timpurile. Pe vremea mea se juca fotbal. Ăsta zic și eu sport pe cinste. Nu-s eu omul să vîneze o pilulă medicinală care se rostogolește pe nisip. La vremea mea am jucat cîteva meciuri grozave. Vezi clavicula asta ?

Michael Joe îi arătă umărul la care avusese accidentul.

— M-au trîntit la pămînt într-un joc cu cei din Quilty. Întreabă prin oraş. Mai sînt mulţi care-şi aduc aminte. Unul dintre cele mai bune meciuri pe care le-am jucat. Dar de, fiecare cu gustul lui. Cît timp practici totuşi un sport, se cheamă că semeni cu tatăl tău.

Michael Joe intră în ghereta de sticlă în care îşi ţinea registrele de contabilitate. Francis veni după el, observîndu-şi liniştit tatăl şi întrebîndu-se cum de l-o fi apucat dintr-odată atîta chef de vorbă.

Abia dacă aveau loc amîndoi de o parte şi de alta a scaunului înalt aşezat în faţa pupitrului pe care era deschis un registru voluminos. Michael Joe îi explică dorinţa sa : să scrie mai multor persoane din Corrigbeg care îi datorau sume importante. Îi înmînă o listă, scrisă de mînă, cu vreo patruzeci de nume

— Aşa de mulţi ? se miră Francis.

— Mă tem că da. Fă şi tu ce poţi, dar nu renunţa la golf. Mai amînă-i şi pe mîine.

Îl lăsă pe Francis singur cu registrul şi ieşi din nou în prăvălie. Vin Scanlon mătura încăperea din spate. Îi dădu zi liberă. Astăzi avea să-l ajute fiul său.

— Începe să se dea pe brazdă, şopti Michael Joe către Vin.

Auzi nişte ciocănituri în peretele gheretei. Francis bătea cu coada tocului, făcîndu-i semn să se apropie. Intră înăuntru.

— Ce vrei să le scriu ? întrebă Francis.

— Ce crezi şi tu că se obişnuieşte. Aminteşte-le că datoriile mai trebuiesc şi plătite. Asta-i totul. Dar ai grijă să nu-i superi, căci altfel nu-ţi vor mai călca în prăvălie, niciodată.

Pe cînd vorbea cu Francis, o tînără femeie intră în băcănie.

— Fii atent la tipă, îl îndemnă Michael Joe făcîndu-i cu ochiul.

Trecu după tejghea, să cîntărească făină pentru femeie. Flirtă cu ea exagerat, tot timpul. Îi şopti ceva la ureche. Femeia rîdea tare, legănîndu-şi şoldurile. Michael Joe îşi trecu un braţ în jurul mijlocului ei şi-o strînse puternic. Ea se feri în grabă, cu ochii spre uşă, de teamă să nu-i surprindă cineva. Michael Joe îi şopti din nou ceva. Hohotul de rîs al femeii răsună în toată prăvălia şi pătrunse pînă în ghereta de sticlă. Francis încercă să nu se uite, dar nu reuşi.

Michael Joe veni la el şi-i înmînă o hîrtiuţă.

— Treci şi asta în contul lui O'Shea.

— Adică femeia aceasta ?

— Soţul ei e plecat în Anglia. E fată bună. Data viitoare te las pe tine s-o serveşti.

Michael Joe se îndepărtă cu un surîs larg pe buze.

Francis lucră furios, încercînd să formuleze scrisorile, pînă cînd auzi o maşină oprindu-se în faţa prăvăliei şi-l văzu pe părintele Garvey intrînd şi dînd mîna cu tatăl său. Sări de pe scaunul înalt pe care şezuse şi intră în prăvălie.

— Emigrările sînt ruina populației, afirma Michael Joe.

— Se iau măsuri, fii sigur, îl asigură părintele Garvey, strîngîndu-și nervos mîinile albe, una într-alta.

— Nu cît ar trebui, asta-i părerea mea. Nu ești și tu de aceeași părere, Francis ?

Michael Joe se întoarse spre fiul său.

— Ne ducem să jucăm o partidă de golf, anunță Francis.

Ann, emoționată, intră grăbită în prăvălie.

— Vai părinte, spuse ea cu sufletul la gură. Ce bun sînteți să treceți pe la noi.

— Nu rămîne, mamă. Plecăm imediat, ripostă Francis, îndreptîndu-se spre ușă. Nu veniți, părinte ?

— Tocmai e gata cina... spuse Ann.

— Să vedeți... începu părintele, căutînd o portiță de ieșire.

— Altă dată, mamă, spuse Francis.

Văzîndu-l că pleacă în urma lui Francis, Michael Joe îl apucă pe părintele Garvey de braț.

— Cîteva predici bune ținute de un tînăr ca dumneata i-ar face pe băieți să-și bage mințile în cap și să-și vadă de treaba lor, spuse Michael Joe făcînd semn din cap spre Francis care se îndrepta către ușă.

— Am să văd ce pot face, fu răspunsul preotului.

Ann se îndreptă și ea spre ușă, ca să privească cum pleacă fiul ei în mașina preotului. Apoi se întoarse spre Michael Joe.

— Cum ai îndrăznit ? Spune, cum ai îndrăznit să insulți preotul ?

— Ei asta-i ? Tu, femeie, n-ai habar ce se întîmplă în lume. În casa asta se poate cina ? Sau cina e numai pentru preoți ?

Ann ieși alergînd din prăvălie.

Michael Joe era mulțumit de felul cum se desfășurase dimineața. Părea că băiatul dă anumite semne, semne bune. Dorea să învețe cum se ține o prăvălie. Și era băiat de viață, ca și dînsul. Michael Joe nu se îndoia că ar putea și el juca golf, dacă s-ar apuca să învețe. Poate că o va face. El și cu Francis pe terenul de golf. De ce nu ? Perspectiva părea că-i surîde.

A doua zi, Francis se întoarse în prăvălie și continuă să scrie datornicilor. Tatăl său venea mereu să vadă cum merge treaba și să mai stea de vorbă cu el. Începuse să se intereseze de golf. Juca Francis bine ? Dar părintele Garvey ? Era greu de învățat ? Nu că s-ar fi străduit anume ca să fie invitat și el, dar dacă ar fi fost, nu s-ar fi dat în lături. Francis nu-l invită.

Lui Michael Joe îi veni o idee colosală. O lovitură de maestru. Îl întrebă pe Francis dacă nu i-ar plăcea să meargă cu el la tîrgul de vite din Corofin, lunea viitoare.

— Să merg la tîrg ? întrebă Francis uimit.

— Chiar așa, băiete. N-ai fost nicăieri, dacă n-ai văzut un tîrg de vite. Ascultă ce-ți propun.

Îţi dau în dar o pereche de boi şi o să vedem ce reuşeşti să obţii pe ei.

— N-aş şti cum să procedez, se împotrivi Francis. Nu am nici cea mai vagă idee ce trebuie să fac ca să... vînd boii.

— Nici eu nu ştiam, îl asigură Michael Joe, dar am învăţat repede. Lasă-mă să-ţi explic : ţăranii care vin la tîrg sînt în stare să-ţi ciordească şi cămaşa de pe tine, dacă nu bagi de seamă şi, apoi, tot ei susţin că eşti îmbrăcat.

Îşi dădea silinţa să-şi îndulcească figurile de stil în faţa fiului său.

— Dar de ce trebuie să mergem la Corofin ? Sînt zile de tîrg şi aici la Corrigbeg şi nu-s mai prejos decît cele din Corofin.

Această afirmaţie îi închise gura lui Michael Joe. Nu-şi vînduse niciodată vitele în Corrigbeg, ba mai mult, se păzea să iasă în stradă în zilele de tîrg. Îndeletnicirile de genul acesta le desfăşura numai în afara oraşului său. Cît timp localnicii nu ştiau nimic, nu aveau ce să comenteze. Nu-i putea explica fiului său de ce prefera să-l ducă la un tîrg care nu se ţinea în Corrigbeg. Ar fi însemnat să-i spună prea mult şi nu credea că Francis era pregătit deocamdată pentru aşa ceva. Cînd va fi păcătuit şi fiul ca şi tatăl, vor putea sta de vorbă.

— Dă, dacă stau şi mă gîndesc mai bine, poate că ideea nu-i chiar aşa de bună.

Michael Joe abandonă subiectul şi ieşi în grabă din prăvălie.

Cîteva zile mai tîrziu, la masa de seară, Michael Joe abordă o altă idee pe care o rumegase de mai mult timp.

— Plec cu cîţiva prieteni la cursele de cai din Galway. O să ne distrăm pe cinste. Mai e un loc liber în maşină.

Francis păstră tăcere.

— Ar fi minunat să meargă şi el, spuse Ann încurajîndu-l din ochi pe Francis.

Michael Joe, surprins, era bucuros de intervenţia ei neaşteptată.

— Nimănui nu-i strică o zi de repaus. Te pun deci şi pe tine la socoteală ?

— Nu s-ar găsi loc pentru două persoane, întrebă Francis, privind spre mama lui.

— Fii serios ! Ce să facă una ca mine la cursele din Galway ? se împotrivi Ann, îmbujorîndu-se de plăcerea pe care i-o produsese atenţia fiului ei.

— Mamei tale nu i-ar face plăcere, îşi dădu şi Michael Joe cu părerea. Ar obosi-o. E atîta umblătură ! Vom fi plecaţi toată ziua. O să-i povesteşti tu cînd ne întoarcem.

— Ar fi minunat, zău aşa, întări Ann.

— Foate bine, se supuse Francis. Merg, dar cu o singură condiţie. Să nu rămînem peste noapte. Vreau să mă duc la slujbă a doua zi. Ne întoarcem devreme.

— Nu-ţi face grijă, spuse Michael Joe. Tu vei da comanda cînd să plecăm spre casă.

În seara aceea Michael Joe nu mai plecă de acasă, atît era de bine dispus.

XLIV

A DOUA ZI DIMINEAŢĂ, înainte de-a o porni spre Galway, Michael Joe strecură o hîrtie de cinci lire în buzunarul de la piept al lui Francis.

— Ia asta, spuse el. Şi vezi de foloseşte-o bine. Cîţiva dintre noi or să cîştige astăzi. Sînt sigur de asta, aşa cum sînt sigur că mă cheamă Michael Joe McCarthy.

Francis nu se atinse de bancnota de cinci lire.

În drum spre curse, Michael Joe îi lua de sus pe toţi cei care se aflau cu el în maşina închiriată pentru toată ziua. Făcea aprecieri asupra cailor ce participau la toate cele opt curse. Ceilalţi încercau să-l contrazică, dar el reuşea întotdeauna să-şi impună punctul de vedere, venind cu argumente bazate pe informaţii serioase. În ultimele zile se pregătise, studiind atent condiţia cailor care urmau să alerge. Francis intră în discuţie, numai pentru a corecta pronunţia numelor unor cai, în special unul cu care Michael Joe avea deosebite dificultăţi. Un cal cu nume irlandez : Teacht Agus Imheact. Francis îi spuse cum se pronunţă şi că înseamnă „Venind şi Plecînd".

— Asta da, să plece cît mai iute, dacă am pariat eu pe el, spuse Michael Joe.

Se adresă apoi lui Francis :

— Învăţătura ta a început să prindă bine.

Francis avu din nou prilejul să dea informaţii în legătură cu un cal numit „Primarul din Casterbridge". Era titlul unei cărţi scrise de un englez numit Thomas Hardy, îl lămuri pe tatăl său.

— N-ar trebui să se îngăduie ca un cal cu asemenea nume să alerge la curse în Irlanda, îşi dădu cu părerea Michael Joe.

Ajunşi la Galway, intrară la hotelul Lynch, să ia micul dejun. Francis comandă ca de obicei, un ou fiert cu pîine prăjită. Michael Joe îl acuză în glumă că urmăreşte să moară prin inaniţie. Francis nu se lăsă convins să mănînce mai mult. Michael Joe înghiţi cît să le ţină de foame la trei bărbaţi, deoarece, spunea el, îi aştepta o zi grea.

După gustare, Michael Joe dădu ideea să treacă pe la bar ca să se întărească pentru ziua pe care o aveau în faţă.

— Eu stau în hol şi te aştept, spuse Francis.

— Ei asta-i ! Numai femeile aşteaptă în hol, ripostă Michael Joe. Fii bărbat, vino şi tu cu noi.

Francis intră şi el în barul care era o înfundătură întunecoasă, plină de bărbaţi ce strigau şi gesticulau, stînd îngrămădiţi umăr la umăr, faţă în faţă şi spate în spate. Michael Joe îşi croi drum prin mulţime, ca un vechi luptător irlandez ce înaintează pe cîmpul de bătaie, printre rîndurile camarazilor. Îşi făcu loc lîngă bar.

— Tu ce vrei, băiete ? strigă el peste umăr lui Francis.

— Limonadă.

— Ce ? Ce zici că vrei ? Nu-mi închipui că ţin limonadă într-un loc ca ăsta.

Ceilalţi tovarăşi comandară cîte un pahar de whisky.

— N-ai vrea o băutură mai tare ? strigă Michael Joe din nou spre Francis.

— Eu sînt juruit, răspunse Francis tot cu voce ridicată.

— Nu ţi-ar strica să uiţi, măcar o zi, de părintele Matthew şi de Liga Temperanţei.

Michael Joe comandă o limonadă şi se simţi jenat, cînd barmanul îi făcu cu ochiul. Dădu pe gît două pahare de whisky şi apoi stătu de vorbă cu un bărbat cu melon aşezat lîngă el. Începură să se întrebe cine va cîştiga medalia Curselor din Galway. Omul cu melon făcu un pronostic.

— Pe cinstea mea. Locul ăsta-i înţesat cu pronosticuri, spuse Michael Joe. Dacă le asculţi pe toate înnebuneşti. Nu contează nimic altceva decît condiţia calului. Condiţia şi rasa.

Se uită după Francis. Plecase. Dădu restul de whisky pe gît şi ieşi din bar. Îl găsi pe Francis într-un colţ al holului, privind mulţimea care forfotea în jurul său. Mulţimea agitată şi mereu în creştere. Lumea din bar invadase holul.

— Aici erai ? Nu ştiam încotro ai plecat. Priveşte atent ! O să fie o zi nemaipomenită. Sînt o grămadă de oameni. Şi e o zi frumoasă ! Mulţumesc lui Dumnezeu.

Francis îi aruncă o privire tăioasă, la auzul ultimelor cuvinte.

— Hai să plecăm. Mergem la curse.

Plecară spre hipodrom într-un autobuz. Michael Joe discută tot drumul cu călătorii : condiţia şi rasa. Condiţia şi rasa or să-şi spună totdeauna cuvîntul. Nu luaţi în seamă tot felul de pronosticuri.

Se îndreptă împreună cu Francis spre tribună. Michael Joe se opri la una dintre gheretele de bîlci unde se zvîrlea cu mingi de plută într-un clovn cu o tichie albă, conică, al cărui cap, care se tot bălăbănea, apărea într-o ramă de pînză, cam la treizeci de picioare deasupra unei linii de marcaj. Michael Joe dori insistent să arunce şi el de cîteva ori cu mingea. Îl puse pe Francis să-i ţină haina şi apoi ridică un braţ gros, ca să arunce mingile în clovnul care se ferea, ţipînd. Greşi toate trei mingile. Mulţimea îl încuraja.

— Daţi-vă la o parte şi lăsaţi-l pe Tony Galento să-şi încerce norocul ! urlă cineva.

Michael Joe mai cumpără trei mingi. Aruncă iarăşi. Din nou rată.

— O, Doamne ! Unde-s zilele de altădată ?! spuse el luîndu-şi haina de la Francis. Nu mai sînt ce-am fost pe vremuri. Am fost bun sportiv la timpul meu.

— Daţi-i drumul, daţi-i drumul, striga stăpînul gheretei. Puneţi jos banii ! Încercaţi-vă norocul ! Loviţi ţinta umană ! Zece bănuţi pentru cîştigător.

— Am fost unul dintre cei mai buni fotbalişti din Corrigbeg. Interesează-te şi-ai să afli.

— Da, spuse Francis.

Îndreptîndu-se spre tribună, Michael Joe îşi trecu braţul în jurul băiatului.

— Într-o zi am să-ţi povestesc totul. Într-o zi cînd o să avem un moment de linişte.

Francis se scutură de brațul lui. Michael Joe începu să privească foarte absorbit caii care, călăriți de jochei, treceau în galop ușor.

— Privește, spuse el, prinzîndu-l pe Francis de braț. Privește la piticul ăla care călărește pe calul murg ! Fii atent la murg ! Ce mai urechi! Un cal fuge cu urechile, știai asta ?

— Nu, zise Francis.

— Jocheii sînt ca niște spiriduși, declamă înflăcărat Michael Joe. Inimoși ! E nevoie de curaj. Curaj nu glumă ! Și pentru cal dar și pentru bietul jocheu, cu mînuțe ca de copil, strunind un cal de zece ori mai mare și mai greu decît el. Mare minune !

Se duse la ghișeu ca să-și plaseze pariurile. Împreună cu Francis, priviră cursele din tribună. La începutul fiecărei curse, Michael Joe era tăcut. Cînd se apropiau însă de linia de sosire, se însuflețea și începea să urle. Un urlet nestăpînit, ca de taur, pe care îl repeta mereu în ritmul copitelor ostenite ale cailor : „Hai băiete ! Nu te lăsa ! Hai !“ De atîta surescitare, trăgea pumni în spatele lui Francis. Jocheii biciuiau caii, bicele se ridicau și cădeau pe crupele animalelor. Trei sau patru cai alergau fără călăreț. O femeie țipa „Hai, Red Rover ! Haaaai, haaaai !“

La sfîrșitul fiecărei curse, Michael Joe poposea la barul tribunei ca să se răcorească și să acumuleze entuziasm pentru întrecerea următoare. Sfîrșitul fiecărei curse era o dramă la care participau cu toții. Michael Joe zbiera și urla laolaltă cu toată mulțimea ; caii obosiți alergau cu ultimele forțe spre potou, biciuiți aprig de jocheii cu chipuri de marmură care, pradă nerăbdării, se plecau peste gîturile cailor șfichiuindu-i necruțător.

Michael Joe gusta fiecare clipă. Avea o zi norocoasă. „Condiția și rasa“ își spuneau cuvîntul.

La întoarcere, după curse, în autobuz, un om cînta la acordeon. Michael Joe îi ceru neapărat să cînte „Amor în bucătărie“. După cîntec, o femeie beată veni clătinîndu-se către el, i se așeză pe genunchi și începu să-l sărute.

Francis stătea lîngă tatăl său, pe scaunul de lîngă fereastră, și privea în altă parte.

— E fiul meu, zbieră Michael Joe în urechea femeii.

— Nu zău ? Cerul să-l binecuvinteze ! E leit taică-su ! spuse femeia. Lasă-mă să-l sărut.

Se aruncă asupra lui Francis. Băiatul ridică brațul să se ferească. Femeia se trase înapoi.

— Dar nu-ți prea seamănă la obiceiuri, remarcă ea.

— Trebuie un pic încurajat... Un loc mai liniștit... Asta-i tot ce-i lipsește băiatului. Pe urmă, ereditatea își va spune cuvîntul, îl apără Michael Joe pe Francis.

Reîntorși la hotelul Lynch, Michael Joe se îndreptă spre bar și încercă să-l atragă și pe Francis. Acesta se scuză : îl va urma peste cîteva minute. Ieși în stradă. Deasupra orașului strălucea o lumină palidă de culoarea lămîii. Un apus umed. Oamenii mișunau pe trotuare și pe stradă, făcînd mașinile să încetinească. În josul străzii se adunase un grup de bărbați. Francis

îi auzi strigînd. Se duse să vadă despre ce-i vorba.

Doi oameni beţi se băteau sălbatic în mijlocul mulţimii care îi încuraja. „Te omor ! Te ucid cu mîinile mele ! Şi-ţi mănînc ficaţii !" striga unul din ei. „Tacă-ţi fleanca, pui de tîrfă ! Am să-ţi smulg inima din piept !" răcnea celălalt. Între timp, loveau, muşcau, izbeau cu piciorul, ca nişte animale turbate. Pe obraji le şiroia sîngele.

Francis se îndepărtă. Îi era greaţă şi-i venea să vomite. Trebuia să-l determine pe tatăl său să plece acasă. Intră în bar şi-şi croi drum prin masa compactă de oameni. Îl găsi pe Michael Joe stînd pe un butoi de vin, înconjurat de mai mulţi gură-cască în faţa cărora perora. Avea o halbă de bere în mînă pe care o mişca asemenea baghetei unui dirijor. Michael Joe îl zări primul.

— Uite pe cine a suflat vîntul înăuntru ! Ăsta e fiul meu.

— Vreau să-ţi vorbesc, spuse Francis.

— Dă-i drumul, dă-i drumul ! Hai, nu te sfii! Te afli printre prieteni. Toţi sînt de-ai noştri.

— Vreau să merg acasă.

Michael Joe privi în jos spre halba de bere, ca şi cum ar fi cîntărit afirmaţia fiului său şi tonul pe care fusese rostită. Făcu un efort să se dezmeticească. Se ridică, îl prinse pe Francis de braţ şi-l conduse într-un alt colţ al barului. În semiîntunericul încăperii, îl privi drept în ochi.

— Mama ta mi-a spus că ai de gînd să te faci preot.

— Am făcut cerere pentru All Hallows. Vreau să mă pregătesc să devin misionar. Doresc să plec în Africa, să duc credinţa printre sălbatici.

Michael Joe îi puse o mînă pe umăr şi-l privi îndelung, cu ochi tulburi.

— Tu eşti singurul meu fiu, zise el sentimental. Singurul fiu pe care îl am. Cine îmi va purta numele mai departe, te întreb ? Cine îmi va purta numele ?

Francis privi în jur. Nimeni nu-i lua în seamă.

— Aceasta e vocaţia mea. Nu poate fi ignorată pentru nimic în lume.

— Nici un Dumnezeu nu poate fi atît de crud încît să pretindă un asemenea sacrificiu. Ai datorii faţă de tatăl şi de mama ta.

— Nici o datorie nu-i mai presus decît datoria faţă de Dumnezeu. Ştii bine acest lucru.

— Eşti hotărît deci să mergi pe drumul pe care ţi l-ai ales ?

— Sînt hotărît.

— Tu nu-mi eşti fiu ! Du-te acasă şi fă ce ştii. Eu rămîn aici.

Francis îi întoarse spatele şi ieşi din bar. Se duse la maşină, se urcă pe locul lui, aşteptînd să vină şi tatăl său. Se ruga în gînd lui Dumnezeu, să-i dea curaj să persevereze în menirea lui. Rosti de multe ori „Tatăl nostru" şi de multe ori „Slavă Mariei" Apoi aţipi. Somnul îi fu uşor şi netulburat.

Se trezi, auzind bătăi în geamul maşinii. Se întunecase şi lumina prăvăliilor se revărsa pe trotuar. Văzu un om care bătea în geamul maşinii. Îşi lipi faţa de fereastră ca să poată ve-

dea mai bine. Era tatăl său care stătea aplecat şi se uita înăuntru. Francis îl recunoscu anevoie : o faţă buhăită, udă, cenuşie, ca un chip de hîrtie pe care vîntul îl purtase în dreptul ferestrei.

— E cineva acolo ? strigă Michael Joe.

Francis încercă să răspundă dar nu reuşi. Îşi apăsă faţa pe geamul maşinii. Michael Joe îl privi fix şi clipi de cîteva ori.

— Îl caut pe fiul meu. Unde s-a dus ? Unde-i ?

Din nou Francis nu fu în stare să răspundă. Fiziceşte îi era cu neputinţă să formeze cuvîntul „aici“. Michael Joe plecă de lîngă fereastră, împleticindu-se, şi dibui drumul de-a lungul maşinii pînă la scaunul din faţă pe care se trînti greoi. Maşina se lăsă din pricina greutăţii lui. Privea ameţit drept în faţă.

Francis se ridică şi veni în dreptul lui.

— Eşti gata să plecăm acasă ?

Michael Joe clipi des privindu-l.

— Acasă ?

Îl apucă pe Francis de mînă.

— Mergem în alt loc. Vreau să-ţi arăt pe cineva. Vreau s-o vezi şi tu. Tu nu eşti fiul meu. Vreau să-ţi arăt cine e mama ta.

Francis îşi închipui că a înnebunit şi hotărî că, singurul lucru pe care îl putea face era să-i intre în voie. Îi găsiră pe şofer şi pe ceilalaţi tovarăşi de drum şi-i băgară în maşină.

— La Silvermines. Vreau să-i arăt ceva fiului meu acolo. Doar un minut.

Ceilalţi nu se împotriviră. Erau beţi şi cîntară tot drumul pînă la Silvermines. Michael Joe nu cînta cu ei.

Silvermines era un orăşel asemănător cu Corribeg. Michael Joe îi spuse lui Mickey să oprească. Se dădu jos şi întrebă pe un trecător unde locuieşte Larkin.

— Directorul băncii ?

— Dar de cine dracu' îţi închipui că întreb ?

— În josul străzii. Uite, acolo, spuse omul dînd îndărăt.

Michael Joe, tot clătinîndu-se, se urcă în maşină şi-l lămuri pe Michey încotro s-o apuce. Maşina se opri în faţa unei case cu etaj, vopsită în albastru. La parter, în partea stîngă, era firma Băncii Naţionale a Irlandei, scrisă cu litere de aur.

— Vino cu mine, porunci Michael Joe lui Francis.

Se dădură jos. Michael Joe, împleticindu-se, se apropie de uşă şi începu să bată în ea cu ciocanul de alamă. Bătea întruna, cu insistenţă.

— Opreşte-te tată ! Opreşte-te ! spuse Francis. Te faci de rîs.

Uşa se deschise. Nell apăru în prag. Purta un şorţ albastru, legat în jurul taliei.

— Ţi l-am adus. E fiul tău. Iată-l.

Îl apucă pe Francis şi-l împinse în braţele lui Nell. Anii o maturizaseră pe Nell, făcînd-o să arate ca un model de soţie pentru un director de bancă. Părul auriu care fusese cîndva lung şi ondulat, curgînd în cascade peste umeri, era acum tuns scurt, îngrijit şi blond. Evident vop-

sit. Se împlinise. Pe vremuri fusese subţire şi diafană. Acum era solidă, cu o carnaţie opulentă, deşi nu încă grasă. Faţa nu i se ascuţise, dar era încordată, severă şi îngălbenită de fard. Purta o rochie cenuşie de serj, o rochie serioasă, strînsă pe corp. Şoldurile şi fesele se profilau rotunde prin rochie.

— Ei bine, asta zic şi eu surpriză ! exclamă ea, ferindu-se din calea lui Francis, dar punîndu-i pe umăr o mînă cu manichiura foarte îngrijită, în timp ce-l privea cu ochii ei albaştri-cenuşii. Un zîmbet uşor îi juca pe buze.

— Priveşte-l, spuse Michael Joe. Vrea să mă părăsească. Să se facă preot. Să fugă de la mine. Asta nu-i fiul meu !

— Intraţi înăuntru. Haide, intraţi spuse Nell, trăgîndu-l pe Francis de braţ. Seamus e plecat. Copiii de asemenea. N-o să refuzaţi o ceaşcă de ceai.

— Nu vrem să întîrziem, se împotrivi Francis, stînjenit.

Îi conduse în salon. Era mobilat bogat şi cu gust. Pereţii de culoare deschisă. Se vedea un pian şi o vitrină de mahon în care strălucea argintăria. Pe duşumea era un covor gros, simplu. Cîteva fotolii confortabile şi un divan. Cămin de teracotă. Sticle de lichior. Pe pereţi, fotografii de familie, în rame aurite. Pe consola căminului, o poză mare, reprezentînd Inima Sacră, străpunsă şi sîngerîndă.

— Şi acum, vă rog luaţi loc. Într-o clipă îi spun lui Mary să pună ceainicul.

Michael Joe se trînti într-un fotoliu. Privi în sus, spre Nell. Ochii lui clipeau des, ca şi cum s-ar fi forţat să se fixeze asupra ei.

— E fiul tău, urmă el. E al tău ! Vreau ca tu să-l împiedici. Pe tine te va asculta.

— O, Michael Joe, încearcă să-ţi vii în fire, spuse Nell, întorcîndu-se spre Francis. Ce mai face mama ? Îmi aduc bine aminte de ea. Am fost totdeauna bune prietene.

Francis nu ştia cine era Nell Larkin.

— Eu nu ştiu... îngînă el.

— Bineînţeles. Nici n-ai avea cum. Mă numeam pe atunci Nell Cullen. Şi tatălui tău i se cam aprinseseră călcîile după mine.

Rîse. Deşi folosea un ton glumeţ, părea să rezume astfel atitudinea ei faţă de trecut. Francis păru să-şi recapete stăpînirea de sine.

— Îmi pare rău că am năvălit astfel peste dumneavoastră. A fost ideea lui. Nu l-am putut opri.

Michael Joe începea să se lase moale în fotoliu. Dar la cuvintele fiului său se îndreptă.

— Opreşte-l tu pentru mine, Nell ! Nu-l lăsa să plece de la mine.

Nell traversă covorul. Călca foarte sigur pe tocurile ei înalte.

— Şi acum, Michael Joe, o să bem un ceai tare şi fierbinte şi o să discutăm după aceea. Seamus şi copiii trebuie să se reîntoarcă în curînd.

Sună femeia de serviciu. Michael Joe se ridică, clătinîndu-se pe picioare :

— Nu vrei să faci nimic pentru mine ?
— O, Michael Joe, fii rezonabil. Dacă băiatul dorește să devină preot, cred că ar trebui să te simți mîndru și fericit.
— În cazul ăsta n-am nevoie de afurisita ta de ospitalitate, spuse el ieșind glonț din salon.
Nell porni după dînsul, dar se opri după cîțiva pași. Pentru un moment, stătu cu brațele întinse și corpul aplecat înainte, ca și cum ar fi executat, stîngaci, o mișcare de dans. Se îndreptă apoi din nou și privi spre covor.
— Cam asta-i, spuse ea. Ce-aș putea să fac? Îi veni apoi o idee : Vino și ne vizitează uneori, acum cînd știi unde locuim, îi spuse ea lui Francis. Am un băiat de vîrsta ta și o fată puțin mai mică.
— Mulțumesc, s-ar putea să trec uneori, răspunse Francis. Dar acum e mai bine să-l duc acasă.
— Nu fi prea aspru cu el, îl sfătui Nell. Fii blînd. Asta e foarte important, în special pentru un preot.
Dacă Francis ar fi rămas și ar fi ascultat-o povestind întîmplări din trecut, carapacea în care se retrăsese Nell pe parcursul anilor ar fi căzut poate pentru o seară și redeșteptarea trecutului, în ciuda celor îndurate, i-ar fi reînviat vechea căldură și veselie.
— A fost îndrăgostit de dumneavoastră ? o întrebă Francis.
Nell făcu un pas înainte și-l sărută pe obraz.
— Du-te și poartă-i de grijă, răspunse ea. Apoi se întoarse cu spatele.

XLV

MICHAEL JOE ZĂCU la pat mai toată ziua următoare. O trimise pe Ann să-l cheme pe Vin Scanlon din prăvălie, și-i ceru acestuia să-i aducă de la cîrciuma lui Blake șase sticle mici de whisky, atrăgîndu-i atenția să nu-l vadă nimeni. Le dădu gata, rămînînd în pat.
Spre seară îl cuprinse o neliniște și se sculă. Refuză să mănînce, ieși și o porni spre Puffing Hole, mînat de cine știe ce neastîmpăr.
O luă pe o scurtătură, peste ogoare și pășune. Era tîrziu. Se adunaseră umbrele înserării. Carele cu fîn, tufișurile de păducel de pe lîngă ziduri, păsările, toate își aruncau umbrele, iar umbra lui se amesteca printre ele. Se strădui cu disperare să nu se mai gîndească. Să uite cele întîmplate cu o zi în urmă. Francis urma să plece la All Hallows. Nimeni nu-i va duce numele mai departe. Nici un fiu. Era sfîrșitul. Continuă să înainteze, împleticindu-se.
Pe cînd străbătea un cîmp care se întindea de-a lungul stîncilor, auzi deodată un tropot de copite în spatele său. Se întoarse și văzu taurul cel roșu al lui Sexton, alergînd spre el cu capul în piept și coarnele în poziție de atac. Ar fi trebuit să știe că pe terenul acesta se afla un taur periculos. Peste tot, pe zidul care mărginea pășunea, erau atîrnate tăblițe care atrăgeau atenția în această privință. El nu le observase. Nu băgase de seamă pe unde umblă.
Începu să alerge, silindu-și trupul să-i dea ascultare și să se supună energiei pe care o descă-

tuşase teama. Dintr-o dată, umărul care fusese rupt cu mulţi ani în urmă, începu să-l doară. Pe vremuri, în zilele gloriei sale de fotbalist, cînd era într-o formă excelentă, trupul i se supunea întotdeauna cerinţelor presante. Taurul mugea gata de atac. Michael Joe alergă, dar nu reuşi să parcurgă distanţa ce-l mai despărţea de zid. Îl durea umărul.

Simţi apoi cum animalul calcă deasupra lui şi cum un corn ascuţit îi pătrunde pe undeva printre coaste. În timp ce era ridicat în aer, o durere cumplită îl fulgeră în tot trupul. Simţi respiraţia fierbinte a animalului care sforăia şi bătea din copite. Căzu la pămînt şi se făcu ghem ca un arici, sperînd că astfel va fi mai puţin vulnerabil. Nu-i era teamă. Mintea i se limpezise şi putea să vadă forma voluminoasă a taurului, masa roşiatică şi învolburată. Îi auzi sforăitul, mugetele întrerupte. Simţi în gură gustul propriului său sînge. Adulmecase chiar şi mirosul puternic al taurului, cînd acesta îl ridicase în aer. Şi simţise cornul ascuţit şi stratul gros de grăsime de pe spate, în momentul în care animalul îl aruncase îndărăt.

Cum zăcea astfel la pămînt, aşteptînd un al doilea atac, auzi lătratul unui cîine. Privi în sus. Văzu taurul pornind împotriva micuţului foxterier alb şi negru care-i lătra lîngă copite. Profită de faptul că atenţia taurului fusese sustrasă şi se tîrî pînă la zid. Se căţără pe el şi din vîrf se lăsă să cadă în şanţ, de cealaltă parte.

Începu să geamă, dar după un timp tăcu. Zăcea lat în iarba adîncă din şanţ, pătată de sîngele care se scurgea din trupul lui în pămînt.

Marea îi răsuna în urechi. Trecuse, vai, mult timp de cînd vocea mării nu-i mai părea prietenoasă. Ce-l adusese oare în impasul în care se afla ? Iată că moare singur, în şanţ. Era, desigur pedepsit pentru că făcuse vreun rău. Împotriva cui oare ? Bătaia mării cutremura stîncile din jur. Da, era vinovat. Tot felul de imagini din trecut îi fulgerau prin minte, torturîndu-l. Cuvintele preotului Lyons îi reveneau necontenit în gînd : „Văd ruină şi depravare pe chipul tău." şi totuşi, el nu făcuse rău nimănui. Îl năpădiră imagini de pe vremea cînd era prieten cu Nell, din noaptea aceea în care încercase să facă dragoste şi preotul Lyons îi spionase. Nu, asta nu era depravare. Cine n-ar fi făcut la fel ? O iubise pe Nell. O dorise. Se gîndi apoi la Seamus Larkin, dar nu, intenţiile lui fuseseră bune. Apoi se văzu lovindu-l pe Larkin, în noaptea banchetului, la hotel. Şi lovitura se întorcea acum împotriva lui.

Imaginile veneau şi plecau, se aprindeau şi păleau ca să lase loc altora. Vedea mereu chipul lui Nell, al lui Ann, al lui Seamus, al lui Francis, Imaginea oamenilor ale căror vieţi se încrucişaseră cu viaţa sa. Oameni cu care el se războise.

În cele din urmă o văzu pe mama. Tîrziu, apăruse şi ea, de parcă plecată la mari depărtări, fusese nevoită să întîrzie. O văzu hrănindu-l în dimineaţa aceea de Crăciun, cînd se întorsese acasă beat, îngrijindu-l ca să se în-

zdrăvenească. O renegase şi pe ea la fel ca pe toţi ceilalţi. „Iartă-mă ! iertaţi-mă ! Iertaţi-mă !“ se ruga el de vedenii. Îşi dădea seama că păcătuise împotriva tuturor. De ce se căsătorise cu Ann ? Ştia că n-o iubeşte. Ştiuse din totdeauna. O iubise oare pe Nell ? De ce o respinsese dacă o iubea ? Fugise din lumină spre întuneric.

Acum suspina. Nu mai gemea. Gemuse de durere fizică. Suspinele erau pentru viaţa lui. Dorea să fie iertat înainte de a muri. Dar imaginile care îi veneau şi-i dispăreau din minte, nu-l puteau ierta. Se gîndi la Dumnezeu. Nu-l cunoştea. Religia, aşa cum o văzuse el, i-l ascunsese pe Dumnezeu. Nu i se adresase niciodată. Suspină de jale că nu era nimeni care să-i fi putut acorda iertarea. Încercă să se roage. „Tatăl nostru carele eşti în ceruri.“ Nu putu continua, rugăciunile nu însemnau nimic pentru el. Nici chiar acum în pragul morţii. Dar nu vroia să moară fără iertare. Cine l-ar fi putut ierta ?

Cea mai adîncă dorinţă pe care o avea, zăcînd acolo în şanţ, era să-şi creeze o fiinţă, un Dumnezeu care să-i şoptească prin întunericul ce se aşternea deasupra vaietelor mării, că toate păcatele săvîrşite împotriva oamenilor pe care îi cunoscuse îi fuseseră iertate. Dar nu era în stare să creeze această fiinţă.

O pereche de îndrăgostiţi care se plimbau prin preajmă îi auziră suspinele şi îl salvară. Îl transportară în grabă la spitalul din Ennis. Pierduse o mulţime de sînge. I se făcură transfuzii, se zbătu în comă multă vreme. Apoi, vitalitatea lui ieşi biruitoare. Partea animalică din el care aproape îl ucisese, acum îl salva.

Supravieţui şi fu dus acasă. Ann îl îngriji cu devotament. Se supuse îngrijirilor ei, tăcut. Lui Ann nu-i mai era teamă de dînsul. Îi poruncea, îl certa şi el nu rostea nici un cuvînt de protest.

Francis venea adeseori la căpătîiul lui, înainte de a pleca la All Hallows. Îi citea din cărţi religioase. Michael Joe nu asculta ce-i citeşte. Îi era destul sunetul vocii lui. Îi aducea mîngîiere. Accepta predicile religioase ale fiului său. Ce altceva ar fi putut face ? Cerşise el însuşi un glas, dar nu primise nici un răspuns. Vocea fiului său era oricum mai bună decît întunericul.

XLVI

MICHAEL JOE SE AFLA tot în pat, în convalescenţă, cînd Francis plecă la All Hallows. Ann supraveghease toate pregătirile pentru călătoria fiului ei. Ultima lună fusese plină de emoţii. Noile atribuţii o făcuseră să înflorească. Tenul palid căpătase o nuanţă mai închisă, arămie şi chipul i se mai împlinise. Mînca mai mult, de cînd lua masa singură cu Francis. Răspîndea, în ultimul timp, un miros vag de apă de colonie şi începuse să folosească un ruj de culoare deschisă.

Se duse împreună cu Francis la Limerick pentru tîrguieli. Trebuiau să cumpere hainele noi de care Francis avea nevoie la All Hallows. Cît timp lui Francis i se luau măsurile pentru un costum negru, o manta neagră și o sutană, Ann intră la un coafor. Toată viața se străduise să-și onduleze puțin părul lins. Coaforul o convinse să lase linia naturală a părului, asigurînd-o că și un păr întins poate fi bine aranjat. Se reîntoarse la croitor cu o coafură nouă care o făcea să arate cu zece ani mai tînără. Francis nu făcu nici un comentariu, dar, privea mereu spre dînsa cînd credea că nu-l observă.

În timp ce Francis și Ann erau la Limerick, pe Michael Joe îl îngriji infirmiera McGuire. O ului schimbarea care se petrecuse cu dînsul. Pierduse din greutate și era cenușiu la față. Nu mai glumea, nici nu mai flirta.

— Un bărbat voinic ca dumneata să zacă în pat fără să se miște ? ! Îmi vine să cred că lumea întreagă se duce de rîpă, îi spuse ea.

Michael Joe zîmbi slab.

Cei doi dinți lipsă dădeau zîmbetului o notă patetică. Se întoarse cu capul spre perete și ațipi.

Ann se duse cu Francis la Limerick să-l conducă. Stătea mîndră pe banca din spatele mașinii, lîngă bagaje, în timp ce el se așezase în față, lîngă șofer, arătînd foarte bine în hainele noi, negre, cămașă albă și cravată neagră. Părul negru și ondulat îi strălucea de briantină.

După plecarea lui Francis, nu mai trecu mult și Michael Joe se simți în stare să se scoale și să coboare. Îndată ce Ann consideră că s-a înzdrăvenit suficient, începu să-l scoată, seara, la plimbare, pînă la biserică și înapoi și să-l ia la ultima slujbă de duminică. Îi îngăduia să se sprijine de brațul ei și mergea agale, ca să nu-l obosească prea tare.

În curînd își recăpătă puterile, datorită acestor plimbări, și se reîntoarse în prăvălie, la Vin. Stătea la taifas în cămăruța din spate cu oricine se întîmpla să treacă pe la el. Cînd îl întrebau despre sănătate răspundea totdeauna într-o doară :

— Mă simt perfect. Totul merge strună. Sînt sănătos tun.

Începu să țină un bidonaș cu bere într-o cutie de ceai de lîngă căminul din cămăruță și, din cînd în cînd, trăgea cîte un gît. Cînd îl golea, îl trimitea pe Vin la cîrciumă să i-l umple din nou. De la o vreme se răspîndise zvonul că-ți puteai da seama de starea sănătății lui Michael Joe, după frecvența cu care Vin și bidonul apăreau pe stradă în ziua respectivă. Dacă ziua era proastă, Vin făcea drumul și de cîte patru, cinci ori.

Auzi și Ann despre bidon. Avu o discuție cu Michael Joe, într-o noapte, în pat, înainte ca el să adoarmă. Nu mai ieșea seara. Se culca devreme, puțin amețit și dormea tîrziu dimineața.

— Cred că ar trebui să postești vinerile, spuse Ann. Drept mulțumire... E un miracol faptul că ai fost salvat. Un adevărat miracol.

Ann stătea ridicată în pat, cu lumina aprinsă, numărîndu-şi mătăniile.

— Un miracol, îngînă Michael Joe.

— Puteai muri acolo în şanţ, pierzîndu-ţi tot sîngele. Nu cred că eşti destul de recunoscător faţă de Dumnezeu care te-a salvat de o moarte cumplită în singurătate.

Urmară cîteva momente de tăcere în care se auzea doar clinchetul mătăniilor.

— Domnul a avut milă de mine, spuse Michael Joe, într-o bruscă izbucnire de ardoare religioasă.

Şi astfel Michael Joe, ca urmare a momentelor de ardoare provocate de frica ce-l cuprindea cînd îşi amintea de pericolul prin care trecuse, credea că l-a găsit pe Dumnezeu. Dar aceste momente nu veneau prea des, pe cînd bidonul cu bere îl aştepta mereu în prăvălie.

Michael Joe hotărî să vîndă vitele. Fuseseră instrumentul direct al multor păcate săvîrşite. Se va descotorosi de ele. Le va da pe nimica toată, sacrificînd vitele ca să-i fie iertate păcatele.

Într-o zi de tîrg se duse cu Vin la Ennistymon, închizînd prăvălia pentru toată ziua. Vîndu toţi boii primului cumpărător care i se adresă. Nu încercă să desfăşoare ritualul tîrguielii. Cumpărătorul oferise la început o sumă mult sub preţul pe care îl meritau vitele. Michael Joe îi spuse să le ia şi să dispară cu ele din ochii lui. Vin protestă.

— Lasă-l să plece ! Lasă-l să plece ! porunci Michael Joe făcînd cu mîna semn spre cumpărător. Să-ţi fie de bine ! Sînt vite frumoase.

Michael Joe petrecu restul zilei îmbătîndu-se împreună cu numeroşii săi prieteni de la tîrg, care erau încîntaţi să-l vadă din nou pe picioare. Spre seară, cum mergea clătinîndu-se în lungul străzii, sprijinindu-se de Vin, trecură pe lîngă o femeie de căldărar ce cînta la marginea drumului.

Michael Joe nu-i dădu nici o atenţie. Femeia se opri din cîntec şi începu să cerşească.

— Domnul McCarthy !... Să trăieşti, boierule !... Eşti un mare domn... Un domn şi jumătate !

Vin Scanlon îi spuse s-o şteargă pînă nu-i trage o chelfăneală. După ce Michael Joe se îmbătă de-a binelea, începu să-l prezinte prietenilor pe Vin drept fiul său.

— Ăsta-i... ăsta-i fiul meu. Michael, Michael... Nu eşti tu Michael, fiul meu ? se adresa el lui Vin.

— Ba chiar ăla sînt, răspundea Vin rîzînd.

— Un băiat grozav !... Grozav !... E mîndru de tatăl său.

Vin închirie o trăsură şi-l duse la Corrigbeg.

Cînd se întorcea Francis în vacanţă, Michael Joe renunţa la băutură cît timp era băiatul acasă. Dar Francis nu-l prea deranja. Nu rămînea în casă. Petrecea mult timp la Sfîntul Ronan, vechiul său liceu. Căuta tot timpul tovărăşia preoţilor, se plimba cu ei ascultîndu-i şi punîndu-le întrebări.

Ann se plînse odată că nu-l vede mai de loc.

— Nu ştii oare că trebuie să mă ocup de treburile Tatălui Meu, răspunse el citînd din Scriptură.

Ann se încruntă, încreţindu-şi fruntea mică. Nu înţelegea răspunsul pe care i-l dăduse.

XLVII

FRANCIS MICHAEL MCCARTHY fu hirotonisit preot la seminarul All Hallows din Dublin. Fu destinat misiunii africane din Congo Belgian. Ann şi Michael Joe asistară la hirotonisire. Michael Joe rămase treaz, vegheat clipă de clipă de către Ann, de teamă că o va face de rîs în faţa părintelui Francis şi a unei adunări în care se afla jumătate din episcopii şi preoţii din Irlanda.

În afară de Francis, mai fură hirotonisiţi încă cincisprezece tineri. După ceremonie, părinţii noilor preoţi se adunară în curtea înconjurată de pomi a seminarului şi îngenuncheară pe iarba strălucitoare, de iunie, ca să primească prima binecuvîntare din partea preoţilor care le erau fii.

Michael Joe îngenunche alături de Ann. Faţa îi era fleşcăită şi avea culoarea vineţie a cărnii pe punctul de a se altera. Purta o batistă albă în buzunarul de la piept al hainelor bleumarin. Ann îl convinsese s-o poarte şi i-o aranjase chiar ea.

Părintele Francis îşi binecuvîntă întîi mama, punîndu-şi mîinile albe pe capul ei. După binecuvîntare, ea îi sărută mîinile miruite şi rămase cu capul plecat, fiindu-i ruşine de lacrimile de fericire din ochi. Era însă întristată că în curînd o va părăsi pentru a pleca în Congo Belgian.

Michael Joe îşi aplecă, pentru binecuvîntare, capul şi umerii, pînă cînd atinse aproape pămîntul. Mîinile albe ale fiului său tăiară semnul crucii deasupra lui, murmurînd cuvinte latineşti. Apoi coborîră pe capul întunecat şi cărunt.

— *Pax vobiscum,* murmură părintele Francis.

După binecuvîntare, Michael Joe rămase în genunchi, aplecat, pînă cînd Ann îi atinse braţul. Abia atunci privi în sus.

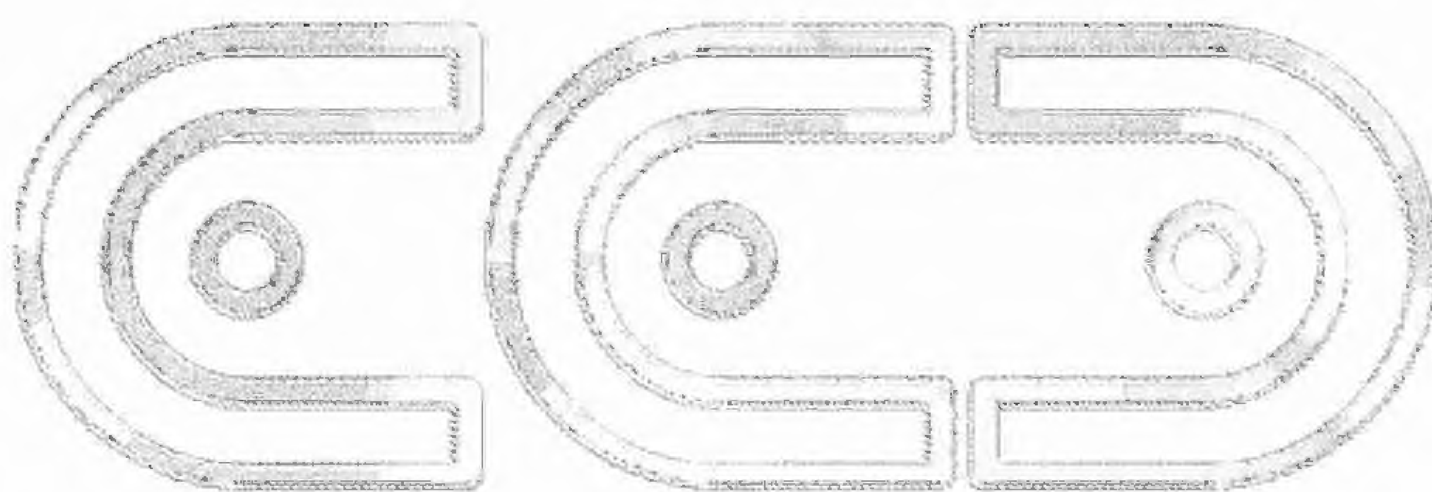
Lector : ANTOANETA RALIAN
Tehnoredactor : NICOLAE ŞERBĂNESCU

Tiraj 20.120 broşate. Bun de tipar 08.02.1979. Coli tipar 15,50.

Comanda nr. 80 361
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

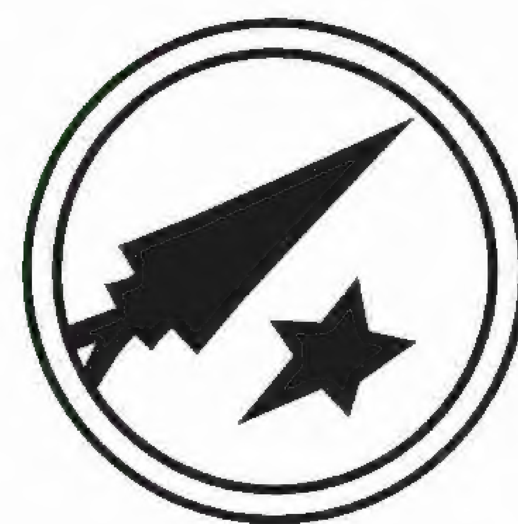

Anonim

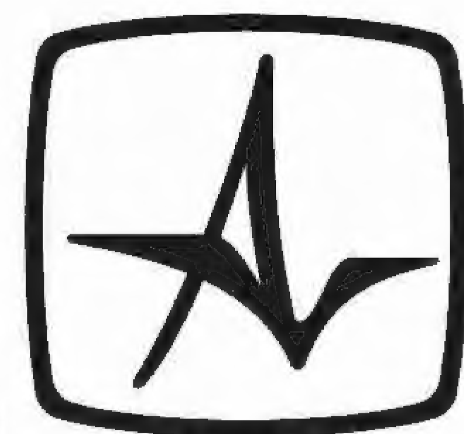
și

CAT Graur

Antwerpen

2024

